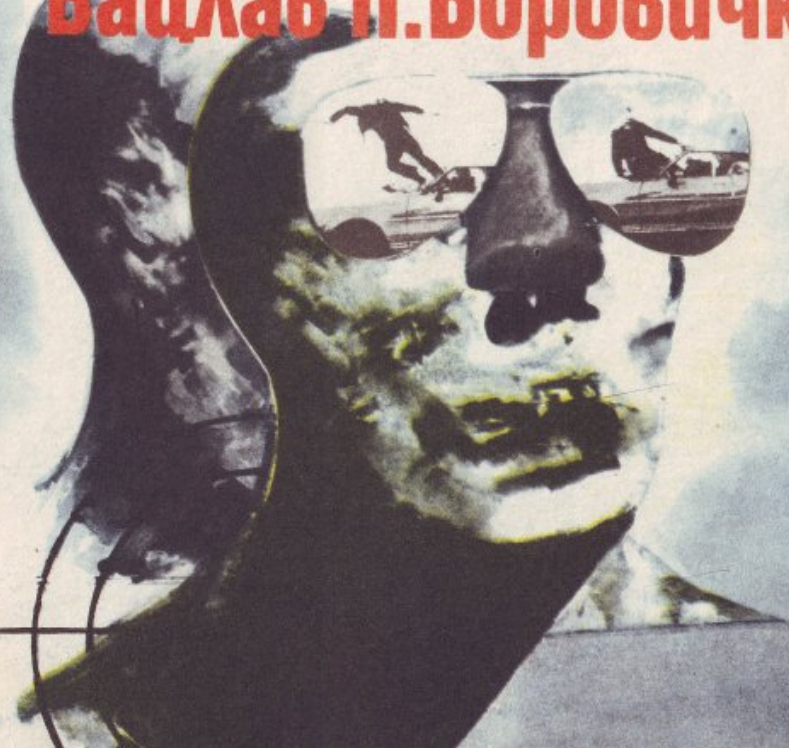

СТОЛЕТИЕ НА ЧАКАЛИТЕ

Вацлав П. Боровичка

ПАРТИЗДАТ

Вацлав Павел Боровичка

Столетие на чакалите

СТОЛЕТИЕ НА ЧАКАЛИТЕ

„Шайо“ е тиха улица в центъра на Париж, до Триумфалната арка на площад „Шарл дьо Гол“ има петнадесет минути пеш, а до зданието на Центъра за международни конференции може би само десет. Сградата под номер 41/2 е стара, но добре поддържана. На 14 октомври 1980 г., вторник, пред входа ѝ спряла полицейска кола и трима мъже се качили с асансьора на шестия етаж. Впрочем малко преди това портиерът бил телефонирал в полицията, че е изчезнал наемателят Жан Дьокерк, който преди няколко седмици бил излязъл и още не се бил върнал. Наемът бил предплатен за три месеца.

Банален случай. Младите хора идват и като разберат, че Париж не е мечтаната райска градина, бързат да си тръгнат. Дьокерк е белгиец, сигурно се е завърнал в родината. Но полицейските инспектори променили мнението си след огледа на полупразното жилище и претърсването на чекмеджетата. Намерили написани на немски език бележки и научни изследвания из областта на бактериологичната патология.

– Защо пък да е подозрително? – разсъждава на глас един от тях. – Следвал е медицина.

– Може би. Тук е и учебникът му по хирургия. Но за какво са му ейтия лабораторни уреди?

– Освен това всички бележки са написани на немски.

– Ще изпратим телекс във ФРГ.

С отговора си западногерманската криминална служба (Бундескриминалалт) обяснява загадката. Компютърът е идентифицирал изчезналия „белгиец“ и в Париж научават, че Дьокерк всъщност е опасният терорист Ралф Баптис Фридрих, издирван съгласно заповедта за задържане във всички страни, че е един от тези, които са станали приемници на известната с печална слава терористична група Баадер-Майнхоф. Както се оказва при по-нататъшното разследване, те са се опитвали да модернизират терористичните методи. Готвели са се да употребят бактериологично оръжие срещу нищо неподозиращото население.

Научните бележки били написани от младата германска терористка, помощник-лекарката Силке Майер-Вит, членка на терористичната група РАФ (Роте Армее Фракцион). Полицията открила името ѝ в телефонния бележник на една друга терористка – Юлиана Пламбек, която заедно с Волфганг Беер – и двамата търсени терористи –

катастрофирала на 25 юли 1980 г. с лека кола по автострадата недалеч от Щутгарт.

Не е ли това напразна тревога, предизвикана от масовата истерия в „столетието на чакалите“? Не спада ли към научнофантастичната литература твърдението, че бактериологични оръжия или атомни бомби са по-падали в ръцете на терористите? Обискът в жилището на парижката улица „Шайо“ показа, че установеното е възмутителен, но реален факт. Въпреки че по понятни причини френската полиция опроверга твърдението, а представителите на западногерманската криминална служба изобщо не се произнесоха по случая, обществеността узна, че на улица „Шайо“ международната терористична организация е имала лаборатория, в която се е подготвяло практическото използване на бактериите Клостридиум ботулиnum. Те причиняват опасно отравяне чрез така наречената колбасна отрова ботулин. Терористите са се занимавали с програма, изпитана преди години от професионалните в ЦРУ. Готвели са се да използват и вируси, изсушени чрез замразяване, посредством които биха могли да причиняват грипни епидемии в огромни области. Появиха се дори цифри, публикувани от Световната здравна организация със седалище в Женева, че за 100 000 тежки заболявания са нужни 50 kg вируси. Опасенията не са преувеличени. На авеню „Ла Порш дьо Севр“ в Париж се намира институт, който се занимава именно с изследвания по защитата против бактериологичните оръжия, използвани в мирно време. През май 1980 г. Генералният секретариат на национална отбрана организира международен семинар на тази тема.

Защо ХХ век се превърна в „столетие на чакалите“, които тероризират обитателите на нашата планета? Защо тъкмо през относително дългия период без войни в Европа се появи терористична вълна, която предизвика море от насилие в държавите с високо техническо и икономическо равнище? Защо тъкмо в икономически преуспяващите страни се появиха организирани по военному групи, които пренебрегнаха всички правила на мирното съвместно съществуване и през трупове на видни личности, а и на случайни хора преследват повече или по-малко ясна цел? Могат ли тези фанатици, често покровителствувани или дори ръководени от някои западни разузнавателни служби, да бъдат оправдани, или те са само чакалите на цивилизованото общество?

Опитвам се да намеря отговор на някои въпроси. Отговорите ми не са и не могат да бъдат изчерпателни. Терорът и тероризмът имат много лица, съществуват много видове насилие – от капсулата с отрова през камата и револвера до ракетите с по-малък обем, бактериологичните

оръжия и дори атомните бомби. Съществуват много варианти на посегателство срещу човешките чувства и разум, много са начините, чрез които правителства, организации, групи и отделни лица могат да бъдат принудени да направят отстъпки, да заплатят висок откуп или пък да освободят арестанти и затворници. Терористичният акт се планира и реализира с цел да стресне, да сплаши, да разтърси общественото мнение и да се изтръгнат изгоди или политически респект. В тази книга са разгледани някои обстоятелства и взаимозависимости.

Много висши организации, включително и Специалният комитет на ООН, са се занимавали с проблемите на международния тероризъм. Но от гледна точка на международното право явлението не е дефинирано и до ден днешен. Може обаче да се каже, че това са насилствени действия, политически убийства или други посегателства срещу живота, свободата и правата на човека, засягащи международните отношения или вътрешнополитическото противопоставяне на силите. Беше дадено точно определение на въздушния тероризъм и правителствата на много държави се споразумяха за ефикасни мерки, за да бъде той ограничен.

Още през 1976 г. по инициатива на холандското правителство в Хага бе създадена Международна антитерористична организация, наречена ТРЕВИ. Наименованието идва от първите букви на понятията: тероризъм, радикализъм, екстремизъм и насилие („виолансе“). Координационният комитет заседава най-малко два пъти годишно, но може да се свиква и според нуждите. Съвещанията се ръководят винаги от представителя на онази държава от европейската общност, на която е поверено председателстването на Съвета на министрите на ЕИО през дадената година. Комитетът се състои от представители на равнището на министър-председатели на страните – членки на ЕИО, а оперативната група – от най-добрите специалисти в областта на борбата срещу тероризма. Колектив, подчинен на ТРЕВИ I, осигурява обмена на информация, сътрудничи с Интерпол и решава отделните случаи.

Командният съвет, създаден през 1979 г., е оперативен орган. Към държавите от ЕИО се присъединиха Австрия и Швейцария. Тези държави създадоха международен информационен център, съоръжен с електронна техника, фотодокументация и дактилографска картотека. Нито един от техническите отдели не е зависим от архива на Интерпол. Данните за отделните случаи се изпращат със стандартни формуляри на всички членове на ТРЕВИ. Освен това Италия, Австрия, Франция, Федерална република Германия и Швейцария създадоха още едно сдружение, наречено „Виенски клуб“. Негови членове са висшестоящи

офицери от полицията и специалисти от най-висока класа.

Успехите на международното сдружение са променливи. Западногерманската полиция организира не една мащабно замислена операция срещу издънките на терористичната група РАФ. Когато проучвах материалите за тази книга във ФРГ, станах свидетел на издирване в национален мащаб. На всеки ъгъл, във витрините на магазините, дори и по граничните контролно-пропускателни пунктове висяха обявления със снимките на издирваните. До края на 1984 г. по време на шестнадесет терористични акции някои от тях бяха заловени на местопрестъплението и от тридесет и един търсени престъпници на свобода останаха само дванадесет.

Ако в една страна частите за борба срещу тероризма успяват да пратят опасни елементи зад решетките, то в друга държава или дори на друг континент атаките се умножават. Пример за това е италианската терористична сцена, както и действията на индийските сикхи.

В повечето случаи терористите, обединени в групи с умишлено подбрани патетични имена, за да объркат обществеността, произхождат от дребнобуржоазните слоеве или от средната буржоазия. Изключение, потвърждаващо правилото, е Патриша Хърст. Членовете на групите стават и млади работници. Причините и при тях са същите като тези на студентите или на вече завършилите висши учебни заведения. Учат, дипломират се и не намират работа. В края на 1980 г. в страните – членки на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), обединяваща 24 капиталистически страни, имаше 24 милиона безработни. Те са млади, безпомощни, разочаровани, имат чувството, че обществото ги е подвело и затова въодушевено се присъединяват към демагогските групи, които прокламират борба срещу безправията, но се задоволяват само с преследващи ефекта постъпки, издържат се от обири на банки и финансират своя скъпо-струващ начин на живот с откупи за отвлечените лица. За международните терористични организации често се говори с боязън. Те са опасни. Това се вижда при възпроизвеждането на случаите на отвличане на самолети, за които става дума в книгата. Обезпокояващо е обаче и разрастването на ултрадясното неофашистко движение. Негови организации вече съществуват в шестдесет страни и далеч не са в периферията на политическия живот. Някои правителства се отнасят към неофашистките банди най-малкото благосклонно, смятат ги за политически резерв, за спирачка в придвижването на общественото съзнание наляво.

Неофашистите виреят главно в страни, където се осъществява

взаимодействие между социалисти или социалдемократи и комунисти (Франция, Италия) или между леви партии и християндемократи. От книгата ще научим, че испански и италиански неофашистки групи се опитват да си сътрудничат на европейската сцена; в крайна сметка и американският атентатор Джон Хинкли, който стреля срещу президента Рейгън, кокетираше с нацизма и бе вдъхновен почитател на Адолф Хитлер.

От тероризма печелят преди всичко реакционните сили. Когато полицията не може да се справи, чуват се гласове, апелиращи за управление с твърда ръка, тоест за антидемократичен преврат. Илюстрация на това твърдение е опитът за фашистки преврат на „черния княз“ Боргезе. Терористичните действия усложняват уреждането на отношенията между страните с различен обществен строй, застрашават социалното развитие и демокрацията. Те са опасни.

Предпочетох повествованието пред историко-политическата студия. Не стигнах до категорични изводи. Читателят ще разбере защо, когато прочете възпроизведените случаи. Не можех да разработя всички значителни събития, размерът на книгата не позволи това, дори не бе възможно да бъдат обхванати в този труд всички географски области. Ето защо разказвам за случаите, които ме заинтригуваха, подбрах ги за читателя и от негово име. Стремях се към строго факто-логично възпроизвеждане, без да се ръководя от това, какво отношение трябва да се вземе към събитието. Впрочем фактите са достатъчно красноречиви.

Книгата остава незавършена. Проявите на насилие се множат, появяват се съвсем нови варианти, което се вижда и от случая със семейство Мансън или сектата на Джоунс. Ето защо датата под уводните думи на книгата е нейна съставна част. Тоест терористичните действия продължават.

Август 1984 г.

РАВАШОЛ И АНАРХИСТИТЕ

От вчера градчето Фурми е на крак. По тротоарите са се скупчили хора и възбудено спорят. В кафенето до кметството са се събрали мъдри мъже и осъждат действията на висшестоящите. Впрочем Исаак, заместник-префектът на околийския град Авен, е поискал помощ от армията. Затуй вчера майор Шапу, възседнал бяла кобила, начело на пехотинците навлезе в улиците на Фурми. Срещу стачкуващите французи застава френската армия – в пълна готовност и с бойни патрони в патрондашите.

Стачкували, защото били недоволни. Текстилци, духачи на стъкло от стъкларските фабрики и надничари. В края на краищата кой освен господата фабрикантите би могъл да бъде доволен от положението през пролетта на 1891 година?

Навсякъде безобразия. Президентът на републиката Греви имал предприемчив зет на име Уилсън, който се захванал с изгодна търговия. Използвал високия пост на тъста си и срещу тлъсти подкупи започнал да продава правото за членство в Почетния легион. Французите винаги са се гордеели със своите славни, отличени с най-висши почести личности, но не по-малко чувствителни са и по отношение на дейността на политическите аферисти. Аферата предизвиква негодувания, президентът на републиката е принуден да подаде оставка.

Тъкмо настъпило относително спокойствие и дошъл следващият крах – Панамският скандал. Хората неволно дошли до убеждението, че в правителството и сред bankerите, които определят хода на събитията, има негодници. На събрания започнали да се чуват гласове, призоваващи за радикална промяна. Вместо нея – отново насилие. На Първи май в работническото градче Фурми срещу работниците се изправила войската.

Един от хората, вдигнали стиснати юмурици, се навежда за първия камък. Хвърля го. После срещу омразната армия полита залп от чакъл. Майор Шапу дал команда за стрелба. На паважа останали деветима убити, между тях три деца, които са нямали и понятие защо е всичко това. Четиридесет демонстранти се озовават в болница.

Същия ден и в почти същия час в едно кафене в парижкото работническо предградие Клиши се събрала групичка работници. Поспорили малко за неудържимото положение, покритикували буржоата,

управляващи нацията, допили кафето, станали и излезли на улицата. Марширували по средата на платното, сред тях и една жена. Тя развявала червеното знаме, издигала го над главата си. Парижани, които са свикнали с демонстрации – а тази протичала спокойно и с достойнство, не обърнали много внимание на маршируващата дружина. Но полицейският агент побързал да изпрати донесение и в полицейския участък вдигнали тревога.

Тъкмо в момента, когато демонстрантите спрели недалеч от складовете за търговия на едро с вино и жената вече свивала знамето, като се готвела да го прибере в калъфа, на ъгъла се появил полицейски взвод. Предишния или по-миналия ден полицаите били получили нови указания: сурово да потушават и най-малкия опит за революционни манифестации, за работнически демонстрации.

Първо посегнали към червеното знаме. Ала не се задоволили с трофея. Искали да арестуват и онези които марширували под него. В сблъсъка не отстъпвала нито едната, нито другата страна. Победили полицаите, завързали пленниците и ги откарали в полицейския участък. Там, зад затворените кепенци, си уредили сметките с тях. После, пребити до неузнаваемост, ги изхвърлили на улицата. Но трима от тях останали зад решетките – Дардар, Декан и Левейе.

След няколко дни ги изправили пред съда. Държавният обвинител Бюло ги обвинил в организирано насилие и въоръжено нападение срещу пазителите на закона и настоявал пред съда за най-високо наказание – за назидание. Ей тъй, за нищо, невинните получили сурови присъди. Декан – пет години принудителен труд, а Дардар – три. Левейе, когото освободили да се завърне у дома, разказал за ужасите при полицейския разпит.

И тъй, както някога в царска Русия, когато в случая със студента Боголюбов вестта за изтезанията на арестуваните предизвикала буря от протести и младата Вера Засулич решила да отмъсти за невинните, така и в Париж гражданите започнали да се застояват по тротоарите, събирали се в кафенетата и работилниците и не говорили за нищо друго освен за потисничеството, терора и неударжимото политическо положение. Така от дълбината на чувството за социална несправедливост се родила идеята за реванш.

Това са истинските причини, които довеждат до серия терористични актове във Франция през 1892–1894 година.

За работниците Декан и Дардар вече никой не говорел другояче освен като за „мъчениците от Клиши“. Петнадесет дни по-късно къщата на доктор Бюло, който живеел на улица „Клиши“, била хвърлена във

въздуха. Междувременно избухнала опасна бомба и край стената на казармата.

Буржоата се изплашили. Предчувствували, че това не са деяния на смахнат насилник и че сигурно серията експлозии тежат на съвестта на група организирани терористи. В края на краищата анархизмът отдавна се бил превърнал в политически метод, а бомбата – в пропагандно средство. Френският рентиер винаги се е страхувал най-много от организирани действия, а редица атентати подсказвали, че парижките съпротивителни сили готвят революция. Мисълта за революция действувала като плашило. Тя изнервяла. Хората не се чувствували сигурни, взаимно се подозирали. Всяка кутийка, захвърлена на тротоара, предизвиквала ужас – та нали неизвестни атентатори биха могли да скрият навсякъде динамитен заряд с часовников механизъм.

Хората се страхували от всичко, което дори и малко намирясвало на анархизъм. И нищо чудно – Париж се превърна в престолен град на програмирания терор.

Във всеки брой списанията „Ла лют социал“ и „Л'аксион революсионер“ давали указания за това, как да се разтърси съществуващият строй. Пистолетът, камата, направената саморъчно надве-натри бомба или поне бутилката с разяждащо вещество, натровените плодове – всички достъпни средства трябвало да бъдат използвани за подкопаване на позициите на управляващата класа. В Хавър се появил дори плакат, подписан от неизвестен изпълнителен комитет: „Извадете ножовете от джобовете! Грабете! Палете! Опустошавайте! Да живее бунтът! Да живеят подпалвачите! Смърт на експлоататорите!“

Времето на анархистите съзрявало години наред, но бунтарите се занимавали повече с теория, отколкото с практика. За осем години – 1880–1888 – били извършени само няколко, и то по-скоро пробни атентата.

Мосю Гало хвърлил бутилка с киселина върху търговските посредници на парижката борса, но никого не изгорил, стрелял по чиновниците, но никого не ранил, тъй че застанал пред съда в ролята на несръчен неудачник и никой не виждал в негово лице безстрашния анархист, на когото обществото трябва да козирува. На 16 март 1892 г. през портала на Дирекцията на полицията в Париж минала около четиридесетгодишна жена, показала на часовия личната си карта и се качила на третия етаж. Там предала следния рапорт: „Рапорт на агент X2 1 от 16 март 1892 г. Долуподписаният агент X2 1 е в постоянна връзка със съпругата на преподавателя Шомартен от техническото училище в Сен Дени. При

един личен разговор тя заяви, че нейният съпруг е един от организаторите на атентата срещу председателя на съда Беноа. Според думите на госпожа Шомартен съпругът ѝ смятал за свой дълг да отмъсти за демонстрантите, осъдени неотдавна от горепосочения юрист. Преподавателят в техническото училище не е пряк участник в ответната акция, но е посветен в плана за въоръженото нападение и е по всяка вероятност един от главните инициатори на атентата. За взривяването на бомбата в дома на булевард «Сен Жермен» 136 се погрижил някой си Леон Леже.“

Протоколистът предал протокола на висшестоящия инспектор. Той веднага изтичал при секционния началник. Още същата вечер двама господа с бомбета почукали на вратата на преподавателя Шомартен в Сен Дени, качили го в чакащия файтон и го откарали в Дирекцията на полицията. Там го разпитвали опитни криминалисти. Без много усилия те измъкнали от неопитния теоретик на анархизма онова, което им трябвало.

Шомартен потвърдил, че Леон Леже е извършил атентата. Разкрил, че Леже е способен на всичко, че бил дошъл в Париж от провинцията, където преди няколко години имал неприятности с полицията. Затова и не използвал истинското си име.

– Кое е истинското му име? – извикал нетърпеливо комисарят.

– Наричат го Равашол – отговорил преподавателят.

– Откъде е взел бомбата?

– Извинете, не зная, но може и сам да си я е направил.

– Кой му е дал материалите?

– Откраднал е динамит от Соази-су-з-Етоал. Комисарят си отдъхнал. Най-после се добрали до истината. Впрочем неотдавна неизвестни престъпници били влезли с взлом в склада на строителната фирма „Куези“ в Соази-су-з-Етоал, откъдето задигнали голям брой динамитни патрони. Новината се разнесла, журналистите се хванали за случая, хората започнали да се страхуват. Но ето че сега вече знаели името на престъпника.

До сутринта преподавателят Шомартен издал всичко, което знаел. Когато го попитали под какво име да търсят Леже, отговорил:

– Всеки го знае под името Равашол!

– Къде се укрива?

– Може би изобщо не се крие. Живее на „Ке дьо ла Марин“.

Чукали напразно на вратата. И когато със сила я отворили, установили, че квартирата на Равашол е празна. Атентаторът бил успял навреме да се измъкне.

Въпреки това оставил много вещевени доказателства. Те потвърждавали правдивостта на показанията на Шомартен. Сега вече нямало съмнение, че в жилището на „Ке дьо ла Марин“ атентаторите са произвеждали бомби.

Лично началникът на полицията Лозе следял за акцията, полицията разпратила до всички всекидневници приблизително описание на издирвания атентатор и па другия ден па първите страници гъмжало от написани с едри букви заглавия, в които се срещало името Равашол.

Цяла Франция се впуснала да издирва опасния престъпник, а началникът на полицията привлякъл и големия специалист Бертийон, откривател на метода на антропологичното измерване и дактилоскопията. След известно време Бертийон установил, че Равашол бил попадал някога в ръцете на полицията в Сент Етиен, където го картотекирали. И тъй вече знаели името на престъпника, ръста му, широчината на раменете, гръдната обиколка, размерите на главата.

Имали описанието, но не знаели къде да го търсят.

Няколко дни по-късно – в неделя, на 27 март, била хвърлена във въздуха къщата на улица „Клиши“. Бомбата ранила няколко души, но генералният прокурор Бюло, за когото бил предназначен терористичният акт, се спасил. На другия ден във всекидневника „Льо Голоа“ се появила статия с невероятна история. Непосредствено след атентата редакторът на вестника Жарзуел бил получил в редакцията вест от самия атентатор. Равашол бил поканил журналиста да се срещнат на Площада на Бастилията. Жарзуел, както бил обещал, не съобщил на полицията и отишъл на срещата сам. Разговарял с Равашол, който бил облечен във фрак и носел цилиндър. След като измъкнал от редактора честна дума, че няма да го предаде, му продиктувал декларация. В нея заплашвал bankerите и политиките, че щял да хвърли всички във въздуха. Признал, че това е кървав метод за постигане на целта, но бил готов да извърши и други атентати, само и само да осигури щастлив живот на човечеството.

След тази статия избухнала паника, полицията устроила хайка за анархисти, но Равашол не се оказал сред задържаните.

Парижани се страхували и си отваряли очите. Подозрителността на оберкелнера Леро се оказала полезна. Той станал герой. На 27 март, когато в ресторант „Верн“ на булевард „Мажанта“ разнасял аперитиви и кафе с разбит каймак, на една масичка в неговия район седнал биец на очи мъж. Бил висок, пълен, изглеждал като професионален борец, имал мустаци и жълтеникав тен и не бил добре облечен. Заприказвал се с келнера.

Говорел за отмъщение заради безпавието и очите му пламтели, развивал пред изплашения келнер теории за анархизма, очевидно бил добре информиран за подробностите от последния атентат и с охота разказвал за бомбите и експлозиите. Известно време келнерът го слушал, но накрая си рекъл, че клиентът му е типична съмнителна личност и май точно такива ще да са анархистите. Отишъл в кухнята, казал на касиерката, че трябва да отскочи донякъде, свалил фрака и изтичал до полицейския участък, където се изповядал на старшия.

– Не трябваше да го изпускате – упрекнал го полицаят.

– Какво можех да направя. Клиентът заплати и си отиде. Нима можех да го хвана за пеша.

– Трябваше да ни повикате!

– Как?

– Добре, идете си. Но ако тоя човек се появи още веднъж, позабавлявайте го и изпратете пиколото при нас.

Келнерът Леро не чакал дълго. След няколко дни здравенякът пак седнал на масичката. Пиколото изтичал в полицейското управление и не след дълго пред ресторант „Вери“ се появил полицейският комисар Дреш с четирима помощници.

Равашол тъкмо закусвал. След като разбрал, че е попаднал в клопка, бръкнал в джоба за пистолета си, но опитните полицаи го изпреварили.

Арестуваният терорист се отбранявал, по пътя се опитал да избяга, бил се с полицаите, издигал лозунги, после в помещенията на парижката „Сюрте“ удрял наляво и надясно като бесен. Нищо не помогнало.

Данните в картоната, съставени по метода на Бертийон, уличили арестувания. Внушаващият страх Равашол бил наистина Леон Леже.

Казвал се по баща Клодиен Франсоа Кьонигщайн, а Равашол било неговото „ном дьо гер“¹. Приел бащиното име на майка си, като съзнателен патриот не искал да се подвизава с немско име. Роден е на 14 октомври 1849 г. в Сен Шамон. Баща му, по произход холандец, бил работник в металургичен завод в Изийо. Равашол растял в работническа среда в покрайнините на града, изкарвал си прехраната като надничар в различни фабрики, изучил бояджийския занаят, но не бил доволен нито от заплатата, нито от условията на работа, открай време все бил в опозиция, но, както изглежда, главно защото не му се работело.

Напуснал работа и тръгнал да търси късмета си, но го търсел там,

---

1. Бойно (нелегално) име – Бел. прев.

където не би могъл да го намери. Искал възможно най-бързо да забогатее: отначало се свързал с контрабандисти, по-късно намерил малка ръчна преса и започнал сам да сече сребърници. Не сполучил, неговите франкове били некачествени и фалшификаторската работилница фалирала. Останал без средства и бил принуден да търси нов начин за препитание. Решил да тръгне по пътя на престъплението. Още в родния му град му се носела славата на брутален човек, говорело се, че биел собствената си майка и неведнъж бил заявявал, че ще я убие.

Недалеч от Сен Шамон в полуразрушена еднофамилна къща живеел старият маркиз Риволие с единствената си слугиня. През нощта Равашол се отправил с кама и чувал, пропълзъл през градинската ограда, и изненадал деветдесет и три годишния старец, убил го и ограбил жилището му. Гнусно престъпление. Клетият Риволие едва намирал пари да преживява. Касата му била празна.

Равашол се прибрал у дома и зачакал. Явно не открили следите му. Полицията нищо не подозирала. Така живял цели пет години и едва тогава решил да предприеме нов обир. Някой му бил казал, че последното желание на баронеса Роше-Тайе, неотдавна погребана в семейната гробница, било да сложат в ковчега ѝ любимите ѝ бижута.

Мисълта за семейното съкровище на баронесата омагьосала Равашол. През нощта се отправил към гробището. Навярно бил страшно силен, щом като успял да отмести тежката мраморна плоча и да разбие ковчега. За свой ужас обаче констатирал, че близките на покойната били сложили в гроба само дървена молитвена броеница и петфранков медальон с емайлирана мадона. И този път Равашол загубил играта по всички линии. Не успял дори да измъкне пръстена на мъртвата.

Напуснал гробището сърдит на всички и на всичко. Към каквото поsegнел напоследък, все не сполучвал. Затова решил да предприеме следващото убийство с цел грабеж. Вярвал, че има изключителен нюх.

На един склон на планината Форез в самотна къщичка край гората живеел отшелникът Брюнел, който предсказвал бъдещето на суеверните жени. Хората вярвали, че той поддържа преки и полезни връзки с providението, посещавали го и го молили да се застъпи за тях пред небесното началство, като му се отплащали с кокошки, стари дрехи и тук-там с милостиня. За удоволствие на клиентите старият Брюнел ги приемал години наред, пестял сребърниците и ги криел в гърне под леглото. Равашол научил за спестяванията му, убил отшелника и задигнал тридесет и пет хиляди скъпернически франка.

Този път обаче полиците се досетили кой е престъпникът и го

арестували по подозрение в убийство. Но Равашол имал не само пари, а и късмет. Успял да избяга.

През нощта на 27 юли неизвестен престъпник убил по брутален начин две стари дами на улица „Руан“ в Сент Етиен и подозрението отново паднало върху Равашол. Убийството било извършено с цел обир, но този път плякосал само петдесет франка. Отново успял да изчезне. В полицейското управление обаче разполагали с картон на Равашол с нанесените данни по метода на Бертийон. Полицията ги бил попълнил още през 1889 г. при едно арестуване на Равашол, заподозрян в кражба. Именно чрез тези антропологични данни по-късно разобличили Равашол.

Цяла Франция търсела Равашол, а той през това време спокойно си живеел с любовницата си Мариет Субер в парижкото предградие Сен Дени. Влязъл в работническата среда под името Леон Леже и заедно с приятеля си Жю Беалу се присъединил към някаква група анархисти, които се борели срещу милитаристичната политика на правителството. Или поне се опитвали да се борят.

Равашол ги слушал благоговейно. Идеите им го вдъхновявали. Имал чувството, че едва сега неговия живот придобива смисъл, че най-после може да придаде на своя разбойнически занаят елегантна одежда. Поставил се в услуга на група, която планирала атентати, и не след дълго се оказал полезен за анархистите – успял да ограби склада за динамит в Соази-су-з'Етоал.

Несъмнено е бил роден престъпник. И лесно се вживявал в новата роля на отмъстител от името на потиснатите. Научил за несправедливата присъда на двамата работници и решил да поеме справедливостта в свои ръце. Готвел се да убива в името на велика идея. Явно е търсел някакво оправдание, защото в действителност, както и преди, чувствувал единство-но потребност да върши насилие.

Равашол далеч не бил революционер и парижката полиция знаела добре какъв силен морален удар ще нанесе на анархисткото движение, след като разкрие пред обществеността, че едно от главните действащи лица е професионален престъпник и неколкократно убиец обирач. Въпреки това легендата превръща Равашол в революционер – може би защото пред съда той се държал като безкористен защитник на онеправданите.

– Действувах от името на анархистите – заявявал, – а те скоро ще станат единственото голямо семейство на този свят. Ще доживеем времето, когато няма да има гладуващи. Моите действия целяха да сплашат

преди всичко буржоата, да ги предупредим, че сме тук и сме това, което сме: единствените защитници на потиснатите.

Съдят го два пъти. Първо в Париж заради двата атентата. Осъждат го на доживотен затвор. За убийство с цел грабеж и за други престъпления го съдят в Монбрисон, в съответния, според мястото на извършено-то престъпление съд, и го осъждат на смърт. На 10 юли го екзекутират и той незаслужено се превръща в легендарна фигура на безстрашен борец срещу социалното потисничество. Никога не е бил такъв, а е авантюрист, престъпник, един от онези умопобъркани заговорници единаци, които се появяват в историята с неумолима последователност. Понякога обаче общественото мнение се подхранва с фикции.

Преди да започне процесът срещу Равашол, анархистът Мъоние извършил нов атентат, може би от симпатия към насилника и в знак на протест срещу делото. Хвърлил бомба в ресторант „Верѝ“, в който полицията е заловила Равашол. В резултат на взрива били убити собственикът на „Верѝ“ и някакъв клиент. Оберкелнерът Леро спасил кожата си, но лесно се досетил, че терористът се е прицелвал именно в него и набързо изчезнал. Страхувал се от отмъщение, затова поискал от полицията убежище и доброволно влязъл в затвора. С осъждането на Равашол не приключва терористичната дейност, напротив, атентатите се превръщат в почти редовна заплаха и келнерът Леро се е чувствувал в безопасност единствено зад високата стена на затвора.

Станал надзирател и за по-голяма сигурност престоял по коридорите на затвора за криминални престъпници цели десет години.

Мъоние изчезнал, но все пак след две години открили следите му. Той признал, че е извършил атентата в ресторант „Верѝ“, и разкрил на полицията, че експлозията в казармата е също негово дело. Осъдили го на доживотен принудителен труд.

Равашол е престъпник, но другите организират атентати по политическо убеждение. И макар че мотивите им за деянията са неясни, те действуват от името на хората, принадлежащи към потиснатата класа, която с право се бори срещу насилието. Още през есента на същата година неизвестен престъпник хвърля бомба от динамит в канцеларията на полицейския участък на улица „Де бон-з-анфан“. Загиват петима души. След около една година осемнадесетгодишният обушар Леотие напада сръбския посланик Джорджевич по време на вечеря в ресторанта на Дювал и смъртно го ранява.

След залавянето му при разпита той заявява, че бил се спрял на дипломата и стрелял в него заради чудесния му костюм, тоест от

ненавист към представителите на управляващата класа. Осъден е на каторга, там участва в бунта на каторжниците и е убит при престрелка.

Само след месец хвърлил бомбата си и Огюст Вайан. За своя цел избрал заседанието на парламента в Бурбонския дворец, промъкнал се в галерията за публиката, прицелил се в министър-председателя Шарл Дюпюи, типичен представител на реакцията, но не му провървяло. Може би е бил твърде възбуден от намерението си, може би лошо се е целил, бомбата се ударила в една от подпорните колони на галерията и ранила случайни зрители, докато тези, за които била предназначена, се измъкнали без дракотина. Съществува още едно обяснение за неуспеха на атентата на Вайан но към него ще се върнем в края на разказа.

Вайан е борец за правата на потиснатата класа. Преживял е трудни години на пролетарско извънбрачно дете без родители. От малък е расъл сред мизерията и отчаянието на експлоатираните и е изкарвал прехраната си с труд във фабриката. Беднотията го следвала от град на град и докато синовете на богатите седели по чиновете на гимназията, той плавал за Алжир в трюма на един кораб, търсил, но не намерил щастие то си в Африка и продължил, за да стигне далеч от нея, чак до аржентинските пампаси.

Обсебил земя, осигурил си малко добитък и се опитал да стане фермер. Няма късмет, може би му липсвали способности. Но в никакъв случай не му липсвала упоритост. И когато се завърнал с малката си дъщеря в старото отечество, няма нито су в джоба си. И тъй, след години започнал оттам, откъдето бил тръгнал; но сега вече не бил сам, трябвало да се грижи за детето си.

Намерил работа за осемдесет франка месечно. С тези пари едва се живеело. А при това всички, които по-късно давали показания пред съда, заявявали, че Вайан бил амбициозен човек и добър работник, само дето бил малко мечтател и непоправим идеалист. Много четял, скоро осъзнал класовите различия между хората и решил да се бори.

Съдебният процес срещу Вайан бил само една формалност. Никой не се съмнявал в това, че ще бъде освободен. Но процесът привлякъл вниманието със защитните слова на атентатора. Тъкмо неговите думи, произнесени пред съдебните заседатели и многобройната публика, обяснили факта, че не всички тогавашни анархисти са авантюристи. Вайан вече долавял същността на класовия разкол.

„Експлоатираните могат да се разделят на две групи. Едните не размишляват какво става с тях, нито пък за начина, по който трябва да се живее. Приемат живота такъв, какъвто е. Родили са се роби и мислят, че

така трябва да бъде, и се радват на всяко късче хляб, което изкарват. Другите обаче не могат да бъдат доволни от съдбата си. Премислят, четат, внимателно гледат какво става около тях и знаят коя е причината за социалната несправедливост. Трябва ли да им се сърдим, че виждат проблемите такива, каквито са, че изпитват чувство на състрадание към ближните?

В момента, в който разбират какво става в света, започват да се борят и да отмъщават за потиснатите, Аз също спадах към тази група. Навсякъде по света виждах клетници, страдащи под игото на капитализма. Навсякъде бях свидетел па едни и същи мъки, на едни и същи сълзи, дори и тъй далеч от хората, в рядко населените краища на Южна Америка, където човек, уморен от цивилизацията, би си помислил, че тук, сред природата, ще намери спокойствие и удовлетворение. Там и навсякъде другаде разбрах, че капиталът като вампир изсмуква последните капки кръв на нещастните пари. Не можех безучастно да гледам страданието на ближните. Не можех да продължа да водя съществуване, изпълнено със страдание и малодушие. Хвърлих бомбата си преди всичко върху тези, които са отговорни за човешкото страдание. Но не мислете, че избухването на бомбата е резултат от отчаянието на един самотен човек. То е израз на нищетата на цяла една класа...“

Осъдили го на смърт. Когато на 5 февруари се изправил на ешафода, извикал към целия свят: „Смърт на буржоазното общество! Да живее анархизмът!“ Погребали го в малкото гробище в Иври и дълго, много дълго време на неговия гроб се нижели тълпи пари. Мъртвият терорист се превърнал в символ на борбата срещу управляващата класа.

Хората повтаряли думите от завещанието, което той изпратил от затвора на дъщеря си: „Единствената цел в живота, малката ми, е да не се вреди на ближните, Иначе бе трябвало всеки да бъде свободен безпрепятствено да прави това, което намери за добре. Свобода на действията, свобода на словото! Живей за единствената цел – за щастието на човечеството. Работи над себе си, за да се радват хората на всяка дума, която ще произнесеш, на всяка постъпка, която ще извършиш. Тогава ще живееш плодотворен живот, тогава, когато трябва да го напуснеш, ще изпиташ същото удовлетворение, което изпитва твоят баща в смъртния си час – защото аз умирам заради всички клетници, живеещи в ада на това общество!“

Само пет дни анархистите били в траур заради другаря си. После в луксозното кафене на парижкия хотел „Терминюс“ избухнала нова бомба – двадесет ранени, един убит. И един бягащ атентатор. Преследвали

го, той бяга и стреля наоколо. Накрая полицаите все пак успяват да му сложат бележниците. Пред съдия-следователя твърдял, че се казва Льо Бретон, но не издържал дълго с тази маска.

Отмъстителят за смъртта на Вайаи се нарича Емил Анри. Той е с една категория по-високо от своя мъртъв образец, както и Вайан е една категория по-високо от своя предшественик Равашол.

Бил на двадесет и една години, произхождал от класата, срещу която се изправя, на пролетарската барикада го довеждат не нищетата и не гладът, а копнежът за освобождението на човечеството. При разпита признал, че и атентатът на улица „Де бон-з-анфан“ бил негово дело. Тогава, през ноември 1892 г., бил хвърлил бомба със закъснител в бюрото на компания „Кармо“. Наистина пазачите навреме я открили, извикали полицаи, които я отнесли в най-близкия участък, но там тя избухнала. Четирима убити и много ранени.

Анри произхожда от богато буржоазно семейство. Бил е изключителен ученик, още на шестнадесет години му предложили да постъпи във Висшето политехническо училище, където следвала по-голямата част от бъдещите шабни офицери на френската армия, но той отказал. Ненавиждал униформите и всичко, което напомня за военна служба. Тръгнал да търси щастието си по света – във Франция работил в семейни предприятия, после попаднал във Венеция и накрая започнал да изучава часовникарски занаят. Така открил целта в живота си – пожелал да стане изпълнител-анархист, а часовниковият механизъм е все пак основа на всяка бомба със закъснител.

Председателят на съда:

– Защо избрахте тъкмо кафенето на хотел „Терминус“ за цел на своето нападение?

Анри:

– Исках да убия колкото се може повече хора.

Председателят на съда:

– Направо ли отидохте в кафенето на „Терминус“?

Анри:

– Не, преди това погледнах в няколко други локала, но в повечето от тях имаше малко хора.

Председателят на съда:

– Вижте какво, Анри, искали сте да убиете трудови хора. При това дори не сте ги познавали. В края на краищата не бихте могли да ги ненавиждате. И въпреки това стоите тук безчувствен и равнодушен пред тези, които сте осакатили и които ви гледат от скамейката на свидетелите.

Анри:

– Напълно безразлични са ми. Вие също, господин председателю. Тези хора са на страната на буржоазията. Имат дял за мизерията и нещастieto на обществото. А личното им нещастие ли? Не ме интересува. В живота си съм видял вече друга мизерия. И ако на този свят има виновник за нея, то са именно те и цялата им класа.

Заучена поза, верую или силно желание да се жертвува в името на възвишената идея? Нима цинизмът е бариера, която той издига около себе си и зад която се прикрива? Или Анри е бил наистина такъв, че е вярвал на всичко, което казва?

Емил Анри получил възможност да обясни на съдебните заседатели подбудите и становището си. Като от амвон при неделна служба той проповядвал възгледите си, за които бил убеден, че ще спасят прогнилия свят.

Председателят на съда:

– Защо хвърлихте бомбата тъкмо в бюрото на миннодобивната компания? Та вие не сте познавали никого от намиращите се там чиновници?

Анри:

– Зад бюрата седяха буржоа. Със своите пет стотарки месечна заплатата те винаги стоят на страната на управляващата класа. Те са опасни, те са най-опасните!

Председателят на съда:

– Господин Анри, та тези невинни хора нямат понятието от нищо!

Анри:

– Никой не е невинен! Всеки отговаря за всичко. Тия, които не се противопоставят на буржоата, наливат вода във воденицата им.

Председателят на съда:

– Мислите си, че воювате за по-добро бъдеще, за социална справедливост, а при това сте съвсем несправедлив. Със спокойна съвест решавате да убиете човек за когото нищо не знаете, никога не сте говорили с него, нямате понятие дали е добър или лош.

Анри:

– Никой не е без вина. Всички, които принадлежат към буржоазната класа, носят отговорност за неволите в този свят и за упадъка на човешкото общество. Всички те тровят въздуха, дори само защото са от един дол дренки.

Председателят на съда:

– А от какви подбуди се ръководехте, господин обвиняем, когато

решихте да хвърлите бомба в кафенето на хотел „Терминус“?

– Там също седяха такива като тях. Цялата класа трябва да изкупи греховете си и всеки, който е на тяхна страна, който живее като буржоа, който действа и който мисли като тях!

Председателят на съда:

– Но това е много несправедливо становище, не предоставя никакъв шанс на политическия противник.

Анри:

– И те не ни дават шанс. Буржоазията също не прави разлика между анархистите. Вайан бе сам, анархист единак. Не бе член на никоя група, нямаше помощници, никой от нас не знаеше, че подготвя атентат. Сам хвърли бомбата си. Но въпреки това полицията, тоест изпълнителната власт на вашата класа, започна да преследва всички анархисти без разлика. Защо? Какво общо имаха те с Вайан? Деветдесет процента от тях изобщо не знаеха кой е той! И това вие наричате справедливост? Вие започнахте. Прехвърляте отговорността за постъпката на едного върху всички ни. Аз само ви го връщам със същото. Бесехте в Чикаго, сечяхте глави в Берлин, убивахте в Херес и стреляхте в Барселона, в Монбрисон и в Париж изпращахте на гилотината, но никога не ще успеете да ликвидирате анархията. Нейните корени са твърде дълбоки. Тя избуя от прогнилото, разлагащо се общество. Тя е навсякъде, не ще успеете да я вкарате в капана, всички ви ще унищожи!

Емил Анри обявява война на буржоазията. Той не съжалява, не се отказал от нито една своя дума, съдът го осъдил на смърт и в края на май той се изкачил към гилотината. Неговите последни думи са пожелание на умиращ и апел към последователите:

– Смелост, приятели, да живее анархията! Анри не е бил размирник-единак. Имал е приятели и другари. Един от тях, Повел, взел присърце пламения му призив, но не успял в делото. Грабнал направената саморъчно бомба, пхнал я в джоба и тръгнал към парижката катедрала „Мадлен“ по време, когато бива препълнена. Искал да инсценира демонстративна експлозия, готвел се да разбунтува отново общественото мнение.

Успял обаче да предизвика само сензация. Конструкцията на часовниковия механизъм се оказала несполучлива, зарядът избухнал в джоба на Повел и разпръснал плътта му по стените на божия храм.

През юни италианецът Санто Касерио се подготвял за най-големия удар в живота си. Въръжил се с кама, отишъл в Лион и там изчакал до двадесет и четвърти. През този ден на колониалното изложение

пристигнал президентът на Френската република Сади Карно. Едва ли пролетарият Касерио е знаел програмата на президента, разчитал е по-скоро на случайността и когато научил, че държавният глава се готвел да отиде вечерта на театър, бил убеден, че провидението му подава ръка за помощ.

Скрил се сред любопитните зрители па тротоара, изчакал да се появи по средата на платното кавалерийският ескадрон от бели коне. Когато отминали парадните униформи, затичал се като на състезание, скочил в каретата на президента и с няколко удара с кама го убил. Постъпка на фанатик ли е това или един от сигналите за протест?

Касерио не е типичен представител на анархизма.

Той е бил фантазьор и по всяка вероятност психически разстроен човек. Страдал е от душевна неуравновесеност и за да отреагира на вътрешните противоречия, е избрал пътя на анархията. Навярно случайно.

С постъпката си поставил точка на ерата на анархистичните акции в тогавашна Франция. Временно. Анархизмът обаче не е чисто френско явление. По онова време подобни социални усложнения преживяват и други страни. В цяла Европа се издават книги по теория на анархията, както и помагала как да се направи адска машина от достъпни материали и как да се манипулира с нея. Излизат анархистки списания, като се започне от тези с научен тон и се свърши със съдържащите само пламенни призови за ликвидирането на прогнилия свят. Анархисткото движение минава през много държавни граници и се разпространява като ерес. Полицията предприема кръстоносен поход срещу него и преди всичко се стреми да вмъкне свои агенти сред редиците на конструкторите на бомбите със закъснител. В някои случаи успешно. Издател на анархисткото списание „Ла революсион социал“ бил Серо – доверено лице на полицията. Той успял да провокира акция за разрушаване на паметника на бившия президент Адолф Тиер, като се надявал, че след това веднага ще може да предаде на съда цяла група опасни анархисти. Няма мал късмет, те действували с нехайно изработена бомба. Некачествено изделие избухнало вдигнало шум, но паметникът останал невредим.

Въпросът за полицейските агенти анархисти, служещи на двама господари, излиза отново на преден план при обсъждането на някои обстоятелства около атентата, извършен от Вайан. След като бяха издадени мемоарите на полицейския комисар Ернест Рейно и след проучванията на френския историк на анархизма Метрон, изчел полицейските протоколи от онова време, се появява предположението, че терористичната акция на Вайан в Бурбонския дворец е била идея на полицейски

провокактор.

Безрезултатното избухване на бомбата, която, общо взето, никому не навредила, казват, не било случайно. Полицията знаела за замисъла на Вайан и му пъкнала в ръцете халосна бомба. След атентата това твърдял един от анархистите – Жако, и тъй като случилото се било позор за полицията, той трябвало да изчезне и да постъпи в психиатрия.

Това предположение се потвърждава и от факта, че полицията, която знаела за подготовения бомбен атентат, не взела никакви предпазни мерки. Навярно тази тактика е била преднамерена. Не звучи правдоподобно и това, че е изгубила Вайан от погледа си, както впрочем и повечето от известните анархисти, след като го е следяла ден и нощ. Последното донесение на полицейския агент, който е следял Вайан, запазено в делата, е от 7 декември, тоест един ден преди експлозията в Бурбонския дворец. Следователно не е изключено и в този случай, който по-късно става причина за строги полицейски мерки, да е имал пръст някой провокактор, тоест сред атентаторите да е имало анархисти с две лица.

ГРЕШКАТА НА СТУДЕНТА ЗАНД

Подръпнал звънеца на богатска къща на една от манхаймските улици, почакал, докато слугинята му отвори, и без да поздрави, без да се поклони, самоуверено казал:

– Казвам се Хайнрих. Предайте на господин тайния съветник, че бих искал да изразя почитанията си към него. Дойдох от Митау. Възхищавам се от творчеството му.

– Господин тайният съветник сега не приема, но ако бъдете така любезен да дойдете следобед, например около пет, навярно с удоволствие ще ви приеме – отговорила слугинята.

Младежът, представил се под името Хайнрих, се обърнал и безмълвно си тръгнал. Бил на двадесет и две – двадесет и три години, облечен с черен панталон и прилепнало палто, а на главата – барета. Под нея – дълга коса на вълни, каквата носели германските революционери през 1819 година. Облеклото му било чисто, изгладено, макар че бил изминал доста десетки километри пеш. Хайнрих не само имал вид на студент, но и действително следвал теология. Държал се самоуверено като мъж, който знае какво иска, гледал право в очите и имал поведение на син на заможни родители с добро положение.

Отдръпнал се от вратата, замислен закрачил по улицата, до обеду оставало час и половина и затова се отправил нагоре към замъка, отбил се в кръчмата „Цум Вайнберг“ на чаша вино, наобядвал се и тръгнал да се поразходи край Рейн.

Около пет часа следобед отново застанал пред къщата. След като позвънил и слугинята му отворила, бил зарадван от добра вест. Господин тайният съветник, писателят и прочутият драматург Аугуст Фридрих Фердинанд фон Коцебу с удоволствие щял да го приеме.

Изкачил се по стълбите на първия етаж, чул глъчката от голямата компания в партера (навярно уважаемата госпожа ги е поканила на чай в пет) и почакал в скъпо обзаведената приемна. Слугинята излязла, за да съобщи на господаря за посетителя, след миг се появил петдесет и осем годишният майстор на перото Коцебу и със заучена усмивка поздравил посетителя.

– Аз съм Хайнрих и дойдох от Митау – поклонил се младежът, след туй, без да сяда, втренчено се загледал във възрастния, добре облечен господин, направил първата крачка, после следващата, безмълвно

приближавал и изведнъж извикал:

– Ако искате да знаете, изобщо не се възхищавам от вас!

Измъкнал изпод палтото дълга кама, нахвърлил се и я забил в левия хълбок на тайния съветник.

– На ти, родоотстъпнико – извикал и забил камата още веднъж.

Домакинът се свлякъл на пода. Младежът се надвесил над него и известно време наблюдавал лицето му.

Дочул стъпки. В стаята влязъл четиригодишният Александър; може би си е помислил, че татко му и чуждият чичко си играят на пода, и поискал също да си поиграе. Може би тъкмо в този момент е разбрал какво всъщност е направил и до какви последици може да доведе неговата постъпка, измъкнал от джоба ловджийския си нож и го забил в гърдите си. Паднал на земята до жертвата си. Това не се харесало на малкия Александър, започнал да плаче, чула го гувернантката, притичала в стаята, след нея дъщерята на Коцебу, Ема, а веднага подир нея прислужникът.

Хайнрих станал, извадил ножа от раната и с окървавено оръжие в ръка тръгнал да излиза от стаята. На вратата се пообърнал, сякаш искал нещо да обясни, но се отказал и бавно заслизал по стълбите, а ужасеният прислужник – след него. Всички, които се били събрали междуременно в салона, направили път на убиеца.

Стигнал до улицата и там се отпуснал в ръцете на хората. През това време съпругата на убития отворила прозореца и започнала да вика за помощ. Хайнрих разбрал, че е дошъл краят. Успял да извади от вътрешния си джоб листа с подготвената прокламация, подал го на прислужника, който безмълвно стоял над него, и със затихващ глас признал престъплението си:

– Аз го извърших. Изменниците трябва да умрат! Все още държал в ръка ловджийския нож. Доближил го и отново го забил в гърдите си.

– Боже господи, благодаря ти за победата! – извикал, без да подозира, че е загубил играта.

Някой извадил ножа от гърдите му, друг повикал полиция, дамите се опитвали да му окажат помощ и с първия файтон, който се оказал подръка, го откарали в болницата.

Цели четиринадесет дни бил в безсъзнание, няколко пъти го оперирали, но накрая все пак лекарите го спасили, за да го екзекутира по-късно палачът. И когато бил в състояние да бъде разпитан, почти тържествено заявил на водещия следствието полицейски комисар:

– Казвам се Карл Лудвиг Занд, студент съм по теология, убих

изменника, останалото можете да прочетете в прокламацията ми!

Мислел си, че ще изненада следователя. Всичко вече знаели, проучили били всяка негова крачка преди злодеянието, наизуст знаели биографията му, а и прокламацията, която предал на прислужника, също вече били чели. И дори установили взаимозависимостите довели смирения студент, готов да служи на бога, до това грубо нарушение на най-важната божия заповед. Занд произхожда от семейство с добро положение, неговият баща е съдебен съветник. Израства в буржоазна среда и в охолство, но от малък боледува и заради болестта постъпва по-късно в гимназията, а после и в университета. Интелигентен е, склонен към философствуване, чувствителен чак до истеричност и изключително склонен да се вдъхновява от възвишени идеи.

Отначало се записва в Тюбингенския университет после продължава в Ерланген, а през есенния семестър на 1817 г. слуша лекции в Йена. И именно тук изживява две забележителни събития. Става член и дори учредител на студентския политически буршеншафт и участва в тържеството в замъка Вартбург, което неволно се превръща в политическа демонстрация.

Германия е разпокъсана, разединена, представителите на отделните държавици се впускат в спорове помежду си. Появява се общият неприятел Наполеон Бонапарт и мнозина чувствуват, че шансът им е в борбата срещу него. Изведнъж споровете са забравени, нацията е единна, възторжена, готова да си доизвоюва суверенитета и независимостта. Дори и вечните съперници Прусия и Австрия намират общ език. Процесът на възраждане се превръща в жизненоважна надежда.

Германците вярват, че след падането на Наполеон тяхната страна ще се обедини и ще бъде суверенна държава, че ще изживее истински ренесанс.

Но нито една от надеждите не се осъществява. Решенията на Виенския конгрес не осигуряват необходимите условия за това. Германия остава разпокъсана на тридесет и осем държави, всяка от които има свое правителство, свой владетел, парична единица и закони.

По време на войната те обещават гаранции за граждански свободи, ново държавно устройство, но след поражението на Наполеон при Ватерло бързо забравят обещанията си. Никой от германските владетели не удържа думата си – дори и пруският крал Фридрих Вилхелм III. Пет пъти той обещава тържествено, че ще даде нова конституция на народа, но в действителност дори и през ум не му минава за нея.

В Германия продължават да господствуват абсолютизмът,

прусацината и неограничената власт, изискваща безгранична преданост към владетелите. Установява се режим на грубо потисничество над малкия и безпомощен човек, а наперените магнати пропагандират военщината и насилието като национална цел.

Появяват се глашатаяте на култа към национализма, които осъждат всичко негерманско и обявяват останалите народи за врагове. Прусацината настъпва на широк фронт с изключение на една държава – Аугуст Саксонски-Ваймарски удържа думата си. Може би и защото негов уважаван и влиятелен министър е бил Йохан Волфганг Гьоте.

Народът е недоволен, но няма вожд, липсва организирана опозиция. Както много пъти в историята единствени активни противници на закостенелия режим са студентите. На 28 октомври 1817 г. в замъка Вартбург се събират към петстотин души, а с тях са и техните професори. Чествуват триста години от Реформацията и четвъртата година от Лайпцигската битка и изразяват протеста си срещу реакционната политика. Говори се за единна империя, за граждански свободи. Ораторите обявяват за безсмислица разделянето на германците на католици и протестанти, на южняци и северняци, подчертават, че не волята на владетелите трябва да бъде закон за народа, а волята на народа трябва да стане закон за владетелите. Настояват за свобода на събранията, свобода на словото и за премахване на цензурата.

Всички са единодушни – професори и студенти, всеки от тях е готов да се бори срещу реакцията. Вечерта устройват традиционното германско факелно шествие, после се събират на спонтанна манифестация. Някой запалва огън и донася символите на властта, срещу които се противопоставят всички: чиновническа плитка, офицерски корсет и фелдфебелска палка. Тържествено и с достойнство, сериозно и с възвишени чувства ги хвърлят в пламъците.

В знак на протест студентите изгарят и двадесет и осем книги. Сред тях е покритият с печална слава Наполеонов кодекс – френски кодекс, валиден по времето на Наполеон и в окупираните от него територии както и съчинения на реакционни публицисти. Между тях и книгите на Аугуст фон Коцебу.

Карл Лудвиг Занд е също във Вартбург. Книгите попадат в ръцете му, И преди да ги хвърли в огъня запомня името на автора.

Занд става член-учредител на студентската корпорация, т.е. на буршеншафта – политическа организация, чиито членове носят оръжие. Германският публицист Берг пише за буршеншафтите:

„Тяхната основна насоченост бе християнска, национална и

либерална. Християнска, що се отнася до съблюдаването на традицията, либерална по отношение на вярата в демократичните права на всички граждани и национална с оглед на реакцията спрямо изминалите двеста години, през които разпокъсана Германия бе учебен плац за армиите на съседните държави. Корпорациите на студентите искаха единство, свобода и търпимост.“

Братята Фолен, особено приятелят и учителят на Занд – частният доцент Карл Фолен, събират около себе си най-смелите революционери и създават в рамките на корпорацията радикално крило. Неговите членове вече не се задоволяват с пламенни речи, а искат да се включват в борбата с конкретни дела.

Аугуст Фридрих Фердинанд фон Коцебу не се ползвал с добро име нито като автор, нито като германец.

Роден през 1761 г. в семейството на легационен съветник, той бил студент в период, когато германците били добре дошли в двора на руските царе, заминал за Петербург, там получил добра служба и прилична заплата и се оженил по сметка. После живял във Виена, в Кьонигсберг², в Париж и накрая се преселил в Манхайм, където бил принуден да избяга от разгневената общественост на Ваймар.

Коцебу е написал към двеста театрални пиеси, повечето от тях са поставяни, а някои – преведени. Това били драми, избобилстващи с фрази, построени по опростено клише, закостенели като гледище за живота. Студентите осъждали творчеството на Коцебу даже за това, че по време на пребиваването си в Германия продължавал да служи на руския цар и изпращал в Петербург поверителни информации за положението в Германия, което се равнявало на предателство и шпионаж.

Решаваща причина за публичното осъждане на писателя Коцебу обаче не било неговото собствено творчество, а публикацията на румънския автор Александър Стурдза. Той също бил на служба при руския цар с ранг държавен съветник. Като руски наемник по време на конгреса в Аахен през 1818 г. написал информационен труд, наречен „Мемоари върху съвременната германска държава“. Информацията била предназначена за цар Александър I и отразявала положението в германските университети. Царят подготвял в Русия образователна реформа, затова бил изпратил експерти на разузнаване в чужбина. Информацията попаднала в ръцете на студентите. Тя съдържала груби нападки срещу германската университетска система. Стурдза пишел за германските

---

2. Днес Калининград – Бел. прев.

университети, че са „готически средновековни кули“, обявявал ги за разсадник на революционни стремления, препоръчвал на германците да се поучат от Русия и да преустроят учебните си заведения по руски образец, бил принципно против академичните свободи – с една дума, за сигнал академичната чест на германските студенти.

Положението в университетите се влошавало. Студентите настоявали правителството да се намеси и да накаже румънския публицист за това, че ги позори. Организирали демонстрации. В нажежената атмосфера Аугуст фон Коцебу подкрепил възгледите на държавния съветник Стурдза. Това обаче било нелепост и провокация. Хората си обяснили връзката по своему – Стурдза и Коцебу са на служба при руския цар, следователно единият шпионин прикрива другия.

Студентът по теология Занд следял събитията. Убедил се, че мнението му за дейността на писателя Коцебу е правилно – той е враг на прогреса и представлява опасност за студентите. Неговите възгледи заплашват не само академичната свобода, но и съществуването на Германия. Впрочем Коцебу публично пропагандирал, че Германия трябва да остане разпокъсана, слаба, политически и икономически зависима. Това състояние би отговаряло на интересите на Русия.

Карл Лудвиг Занд взел решение и записал в дневника си:

„Край нас живеят много безбожни изменници и незабелязано играят играта си. Сред тях е Коцебу, най-страхливият и най-злонамереният. Ако не ни се случи най-лошото, ще трябва да бъде убит. Писането и говоренето вече няма да помогнат. Единствено действието може да събуди хората от сън.“

Водачи на радикалните студенти „черноризци“ били братята Фолен. Карл Лудвиг Занд гостувал у тях и, разбира се, приказвали само за политика и осъждали нелепостите, които е наговорил Коцебу. Всички били на мнение, че той е родоотстъпник, ренегат и лакей на царя.

Именно тук Карл Лудвиг Занд решил да избави Германия от изменника и да разбуди потъналите в сън. Седмица по-късно той си поръчал специална кама и си купил ловджийски нож, с какъвто ловците разрязват на парчета големите животни. Вече е взел решението, въоръжил се е и е можел да тръгне за Манхайм.

Междувременно преуспяващият писател Коцебу изпаднал в незавидно положение. Хората започнали да го ненавиждат. Почти всеки ден ваймарската поща му предавала заплашителни писма: срещу него се обявил публично и Йохан Волфганг Гьоте. Накрая Коцебу не смеел да излезе от къщи. Затова предпочел по-малкото зло – събрал си багажа и

се преселил от Ваймар в Манхайм. И там на вратата му позвънил студентът Занд.

След като извършил убийството и се опитал да се самоубие, след като го спасили и разпитали, след като признал и дори се хвалел с убийството, ясно било каква ще бъде присъдата – на 5 май 1820 г. дванадесет съдебни заседатели казали „виновен“, а студентът по теология Занд изслушал смъртната присъда в болничното легло. Все още не бил здрав и лекарите се съмнявали дали изобщо ще оздравее. Излишни грижи, тъй като палачът Витман вече готвел такъмите си. Карл Лудвиг Занд спечелил симпатиите на патриотите и това било обяснимо. По време на процеса хората му стискали ръце. Непосредствено преди екзекуцията привлякъл на своя страна и собствения си палач. След като научил датата на екзекуцията, Занд помолил за разговор хайделбергския майстор на острия меч.

Той го посетил, макар че това не било прието, а навярно не е било и приятно. Дватама си поговорили и палачът Витман си тръгнал от затвора като приятел на бъдещата си жертва.

– Благодаря предварително за труда ви, след това едва ли ще имам възможност да го сторя – бил казал Занд при раздялата им.

Натоварили Занд в двуколка, прекарвали го под конвой през града, после го изнесли на ешафода, сам не бил в състояние да се изкачи по стълбичката, сложили го на стола, завързали го, палачът му закрил очите с черна лента, но тъй като били познати, не я затегнал много, за да може жертвата му да гледа синьото майско небе до последния миг. Задумкали барабаните, палачът замахнал, но бил така развълнуван, че не успял да отсече главата на приятеля си с един удар. Трябвало да повтори.

Краят бил неочакван. Страшният театър се превърнал в тиха демонстрация, хората благоговейно потапяли кърпичките си в кръвта на Занд и ги прибирали като скъпоценни реликви. Студентът по теология се превърнал в светец, забулен в митове. Карл Лудвиг Занд извършил убийство в знак на протест срещу потисничеството, но постигнал обратен резултат.

Никога преди това академичните права не са били така окастриани, както след неговото деяние.

Той не е единственият случай в историята, когато ентузиазизиран борец за свобода, без да иска, става враг на прогреса, тъй като неговото действие провокира реакционните сили. Всяка екзекуция, а дори и друг демонстративен начин на смъртно наказание би трябвало да

въздействува като назидание, да разколебае всеки, който е тръгнал наляво или надясно. Екзекутирали Занд, но неговата постъпка се превърла в пример за подражание. Близко два месеца след смъртта му практикуващият фармацевт Льонинг се решил на подобна акция и се опитал да извърши атентат срещу министър-председателя Ибел Насау.

Ибел останал жив, а фармацевтът се самоубил в затвора. Скоро след това обществеността научила, че убиецът е бил от същия инкубатор, от който излязъл и Занд. И той бил член на „черноризката“ секция на студентската корпорация, ръководена от братя Фолен. Престъплението възмушава буржоата, поизплашва техните дамички и дава повод на реакцията за репресии. Метерних се хваща за случая и доброто намерение на Занд има обратен ефект. Между впрочем Занд е бил още жив и изживял разочарованието си. През август 1819 г. по предложение на бъдещия канцлер Метерних³ в Карлови Вари се срещат представители на германските държави, които приемат мерки, ограничаващи свободата и демокрацията. Те въвеждат цензура върху всички вестници, списания и публикации с размер под двадесет авторски коли. Създават Централна следствена комисия срещу демагогските елементи, действаща на територията на цяла Германия. Наименованието е наистина гръмко, но зад него се крие държавната тайна полиция. Отнети са академичната свобода на университетите, като те са поставени в подчинение на полицейските власти. Студенти и професори се оказват под надзора на полицията, властите забраняват и разпускат студентските корпорации, и то не само политическите буршеншафти, но и спортната организация на гимнастиците.

Понятието свобода се превръща в безплодна дума. Отново гражданските права и обединяването на Германия се оказват илюзия. Със своята постъпка Карл Лудвиг Занд отворил врата за реакционните политики. Фолен, неговият учител и председател на поставената вече извън закона корпорация, успял да се качи навреме на кораба и да се добере до Харвардския университет в Съединените щати. Но по това време Карл Лудвиг Занд вече бил в гроба, само на няколко крачки от гроба на своя неприятел Коцебу, чиято асилствена смърт се оказа полезна преди всичко за неговата собствена класа.

---

3. Бил е канцлер от 1821 до 1848 г. – Бел. прев.

ОРГАНИЗАЦИЯ „КОНСУЛ“

– Вчера е пристигнал куриер от центъра – казал оберлейтенант Тилесен.

– Най-после. Има ли заповед? – попитал лейтенант Шулц.

– Избрали са нас двамата. Трябва да очистим Ерцбергер.

– Ами оръжие?

– При всички случаи ръчни гранати. Иначе – пистолети. Маузер шестдесет и пет, парабел – девятка.

– Знае ли за това Килингер?

– Щом има заповед от центъра!

– Какво ще бъде прикритието ни? – попитал още Шулц.

– Ротмистър фон Мьоринг донесе пари за разходите. Прекалено много. По обичайния ред трябва да се отпишем оттук – все едно че отиваме за три седмици в отпуск.

– Добре, но под какво прикритие ...?

– Сами трябва да си помогнем ... Та нали на никого дори и насън няма да му дойде наум, че именно ние двамата... А освен това ще получим паспорти.

– Къде ще го намерим?

– Заминал е на почивка в Черния лес.

– Говори се, че в действителност се казвал Херцбергер.

– Навярно е евреин!

– Достатъчно е, че е подписал примирието и е предал търговската ни флотилия!

– Но ако е и евреин!

– Ерцбергер е предател. И това е достатъчно!

Двадесет и шест годишният бивш морски оберлейтенант Хайнрих Тилесен и двадесет и осем годишният лейтенант от запаса Хайнрих Шулц тръгват по следите на жертвата. Тайната организация „Организацион Консул“⁴, ръководена от някогашния корветен капитан⁵ Ерхард, им се сторила недостатъчно радикална о затова създали самостоятелна група за действие. Тя нямала намерение дълго време да тъпче на едно място, Решила да мине направо към настъпление.

---

4. Организация „Консул“. – Бел. прев.

5. Чин в германския военноморски флот, съответстващ на капитан III ранг (майор). – Бел. прев.

Депутатът Матиас Ерцбергер, ръководен деец на католическата Центристка партия, министър без портфейл, като ръководител на германската делегация подписва Компьенското примирие и така от немска страна се слага точка на Първата световна война. Затова ландскнехтите⁶, безработните военни, платените войници и прусашките офицери започват да го ненавиждат.

Имат чувството, че ги е лишил от кариера. Ерцбергер става мишена за нападките на реакционните елементи. Членовете на полувоенната тайна организация „Организацион Консул“ решават да го накажат за предполагаемото предателство.

На 4 август 1921 г. рано сутринта Шулц заминал при майка си в Заалфелд. На другия ден Тилесен също отишъл на гарата и си купил билет за Заалфелд. Привечер се срещнали, договорили се и на шести заминали заедно за Берлин. Настанили се в Шпандау и почти цяла седмица се опитвали да разберат закъде и кога е заминал Ерцбергер. Научили от портиера на Рейхстага. Депутатът Ерцбергер бил заминал за Южна Германия. Шулц и Тилесен трябвало сами да издирят адреса му. Избрали прост начин. В Щутгарт Тилесен набрал номера на секретариата на Центристката партия.

– На телефона е депутатът Херолд. Можете ли да ми кажете адреса на колегата Ерцбергер...? Нося му важна вест.

– Господин депутатът замина за минералните бани в Йордансбад.

Този път Шулц се представил като инженер, заминал сам за Йордансбад и там научил, че търсеният е в Бойрон. За да не пътуват излишно насам-натам, те позвънили в Бойрон от Улм и се убедили, че Ерцбергер наистина е отседнал там.

Явно Шулц и Тилесен не са били атентатори от типа на Шарлот Корде или Гаврило Принцип, предварително примирили се със смъртта. Двамата бивши офицери, в момента членове на акционния комитет на „Организацион Консул“ не искали да жертвуват живота си и затуй се дегизирали. Отначало си преобядисали косите, осигурили си лични документи с фалшиви имена, Тилесен дори си сложил монокъл и под имената Бергер – търговец от Йена, и Бриз от Лилиентал – студент по право, се записали в регистрационната книга на странноприемницата „При ангела“ в Бойрон.

Не им провървяло. Междувременно Ерцбергер бил заминал за Реншал. Осигурили си подробна карта, почакали в Улм и вечерта на

---

6. Немски наемни войници. – Бел. прев.

двадесет и първи се отправили за Опенау и се настанили в стая с две легла в хотел „При елена“. Този път Тилесен се записал в регистрационната книга под името Франц Ризе от Дюселдорф – студент по право, а Шулц като Кнут Берген от Йена – студент по философия. Поръчали да им се занесе в хотелската стая багажът – един голям и два малки куфара. В големия били оръжието и боеприпасите. Прислужникът се учудил защо е толкова тежък куфарът, без да подозира, че в него има бойни ръчни гранати.

Оттам нататък терористите действували предпазливо, обмисляли всяка крачка, за да не сплашат жертвата си. Умишлено се настанили подалеч от хотела на Ерцбергер. На двадесет и втори заминали с автобус за близкия Гризбах, влезли в местния магазин, купили си няколко непотребни вещи и някак между другото попитали за Ерцбергер. Разбрали, че бил настанен в санаториума.

Следващите два дни валяло, но те продължили да следят жертвата си. Наблюдавали депутатата Ерцбергер било по време на разходка със семейството му, било в разговор с негови колеги от партията. Можели да стрелят, но изчаквали. Може би не са искали да рискуват напразно по улиците на малкото градче, навярно са чакали да им се отдаде възможност да се прицелят в неприятеля, когато е сам. Впрочем били разбрали, че Ерцбергер по програма всеки ден се разхожда хожда дълго.

На 26 август станали много рано. Камериерката ги събудила преди шест, собственичката на пансиона ги изпратила. Уведомили я, че ще останат още няколко дни. Заминали направо за Гризбах в Черния лес и около девет часа вече дебнели Ерцбергер недалеч от санаториума.

Още от сутринта Ерцбергер бил твърде зает. Разговарял с депутатата Дитце, после двамата излезли навън и продължили диалога си по време на разходката. Шулц и Тилесен ги наблюдавали отдалеч. В удобен момент, на завоя, когато двамата пешеходци решили да се върнат в санаториума, Тилесен направил няколко бързи крачки, измъкнал револвера и тичайки, стрелял. Шулц се забавил, не успял да извади бързо големия револвер от джоба си. Ерцбергер бил засегнат от няколко изстрела, но се съвзел и побягнал към гората. Тилесен стрелял и по депутатата Дитце и го ранил тежко. После патроните свършили. В този момент Шулц успял да дръпне спусъка на пистолета. Стрелял по бягачия Ерцбергер. Той се хванал за едно дърво и се свлякъл на земята. Шулц притичал и от упор забил два куршума в главата му.

Атентаторите побягнали през гората в различни посоки, срещнали се на кръстовището и тръгнали към хотела в Опенау. Поръчали кафе,

извинили се на собственичката, че все пак ще трябва да си заминат по-рано, отколкото предполагали, приготвили куфарите, отишли на гарата, без някой да ги забележи, купили билети за Офенбург, но през Карлсруе заминали за Мюнхен. Там на 27 август рано сутринта Шулц позвънил на вратата на шефа на своята тайна организация Фон Килингер, рапортувал, че са изпълнили задачата, и скрил у него куфарите. Още същата вечер двамата атентатори се срещнали отново, вечеряли заедно, после отишли в бирарията, за да поляят успеха с голяма халба баварска бира.

Пешеходци намерили ранения Дитце и трупа на Ерцбергер. Полицията тръгнала по следите на атентаторите, но скоро ги загубила. Следствената група допуснала принципна грешка, която помогнала твърде много на престъпниците в бягството им. Всеки ден те научавали от вестниците в какъв стадий се намира диренето, какво знае полицията и какво още не е открила и се ръководели от това.

Разделили се. Тилесен симулирал, че заминава за Линдау на Боденското езеро, което би могло да означава, че има намерение да мине швейцарската граница, за да бъде в безопасност. Но вместо това заминал за Шафтлах. Такава била заповедта на шефа. Организацията се била постарала за сигурно укритие. Позвънил на вратата на местния лекар, казал паролата и изчезнал чак до 9 септември. Шулц също успял да се укрие.

Но полицейското дирене успешно продължавало. Вече че било почти сигурно, че в най-скоро време престъпниците ще бъдат идентифицирани. Шулц и Тилесен били принудени да сменят скривалището си. Ето защо шефът им подготвил ново тайно убежище във Вайлер. След около седмица, когато положението се поуспокоило, Тилесен получил заповед да се яви в центъра в Мюнхен. Там се срещнал с Шулц, който вече бил готов за път. Д-р Мюлер, юристът на „Организацион Консул“, им предал голяма сума в долари, след което се качили в чакащия ги автомобил и някогашния оберлейтенант Керн, известен авантюрист, ги откарал до границата недалеч от Берхтесгаден, където вече ги очаквала свързката и ги превела през границата в Австрия.

Най-после били в безопасност. И вече могли да си позволят необикновен ход. Изпратили до държавната прокуратура в Офенбург, която водела следствието, писмо, привидно пуснато от Емден, в което подписаните Шулц и Тилесен съобщили, че са в безопасност и затова смятат за свой дълг да съобщят на германската общественост известни подробности за атентата срещу Ерцбергер. Преди всичко заявяват, че те не са

извършителите на злодеянието, а само помощници.

Били получили задача да насочат полицейските органи по фалшива следа, за да могат истинските виновници да се скрият на сигурно място. Задачата си били изпълнили, те самите са в безопасност, истинските убийци също. Затова могат да си позволят да направят още едно изявление: били получили заповедта от някаква организация от Рейнска област, членове на която били и двамата. Лицата, чиито имена се били появили във връзка с атентата, нямали нищо общо с акцията.

Ето една необичайна хватка на преследваните терористи. Не е известно дали полицаите са повярвали или не, но едно е сигурно, че и двамата престъпници са успели да избягат зад граница. Скоро след това от Австрия те заминали за Унгария, където намерили луксозно убежище в замъците на тамошните бивши офицери. Дълго време се укривали у тогавашния капитан от Генералния щаб Дюла Гьомбьош, голям приятел на германците и бъдещ министър-председател. Те били в постоянна връзка с организацията си, докторът по правните науки Мюлер се занимавал с техните финансови въпроси и в случай на непосредствена опасност им осигурявал задгранични паспорти с фалшиви имена. Впрочем веднъж полицията открила тайното убежище на Шулц и го арестувала, но приятелите му помогнали да избяга в Африка и там си живял спокойно чак до 1933 година, когато била обявена амнистия.

После се завърнал в страната с фалшив задграничен паспорт, издаден на името на Ханс Наголд. Тилсен попаднал в Испания, където работил в една авиокомпания.

Реакционните военни отряди започват да се готвят за военен преврат в Германия още от 10 март 1920 г.

През нощта срещу 13 март морска бригада под командването на капитан Ерхард нахлула в берлинските улици. Още на следващия ден юнкерът Кап се провъзгласява за райхсканцлер и се готви да наложи военна диктатура и да възобнови монархията. Под ръководството на комунисти и социалдемократи работниците обявяват обща стачка, метежът на Кап е ликвидиран, а той принуден да избяга в Швеция. Когато на 17 март правителството се завръща от Щутгарт в Берлин, то обещава да разпусне военните организации, но не изпълнява обещанието си. Военните подразделения все още играят значителна роля, особено за потушаването на работническите вълнения в Рейнска област. Германската буржоазия укрепва отново политическите си позиции.

Генерал Лудендорф и корветният капитан Ерхард, прочул се с печална слава по време на метежа на Кап, избрали друга техника. Под

ръководството на Ерхард се създава тайната организация „Консул“. Нейната единствена цел била чрез терор и политически убийства да се нарушава спокойното развитие на страната и да се предизвиква страх у демократично мислещите политици. Реакционно настроените германски индустриалци подкрепили Ерхард финансово, а бивши офицери и военнослужещи, останали без работа, се присъединили масово към него.

Самият Манфред фон Килингер, шеф на група към организация „Консул“ и пряк началник на двамата атентатори, признал, че членовете на военната организация „Фрайкорпус“ са били набирани изключително из средите на бивши военнослужещи. Те не умеели да вършат нищо друго, освен да стрелят. Нямали желание да се преквалифицират за гражданска професия, свикнали били да слушат само заповеди и не ги интересувало за кого и за какво воюват.

Морската бригада на Ерхард била сформирана още в началото на 1920 г. в Дьобериц. Тя не спазила заповедта – отказала да предаде оръжието си – и потеглила на поход към Берлин. След като метежът на областния управител Кап и на генерал Фон Лютвиц бил потушен, моряците от бригадата били принудени да се разпръснат, а командирът Ерхард изчезнал, за да се появи скоро след това под маската на консул Айхвалд в Мюнхен. Въпреки че е била издадена заповед за неговото арестуване, той живеел и работел под пркритието на фирма за дървообработване и организирил своя терористична група, носеща неговото име.

Когато по-късно били разследвани обстоятелствата, довели до атентата срещу Ерицбергер, станало ясно, че „Организацион Консул“ е полувоенна тайна организация с подробно обмислена структура, в която отделни звена са имали задачата да осигуряват тайна информация и да извършват терористични акции. Командир на най-важната група за действие „б“-оперативната – бил оберлейтенант Манфред фон Килингер. Под негово ръководство са работили и убийците Шулц и Тилесен.

Като начало групата на Килингер получила от реакционните германски индустриалци дотация от триста хиляди марки. Те й открили и сметка в мюнхенския филиал на „Дойче банк“. При полицейски обиск в жилището на Алберт Брьонер в Регенсбург – един от членовете на организация „Консул“, бил открит уставът на организацията. От неговия преамбюл стават ясни идейните и практическите цели на организацията. Тя трябвало да съдействува за популяризирането на националистически възгледи, да се бори срещу евреите, социалдемократите и всички леви радикални партии, срещу Ваймарската конституция и да пропагандира германската федерация. За да постигне целите си, организацията

трябвало да обедини всички смели мъже с националистически възгледи и те да възпрат революционните стремежи в Германия. Всеки член се заклевал, че ще пази тайната. Предателството се наказвало със смърт...! Организация „Консул“, е в основата на няколко политически убийства и атентаторите Шулц и Тилесен действували по пряка нейна заповед.

Произходът на убийците и предишната им дейност обуславят тяхното решение. Хайнрих Тилесен е роден в семейството на генерал-лейтенант Карл Хуго Франц Тилесен и е единадесетото дете. Постъпва като кадет във военноморска академия и всички негови братя са също морски офицери. По-късно е изпратен като вахтен офицер на флагманския кораб на корветен капитан Ерхард. След като Германия загубва войната, той участва в потопяването на германската флотилия, попада в английски плен, но още през февруари 1920 г. е освободен и се завръща в родината. По време на метежа на Кап се присъединява към морската бригада на Ерхард.

Бащата на Хайнрих Шулц е лекар, а той самият завършва реална гимназия в Йена. След избухването на войната Шулц отива доброволец за една година и воюва на Западния фронт, през 1918 г. е произведен в звание лейтенант, бива ранен и награден с „Железен кръст“. По време на метежа на Кап заминава за Берлин и там в бригадата на Ерхард се среща с Тилесен. И двамата са фанатични антисемити и закleti националисти. Посредством тайната организация „Германен-Орден“ попадат в Организация „Консул“, работят в Регенсбург, а по-късно по своя молба в Мюнхен в терористичната група на Манфред фон Килингер, с когото се договарят да убият предателя Ерцбергер, отявнен враг на германския народ. Паричните средства предоставя организацията, ротмистър фон Мьоринг им изплаща сумата.

След Втората световна война, през май 1945 г., американската военна полиция арестувала първо Тилесен и го хвърля в хайделбергския затвор. През февруари 1947 г. втора наказателна колегия на областния съд в Констанц го осъдила на петнадесет години затвор за престъпления срещу човечеството. Съдебен състав в Офенбург осъдил Шулц за същите престъпления на дванадесет години. През 1952 г. и двамата били помилвани и освободени. Правителството на провинция Баден-Вюртемберг заменило останалата част от присъдата им с условна. Интересен е фактът, че за тяхното помилване се била застъпила и вдовицата на убийца Ерцбергер.

СМАХНАТИЯТ ДВУЖЕНЕЦ

– Францийо, чуй думите ми! Аз съм Павел Горгулов, представител на сто и осемдесет милиона руски селяни. Аз съм техен водач. Воювах срещу болшевиките, но се борих и срещу монархията. После ме принудиха да напусна родината си. Най-напред попаднах в Полша, после в Чехословакия. Заявявам съвсем открито – обичам родината си! Видях странни неща... Ненавиждам болшевиките, симпатизирам на социалистите, единствените руски патриоти. Бях белогвардеец служех в лазарета. Никого не съм убил...

Едър, широкоплещест, с малки блуждаещи очи. Името му е Павел Горгулов. Той е от руско потекло, живял е в Полша, а и в моравския град Пршеров и лъже, като твърди, че никого не е убил. На 6 май 1932 г. застрелва президента на Френската република, седемдесет и четири годишния Пол Думерг. И в момента се защитава.

– Позволиха ми да бъда лекар в малък град, където деветдесет на сто от жителите бяха болшевики (навярно има предвид Пршеров. Бел. авт.). Там изживях страшна политическа война. Но не можех да изневеря на идеалите си. Говорих с всички чешки министри и им казах: „Танали сте славяни, спасете Русия!“ Дори им бях изпратил политическата си програма. Идеите ми им се харесаха, но въпреки това ме изгониха от страната, за да не се разсърдели Съветите...

След като стрелял срещу президента и полицаите се нахвърлили върху него, измъкнал от вътрешния си джоб ръкопис и започнал да го размахва над главата си. Свитъкът имал заглавие, написано собствено-ръчно с големи печатни букви: „Мемоари на Павел Горгулов, главен президент на руската фашистка политическа партия, който уби президента на Френската република“.

Написал ги бил през нощта преди убийството в хотелската си стая в компанията на парижка проститутка, с която се запознал случайно и искал да прекара нощта. Пийнали и когато тя заспала, седнал до масата и до сутринта написал политическия си манифест. А тъкмо манифестът е доказателство, че терористът се е подготвял за нападението и че авторът му не е бил в ред.

– Винаги съм бил голям приятел на Франция. Но какво ли не преживях тук? Отказаха да ми издадат лична карта. При това никому нищо не съм сторил, не съм извършил никакво престъпление. Господа,

обърнете внимание на съветите ми. Францийо, чуй ме! Не искам да се спася. Търся само справедливост. Аз съм апостол на собствените си идеи. Атенатата извърших само като протест в името на поробена Русия. Образован човек съм, как бих могъл да остана безразличен към съдбата на собствения си народ. Каква трагедия, каква трагедия...!

Четвъртата му съпруга (навярно се е оженил заради зестрата от четиридесет хиляди франка) го обичала и според собствените му думи той също. Тя заявила, че цели четиринадесет дни преди атентата той бил неузнаваем. Затворен, тих, замислен, просто не такъв, какъвто го познавала. Плакала много, когато разказвала за това. Може би не е знаела, че му е четвъртата жена, че при това Павел Горгулов е бил и двуженец.

– Моите идеали са ми по-мили от живота – крещи той. – Слушай, Францийо, Павел Горгулов е готов да умре за идеалите си. Незнаен съдник ми каза веднъж „Павел, ще трябва да се пожертваш, само така ще освободиш руския народ.“ Чуй, Францийо! Чуй, Францийо! Прочетете моята програма, аз съм вече само един труп, но въпреки това ви казвам

...

Роден е през 1895 г. в семейството на заможен руски селянин, завършва училище, следва медицина от 1913 г. служи в казашки полк, воюва и бива ранен в главата. Твърди, че заради раняването е награден с най-високия царски орден – Георгиевския кръст. След войната продължава да следва, оженва се в Ростов на Дон за професорска дъщеря, емигрира във Варшава, после в Прага, където продължава да следва. Без да се разведе, се оженва за деветнадесетгодишна дъщеря на фризьор, скоро я напуска и остава на издръжката на по-възрастната си любовница. Тя му дава възможност да издава долнопробни романи, които пишел вечер.

На чехословашка земя се заселва като лекар, но скоро влиза в противоречие с клетвата на Хипократ – иска тлъсти хонорари, внушава на пациентите си, че са тежко болни, за да измъква от тях пари, и затова бива изправен пред съда, който обаче го оправдава. Но и след това не мирясва и отново застава пред съда заради незаконни аборти; лекарската колегия го лишава от правоспособност, забранява му да практикува като лекар и той започва да говори, че бил станал жертва на комплот.

По време на пребиваването си в Чехословакия се включва в политическата борба. Основава Зелена фашистка партия. Членовете ѝ са само двама – един руски танцьор емигрант и жената на танцьора. Третият е председателят – Павел Горгулов. Отново е принуден да си стегне куфарите и да замине за Франция, където се оженва за четвърти път, и то

за богата швейцарка.

Френските власти се отнасят към него като мащеха – не получава разрешение за пребиваване и затова се преселва в княжество Монако, където набързо пропилява голяма част от получените като зестра четиридесет хиляди франка. И тук той проповядва съмнителните си идеи за нова политическа партия, която трябвало да спаси руския народ от царя и от Ленин. После научава, че Франция е признала Съветския съюз и решава да се намеси в историята и да „спаси“ човечеството. Взема последните пари и потегля за Париж.

От вестниците Горгулов научил, че на 6 май президентът на Френската република ще посети изложбата На Асоциацията на писателите – бивши бойци (Асосиа-сион де з'екривен комбатан). Отишъл на касата, представил се за член на асоциацията, получил билет и зачакал сгоден случай.

Френският политик Пол Думерг поема поста президент на седемдесет и четири години. Той е един от големите патриоти. Четиримата му синове загиват по фронтите на световната война.

След като президентът открил изложбата и започнал да разглежда експонатите, Павел Горгулов стрелял срещу него пет пъти. Два куршума улучили президента, други два – председателя на асоциацията, а последният засегнал директора на парижката полиция.

Атентаторът не се отбранявал. Когато го арестували, започнал само да размахва черновата на мемоарите си и да вика: „Това е само начало, всичко това е само начало!“

Процесът срещу атентатора започнал в края на юли. Той предизвикал огромен интерес. В него се състезавали най-прочути юристи – както от страна на обвинението, така и на защитата. Журналисти, дипломати, висши чиновници, политици, чуждестранни гости (сред които и съветският писател Иля Еренбург) изпълвали залата.

Къдроксият, е високо чело и малки очи подсъдим не е заслужавал подобно внимание. Той е една от онези отрепки на човешкото общество, на границата между вменияемостта и налудничавостта, които са автори на толкова политически убийства, подтиквани от вътрешна възбуда, налудничави идеи, от необходимостта да компенсират, чувството за малоценност или да дадат израз на болезнена мания за величие и на силното си желание да се прочуют на всяка цена. От памтивека те образуват таен фронт, дебнеш известни и забележителни личности. Те си приличат: Корде, Равашол, Виен, Лукени.

В Париж Горгулов пристигнал сутринта на 5 май отишъл в

катедралата „Нотр Дам“ и помолил бога да го благослови, защото според изявленията му именно бог му бил внушил мисълта за атентата и дори го „водел с известна настойчивост“. След като се бил подготвил душевно, погрижил се и за физическата си наслада. Влизал от бистро в бистро, като във всяко изпивал по нещо, после се запознал с една проститутка и я завел в наета за няколко часа стая в хотел на улица „Виктор Кузен“. Там до сутринта написал мемоарите си.

На другия ден, преди да поеме съдбовния път, с револвер в единия и с двадесет и седем патрона в другия джоб, изпил в недалечното бистро няколко чаши вино и цяла бутилка коняк. На изложбата си купил две книжки, чийто автор бил председателят на асоциацията, и го помолил за автограф; само след няколко минути го ранил тежко. Когато го арестували, открили у него отрова. Разбира се, не е имал достатъчно смелост, за да я изпие навреме.

Преди злодеянието бил спокоен, никой в залата не забелязал да се е държал предизвикателно или ексцентрично, а по време на процеса говорел ли говорел, и то врели-некипели – за болшевиките, за своята фашистка „зелена“ партия и за месианското си предопределение на този свят. Смятал се за спасител – каквото и да правел, го считал за свой свещен дълг, дори и когато убивал, не го правел за себе си, а за благо на човечеството. Един ден щяло да се разбере кой е прав ...

– Францийо, чуй думите ми! – повтаря отново. Не искам да спася живота си, търся единствено справедливост. Аз съм апостол на идеалите си. Моят атентат е протест от името на сто и осемдесет милиона руски селяни... Вие, господа, убихте моята идея, убийте и мен, но спасете идеята ми. Аз съм вече труп, защото без идеали не се живее. Не ще подкупите Павел Горгулов! Дори по стълбата към гилотината ще повтарям: не ще подкупите Павел Горгулов, защото е демократ и селянин. Незнайният съдник, скрит в мен, ми казва: „Жертвувай се, Павел, но спаси руския народ.“ Уважаеми господа, прочетете програмата ми...!

Бил ли е Горгулов луд или само заблуден фанатик?

През 1929 г. по време на пребиваването си в Прага написал до известен чехословашки учен писмо, в което го молел за точна информация относно новооткрития реактивен самолет, конструиран от германския професор Оберт. Искал да научи нещо повече за него, тъй като ненавиждал Земята и затова искал да бъде първият земен жител, отправил се на Луната. В такъв случай бил ли е Горгулов отговорен за деянията си?

Съдебните експерти по психиатрия се разделят на два лагера. Едни преценяват, че убиецът на президента е отговорен за деянието си – по

време на атентата е бил напълно нормален. Другите твърдят обратното и доказват изводите си с описание на събития от неговия живот, показания на някои жени от Прага, с които е имал интимни срещи, и заявяват, че не се е държал нормално.

Отнасял се с тях грубо и ги оскърбявал. По мнението на тези психиатри Горгулов е параноик, луд, смята се за месия, сравнява се с Исус и е убеден, че трябва да спаси света от политическа гибел.

Държавният обвинител настоява пред съдебните заседатели за смъртно наказание за убийство, а френският печат обявява терориста за „Распутин на руската емиграция“.

Председателят на съда прекъсва разглеждането то на делото в седем без петнадесет, съдебните заседатели излизат, за да се посъветват и след двадесет минути се връщат с решението, че подсъдимият е виновен.

Осъждат го на смърт и на 14 септември 1932 г. е екзекутиран. Въпросът, дали е бил или не отговорен за деянията си, остава нерешен. Общественото мнение не се е интересувало от мнението на психиатрите.

Обикновено с убийците на президенти не се церемонят много, особено когато става въпрос за един толкова съмнителен индивид, какъвто безспорно е бил Павел Горгулов.

ВИЕНСКА НОЩ

В действителност капитан Слим се казва Розенбаум и е един от служителите на израелската секретна служба МОСАД във Виена. Той е висок, русокос, с рижави мустачки и прилича на английски баскетболист или австрийски състезател по ски-спускане. Говори спокойно, сякаш докладва на посланика Патиш за съвсем обикновено събитие. И все пак през онзи топъл септемврийски ден на 1973 г. на виенското летище Швехат се разиграва важен и забележителен, особено от психологическа гледна точка, епизод от историята на тероризма.

– Колко са? – пита посланикът Патиш.

– Двама. Имат ливански задгранични паспорти – отговаря капитан Слим.

– Имената им?

– Без значение. Гледахме в списъка. Освен това сигурно са фалшиви. Единият се казва Мухамад Халди, а другият – Свейдани.

– От Ал Фатах ли са?

– Съмнявам се. Струва ми се, че са се захванали с тази и работа на своя глава. Наричат се сами „Орли на палестинската революция“. Звучи твърде като на филм за една сериозна организация.

– Колко души са заложниците? – пита посланикът.

– Първоначално петима и един австрийски митничар – отговаря капитан Слим.

– Как така първоначално?

– На гарата жената с детето успяла да избяга.

– Не са ли стреляли по нея?

– Не, имало много хора.

– Еврейско семейство ли са си избрали? – пита посланикът.

– Качили се във влака нейде близо до границата ...

– Получих информация, че на чехословашка територия – прекръсва посланикът капитана.

– Съмнявам се. Чехите не дават и пиле да прехвъркне, камо ли двама араби с автомати под палтата. А и си мисля, че това не е съществено.

– От гледна точка на международните политически отношения ...?

– Мисля, че тук става дума за други проблеми – казва със спокоен глас капитан Слим. – Това е атака срещу замъка Шьонау, господин посланик.

– Как тъй срещу Шьонау!

– Едно от условията на терористите е да се ликвидира сборният лагер в замъка Шьонау.

– Тогава въпросът е сериозен – казва посланикът Патиш, става и започва да се разхожда зад огромното си бюро. После позвънява, влиза съветникът в посолството, на когото нарежда:

– Свържете ме първо с министъра на вътрешните работи, а после с доктор Крайски.

Събитията от този септемврийски ден започнали незабелязано. Във влака, с който пътувала група еврейски емигранти от Съветския съюз, се качили двама чернокоси, мургави младежи, настанили се в купето и непринудено започнали да разпитват спътниците си откъде са и закъде пътуват. Когато бързият влак спрял на граничната гара, измъкнали изпод дъждобраните си автомати и принудили еврейското семейство с детето и една по-възрастна съпругеска двойка да слязат. По пътя взели и австрийския митничар, който протестираше срещу постъпката им. На гарата раздавали напечатани на циклостил позиви, с които се опитвали да обяснят действието си. „Решението за тази акция взехме не защото сме убийци, а защото към това ни подтикват злодеянията, извършвани от ционистите.“

– Замъкът Шьонау, замъкът Шьонау ... – разсъждава гласно посланикът Патиш.

– Иначе ще разстрелят заложниците – добавя капитан Слим.

– В краен случай може да им се обещае това. Да се ликвидира бежанският лагер е въпрос, който може да се проточи месеци.

– Имат още едно условие – отбелязва капитанът.

– А именно?

– Да бъдат пуснати палестинските затворници и да бъде освободена Палестина от ционистите.

– А не искат ли случайно да бъде обявена война на Съединените щати? – казва посланикът раздразнено и след малко пита: – Как са стигнали до летището?

– Задигнали са един микробус от гарата. Тоест някакъв услужлив австриец им помогнал да сторят това. Дори седнал зад волана.

– Знаел ли е какво искат?

– Едва ли. Но когато се качвали, младата майка успяла да избяга заедно с детето.

– А какво е правела полицията? – пита посланикът Патиш.

– Преследвали са ги няколко полицейски коли, в цялата област

обявили тревога, но какво са могли да направят? Нищо. Похитителите пристигнали на летището и настоявали да им бъде даден самолет.

– Дали ли са им?

– Не. За щастие нямало нито един свободен.

– Така че са останали в микробуса на летището?

– Да, господин посланик.

– С какво са въоръжени?

– С автомати от най-нов тип, взривно вещество, опаковано в напое-на с масло хартия, ръчни гранати със специални запалки. Стискат предпазителя със зъбите. Само нещо да..., и фррр...! – размахва капитанът ръце.

– Хайде да тръгваме, капитане.

– Закъде, господин посланик?

– За летище Швехат.

Микробусът е спрял на бетонния летищен плац встрани от самолетите. Халди и Свейдани са разпръснали още няколко позива, с които уточняват исканията си – да излетят заедно със заложниците за някоя арабска страна, като допълнително определят коя, и там заложниците да бъдат разменени с палестинци, затворени в израелски затвори. Те ще освободят заложниците чак тогава, когато получат официални гаранции, че ще бъдат прекъснати пътуванията на еврейски емигранти през Австрия за Израел. Терористите пристигнали на летището в 1,30. Тридесет минути след това с тях започнал да преговаря директорът на австрийската полиция. Терористите продължавали да настояват незабавно да им бъде предоставен самолет, за да могат да откарат заложниците на сигурно място. По-късно удължили срока на ултиматума, а обстоятелствата ги принуждават да сторят това още няколко пъти. И така, както някога в Мюнхен, на летището дошли не само министри и висши полицейски офицери, но и много членове на арабски дипломатически представителства и двама видни психолози, специалисти по проблемите на тероризма – американският психиатър професор доктор Фредерик Дж. Хакър и неговият не по-малко известен колега доктор Слуга. Тяхната задача била да уговорят похитителите да се предадат.

Междувременно с тях се опитали да влязат във връзка служители по сигурността, тъй като „кризисният щаб“ бил възприел изпитаната тактика на протакания и отлагане. „Ораторите“ се опитвали да ангажират похитителите с постоянно преговаряне, за да притъпят вниманието им.

Австрийската полиция положила максимални усилия за уреждане

на конфликта. Впрочем това не е първият инцидент, в основата на който е искането на арабската съпротива да бъде прекратен трансферът на еврейски емигранти през Австрия за Израел. Още през януари в един хотел в центъра на града били арестувани трима въоръжени до зъби араби с фалшиви израелски паспорти. Този, който им бил издал или фалшифицирал документите, бил допуснал груба грешка. Паспортите били „издадени“ в деня на най-големия еврейски празник Йом Кипур, когато учреденията са затворени и никой евреин не работи.

По-късно се установило, че тримата араби не били сами. Те били само част от многобройна команда, която се готвела да нападне някогашния ловен замък на ерцхерцог Ото, използван от Еврейската агенция (Джуиш Ейджънс) като транзитна спирка за преселващите се в Израел. Други трима араби били задържани в Италия. У тях намерили не само оръжие, без да имат право да го носят, но и подробни схеми на замъка Шьонау с начертан план за нападателна акция.

На летище Швехат, където незабавно се събрали журналисти, се появили противоречиви становища относно принадлежността на терористите. По-късно се оказало, че те нямат нищо общо с Организацията за освобождение на Палестина, нито пък с Ал Фатах или други официални организации, че „Орлите на палестинската революция“, или „Палестинските мъченици“, са членове на някоя от радикалните групи, появили се през последните години в много арабски страни.

Но те не са били любители. Знаели са какво искат и са мислели, че знаят как да го постигнат. Още в самото начало те предупредили австрийските представители да не се опитват да прилагат тактика, подобна на използваната от техните колеги при трагедията по време на олимпиадата в Мюнхен, тоест че те са готови да хвърлят и себе си, и заложниците във въздуха. Австрийският министър на правосъдието и министърът на вътрешните работи обаче заявили, че в никакъв случай правителствени дейци не ще преговарят с похитителите, че не ще им позволят да напуснат страната със самолет заедно със заложниците. Естествено те не съобщили становището си на терористите, напротив, сполучливо симулирали, че преговорите за приемането на техните условия са в пълен ход. Но за подобно важно решение, видите ли, се искало съгласието на много висши държавни дейци, следователно не можело да се очаква, че това ще стане в най-близките часове.

Естествено израелският посланик Патиш с удоволствие се съгласил с австрийското становище, но същевременно се свързал и с началниците си в Тел Авив, дълго разговарял с министър-председателката Голда

Меир и със заместник-председателя на Министерския съвет Игал Алон. Капитан Слим се вмъкнал сред журналистите. Летище Швехат не е от най-големите в Европа, но е с оживен трафик. През този ден то не приемало.

Репортери и телевизионни работници били принудени да пристигнат с автомобили. Полицията обкръжила целия летищен комплекс и държала любопитните на безопасно разстояние. И както по време на събитията на мюнхенската олимпиада, снайперисти заели добре замаскирани позиции. Капитан Слим ги наблюдавал. И когато попитал защо са ги повикали, получил уклончив отговор.

„За по-сигурно.“

Терористите не приели посредници. Не искали да разговарят с посланици на арабски страни, върнали и арабския преводач на виенската полиция. Непрекъснато подчертавали, че няма да преговарят. С никого. За нищо.

Капитан Слим намерил шефа си в салона на летището.

Извикал го настрана и му докладвал:

– Съветвах се да нанесат контраудар – казва.

– Кой?

– Там бяха почти всички. Говореха за невропаралитичен газ, който да впръснат в автобуса. Обмисляха и използването на натровени цигари и на кафе с наркотици. Всичко отпадна.

– Добре, че са разумни.

– Биха го сторили, ако можеха, но терористите приемат напитки и храна единствено от служителите на иракското посолство. Така че всичко това са само илюзии.

Терористите сякаш са чувствували какво се разиграва зад кулисите на привидно спокойната сцена. Вдигнали гранатите над главите си, за да ги види всеки, и при първия удобен случай заявили, че една-единствена граната може да хвърли във въздуха целия микробус.

Същото ще се случи и ако стрелците започнат да ги обстрелват. Гранатите са закрепени на колана така находчиво, че при най-малко неkoordinирано движение могат да избухнат.

В „кризисния щаб“ взели решение за друга тактика – убеждаването. В последвалото официално съобщение, одобрено от австрийския парламент и публикувано от федералното канцлерство във Виена през 1973 г. д-р Хакър бе отбелязал:

„Поканиха ни заедно с моя колега – психиатъра д-р Вилибалд Слуга, да придружим двама министри на летището. Д-р Кристиан Брода,

убеден социалист и дългогодишен член на правителството, е блестящ теоретик и ловък практик в политиката. През този ден, 28 септември 1973 г., той и д-р Слуга бяха на конференция на юристите извън Виена. Научили за похищението, те веднага се завърнаха с вертолет. Д-р Слуга бе най-подходящият в дадената ситуация. Той е забележителен психиатър, опитен в преговорите с престъпници и умее да печели доверието им. Известен бе неотдавнашният му успех. Трима въоръжени престъпници, които били избягали от затвора и взели заложници, доброволно се предали, след като д-р Слуга им обяснил всички обстоятелства. При това не бил даден нито един изстрел.

Министърът на вътрешните работи Ото Рьош бе официално авторитетно лице с конституционна отговорност и с пълномощия да взема решения в областта на сигурността. Умерен, но енергичен, хладнокръвен и делови, Рьош се ползваше с реномето на политик, който запазва самообладание и действа успокояващо дори само с присъствието си.

По пътя отново обмисляхме възможните решения. Естествено знаехме, че в нашия случай ще бъдем изправени лице срещу лице със съвсем други хора, а не като тези с които д-р Слуга се бе срещнал след бягството им от затвора.“

След като пристигнали на летището, се запознали с обстановката и изслушали мненията и предложенията на висшите полицейски офицери, наблюдатели и парламентарии. Станало ясно, че не могат да се използват нито измамата, нито насилието. Останало убеждението. Да се успокоят, да се ангажират, да се разсее вниманието им, да се подкопае самоувереността им, да се разклати самонадеяността им, да се всеят съмнения в мислите им.

Представителите на австрийското правителство молят за съдействие посланиците на арабските страни. Накрая терористите позволили на няколко от тях да се доближат до завезтия микробус. Дори с един арабски посланик се впуснали в продължителен разговор. След това други парламентарии се опитали да поддържат с тях непрекъснат контакт.

Вечерта се провело извънредно заседание на правителството и по време на разговорите министърът на правосъдието се свързал по телефона с психиатрите Хакър и Слуга и ги попитал, дали биха били любезни да се опитат да влязат в пряк разговор с терористите. И двамата се съгласили. Полицейска кола ги откарала отново на летището.

Минава двадесет и два часът. Микробусът стои на летищния плац, осветен от прожектори. Доктор Слуга и доктор Хакър тръгват с бавна крачка към терористите.

– Стой! – извиква Мухамад Халди. – Спрете веднага. Какво искате?

– Искаме да поговорим с вас – отговаря доктор Хакър.

– Но аз не искам да говоря с вас – отсича Халди.

Спират. И гледат към микробуса.

– Всъщност кои сте вие? – пита Халди.

– Доктори.

– Какви доктори?

– Лекарци. Доктори по медицина. Искаме да поговорим с вас.

– За какво?

– За хората, които са в колата, а и за вас също.

– Не вярвам. Не сте лекари. Защо ще изпращат доктори. Вие сте от полицията – казва недоверчиво, после се обръща към двамата австрийски парламентъори с които бил говорил преди малко и които стоял недалеч.

– Кои са онези двамата? – обръща се към тях.

– Не знаем. Не ги познаваме – отговаря един от тях.

– Те са полицаи – държи на своето Халди.

– Не са – казва единият от австрийците. – Ако бяха от полицията, щяхме да ги познаваме.

– Зная, навярно вече сте уморени от разговорите с всички тези хора – добавя другият австриец.

– Как ще ми докажете, че сте лекари? – пита Халди.

– Не можем да ви го докажем – отговаря доктор Хакър. – Просто трябва да ни повярвате. Вижте какво, вие говорихте с толкова хора, дайте възможност и на нас.

Терористът се колебае. Завърта се на предната седалка, после още повече спуска стъклото на прозорчето и казва:

– Добре. Щом наистина сте лекари, кажете ми тогава дали съм в ред. Дали съм здрав.

– Трябва да ми позволите да ви прегледам. Тогава с удоволствие ще ви кажа. Съблечете се.

– Не мога да се съблека. Но ме погледнете в очите. Може би ще познаете.

– Добре, но трябва да дойда по-близо – казва доктор Хакър.

– Тогава елате – съгласява се изведнъж терористът.

Бавно тръгват напред. Халди се надвесва през прозорчето, стиснал със зъби предпазителя на ръчната граната и широко отваря очи. Забавлявайки се, другарят му Свейдани се усмихва и наблюдава сцената с автомат, готов за стрелба. Халди също не пуска оръжието си от ръка.

Доктор Хакър приближава с още една крачка. Поглежда в очите на терориста. Гледа спокойно, отблизо, дълго.

– Наистина блестят, но мисля, че сте в ред – изрича доктор Хакър странната диагноза.

– Разбира се, че съм добре – казва Халди. – Аз съм си в ред напълно. Като доктор можете само да потвърдите това.

– Много хора имат здрав вид. Като ги погледнете, си мислите, че са в ред. Но после, когато подробно ги изследвате, когато поговорите малко повече с тях, установявате, че не е така. От пръв поглед просто не личи – провежда тактиката си доктор Хакър.

– Това не влиза в сметката. Аз съм в ред. Или мислите, че не съм?

– Не зная. Засега още не съм говорил с вас.

– За какво искате да си поприказваме? Изобщо защо се интересувате от мен?

– Защото се интересуваме от проблемите на човешките същества и от това, как да бъде защитен човешкият живот. Впрочем вашият живот е в опасност, и то защото излагате на опасност други хора, които държите в колата като заложници. Искаме да помогнем на вас и на тях и бихме искали да се посъветваме с вас по какъв начин да стане това.

– Не ми е нужна вашата помощ – казва Халди решително. – Не държа на ничия помощ. Нищо не искам. Само справедливост.

– Добре – допуска доктор Хакър. – Справедливост. А справедливо ли е да се убиват невинни?

– Да! – избухва Халди. – Ционистките бандити заграбиха страната ни. От лагера, където отраснах, можех само да наблюдавам селото, в което по-рано живееше семейството ми. То бе принудено да го изостави. А сега всички са мъртви. Ционистите ги избиха. Те са злодеи и убийци. Империалистически бандити. Ненаситни са. Убиват без угризение на съвестта жени и деца. А светът не прави нищо, за да им попречи. Всички изпращат оръжие на израелците, за да стрелят срещу невъоръжени граждани. Ционистите са зли, лоши хора. Много зли и много лоши! Те са бандити и убийци.

– Кажете ми нещо за себе си – подканва го доктор Хакър, след като Халди се успокоява.

– За себе си? Защо? Аз не съм важна личност. Аз съм войник. Член на командата. Такива като мен са хиляди. Получаваме заповеди, готови сме да умрем и това няма значение, щом ще умрем за Палестина. Приятелят ми и аз добре знаем, че навярно това е последният ден от живота ни. Готови сме да дадем живота си и нашият командир знае това.

– Кой е вашият командир? – пита доктор Хакър.

– Командир. Просто командир. Много месеци се обучавахме. Годиш наред се подготвихме. За всичко сме готови. Разбираме добре, че искате да разговаряте с нас, за да ни изморите, само че не ще ни изморите. Никога. Имаме хапчета. Ще бодърствуваме, ако е нужно и деветдесет и четири часа. Видяхте очите ми, така че разбирате. Хайде, стига вече. Няма да се занимавам с вас.

Обръща се. Започва да вдига стъклото на прозорчето.

Доктор Хакър се повдига на пръсти и с длани се опира в колата.

– Какви са хапчетата, дето сте взели? – пита.

– Щом наистина сте лекари, трябва да знаете какво сме взели. Стотици хапчета. Имаме и в запас. Ще бодърствуваме деветдесет и четири часа. А може и повече.

– Какъв цвят имат хапчетата? – пита доктор Слуга и пристъпва същото към прозорчето. – Колко взехте?

– Не се правете, че не знаете. Много. Твърде много. Всичко сме планирали и тренирали. Имаме подготовка – слушали сме лекции, завършили сме курсове. Командирът ни каза точно какво да правим. Имаме опит. Само си спомнете как израелците подмамиха и подлъгаха нашите хора в самолета на „Сабена“ в Мюнхен и в много други случаи.

Доктор Хакър си спомня за случая с отвлечения белгийски самолет на компанията „Сабена“. Тогава израелски полицаи, преоблечени в комбинезони на наземния персонал, влизат като механици в самолета, разстрелват похитителите и убиват един пътник.

Хакър разбира, че арабските терористи, с които преговаря, са добре информирани, и по-нататъшният разговор само потвърждава убеждението му. Впрочем Халди продължава.

– Знаем какво искате да постигнете. Очаквате, че спечелите доверие ни. Искате да ни приспите, да ни изморите. Смятате, че ще започнем да ви вярваме.

Никога. Не ще заспим, не ще се изморим. Ще бъдем непрекъснато нащрек. Наистина сме готови да умрем, ала и всички, които са с нас в колата, също ще умрат. Ще видите. Имаме заповеди и ще ги изпълним.

– Ясно ли ви е в каква страна се намирате? – пита доктор Хакър.

– Естествено. В Австрия. Нямаме нищо против Австрия, но защото властите разрешават да преминават през страната ционисти, тръгнаха към Израел, за да постъпят там в армията и да убиват нашите жени и деца.

– Защо искате да се борите именно тук за свободата на своята

страна?

– Нали това ви обясних. Евреите лъжат. Не казват на света истината. Нямаме нищо против тях, в нашата страна всеки може да живее в мир и спокойствие. Само че не бива да грабят, да окупират отечеството ни и после да разправят на света лъжи за нас. Светът ни забрави. Изтребват ни и никой дори не знае.

– Сега вече всеки знае – казва доктор Хакър. – Всеки знае, че сте провели успешно акцията. Та това е достатъчно. Нали това искате. Ще бъде от голяма полза за делото ви, ако освободите заложниците. Известно ви е, че тукашното правителство ви дава възможност да напуснете страната. Мога да ви обещавам, че ще изпълни обещанието си.

– Обещания. Това не е достатъчно. Вие не можете да си представите колко са виновни пред нас.

– Кои?

– Ционистите! Убиха всички! При първото нашествие убиха майка ми, а след две седмици – двете ми сестри. Все пак ние трябва нещо да правим срещу това. Трябва да сложим край на това. Такива са заповедите ни. Не мислете, че ще ни надхитрите. Ако единият от нас изгуби сили, другият ще го смени и ще хвърли всички във въздуха.

– Какъв смисъл има това? – възразява доктор Хакър.

– Нали ви казах, че постигнахте целта си. Сега вече всички знаят за успеха на вашата акция и за страданията на вашия народ. Целият свят ще научи за това, което извършихте. Бихте могли да бъдете великодушни.

– Ние? Защо? Отнася ли се някой благородно към нас? Години наред молахме някой поне да ни изслуша. Вие нямате понятие как се рабне в бежански лагер, в мизерия. Всеки чака само момента да излезе навън, за да може да се бори срещу злодеите, които заграбиха земята ни.

– Мога ли да ви попитам защо именно сега проведохте акцията си? – включва се в разговора и доктор Слуга.

– Всичко е запланирано. Всеки е подготвен. Мнозина бяха преди нас и мнозина ще дойдат след нас. Опитайте се да ни излъжете. Стотици и хиляди наши другари ще отмъстят за нас. Ние сме бойци на силна революционна армия. Ще умрем доброволно за нашето дело. Готови сме да умрем. И по всяка вероятност ще умрем днес.

– Но вие не бива да умирате! – възразява доктор Слуга. – Имахте успех. Действахте добре. Постигнахте те всичко, което желяхте.

– Трябва да изпълним заповедите. Не ще ни подлъжете. Не ще ни заблудите. Преговаряхме, а и с вас също разговаряме. Не сме изроди. Но

не си мислете че ще ни изморите. Ще издържим всичко. Хайде, стига приказки. Вече не искам да говоря с вас.

По-късно доктор Хакър посочва в изявлението си, че по време на разговора Халди държал в лявата ръка граната, а в дясната автомат. Оставил гранатата на скута си, бръкнал в джоба си за цигара и я запалил.

– И аз ще запуша – казва доктор Хакър и бърка в джоба. – Само че аз пуша лула.

– Не посягайте към пистолета – извиква Халди.

– Това не е пистолет – казва спокойно доктор Хакър и показва на Халди лулата. – Нали виждате? Та аз ви казах, че съм лекар. Не ще ви излъжа. Нямам пистолет и никога не съм имал. Дори не зная да си служа с него. Аз съм лекар и спасявам човешкия живот, не го унищожавам. Вие наистина не сте лекар, но въпреки това трябва да вършите същото.

– Не съм лекар, ала обичам хората и обичам мира. Но ционистите не ни оставят да живеем в мир. Затова първо трябва да ги избием, за да може светът да живее в мир.

– Разкажете ми нещо за себе си – предлага отново доктор Хакър.

– Какво искате да знаете?

– Нещо за вас, за вашето семейство – казва доктор Хакър.

– За мен? Аз съм палестинец и вече ви казах, че погубиха цялото ми семейство. Всички загинаха. Никой не остана. Сега мое семейство е моята страна. Армията е също мое семейство.

– С какво се занимавахте, преди да постъпите в армията?

– Растях в палестински бежански лагер в Ливан, недалеч от Бейрут.

– Миналата година бях в Бейрут – казва доктор Хакър – Видях някои лагери. Вие в кой живеехте?

– Това не е важно – отсича Халди сърдито. – Всички са еднакви. Ние също. Всички сме еднакви. Но сме борци за свобода, а не терористи. Не е важно откъде идваме. Имената също нямат значение. Между другото доста често ги сменяме. Единственото, което е важно е освобождението на нашата страна.

– Твърде интелигентен сте – констатира доктор Хакър – Къде получихте образованието си?

– Ходех на училище. В много училища. Завърших университет. Юрист съм. Но още нямам практика. Дипломата ми обаче е от юридически факултет.

– Имате ли приятели?

– Имам хиляди приятели. В нашата организация. В движението. Всички сме бойци, всички воюваме за общото дело.

– Интересуват ли ви момичетата? – сменя темата на разговора доктор Хакър.

– Естествено, че ме интересуват. Обичам ги – отговаря вдъхновено и после носталгично добавя:

– Имал съм много момичета.

– А сега? Сега вече нямате ли?

– Сега за това няма време. Като всеки и аз искам да имам момиче, искам да се ожена и да имам деца. Но като му дойде времето. Когато бъде свободна нашата страна. Всички ние сега трябва да се борим с всички сили за освобождението ѝ. Това е първостепенна задача. Сгодихме се и се оженихме за Палестина.

Халди седял до шофьора. Зад него през затвореното прозорче се виждала стара жена. Било ѝ лошо. Главата ѝ клюмала от умора, дишала тежко, на моменти тихо стенела. Свейдани се опитвал да я успокои, но тя започнала да удря с юмруци около себе си. По време на разговора доктор Хакър я наблюдавал и разбрал, че е пред нервна криза.

– Погледнете я! – обръща се към Халди. – Стара безпомощна дама. Би могла да ви бъде майка. Навярно изобщо не разбира какво става. Защо постъпвате така с нея? Та тя е невинна. Защо не оставите нея и останалите да си отидат?

– Нямаме нищо против тях самите, но това са евреи. Ще постъпят в ционистката армия и ще убиват нашите братя, нашите семейства – казва с ненавист.

– Не бъдете неразумни. Нима тези хора биха могли да постъпят в армията? Заминават за Израел, за да умрат там спокойно.

– Нямаме нищо против тях – казва Халди с примирителен тон, – но сега имаме нужда от тях. Трябва да изпълним задачата си.

– Не ви ли е жал за тях?

– Не. Техните сънародници също не знаеха милост, когато убиваха наши хора.

– Е да, но тези? Та те още не са били в Израел?! – възразява доктор Хакър. – Как можете да хвърляте вина върху тях? Защо не ги оставите да си отидат? Нали вече изпълнихте мисията си.

Халди се замисля. Доктор Хакър го наблюдава. Има чувството, че все пак е успял да смекчи неотстъпчивостта на терориста. Замълчава, за да предостави на партньора си достатъчно време за размисъл, и скоро се убеждава, че не е сбъркал диагнозата.

Отново му поставя същия и многократно повтарян въпрос:

– Защо не ги оставите да си отидат?

– Може би ще ги оставя – казва Халди и свежда очи. Доктор Хакър не изпуска момента и продължава да го убеждава.

– Защо не ги пуснете? Сега. Веднага. Обещавам ви че нищо няма да ви се случи. Никой няма да ви напакости, нито пък да ви измами. Още тази нощ ще можете да излетите. Изпълнихте задачата. Оставете ги и си отидат!

– Още не мога – прошепва Халди, сякаш не иска да го чуе Свейдани, сякаш се срамува от това, което казва. – Може би по-късно. Чакам съобщение от египетския посланик.

Съобщението е интересно. Отначало терористите отказват да разговарят, след известно време обаче позволяват на дипломатическите представители на някои арабски страни да се доближат до отвлечения автомобил. Продължително време разговарят с иракския посланик. И когато той ги посещава повторно, а после още веднъж, става ясно, че са го избрали за посредник.

Египетският посланик също си извоюва привилегировано положение. Терористите говорят с тях на арабски и без свидетели.

Капитанът от МОСАД Слим наблюдавал всички срещи с бинокъл, а след смрачаване с бинокъл за нощно виждане, но за съдържанието на разговорите не научил нищо. Не можел да използва и техниката, макар че „дървеницата“, т.е. изстреляният предавател, прилепващ се към каросерията, би възпроизвел всяка дума. Рискът, че терористите биха могли да чуят удара на прилепващото се устройство в ламарината и да го приемат за нападение, е бил твърде голям, а възможностите за безшумно действие – минимални.

Австрийската полиция беше затворила плътно района, за да не може някой непосветен да се опита да торпилира преговорите на психиатрите с терористите. И тъй капитан Слим и израелският посланик само безучастно наблюдавали и никак не били доволни от развитието на обстановка. Така че след доста часове в Тел Авив изпратили същото и не твърде радостно съобщение: положението непроменено.

– Казахте преди малко, че можете да пуснете заложниците – продължава психическата атака доктор Хакър.

– Да. Казах. Така го и мислех. Но засега още не. Ще поговорим за това по-късно. Не си мислете, че ще успеете да ни приспите. Не ще заспим. Ще бъдем будни още много часове. Елате по-късно, ще си поговорим.

– За пускането на заложниците ли? – пита доктор Хакър.

– Елате, ще си поговорим.

Доктор Хакър вдига ръка към прозорчето, може би е искал да стисне ръката на Халди, но само го потупва по рамото и произнася усмихнато:

– Добре, ще се върнем. Мисля, че разговорът не беше излишен.
Довиждане.

– Добре стана, че поговорихме с вас – изказва мнението си Халди. –
Довиждане.

От осветената сцена навлизат в тъмното пространство. После в салона на летището се срещат с правителствени представители, с директора на виенската полиция и с израелския посланик и придружаващите го лица.

– Навярно сте доста уморени – заговорва капитан Слим и подава на доктор Слуга и на неговия колега Хакър по чашка уиски, в която звънят парченца лед. – Знаете ли, че преговаряхте с тях цели тридесет и осем минути?

– На мен ми се стори много повече – смее се доктор Слуга. – А всъщност изпълнявах само ролята на наблюдател. Преговорите води моят уважаем колега.

– А резултатът? – пита капитан Слим.

– Висока интелигентност, перфектна дисциплина. Навярно са преминали сурова военна подготовка. Готови са да продължат.

– Какво да продължат? – пита капитан Слим нетърпеливо.

– Нима не е ясно какво – отговаря доктор Слуга, комуто не се е понаправил предизвикателният тон.

Емоционалното състояние на терористите е в унисон с реалната обстановка, създадена от тях. За случая те имат точно формулирани доводи. Героична постъпка с идеологическа мотивировка, успешна военна операция, която са разучавали, подготвяли и провели. Резултатът – чувство на удовлетвореност.

– Възгледите им са силно хиперболизирани, но от тяхна гледна точка обясними. Те се смятат за знаменосци на възвишена идея, били са избрани, затова искат да станат герои, без колебание са готови да рискуват живота на заложниците, а и своя собствен.

– По убеждение ли действуват? – пита капитан Слим.

– Положително. И имат причини за това. Естествено пропагандата също е изиграла ролята си.

– Струва ми се, че ги оправдавате, доктор Хакър! – отбелязва капитан Слим.

– Опитвам се да преценя положението обективно. Те възприемат

заложниците като представители на групата, на която приписват колективна отговорност за собственото си унижително положение, макар че лично към тях не изпитват омраза. Освен това по всяка вероятност действуват под влиянието на наркотици.

– Хероин, марихуана? – пита капитан Слим.

– По всяка вероятност амфетамини. В резултат на това те надценяват собствените си възможности.

– Признаха ли, че употребяват наркотици?

– Не крият. А то се вижда и от поведението им. Двигателна напрегнатост, пресилени движения, перманентно състояние на възбуда. Непрекъснато повтарят своето кредо, за да убедят сами себе си, че действуват правилно.

– Но това засилва опасността. Та тези хора са въоръжени, едно движение и... – възразява капитан Слим.

– Всички въоръжени хора са опасни. В техния случай това е подсилено и от физическото им положение. Вече тринадесет часа са затворени в малко пространство и компанията на хора, с които не могат да общуват, тъй като не се разбират. Това също повишава напрежението.

– И така според вас има ли вероятност да използват оръжие?

– Не е изключено. Съмнявам се, че биха се предали, без да постигнат отстъпки. Полицейският директор предава становището на двамата лекари на правителствените дейци, които от своя страна информират канцлера д-р Бруно Крайски.

До завзетия микробус доближават дипломатически представители на няколко арабски страни и разговарят с терористите. Израелският посланик отново отива към телефона, за да информира началниците си в Тел Авив. Малко след полунощ Австрийското радио предава, че в най-скоро време се очаквало официално правителствено изявление. Сред журналистите се разпространява вестта, че вследствие на разговора и зрителната преценка психиатрите били стигнали до извода, че двамата терористи представлявали сериозна и дори нарастваща с течение на времето опасност и въз основа на тази преценка правителството възнамерявало да вземе известно компромисно решение. Нали ставало въпрос за спасяването на живота на хората, следователно трябвало да се действува незабавно.

Малко след полунощ е проведена куриозна акция. На летището спешно се завръща директорът на виенската полиция, слиза от колата и тръгва към микробуса, до който все още стояли представители на арабски посолства. В ръката си държал портативен радиоприемник.

Съобщава на терористите, че австрийският канцлер Бруно Крайски ще направи официално изявление.

Радиото ще го предава в оригинал и в превод на английски език. Терористите не вярват. Подозират австрийската полиция и изразяват предположението, че това е фалшификат, записан на магнетофонна лента.

Тогава директорът на полицията започва да върти копчето на транзистора, за да се разбере, че на различни вълни тонът е различен. Арабските представители също потвърждават пред терористите, че наистина говори Бруно Крайски.

Изявлението е кратко и делово. Австрийското правителство решава терористите да не напускат летището заедно със заложниците, тъй като австрийските власти нямали намерение да рискуват живота на трима граждани, които са на път от Съветския съюз за Израел. Същевременно обаче то заявява, че в бъдеще Австрия не ще позволява на емигранти да пребивават временно в лагера, разположен в замъка Шьонау. При тези условия заложниците можели да бъдат незабавно освободени, а двамата терористи в най-близките часове да напуснат със самолет територията на Австрия.

На пръв поглед изглеждало, че драмата е приключила. Австрийското правителство е капитулирало, приело е условията на терористите, животът на невинните евреи е спасен. Но това било само сценарий, който трябвало да бъде реализиран. Арабските посланици, които били непосредствено до колата на терористите, когато радиото предавало изявлението на канцлера, сметнали мисията си за приключена. Но терористите изразяват недоверие и искат гаранции. Ето защо директорът на полицията д-р Освалд Петерлунгер отново моли психиатрите за съдействие. За втори път докторите Слуга и Хакър тръгват към микробуса. Този път не били сами – иракският посланик още говорел с Халди край прозорчето.

– Я вижте, докторите! – приветствува терористът старите познати.

– Никакви доктори не са – казва иракският посланик. – Наистина не ги познавам, не знам и как се казват, но са ги изпратили, за да разберат дали не сте луди.

– Ваше превъзходителство – обръща се към него доктор Хакър, – ние сме лекари и можем да ви го докажем. Можем да ви представим документи и ако искате, можете да ги проверите.

– Добре, възможно е – капитулира посланикът и се обръща към Халди. – Може би искат само да установят дали не употребявате

някакви наркотици. Чух нещо подобно по радиото.

Разговорът можел да продължи, но той вече не бил нито така приятелски, нито така непринуден както преди. Още веднъж двамата лекари разяснили на терористите положението, уверили ги, че няма да бъдат подведени и после тръгват, придружени от иракския посланик, към сградата на летището. Там се срещат с министъра на правосъдието и с министъра на вътрешните работи, на които египетският посланик вече е докладвал, че терористите приемат предложението.

Съгласни са да напуснат Австрия с малък спортен самолет, пилотиран от доброволци. Но държат заложниците да влязат с тях в самолета.

Имали си причина за това. Известен е случаят от олимпиадата в Мюнхен, когато властите с измама накараха терористите да влязат в празния самолет, който изобщо не беше готов за излитане, а снайперисти от засада откриха огън по тях.

– Всъщност как си го представят това? – пита израелският посланик капитан Слим.

– Искат специални мерки.

– Нечувано. Толкова, унижителни условия, а на всичко отгоре и нови искания. Ще протестирам! Ще поискам аудиенция при министъра на външните работи!

– Щели да пуснат заложниците веднага щом се убедят, че самолечът е готов за излитане.

– Приказки! Ама че разговори с престъпници! – ядосва се посланикът Патиш. – Бих наредил да ги изпозастрелят. Поискайте връзка с Тел Авив, Слим.

Междувременно в салона на летището се говорело за техническата страна на излитането. Египетският посланик влязъл в ролята на адвокат на терористите.

– Не се учудвайте, че не вярват. Спомнете си какво е станало при други случаи. Препоръчвам да се вземе колкото може по-скоро решение относно условията.

Двамата психиатри разискват с министрите на правосъдието и на вътрешните работи, тъй като те са поискали тяхното мнение.

– Не ви съветвам да приемете условията им – казва доктор Хакър. – Ще бъде жалко да се провали акцията тъкмо в тази фаза. Ако ги оставите да се качат със заложниците в самолета, значи край на диалога. Не е изключено да се поддадат на изкушението за още по-голям триумф и да се опитат да отлетят със заложниците.

Отново съвещание на „кризисния щаб“. Решението е преведено на

арабските посредници. Отиват до отвлечения микробус. Първо ги пропускат през полицейския кордон. После се появява малък спортен самолет. Приближава бетонния летищен плац. След него се движат няколко полицейски коли, два автомобиля с арабски посланици и два с представители на австрийското правителство. Акцията протича спокойно и у двете страни настъпва облекчение. Самолетът спира, полицейските автомобили приближават отвлечения микробус, той се присъединява към колоната и всички коли продължават пътя си към самолета.

В този миг на летищния плац се появява още една полицейска кола. Тя се насочва към движещия се микробус.

Доктор Хакър се ужасява. Капитан Слим машинално посяга към пистолета. Посланикът Патиш отстъпва няколко крачки назад.

– Спрете! – извиква министърът на вътрешните работи Ото Рьош към шофьора. Отваря вратата, изтичва навън и започва да размахва ръце срещу движещата се полицейска кола. Видимо полицаите неправилно са разбрали радиоинструкцията, но терористите биха могли да си обяснят навлизането на колата в летищния плац по своему. Колата се насочва към конвоя.

Би могло да се стигне до инцидент. Министър Рьош успява да спре полицейската кола. Всички после продължават пътя към чакащия ги самолет. Доближават стълбичката. Арабските посланици са се договорили с терористите, че ще прегледат самолета.

Връщат се и уверяват Халди, че всичко е наред. Не вярвайки, той поставя още едно условие. В самолета да се качи също и директорът на виенската полиция Петерлунгер, а и някой от присъстващите правителствени чиновници.

– За по-сигурно! – казва Халди. – Не ви вярваме.

Ще могат да си тръгнат, след като прегледаме самолета.

Двама пилоти, двама австрийски представители и двама арабски терористи се качват в самолета. На летището групичка мъже очаква резултата. После се отваря вратата, на стълбичката се появява министърът на вътрешните работи и придружаващото го лице, а Халди показва глава, усмихва се и извиква:

– Довиждане!

Рязко затваря вратата на самолета и дава знак на пилотите за излитане. Самолетът се издига, автомобилите потеглят към сградата на летището. Онези, които са изживели часовете на крайно напрежение на летището, си отдъхват. Акцията приключва успешно, без пожертвуван човешки живот. Заложниците са на свобода в плен на любопитните

репортери.

– Никога няма да забравя чувството на удовлетворение от това, че успяхме да спасим заложниците от почти сигурна смърт – заявява доктор Хакър. Наближава четири часът сутринта, когато вече се готвят да напуснат летището. В този миг радиото съобщава: израелският посланик Патиш е изразил пред министъра на вътрешните работи негодуването на своето правителство от хода на преговорите с терористите, не одобрява решението на австрийското правителство и в знак на протест се готви да напусне Виена. Иска лично да докладва за хода на събитията и за австрийското становище в Тел Авив.

Министърът на правосъдието доктор Брода моли секретаря си да го свърже с израелския посланик.

Настъпва гневна размяна на мнения. Капитан Слим, застанал зад посланика Патиш, чува упреците и обвиненията. „Нима спасяването на три човешки живота не си струва мерките, които взе правителството? Ще бъде закрит лагерът, представляващ постоянна опасност, многократен риск! Може да бъде заменен с друг.

Австрия е почти единствената европейска страна, която реши да помага на емигрантите – казва доктор Брода. – Не можете да ни обвинявате, че нямаме намерение да се занимаваме повече с това. Не смятате ли, Ваше превъзходителство, че ако не благодарност, то поне признателност заслужаваме за това, че успяхме да спасим живота на трима евреи, които ще станат израелски граждани?“

Капитан Слим си ляга едва след пет часа сутринта. Той има чувството, че акцията е несполучлива. Същевременно е убеден, че от Тел Авив може да очаква всичко друго, но не и признателност.

Интересна, но типична бе реакцията на западния печат. Почти всички коментатори се обявиха против решението на австрийското правителство. Явно животът на тримата евреи нямаше никаква стойност и техните сънародници в Ню Йорк, Лос Анжелос, Вашингтон, Чикаго, Лондон, Париж и Амстердам незабавно устройха протестни акции. Израелското правителство изпрати протестна нота до Виена; американското се присъедини. Еврейските организации в много страни на света обявиха Австрия за бастион на антисемитизма, а австрийския канцлер Крайски – също от еврейски произход – охарактеризираха като антисемит. Настъпи парадоксално положение. Общественото мнение в Австрия застана на страната на канцлера и неговата популярност нарасна. Започнаха да се чуват гласове дали си заслужава да се полагат грижи за чуждите бежанци и по такъв начин да се излага на риск сигурността на

собствените граждани, дори в известен смисъл да се застрашава собствената независимост заради евреи, които други страни, и преди всичко Израел, са готови без колебание да пожертвуват.

Виенският епизод завърши с противоречив резултат и това не бе случайно. Отново възникна и до днес нерешеният проблем – как трябва да се отнася държавната власт към посегателствата на терористите, застрашаващи живота на невинни хора? Длъжна ли е или не да опази на всяка цена живота на заложниците, оправдани ли са или не евентуални жертви, трябва ли държавната администрация да тръгне по пътя на преговорите, или трябва да заеме твърдото становище, че с терористите е необходимо да се действа като с опасни престъпници? Как да се измери, как да се претегли тежестта на обстоятелствата, как да се предвиди цената на резултата?

МАЛКИЯТ ГОЛЯМ ЧАКАЛ

В Хамбург има може би хиляда гостилници и навсякъде се пие бира. Една от тях е „Шум Хиршен“. В дъното, в сепарето, край масичката за влюбени, са седнали двама младежи.

– Чарли, два шницела по цигански⁷ – казва на съдържателя поизмършавелият и после пита другия:

– Собствено, ти как се казваш?

– Анжи – отговаря пребледнялото дългокосо момче с рядък мъх под носа. – А ти?

– Бони.

– Ама че име ...

– То пък Анжи е едно име...

– Това е псевдонимът ми. „Ном дьо гер“, както казват французите. Няма да взема да викам по улиците, че се казвам Ханс-Йоахим Клайн я.

– Аха, значи ти си Клайн? – казва другият и шепнешком се представя: – Вилфрид Бьозе. – Оглежда се. – Вече ги носят. Сега ще ядем.

Те не се различават от останалите посетители. Биха се загубили сред тълпата работници, излизаци след смяна от фабриката, биха могли да седнат в университетска аудитория, без да привлекат нечие внимание. Дъвчат шницела по цигански, гласно разговарят за футбол и за порнографския филм „Емануела“, а тихо, без някой да чуе – за приятелите зад решетките и за възможностите да им помогнат. Бони не говори много, по-скоро слуша, а накрая категорично констатира:

– Виж какво, Анжи, няма защо да се баламосваме. След акцията в Стокхолм РАФ изпадна в криза. Те няма да ни помогнат.

– А движението „Втори юни“?

– Имат си своя работа. Ще трябва да я свършим сами.

– Ние двамата ли? – учудва се Анжи.

– Не, Анжи. Ние двамата не бихме могли да осъществим толкова голяма акция.

– Много говориш, а нищо не казваш! Каква голяма акция? – настоява Анжи. – Всичко ще научиш. – Кога?

– Когато му дойде времето.

– Искаш да участвувам, а не искаш да кажеш в какво!

– Не бъди нетърпелив, Анжи. Всяка игра си има правила, а този

---

7. Свинско месо, печено на скара. – Бел. прев.

удар ще събуди света.

Обидено отвърща очи, допива бирата и отново атакува.

– Защо избра именно мен?

Не успява да го смути. Бони снизходително се усмихва както учител на добър ученик и казва:

– Преди няколко месеца ти се върна от казармата, Умееш да въртиш пушката. А освен това смятам, че на теб може да се разчита. Или може би греша?

– Господин Клайн, ще ми разрешите ли един въпрос?

– Моля.

– Нима толкова лесно станяхте терорист?

– Терорист? Член на терористичната група РЦ.

– Позволете ми да обясня съкращението. Става въпрос за западно-германската група РЦ – Революционаре Целен (Революционни звена). Какво означава за вас това, господин Клайн?

– Какво имате предвид?

– Права, задължения? Какво се промени във вашия живот след влизането ви в групите?

– Всичко се промени. Научих се да фалшифицирам паспорти. Това бе първата ми работа. Иначе трябваше да бъда в сянка.

– Проверка на надеждността?

– Просто не трябваше да се забърквам в никакви истории, защото пипнеха ли ме ченгетата – край. Подготвих се за голяма акция.

– Знаехте ли за каква?

– Не. Даже и когато се запознах с Големия чакал.

– Можете ли да ми кажете как и къде се срещнахте?

– Днес вече – спокойно. Тогава естествено това се пазеше в най-голяма тайна. Един ден Бони дойде при Чарли и ме попита дали не искам да замина с него в Париж. Разбира се, че исках. И така, заминахме. Отидохме в една квартира, където нямаше почти никакви мебели, а той стоеше до прозореца и гледаше навън. После се обърна и ми подаде ръка.

– Как изглеждаше?

– Мислех, че е американец. Някой от мафията.

– Карлос и Големия чакал са били само псевдоними. Как се наричаше в действителност?

– Илич Рамирес Санчес.

– Господин Клайн, какво впечатление ви направи той?

– Впечатление ли? Той бе шефът. Големият шеф. Не можех да

разговарям с него, знам само немски, а той пък само английски и испански, но Бони ми каза – впрочем ние още същата вечер се върнахме обратно във Франкфурт, – че бил единственият чужденец, участвувал в йорданската война и че си изкарвал сума пари от фалшиви записи на австрийските авиолинии за върнати билети. Тогава най-много съжалявах за това че бях за първи път в живота си в Париж и нищо не видях. Успях само да си купя на гарата две ризи и вратовръзка.

В Париж те се срещнали още един-два пъти и обмисляли отвличането на политици. Предвиждали да нападнат някое от дипломатическите представителства в Париж по време, когато посланикът устройва голям прием по случай националния празник на своята страна. Разчитали са на това, че ще успеят да задържат наведнъж достатъчно видни заложници, които след това ще разменят срещу осъдени терористи. Искали са да действуват сурово: ултиматум към правителството и полицията, за неспазване на условията – незабавна екзекуция.

Искали са да плашат. Може би, за да внушават респект, са проектирали да паркират микробус, натоварен с експлозиви и бутилки с газ, в подземните гаражи на франкфуртския филиал на американската „Чейс банк“ или в двора на сградата на списание „Квик“ в Мюнхен и да взривят заряда от разстояние. Искали са да се настанят в няколко стаи на някой луксозен хотел, да оставят там заряд със закъснител, а после и сградата, и гостите да хвърлят във въздуха.

– Позволете ми още един въпрос, господин Клайн. Осъществихте ли някоя от тези ужасни акции? Та нали при експлозията в хотела биха могли да загинат много невинни хора.

– Не. Нито един от тези планове не реализирахме.

– Участвувахте ли в друга акция? Имам предвид преди събитията във Виена.

– Да. В Лондон. Пристигнахме, а там вече ни очакваха. Карлос, Мишел Мукарбел и още някои бяха подготвили предварително всичко. Трябваше да отвлечем посланика на Обединените арабски емирства Ел-Тадшир.

– Защо именно него?

– Някой бе научил, че е паралия. Частно имущество – за тринадесет-четиринадесет милиарда марки. За неговото освобождаване щяхме да искаме 40 милиона долара.

– Искяхте да го отвлечете ли? Или да го нападнете в резиденцията му?

– Не знаехме точно как. Прекарвахме по цели часове в

Кингстоунския парк и наблюдавахме сградата на посолството и резиденцията. Цели две седмици се редувахме там. Само веднъж успяхме да го зърнем. Карлос после би отбой.

Днес всички тези недоцялани приготовления, романтично замислени планове, тайни срещи в кръчми и паркове напомнят момчешка игра на войници. Импровизирали, преплитали мечти и желания – така се превръщат в сериозна опасност. През 1975 г. Големия чакал Карлос е един от най-търсените и опасни терористи.

Когато в парижка конспиративна квартира го изненадали двама служители на френската секретна служба, той без колебание застрелял и двамата, а после преднамерено убил своя приятел и другар Мишел Мукарбел, тъй като предполагал, че е изменник.

Подготовката за нападението на сградата на ОПЕК във Виена също протекла хаотично. Заминали за Швейцария. В един от най-хубавите хотели на Цюрих Анжи отново се срещнал с Бони. После всеки поотделно тръгнал за Виена, където трябвало да се настанят в различни хотели. Но планът се оказал несполучлив: нямало свободни стаи и се оказали на един и същ етаж, престрували се, че не се познават, и чакали Големия чакал Карлос, от когото трябвало да получат по-нататъшни инструкции.

И отново всичко наподобявало момчешка игра на криеница. Карлос бил пътувал за Виена със същия влак, без те да знаят за това. Също като тях бил скитал из улиците и разглеждал витрините. Срещнали се случайно. Току-що излязъл от луксозния магазин с нова шапка, Карлос едва не се сблъскал с тях.

Запрегръщали се, пошегували се със случайността, избрали си един от най-скъпите ресторанти и си поръчали обяд от пет блюда.

– Денят Д е 19 или 20 декември – съобщил Карлос след супата от костенурка. – Трябва да почакаме и Надя. Днес-утре ще се появи.

Тя не се появила нито в понеделник, нито във вторник, така че и Бони, и Анжи продължавали да се шляят из виенските улици и както казва Анжи, „страшно скучаели“. В края на седмицата пристигнали членовете от групата, която трябвало да охранява сградата, а някой, неизвестно кой, докарал във Виена оръжие и експлозиви. Анжи отново се срещнал с Карлос, но не научил кой знае какво от него, тъй като без преводач не могли да се разберат. И тъй накрая пак се събрали в хотела, в който били настанени, и сбирката преминала против всички правила на конспирацията. Съвещанието продължило няколко часа, тъй като Карлос говорел на английски, а Бони трябвало всичко да превежда.

– Операцията е разделена на две фази – казал Карлос. – За нас на

две. Но за тукашното правителство и за общественото мнение фазата ще бъде една. В това състои номерът. Иначе навярно не ще можем да се измъкнем от Виена здрави и читави. Ще пленим министрите от ОПЕК, а от австрийското правителство ще искаме да ни осигури неколkokратно излъчване на нашата прокламация по радиото. Естествено на известни предварително определени интервали. Трябва да ни дадат на разположение самолет и да ни гарантират сигурен старт с всички министри на борда.

– И нищо повече? – попитал Анжи.

– Не. За тази част от операцията – нищо повече – отговорил Карлос. – Когато напуснем виенското летище, за нас ще започне втората част. Трябва да успеем да ги накараме на някое летище, което ще посочим ние самите, да сменят самолета с голям реактивен транспортен самолет за далечни полети. След това последователно ще кацаме на всички летища на държавите от ОПЕК, там ще пускаме съответния министър, но едва след като напише и произнесе на магнетофонна лента пропалестинска декларация. И естествено при четенето на прокламацията също ще го заснемем.

– Ами ако не се съгласят? Ако не искат да говорят в полза на палестинците? – попитал изненаданият Анжи.

– Ще разстреляме министъра като предупреждение за останалите и ще продължим полета – отсякъл Карлос и добавил: – С изключение на иранския министър Амузегар и министър Ямани от Саудитска Арабия. Те тъй и тъй ще бъдат разстреляни.

– А кой...? – попитал плахо Анжи.

– Аз! – оповестил Големия чакал. – Аз ще ги разстрелям. Собственоръчно!

Настъпила тишина. Възхищавали се от решителността на Големия шеф, но Ханс-Йоахим Клайн, наречен Анжи по-късно признава, че изявлението на Карлос го възмутило. Не бил съгласен да бъдат убити. Дори го бил казал на Карлос. Въпреки това той е участвувал в акцията, така че това може да е само оправдание.

– Ако успеем да завземем сградата на ОПЕК – продължавал Карлос, – а в това изобщо не бива да съмняваме, ще оставим Крайски и останалите хора в света да си мислят, че заедно с приятелите си няколко смахнати палестинци са извършили съмнителна акция, която ще свърши с освобождаването на заложниците веднага щом им бъде обещано публикуването на тяхната прокламация и осигурено безопасно излитане. Дори прокламацията ще бъде написана така, че да създава

впечатлението за аматьорски опит. Няма да бъде разбираема за никого. Така че, приятели, завземането на сградата на ОПЕК и задържането на министрите, както и излитането, е преди всичко технически проблем. Политическата част на акцията ще се разиграе едва на борда на самолета.

– Господин Клайн, позволете да ви задам въпрос. Днес вие твърдите, че сте били против грубото насилие. Но как сте постъпили? Все пак не сте се отказали, продължили сте заедно с Карлос. И заедно сте подготвяли убийството.

– На Амузегар ли? Иранският министър на вътрешните работи – замисля се Анжи. – Не, в неговия случай нямах угризения на съвестта. Знаех, че никой няма да скърби за него в страната му. Напротив, вестта за смъртта му щеше да предизвика у много затворници голяма радост. А в мъчилищата на иранската секретна служба САВАК едва ли някой щеше да заплаче за него.

– Не съм съгласен с вашето становище, макар че след падането на шаха Пахлави се оказа, че иранската секретна служба е била една от най-жестоките. Нейните агенти са били плъзнали из всички страни на света, десетки от тях са работили и във Виена, а в Женева САВАК е имала европейска централа, чиито сътрудници са развивали подривна дейност – било със знанието на местната полиция, било на своя глава. Но дори и подобно положение не дава никому правото да вземе, както се е казвало в Дивия Запад, закона в свои ръце. А Ямани – министърът на Саудитска Арабия? Той защо трябваше да загине?

– Ямани? – повтори Анжи. – Това е по-сложен въпрос. Аз тогава знаех много малко за Саудитска Арабия, а за Ямани чувах за първи път. Но ми казаха, че със своето реакционно отношение Саудитска Арабия и преди всичко министър Ямани възпират стремленията на палестинското националноосвободително движение. Така че, струваше ми се, че имат право да се борят.

Разбира се, решението на Карлос бях приел с примирение и съм щастлив, че министър Ямани живее и до днес.

Големия чакал Карлос е бил малък диктатор и съответно се е държал като такъв. На съвещанието заявил, че той е шефът на планираната акция и изисква безусловна дисциплина и жертвоготовност. Но ако все пак нещо му се случело, негов заместник трябвало да бъде палестинецът Халид. Командата щяла да бъде въоръжена с два автомата, шест пистолета, осем ръчни гранати. Участниците щели да бъдат запознати с вътрешното разпределение на сградата, щели да получат малки схеми, за да

знаят точно мерките за сигурност.

– Що се отнася до заложниците, който окаже съпротива, ще бъде застрелян. Който не изпълни мигновено заповедите, ще бъде застрелян. Който се опита да избяга, ще бъде застрелян. Ако все пак някой от командата не изпълни заповедта ми или не действава по предварително уговорения начин и така постави в опасност изпълнението на операцията, ще бъде застрелян – казал шефът.

Карлос е опасен авантюрист, търсен от Интерпол и от полицията на много страни. И до днес неговото минало не може да се възпроизведе достоверно. Но и от фактите, които са проверени, е ясно кой собствено е бил. „кралят на терористите“, както го нарекоха някои западни журналисти. Когато в Каракас се опитвах да разкрия политическата база, от която е израснал Карлос, аз чух неимоверни хвалебствия. След двеста години венецуелците били имали своя нов Симон Боливар, защитник на слабите и потиснатите, и издигаха престъпника от световен мащаб едва ли не в национален герой. Те се гордееха с неговите съмнителни подвизи, пазеха неговото реноме и минало, а един мъж, който охраняваше майката на Карлос, Елба Санчес Рамирес, от любопитните журналисти, заяви, че за венецуелската общественост Големия чакал е романтичен герой, почитан от тукашните хора. Наистина бащата на Карлос, по професия юрист и по произход колумбиец, изрази разочарованието си, че синът му не е станал доктор на юридическите или на политическите науки, каквото било желанието на семейството, но със задоволство констатира че той е признат доктор на международния тероризъм. Поради смелостта и хитростта, с които бил планирал и осъществявал някои акции, той се ползвал с добро име сред някои слоеве на населението. За това допринесоха и журналистите, прекомерно възвеличаващи неговите съмнителни подвизи.

В каракаския печат се пишеха оди за престрелката на парижката улица „Туийе“ па 27 юни 1975 г., при която той застрелял двама служители на секретната служба ДСТ (Дирексион дьо ла сюрвейанс дю теритоар) и алжиреца Мишел Мукарбел. Тройното убийство, което Карлос извършил в силно пияно състояние, го издига на пиедестала на фалшивата слава. Той е провъзгласен за шампион на световния терористичен фронт.

При това години наред е живял извън Венецуела. Още през 1966 г. се преселва с разведената си майка в Лондон и едва седемнадесетгодишен попада в компания на студенти, кокетирани с революцията и анархизма.

Заможният баща, който в домашна среда играел ролята на салонен комунист, изпраща на сина си достатъчно пари, за да може да стане плейбой. Пристигнал в Лондон, бащата решително се противопоставя на начина на живот, който бил избрал синът му.

След време Карлос се появява в Йордания, където преподава чужди езици в едно търговско училище. По-късно преминава основно обучение в ливански лагер и след три месеца става член на групата за действие на НФОП⁸.

Седалището на организацията е в Париж. Ръководел го Мухамад Будиа, някогашен директор на Алжирския народен театър, артист и крайно ляв революционер. В картотеките на полицейските дирекции попада поради много акции, от които най-известна е ликвидирането на танкери петролоносачи в италианското пристанище Триест на 4 август 1972 година.

На 28 юни 1973 г. на парижката улица „Фос Сен Бернар“ Будиа се качил в колата си, бомбата със закъснител избухнала и командата на израелската секретна служба МОСАД вече можела да съобщи в централата в Тел Авив, че е ликвидирала един от своите неприятели. Големия чакал Карлос заел мястото на някогашния си учител. Но далеч още не бил звезда на терористичната сцена. Един от летописците на съвременния тероризъм, Франц Вьордеман, пише за него:

„Карлос бе млад дребен буржоа със съмнителна по-требност да протестира и значително силен копнеж за признание. Търсеше го сред жените, във въоръжените акции, сред своите жертви – той бе убиец, който искаше да бъде обичан.“

На 17 декември 1975 г. Карлос и Халид донасят чантите с оръжието. Надя – както по-късно се оказва, известната западногерманска терористка Габриела Крьохер-Тидеман – също се появява с известно закъснение. Карлос свиква оперативно съвещание.

– Политическата цел е ясна, това вече го казахме – започнал. – Да се занимаем с техниката. Как ще протече превземането на центъра на ОПЕК? Аз съм номер едно. Автомат и пистолет. Халид е номер две. Автомат и две ръчни гранати. Ние двамата ще нахлуем в залата за конференции и ще останем там. Номер три е Юсуф. Пистолет и експлозив. Ще ни следва до залата за конференции и ще подготви там заряда. Ще го взриви по моя заповед. Номер четири е Надя. Ще разполага с пистолет. Ще държи в шах заложниците. Тя отговаря и за блокирането на

---

8. Народен фронт за освобождение на Палестина. – Бел. прев.

двата асансьора. Анжи е номер пет. Ще е въоръжен с пистолет, револвер и две ръчни гранати. Ще се постарее по всякакъв начин да накара да влязат в залата за конференции всички, които през това време се окажат в сградата! Естествено преди това ще ги обискира, да не би да имат оръжие. Веднага щом положението в залата се успокои, аз ще се включа в претърсването на помещенията. Йосиф е номер шест. Автомат и две ръчни гранати. Ще пази Анжи и ще му помага. Ако случайно ни надвижат, ще дам знак на Юсуф и всичко ще полети към небето.

20 декември – събота. Следователно Анжи и останалите са разполагали с три свободни дни. Не мога да си представя как терористът изживява часовете на дългото очакване. Как се развлича, какво и с кого разговаря, дали спи и как спи. Може би брои часовете, може би отмята, както в затвора, колко време му остава още, докато стане убиец? Или поради олимпийското си спокойствие изобщо не смята, че някой може да му се възпротиви? Наистина Ханс-Иоахим Клайн разказва за терористичната си дейност, но не споменава нищо за психическото си задушлие.

Психолозите се опитват да намерят обяснение за причините на тероризма. Всеки, който се занимава с тези проблеми, би искал да даде дефиницията. Какво е тероризмът, или какво още е тероризмът и какво вече не е? Да дадем думата на един от най-компетентните познавачи на проблема – Брайън Дженкинс⁹ от американската „Ранд корпорейшън“: „Международният тероризъм може да се дефинира като акт на насилие или кампания на насилие извън приетите правила и не влиза в рамките на дипломатическите и военните норми. Международният тероризъм е определен вид война. Така, както се провежда сега от различни революционни и дисидентски групи, той представлява нов вид борба без фронтове и без армии, без териториални граници, отделните битки могат да се разиграват навсякъде.“

Нека добавим, че необходимо условие за всички днешни терористични акции е бързата и достатъчна гласност. Ако обществеността не научи за постъпката, тя би била безсмислена, а възможността за бързо придвижване на терористите от място на място, от страна в страна, от опасно на сигурно място е една предпоставка.

Но как израства индивидът, различаващ се от останалите по своите агресивни наклонности? Известната елементарна дефиниция, че за

---

9. Brian M. Jenkins: International Terrorism: A Balance Sheet London. The International Institute for Strategic Studies, 1975.

изграждането на характера на човека допринася преди всичко средата, в която расте, не е загубила даже и в този случай валидността си. Макар че при някои терористи, особено западногерманските, изключенията потвърждават правилото.

Ханс-Йоахим Клайн, наречен Анжи, е имал тъжно детство. Ненавиждал баща си и никога не го е наричал друго, освен „моят производител“, гнусял се е да произнесе думата „татко“. Не го е възпитавал, не го е люлял на ръце, не го е обичал и погалвал; откакто се помни, само го е бил. Клайн – бащата – бил полицай в истинския смисъл на думата. „Кръгла нула“ – казва за него синът. Никога не научил от баща си коя е била майка му. Едва по-късно възпитателят в детския дом му разкрил, че била еврейка, която прекарала част от живота си в концлагера Равенсбрюк. И до днес Анжи не знае за майка си нищо повече. Нито кога се е родила, нито дали е още жива. Има четири нейни снимки, несполучливи, изпомачкани, с орфани ъгли. Носи ги непрекъснато у себе си. И по време на акции, като например нападението на сградата на ОПЕК във Виена. Откраднал ги от домашния албум, когато избягал от къщи. Най-хубавите си години прекарал при настойниците си. Но когато баща му отново се оженил, трябвало да се върне. Вече бил деветгодишен, но възпитанието му чрез бой продължило. Когато при пързаляне с кьнки във франкфуртския парк ледът под петнадесетгодишния Клайн се пропукал и хората едва му спасили живота, в къщи баща му го пребил до смърт от бой. Страхувал се от него както от никой друг и се вбесявал, че не може да направи нищо срещу насилието. Свивал се в ъгъла и чакал удара. Често баща му го заключвал в къщи.

И в делничен ден, и в неделя бивал наказван и заключван. Когато станал на седемнадесет и баща му пак веднъж заключил вратата, той отворил клетката и пуснал на свобода папагала. Никога няма да забрави последвалия пердах. Тогава отишъл в полицията. Поискал защита. Това не било за пръв път. Преди също бил ходил да им покаже как го е наредил баща му. След два дни вече бил настанен в младежко общежитие. Не минало и час и възпитателят го набил. Прекарал там цяла година. Пращали го на психиатрично изследване, говорели, че има смущения в развитието, предписали му хапчета и хормони. Та той бил вече на повече от седемнадесет години, а по тялото му нямало нито едно косъмче. В общежитието животът бил непоносим. Предпочел да се върне при „стария“. И „възпитанието“ продължило. При среща – шамар, за късно прибиране – заключен сам в стаята. Ако се приберял в десет, трябвало да спи на стълбите в мазето. Бил на двадесет години, когато се запознал за

пръв път с момиче. Подарила му верижка за врата. Баща му забелязал това, скъсал верижката и я хвърлил, „защото такава нещо не отива на момче“. Ханс-Йоахим не се стърпял и ударил такъв шамар на баща си, че той залитнал. Оттогава не посягал към него. Така Анжи изпитал „вълшебната мощ на насилието“ и за пръв път в живота си не се почувствувал победен.

Бил на двадесет, когато попаднал сред демонстриращи студенти. Със собствените си очи видял бруталната намеса на полицията. Бил свидетел и на страшния побой, който трима полицаи нанесли на осемнадесет годишна студентка. Разбрал, че тези, които би трябвало да защитават слабите и безпомощните, всъщност тъкмо върху тях изливат злобата си. Поради това започнал още повече да ненавижда полицаите, изправил се срещу тях и се бил рамо до рамо със студентите. Така попаднал в общество, което не разбирал. Движел се сред тях, слушал разговорите им, но не разбирал за какво си говорят. Срамувал се, че е необразован, и се боял да не разберат това. За да бъде като тях, научил се поне да пуши черни и силни цигари „Житан“.

Дълъг и мъчителен е пътят на Клайн към тероризма. Първо сблъскване с франкфуртската полиция поради нахлуване в празни апартаменти, първи пистолет в дланта, няколко сполучливи попадения на полево-то стрелбище извън града, едното произтичало логично от другото, и като че ли щеше да се намери по-трудно обяснение, ако не бе станал терорист.

Възможност за самореализация, шанс да докаже сам на себе си, че не е измет, че преследва целта си? Само че къде и каква цел? Това Клайн не знаел. Половината време от срочната военна служба изкарал във военния затвор, а след като се върнал, решил, че му се усмихнало щастието. Впрочем запознал се с терориста Бони и с други безпардонни момчета. Изведнъж се появила житейска програма и – както предполагал – възвишена програма за безстрашен мъж, изведнъж се появила целта, и то не каква да е, изведнъж го обладало чувството, че вече не е излишен на този свят, че с всички сили ще допринесе за доброто дело, ще воюва на страната на прогреса и против консерваторите, ще застане рамо до рамо с добрите и ще стреля срещу злите.

Но как ще разпознае добрите от злите – за това не мислел. Тръгнал с тези, които му внушавали респект, които не го подценявали, а го считали за равен. Когато по-късно разбрал, че е попаднал в клопка, изживял двойно по-горчиво разочарование.

В центъра на Виена, само през няколко улици от катдралата „Св.

Стефан“, е разположен широкият булевард „Д-р Карл Люгер Ринг“. До старата сграда на застрахователното дружество „Риунионе“ е построен дворец от стъкло и стомана – централната сграда на Организацията на държавите износителки на петрол – ОПЕК. В събота, девет часа сутринта, Анжи за пръв път отишъл да разгледа сцената за подготвената драма.

Минал покрай стъклените стени на партера, правел се на човек, излязъл да се поразходи за здраве, разгледал вратата, през която трябвало да влязат, после си купил четири портокала и нещо за ядене и се върнал в конспиративната квартира, в която ги преместили преди седмица. Там научил, че акцията се отлага за следващия ден.

Останалите приветствували отлагането. Разопаковали пакетчетата с храна, отворили бутилките и извадили картите. По-късно Анжи казва, че не можел нито да яде, нито да спи, само лежал и гледал в тавана. И фактът, че в деня Д стомахът му бил празен, навярно му е спасило живота. Само в полунощ, когато Бони отворил следващата бутилка уиски, за да се чукнат по случай рождения ден на Анжи, гаврътнал две-три чашки и си легнал.

На другия ден – съветът на ОПЕК заседавал и в неделя – Анжи бил пръв на мястото. Впрочем Карлос го бил изпратил на булевард „Д-р Люгер“ да провери дали двамата министри, Амузегар и Ямани, които трябвало да бъдат безмилостно разстреляни, ще участвуват в заседанието. След като го били задминали лъснатите им лимузини и слабият Амузегар с изразителния нос и прошарени слепоочия и тантурестият Ямани с брадичката били влезли в сградата, Анжи се върнал и съобщил резултата от наблюдението си. Карлос дал команда за започване на акцията.

Канели се да наемат две коли от фирмата „Херц“, но се отказали. Та нали цял арсенал криели под палтата, а я се опитайте да седнете с гранати в джобовете и автомат на корема. Затова пристигнали с трамвай. Спирката била пред сградата на ОПЕК. Карлос вървял пръв, кимнал на портиера и с бърза крачка на човек, който се чувства като у дома си, влязъл във фоайето. Останалите подир него. Портиерът не ги попитал нито за пропуските, нито защо са дошли, може би ги е сметнал за журналисти. С модерната си шапчица, дълга пола, луксозни ботушки и късо палто с яка от полярна лисица терористката Габриела Кръохер-Тидеман изглеждала като истинска дама. Усмихнала се и минала. Портиерът само учтиво отдал чест.

– Още ли заседават господата? – попитал Карлос журналистите, стоящи във фоайето.

– Няма да свършат така бързо – отговорил един от тях. Карлос

кимнал в знак на съгласие, оставил на килима спортната чанта, отворил ципа и измъкнал автомата. Другите разкопчали палтата и извадили от джобовете оръжието. После според плана тръгнаха към стълбището. Говорели малко, а когато се наложило – само на английски, искали да объркат жертвите си.

Скоро изтрещели два изстрела – откос от автомат. Не е ясно дали първа е стреляла Надя, но едно е сигурно, че е тичала насам-натам във фойето недалеч от асансьора и че тук двама мъже вече се търкаляли на килима. Миг след това се чул откос от заседателната зала.

Според по-късните изявления на заложниците в отворената врата на заседателната зала се били появили Карлос и Халид с готови за стрелба оръжия. Подканили присъстващите да се предадат. Един от либийските служители на ОПЕК, самият той невъоръжен, се нахвърлил срещу нападателите. Прозвучал изстрел от автомата на Карлос и либиецът, засегнат в рамото, паднал на земята. Карлос насочил автомата и изстелял в беззащитния целия пълнител.

Анжи нахлул в приемната и извикал: „Горе ръцете!“

Осем изненадани мъже се предали. Чиновничката до масичката разговаряла по телефона. Не се смутила, не обръщала внимание на това, което става и продължила да говори. Анжи заповядал на пленниците да застанат в ъгъла с лице към стената и с вдигнати нагоре ръце. Информаторката непрекъснато телефонирала. Спокойствието ѝ дразнело Анжи. Прицелил се в телефонния апарат и го разбил под ръцете ѝ. Информаторката само изгледала с отвращение натрапника, вдигнала другия телефон и започнала да набира номера. От изненада Анжи се стъписал – тая жена е с железни нерви. Когато се опомнил, отишъл при мъжете в ъгъла и им наредил да си съблекат саката. Нито един от тях нямал оръжие под сакото.

– Гоу, гоу¹⁰ – казал на английски, погледнал ги строго и посочил вратата на заседателната зала. Разбрали, че нямат шанс. Един подир друг с ръце на главата влизали в залата. Анжи се поогледал и забелязал един мъж, който също държал послушно ръцете си нагоре, но предпазливо, стъпка по стъпка се измъквал към изхода. Анжи размишлявал: да отиде ли при него, или да довърши работата си?

Изпреварила го Надя. След като влязла в залата, разбрала положението, хвърлила се срещу беглеца и допряла цевта на пистолета върху гърдите му. Иракчанинът изкривил лице. Не му оставало нищо друго

---

10. Вървете, вървете (англ.). – Бел. прев.

освен отбрана чрез нападение. Поогледал се, сякаш дирейки помощ, после изведнъж прегърнал с две ръце Надя.

Две-три крачки залитали по килима с Надиния пистолет помежду им. Иракчанинът се опитвал да отблъсне нападателката към изхода. Не му се удавало. Габриела Кръохер-Тидеман се дърпала, ритала, след малко се чул изстрел. Все пак успяла да натисне спусъка. В плътна прегръдка паднали на килима. След малко Надя се отскубнала. Иракчанинът останал да лежи в локва кръв, която все повече се разширявала. При падането самото му се смъкнало към рамото. Под мишницата имал калъф с пистолет за всеки случай. Не сварил да го измъкне, не успял да се защити от Надя. Анжи бил готов. Затворил вратата подир заложниците, забелязал умиращия иракчанин, зърнал пистолета и го прибрал. После застанал до вратата на заседателната зала. Изглеждало, че акцията протича точно според представите на Големия чакал. Терористите не срещнали съществена съпротива, никой дори не ги попитал какво търсят тук, в залата за конференции имало сега над сто заложници, здравата изплашени и тъкмо затова лесно управляеми. Анжи се смаял от това, колко гладко протичало всичко.

После на входа се появила елитната група от виенската полиция. Още преди да влязат в залата, се чули изтрели. Изведнъж срещу терористите се изправили четирима въоръжени до зъби мъже със стоманени предпазни каски и с непробиваеми защитни жилетки. С пелерините, спускащи се от раменете, и с автоматите в ръце изглеждали като извънземни същества от научнофантастичен филм. Някъде зад тях се чул бесният лай на полицейски кучета. Още в първите секунди облечените като в ризница полицаи не оставили у никого съмнения, че са майстори в своя занаят. Тяхната стрелба била изненадваща. Анжи стоял встрани, би могъл да използва срещу тях ръчни гранати, но внезапната полицейска акция явно му отнела смелостта. Свил се в ъгъла и зачакал.

Във фойето, по стълбището и в съседните помещения се разиграла битка, по време на която стреляла само едната страна – елитната група на виенската полиция. Още в първия момент Ханс-Йоахим Клайн, наречен Анжи, бил ранен наведнъж с три куршума: един в корема, друг в крака, а третият улучил пистолета му и го избил от ръката му. Довлякъл се до съседното помещение, повикал Юсуф, който пък креснал на Карлос през вратата, Големия чакал излязъл от заседателната зала, дал указания и Юсуф хвърлил във фойето ръчна граната. Експлозия и след туй мрак, дим и облаци прах. Терористите постигнали това, което искали, сега имали превъзходство и диктували условията. След

неколкочасови преговори австрийското правителство се съгласило терористите да излетят със заложниците в друга страна, където при договорени условия да освободят пленниците. Пристигнали малки автобуси марка „Щайер“, заложниците се качили, но терористите загубили своята увереност и решителност, акцията заприличала по-скоро на спешна евакуация, а Карлос и членовете на неговата команда изобщо не се държаха като победители.

Разправията възникнала не за прокламацията, която трябвало да се излъчи по радиото, а за ранения Анжи. Прострелването на стомаха било тежко и опасно за живота раняване. Късметът на ранения бил единствено в това, че преди акцията от страх не бил ял цели двадесет и четири часа. Лекарите не разрешавали транспортирането му, предлагали да бъде незабавно откаран в болница, направо в операционната зала, дори австрийският канцлер Бруно Крайски гарантирал, че терористът не ще бъде преследван, и веднага щом оздравее ще отпътува за страна, която сам определи, но Карлос не се съгласил. Рискувал Анжи да умре по пътя, но решил да го вземе със себе си. И тъй на виенското летище Швехат линейката приближила чак до стълбичката на самолета DC-9-OE-LDB и пред насочените автомати санитарите качили носилката в него.

Акцията на Големия чакал завършва с фиаско, макар че първото действие се разиграва според предварително подготвения сценарий. Във второ действие се проваля главният герой. Самолетът със заложниците, терористите и ранения Анжи излита, каца в Алжир, където откарват Анжи в болница, после отново стартира, и... край. Защо? Какво се е случило? Дали някой е разубедил Чакала? Или е бил само изпълнител на поръчана акция, аранжирана зад кулисите от някоя страна – износителка на петрол? Големия чакал променя становището си и по-нататъшната програма на акцията по отвличането. Министрите Ямани и Амузегар не бяха разстреляни, предвижданите други репресии също отпаднаха. Внезапно и неочаквано политическата цел на акцията се изпари. В такъв случай защо трябваше да има убити? Да се опитаме да проследим причините.

„Ваше Превъзходителство господин министър Ямани, бихте ли могли да кажете нещо за хода па полета от Виена до Алжир? Как противчаше, как се държаха вашите похитители?“¹¹

„Самолетът DC-9 принадлежеше на австрийската авиокомпания АУА. Натикаха ни вътре. Знаех кой от тях е шефът и разговарях с него.“

---

11. Arab Report and Record, Beirut, 1976. – Бел. авт.

„Предчувствахте ли каква съдба ви готвят?“

„Смятах Карлос за свой палач и може би затова започнах да дискутирам с него.“

„Можете ли да кажете какъв е той всъщност?“

„Карлос не вярва на палестинското движение, не зачита борбата на някои арабски народи за независимост и я смята за историческо междинно звено, за принос към разрастването на международното революционно движение.“

„В такъв случай за какво се бори? Или за кого? В какво собствено вярва?“

„Карлос остаря и се промени. Неговото честолюбие и неговата интелигентност го докараха до грешката която допусна, след като се задоволи с това да стане изпълнител на чужда воля, послушен васал, вместо да си запази ръководната позиция.“

По-късно Ханс-Иоахим Клайн посочва следните факти:

„Собствено след старта в Алжир акция «ОПЕК» не продължи и Ямани и Амузегар не бяха разстреляни. Днес се радвам, че стана така. Но промяната не дойде, защото нашата команда нямаше достатъчно сили. Не, това, че политическата част на акцията претърпя крах, имаше други причини. Карлос ми каза: «Обещаха ми финансови и още други изгоди, ако оставя живи Ямани и Амузегар и прекратя акцията. Палестинската организация Народен фронт за освобождение на Палестина не ще може да ме спаси, ако саудитските араби и иранците поискат главата ми. Затова се съгласих.

И то още преди да стартираме.»¹²

Карлос изчезва от сцената. Оказва се, че не е герой на терористичния фронт, а само наемник и авантюрист който служи на тези, които плащат повече. Превръща се в клоун на арената на международния тероризъм, големите думи, които някога е произнасял, се оказват празни приказки.

Оперират Клайн в алжирска болница. След оздравяването му споразумението го извеждат извън страната. Скоро след това се появява в един палестински учебен лагер. Но макар с него да се отнасят като с герой, който едва не е загубил живота си, да го уважават, да му дават привилегии, той не се чувства добре в пустинята и скоро започва да мисли как да се завърне в Европа.

---

12. Hans-Joachim Klein: Ruckkehr in die Menschlichkeit. Appet-cincs ausgestiegenen Terroristeri. Reinbeck, 1979.

След време Надя и Бони се появяват на първите страници на вестниците. Впрочем в неделя, 27 юни 1976 г., на атинското летище Елиникон двама млади хора се качват в самолет на авиокомпания „Ер Франс“. Госпожа Ортега и господин Гарсия. Самолетът стартира и след две минути екипажът и пътниците узнават, че група терористи начело с госпожа Ортега и господин Гарсия отвличат самолета. Пътуването завършва на угандийското летище Ентебе и световното обществено мнение осъди още една голяма терористична акция. Госпожа Ортега е Надя – Габриела Кръохер-Гидеман, а Гарсия е Бони – Вилфред Бьозе.

Терористите оповестяват исканията си: ще освободят заложниците, при условие че бъдат разменени срещу техни колеги, излежаващи присъди в няколко затвора в Израел, Федерална република Германия, Франция, Швейцария и Кения. Мнозина от пътниците са евреи, акцията на терористичната команда, в която има и няколко араби, е насочена и срещу агресивната политика на израелската държава, тъй че видимо затова израелската тайна служба МОСАД заедно с израелската армия организира военна акция за спасяване на заложниците.

В събота, 3 юли, от Израел излита огромен самолет „С 130 Херкулес“ на „Локхийд“ със специални части на борда. Извършва се военна операция, каквато историята на тероризма не познава до този момент. Части на чужда армия нарушават суверенитета на Република Уганда, на летище Ентебе се стреля и на бойното поле остават убити и ранени. Терористите са обезвредени. Според издаденото по-късно съобщение на израелската служба МОСАД там били загинали Вилфред Бьозе и терористката Кръохер-Гидеман. След завръщането си един израелски войник бил обрисувал колоритно как я застрелял из засада, без тя да подозира нещо. Наистина бил стрелял отзад, но в последния момент тя се била обърнала, така че със сигурност я познал. Израелският парашутист се наричал Илан и лъжел. След година се оказва, че съобщението, издадено в Тел Авив не отговаря на истината. Впрочем във вторник, 20 декември 1977 г., швейцарската полиция залавя близо до границата между Швейцария, Франция и ФРГ двама западногермански терористи. При задържането им те ранили тежко двама полицаи. У задържаните били намерени няколко западногермански паспорта с техни снимки, но с фалшиви имена, три австрийски и един кипърски, били въоръжени и разполагали с 20 000 американски долара. В действителност мъжът се наричал Кристиан Мьолер, а жената – Надя, т.е. Габриела Кръохер-Гидеман. Ернст Вилфред Бьозе, наречен Бони наистина бил убит при престрелката на летище Ентебе. Анжи-Клайн бил разочарован от финала на

акцията в сградата на ОПЕК. И когато по-късно в учебния лагер някъде далеч от цивилизацията, в горещата пустиня, узнал за други подготвяни операции на терористични групи, той не повярвал в положителния им резултат. И бил прав. Голяма част от заплануваните акции или не се осъществявали, или се проваляли поради аматьорската им подготовка или незнание. Когато веднъж изпратили един млад и решителен палестински боец, за да предаде съобщение в Париж, той се загубил на летище Орли. Момчето, което никога не било попадало в голям град, се объркало сред многото зали, коридори, водещи към залите за заминаване, не бил в състояние да се измъкне от тълпата, бързаша към спирката на автобуса, и избрал най-простия начин. С вечерния самолет се върнал обратно. Съобщението, което носел, не било предадено. Разбрали, че не знаел нито една дума френски. Когато на летището питал нещо, никой не го разбирал. Следващия път за Европа били изпратени други двама членове на командата. И те за пръв път попадали в европейска среда. Веднага след кацането седнали в ресторанта на летището, поръчали си богата вечеря и започнали – според обичая в своята страна – да ядат с ръце. Още преди да се нахранят, след телефонното обаждане на обслужващия ги келнер, се появила полицията и ги арестувала. В джобовете си имали компрометиращи документи, разкриващи тяхната незаконна мисия.

След като акцията „ОПЕК“ във Виена не успява членовете на „Революционните звена“ планират подобна акция в сградата на Европейската икономическа общност в Брюксел. И тук искали да отвлекат присъстващите министри. Движението „Втори юни“ пък се готвело да отвлече папа Павел VI, но някой по-опитен ги убеждава, че след такава интервенция никоя страна в света не ще ги приеме. Бони трябвало да участва в операция с цел да се осигурят финансови средства за терористите за през следващите месеци. Впрочем всички получавали заплати, и то немалки.

Двама подбрани терористи трябвало да вкарат в самолет куфар с взривно вещество, да го поставят под седалката, да включат часовниковия механизъм и при междинно кацане да напуснат самолета. Самолетът с пътниците трябвало да експлодира във въздуха и веднага след това авиокомпанията трябвало да получи писмо със закана, че ако до двадесет и четири часа не остави на определеното място пет милиона долара, във въздуха ще експлодира и друг самолет. Тази акция също претърпяла неуспех. А когато се опитали за втори път, куфарът с взривното вещество избухнал още в чекин-залата.

Анжи-Клайн решава да приключи кариерата си на терорист и поради това, че след операцията на стомаха постоянно се оплаквал от здравето си. Но не е така лесно да се слезе от движещ се влак. Опитвал се да им внуши, че иска да основе собствена терористична група и да се бори според своите представи. Не му вярвали. Следели го. След като се оттеглил в Австрия и се настанил в една планинска хижа, пуснали по петите му човек да го следи.

Казвал се Стив, поне така го наричали. Един ден почукал на врата и влязъл. Говорел объркано и не било трудно да се отгатне какво крои. Анжи-Клайн знаел, че го очаква наказание. След като се убедил, че Стив не говори истината, че не е сам, както твърдял, а че в колата, в селото, чакат още двама членове на командата, стегнал куфарите си, около полунощ слязъл долу в кръчмата и намерил такси. После с първия влак заминал за Милано.

През май 1977 г. в редакцията на западногерманския вестник „Шпигел“ се получава неочаквано пакетче. В него бил пистолетът на Анжи в кожен калъф, резервни патрони и декларация, че Ханс-Йоахим не желае да има повече нищо общо с терористите и тероризма. За доказателство към подписа сложил отпечатък от показалеца и безименния пръст на дясната си ръка. В декларацията си разкрил замисляни убийства на двама израелски политици – Галински и Липински, които подготвяла групата „Революционни звена“. Така завършва акцията „ОПЕК“ и някои други операции и техният смисъл не е ясен и до ден днешен. Дори да бяха убити двамата министри – Ямани и Амузегар, евентуално и други техни колеги, най-много щяха да бъдат издадени големи некролози, но на мястото на убитите щяха да дойдат други. Те естествено щяха да продължат съгласуваната политика на Организацията на страните – износителки на петрол, и нищо нямаше да се промени. Следователно всичко остана постарому и старателно подготвяното нападение се превърна в един незначителен епизод от историята на тероризма.

ПРЕЛЮДИЯ

На великия четвъртък 1968 г. от гарата край берлинската зоологическа градина излязъл млад и бледолик мъж. Поспрял се и се поогледал, сякаш се двоумял накъде да тръгне. Пристигнал в 9,10 ч с бързия влак Д 129 Мюнхен–Малмьо. Казвал се Бахман. Бил облечен с велурено спортно яке, а под мишница носел изгъркана кафява чанта.

– Госпожо, моля ви – обърнал се той към продавачката на кокичета, – как да стигна до Кайзер Фридрихщрасе?

– В Шарлотенбург ли?

– Да. Търся дом номер 54-а.

Продавачката на кокичета обяснила на Бахман по кой път да мине и той нетърпеливо забързал по „Курфюрстендам“.

Сградата била стара, каквито са повечето сгради в Западен Берлин. Бахман се появил на стълбището едва след два часа следобед. Обикалял етажите на мрачния жилищен блок и спрял пред вратата със загадъчното обозначение „К 1“ – комуна номер едно.

– Тук ли живее Руди Дучке? – попитал Бахман Райнер Лангханс, който му отворил.

– Не. Попитайте в центъра на СДС – Социалистическия студентски съюз, на улица „Курфюрстендам“.

Бахман се върнал на „Курфюрстендам“, намерил сградата под номер 140 и влязъл.

– Тук ли е Руди Дучке? – попитал в портиерната.

– Можете да отидете при него.

– Ще почакам навън – казал Бахман и изтичал на тротоара.

Руди Дучке, един от водачите на студентския бунт срещу социалното и политическото безправие във Федерална република Германия, се бил завърнал неотдавна от Прага. Готвел се да напише статия за пътуването си и се отбил за материали в централното ръководство на студентския съюз. Около пет часа следобед отключил веригата на червения дамски велосипед, с който се движел из Западен Берлин, и излязъл на улицата.

– Вън ви чака някакъв студент! – извикал подир него портиерът.

Дучке окачил чантата на кормилото и се огледал.

После направил няколко крачки, като все още държал велосипеда за кормилото. Не изминал и тридесет метра, когато към него се

приближил бързо Йозеф Бахман с насочен пистолет. Руди Дучке се опитал да се отдръпне, да изчезне в тълпата, но се спънал във велосипеда и паднал на тротоара. В същия миг проехтели три изстрела.

Бахман държал в ръцете си димящото оръжие – сигнален револвер „Армакал 38“ с аматорски приспособена цев. В джоба си имал 49 патрона марка „Смит енд Уесън“, няколко сълзотворни и някакви сигнални патрони. Когато Бахман видял каква паника предизвикват неговите изстрели – впрочем някои пешеходци мигновено залегнали на тротоара, за да се предпазят, – грабнал чантата и потънал в тълпата. Все пак неколцина пешеходци забелязали, че бил завил по Несторщрасе.

Поставили ранения Дучке на пейката, четири минути след изстрелите извикали полиция. В 16,40 на местопрестъплението пристигнала полицейска кола.

– Тук „Берта 47“, тук „Берта 47“ – докладвал полицаят в централата. – Въоръжено нападение на „Курфюрстендам“. Тук „Берта 47“, „Берта 47“... След съобщението се появили още две патрулиращи полицейски коли и аварийна дежурна кола на западберлинските пожарникари. Натоварили ранения и го откарали в болницата. Полицаяте се втурнали по следите на атентатора.

Бахман пробягал около 100 метра и се скрил в мазето на nedовършена постройка. Не след дълго го настигнали полицаите. Стрелял срещу тях и така разкрил скривалището си.

– Излезте, обкръжен сте!

– Жив няма да ме хванете! – чули отговора.

Използвали сълзотворен газ, но в новата постройка имало течение и това се оказало безрезултатно. В 17,30 ч. към мазето се насочили двама полицаи, прикривани от огъня на колегите си.

– Предайте се, хвърлете оръжието!

Но не се предал, затова открили огън срещу беглеца. Бахман стрелял петнадесет, полицаите двадесет пъти. Улучили го и не след дълго откарали ранения атентатор в болницата, където лекарите тъкмо операли Дучке. Хирургите успели да спасят живота и на двамата ранени. Покъсно Бахман ще заяви:

– Смятах Дучке за комунист, а ненавиждам комунистите. Затова стрелях срещу него. Когато го питали за името му, не отговарял. В джобовете му също не намерили нещо, което да идентифицира терориста. На служителите в полицията не оставало нищо друго, освен да вземат отпечатъци от пръстите на атентатора и да проверят в картотеката на зарегистрираните. Самолет на авиокомпания „Пан Ам“ транспортирал

пакетчето от Темпелхоф до Франкфурт. На летище Рейн–Майн вече чакала полицейска кола, която откарала отпечатъците във Висбаден – седалището на централата на западногерманската криминална служба, където разполагали с 1,5 милиона отпечатъци от пръсти. Йозеф Бахман вече два пъти бил излежавал наказание. Тъй че намерили картоната му и установили, че е роден на 12 октомври 1944 г. в Райхенах край Цвикау и че е извънбрачно дете. Никога не научил кой е баща му, а с втория си баща не се понасяли. Или се карали, или не разговаряли. Съпругът на майка му бил пияница и скандалджия, но и бивш щурмовак от СА¹³. На няколко пъти Йозеф бягал от него, но всъщност вече се бил преселил в Мюнхен. Имал професия, изучавал бояджийския занаят. После старият Бранд, както Йозеф наричал втория си баща, умрял и той се завърнал у дома. Майка му му приготвила стаичката и той я обзавел и украсил по своему. По гардероба налепил модели на параходи и самолети, обичал мислено да пътува, на стената окачил два малки испански меча, обичал да си се представя като герой от романтични битки в стила на мускетарите, в евтина рамка на предната стена сияел портретът на Хитлер, който Бахман лично бил нарисувал с въглен. Изрязаният портрет на Наполеон доочертвал характера на Бахман. Негови най-любими книги били „Моята борба“ на Хитлер и „Биографията на Адолф Хитлер“. Бахман бил от рода на романтиците, копнеещи за героизъм на всяка цена. Той не пушел и не пиел, нямал приятелка, нито приятели. Най-добре се чувствувал върху своя мотор BMW 600, наведен над кормилото и препускащ по улиците с пълна газ.

Първата си присъда получил на шестнадесет години за кражба, две години преди атентата е осъден на 12 месеца, защото по време на отпуската си във Франция откраднал оръжие и при задържането му нападнал полицаите. После се сбил с пийнал колега за някаква кола и го ударил с бутилка по главата. Купил си пистолет, за да имало, както казвал, с какво да се брани, ако раненият се опита да му отмъсти, и заминал за Западен Берлин, понеже в ръцете му била попаднала пропагандната брошура със заглавие „Берлин е твоят шанс“.

Деянието му има необозрими последици. То се превръща в увертюра на нов прилив на западногерманския тероризъм, тъй като веднага след атентата се надига вълна от насилие, т.нар. великденски вълнения.

Основа за засилването на бунта на студентите и трудещата се младеж бе недоволството от съществуващия обществено-политически

---

13. Щурмови отряди в хитлеристка Германия – Бел. прев.

строй. Младите хора искат промяна на социалните условия във Федералната република, критикуват поколението на бащите, опиянени и възторжени от „западногерманското икономическо чудо“. Младите хора окачествяват икономическото и политическото сътрудничество със Съединените щати като колаборационизъм, критикуват и осъждат действията на САЩ във Виетнам.

В началото на 1967 г. настъпи ескалация на съпротивата срещу съществуващия строй. А в средата на годината в печата се появи съобщение за посещението на иранския шахиншах Пахлави и неговата съпруга императрица Фарах Диба.

Опозиционното движение възприе това официално посещение, подготвено с ориенталска помпозност, като провокация. Много хора знаеха по какъв начин Реза Пахлави се е добрал до приказното си богатство, известно бе и че е безмилостен диктатор. Ето защо студентите организираха протестна демонстрация срещу шаха и срещу политическите дейци, които го бяха поканили на официално посещение.

Реза Пахлави пристига в Западен Берлин с императрица Фарах Диба на 2 юни 1967 г. Приемат го в кметството на Шьонеберг, за вечерта в операта било подготвено галапредставление на „Вълшебната флейта“ от Моцарт. На много места се стига до сблъсквания между студентски групи и ирански гастарбайтери, носещи плакати, прославящи шаха и неговото семейство. По-късно вече се бият всеки срещу всеки. Така и не се установи как и къде е пламнала искрата, довела до експлозията на обществения гняв.

Полицията е подготвена и се намесва. Безразсъдно и брутално задържа много студенти, линейките откарват в болниците към четиридесет ранени демонстранти. После Карл-Хайнц Курас – служител от криминалната служба, застрелва един от бягащите студенти – Бено Онезорг. Това брутално деяние и фактът, че по късно обвиняемият Курас е освободен, а убийството на бягащия невъоръжен студент е квалифицирано като самоотбрана, изключително силно разбунтува общественото мнение. Студентите престават да вярват на бащите си, че са погребали нацизма, че наистина искат да изградят ново общество на принципите на демокрацията и справедливостта, валидни за всички. Разочарованието предизвиква опасен прелом в начина на мислене на младите хора. Незабавно се създава фронт и те се оказват в опозицията. Протестират срещу системата, която не казва истината и не държи и на думата си.

Един от най-енергичните и най-обичаните, но преди всичко най-способни говорители на студентите е Руди Дучке. Той е изключителен

оратор и безпощаден критик, изказва се на публични събрания, пред микрофона и телевизионната камера, от трибуните се бори за човешките права, провъзгласявани, но в действителност отказвани на повечето социални слоеве.

Демонстрациите не минават без инциденти, сблъсквания с полицията и хвърлени камъни по прозорците на американските представителства. Стига се до улични боеве. Вълната на насилието нараства, след като не съвсем нормалният Бахман ранява Дучке. Усилията се разпиляват може би тъкмо защото липсва ръководната личност, която да съумее да им придаде правилна насока. Размириците започват да се превръщат в опасни терористични действия. Но атентатът срещу Дучке е предшествуван от един важен епизод.

... Наели сив фолксваген, в багажника му сложили няколко найлонови торбички с рекламни надписи на универсални магазини и се качили в колата. Били четирима и потеглили за Франкфурт на Майн, за центъра на „икономическото чудо“, завъртяло главите на бащите им. През онази утрин на 2 април 1968 г. четиримата непоколебими, разгневени млади хора решили да привлекат вниманието на обществеността не само върху себе си, но и върху проблемите, които би трябвало да се решават.

Андреас Баадер, тогава двадесет и пет годишен, е ръководителят. Неговата приятелка Гудрун Енслин, дъщеря на свещеник от Швабия, е вече на двадесет и осем, бившият студент по изкуствоведство Торвалд Прол е на 27, актьорът Хорст Зьонлайн – на 26 години. Четиримата решават да влязат в историята на тероризма и трябва да кажем, че успяха.

Междувременно те пътуват из града, придават си решителен вид и мълчешком наблюдават пешеходците.

От време на време Баадер посочва с пръст нанякъде, а другите кимват.

– И тъй, „Кауфхоф“ и „Шнайдер“ – казал Андреас Баадер.

Още същата нощ в универсалния магазин „Шнайдер“ и в „Кауфхоф“ избухнали пожари, подпалени от четиримата в сивия фолксваген, а едновременно с това дежурните в ДПА (Дойче Пресе Агентур) научили по телефона за какво става въпрос.

„Това е политически акт!“ – казал женски глас.

Или не били достатъчно предпазливи, или им било все едно дали ще открият престъплението им. Полицията ги арестувала още на следващия ден и за пръв път в историята на Федерална република Германия в предварителния арест се оказали млади хора, заподозрени в злодеяние

по политически мотиви. Нещо повече: подпалването на двата магазина било демонстративно насилствено действие, което трябвало да привлече вниманието върху бунта срещу съществуващата система, било запланувано хладнокръвно, не било предизвикано от никаква несправедлива намеса на полицията, а било само сигнал и предупреждение, защото четиримата арестувани не били престъпници.

Какво ги е подбудило към подобни действия? Безразличието на потребителското общество, в което всеки се грижи за своя мерcedes, за своята поляна, за вилчката край езерото. На последвалия процес друг един терорист, Фриц Тойфел, заявява:

– Знаете ли какво искахме? Да предизвикаме морален протест у онези хора, които ни най-малко не се тревожат, когато на закуска четат за Виетнам и за други гнусни дела.

И странното е, че когато през есента са изправени пред съда, общественото мнение е на страната на обвиняемите. Мнозинството от съгражданите смятат тяхното престъпление за младежко безразсъдство. Но прокурорът е на друго мнение и франкфуртският трибунал се превръща в сензация, която отдавна не са преживявали във Федерална република Германия. Държавният обвинител, съдията и главно печатът превърнаха незначителното провинение в политически процес, а обвиняемите – в герои. Студентската опозиция имаше своите мъченици, появили се нови понятия, образува се фронт с политически преследвачи, от една страна, и преследвани политически, от друга страна. Във всеки случай двама от тях, Андреас Баадер и Гудрун Еншлин, се оказаха в началото на терористичната си кариера и накрая станаха престъпници, чиито действия възмутиха света.

Как тръгнаха по наклонената плоскост, та нали все пак са искали да променят света? Поне така говореха. Бяха образовани, произхождаха от тъй наречените добри семейства, където тогава да се търсят причините за прехода от недоволството към кражбите и убийствата?

Гудрун Еншлин е родена в Щутгарт през 1940 г. Тя е четвъртото от седемте деца в семейството, баща ѝ е свещеник и създава у нея критичен поглед към света и върху собствената си личност, стреми се да възпита у дъщеря си чувство за справедливост. Гудрун е емоционална, в училище е една от първите, иска да стане учителка. Когато през 1960 г. завършва средното си образование, записва философия, германистика и английска филология в Тюбингенския университет. Тук се запознава с първата си голяма любов – Бернхард Феспер, също студент по германистика и син на известния нацистки писател Вил Феспер. Нацисткото

минало на бащата слага отпечатък върху живота на сина. Той страда от депресия и неговото настроение влияе и върху мисленето на любимата Гудрун.

Настаняват се в гарсоньера и живеят заедно като съпрузи, поставят си високи цели, опитват се да пишат, дори основават собствено издателство, наречено „Студио за нова литература“. През 1965 г. се сгодяват и се готвят за сватба. Но нито единият, нито другият имат ясна житейска цел и не знаят какво собствено искат. На Гудрун не ѝ върви учението. Напуска университета и се записва във Висшия педагогически институт. След първия неуспешен изпит се отказва и се опитва да се върне към германистиката.

Заминават за Западен Берлин и Гудрун записва в университета немска и английска филология. Двамата започват да кокетират с политиката и помагат на Вили Брандт в предизборната борба. Животът им е странно съжителство на интелектуалци, чиито общи цели все повече се разминават. За Гудрун се говорело, че се поддава на чувствата си, по-късно някои нейни реакции били истерични. Когато им се ражда синът Феликс, тяхното съжителство е фактически към края си. Гудрун се хвърля от една крайност в друга, играе главната роля в един порнографски филм и се опитва да се наложи на политическата сцена.

Нейният партньор Феспер се отдава по-скоро на теорията на протеста срещу съществуващата система, но това е само една игра. Искал е да стане голям писател, но става наркоман. Той е душевно болен и през 1971 г. в една психиатрична болница слага край на своя странен, неуравновесен живот. Но тогава те вече били отдавна разделени.

Още през 1967 г. Гудрун Енслин се била запознала с Баадер. Между тях възникнала силна сексуална връзка, двамата си подхождали и по характер, зарекли се да посветят целия си живот на революционната борба за нов обществен строй. Мисията е възвишена и двамата имали чувството, че не биха могли да имат по-добра програма. Андреас Баадер бил човек на действието и решил да реализира общия им план. Терорист по рождение ли е бил? От такава ли социална среда е произлязъл, че е трябвало да се бунтува?

Преди войната баща му е бил архивар. Когато Андреас се родил, на 6 май 1943 г., той воювал някъде в Съветския съюз и там бил убит. Майка му работела в Мюнхен като секретарка, за него се грижела баба му. Андреас не бил нормално дете. Непрекъснато си имали неприятности с него. Не учел, не бил послушен, на тринадесет години бил вече изпратен в поправителен дом, но при всяка възможност бягал оттам. По-

късно решил да следва в частна академия на изкуствата. Нищо не е известно за някакво успешно следване, затова пък е установено, че Баадер е заблуждавал самия себе си. За да се изхранва, работел като помощник-строителен работник, после пък като практикант без заплата в редакцията на в. „Берлинер цайтунг“, която напуснал „поради различия във възгледите“. Но това не му попречило да се представя покъсно за журналист. Трябва още да се каже, че сред западногерманските терористи Баадер е единственият, който не е следвал във висше учебно заведение и е без завършено средно образование.

Но пък бил истински мъж. Харесвал се на жените и жените му харесвали. Неговите любовни приключения му придавали все по-голямо самочувствие. Живее с художничката Елинор Михел в нейното ателие и тя родила извънбрачно дете. После срещнал Гудрун Енслин. Очевидно западногерманският тероризъм през онези години би се развил другояче, ако Баадер и Енслин не бяха се срещнали.

Те подпалват двата универсални магазина и застават пред съдебните заседатели. Не се опитват да се защитават. Показанията им представляват политическа изповед и най-добре характеризират Баадер и неговата приятелка Енслин.

– Направихме го в знак на протест срещу равнодушието – заявява тя пред съда, – срещу равнодушието към войната във Виетнам. Тя е опасна игра на Съединените щати ...

– Признавам, че на 2 април, преди да бъде затворен универсалният магазин „Шнайдер“, поставих в един старинен шкаф чувалче с устройство, което трябваше да унищожи шкафа. Нищо повече – казва Баадер.

– Нямахме намерение да излагаме на опасност хората и не искахме да предизвикваме никакъв пожар. Акцията трябваше да нанесе щети само на капиталистическите монополи и застрахователните дружества. И те тънат в тлъсти печалби.

Осъждат ги на три години затвор, като се включва и предварителният арест. В процеса участвувала като репортерка Улрике Майнхоф – главна редакторка на списание „Конкрет“, окачествявано като политическа порнография. Когато пристъпила към репортажа, тя не знаела откъде да започне. Четиримата не и изглеждали особено целенасочени и симпатични. Но и не искала да осъди постъпката им и започнала да разсъждава върху взаимозависимостите: при пожара биха могли да загубят живота си невинни хора, подобни действия не би трябвало да се повтарят. Теоретично преценявала мотивите и последиците от действието и всъщност дори не ги порицала. А колко по-различно е действувала,

когато по-късно става член на терористична група, дори една от ръководните личности.

Психолози, социолози и историци се опитват да открият корените за превръщането на целенасочената журналистка със значителни интелектуални способности и висше образование в безогледен престъпник. Могат ли да се търсят причините и взаимовръзките в нейния живот, в средата, в която е израсла, и в нейната емоционалност?

Всъщност по време на процеса, за който пишела, се наричала Рьол, тъй като била омъжена за издателя на списание „Конкрет“ Клаус-Райнер Рьол. Бракът не бил щастлив. Улрике била възпитана от учителката Ренате Римек. Тя била убедена пацифистка, добра педагожка и по-късно не могла да си обясни промяната в поведението на своята възпитаница. Но и онези, които анализираха живота на бъдещата терористка, също не можеха да си я обяснят. Някои се обосноваваха с изключителното житейско изпитание – Улрике преживяла тежка мозъчна операция. Лекарите трябвало да отстранят тумор, но тъй като била бременна, взели решение за преждевременно раждане на близначетата чрез цезарово сечение. Това, разбира се, не е било дреболия и Улрике дълго време страдала от последиците от операцията.

Тя е по-възрастна от останалите терористи. Родена е преди войната, на 7 октомври 1934 г. Нейните родители са ерудирани изкуствоведи. Бащата скоро умира, а майката се премества да живее в общо жилище с приятелката си, учителката Ренате Римек. Тя става втова, а по-късно, когато майка ѝ умира през 1949 г., и като родна майка на Улрике.

Улрике Майнхоф се учела добре, била съзнателна, целенасочена и честолобива. Обичала да бъде център на внимание и винаги се стремяла да бъде във вихъра на студентските събития. Госпожа Римек била сред ръководните личности на западногерманското движение за мир и от самото начало на кариерата си Улрике се била посветила на борбата срещу атомната бомба. През 1960 г. се омъжила за Рьол, но не след дълго разбрала, че бракът им не е щастлив. Списанието живуркало и издателят решил да го инжектира с пикантности: вместо политика – порнография.

По-късно се появили мнения, че Улрике Майнхоф не е попаднала доброволно сред терористите, че просто са я избрали и са я заставили да ги слуша. Дори се говореше, но никой не го доказва, че са я изнудвали морално и че в това отношение трябвало да играят роля нейните близнаци.

Подпалвачите са осъдени. Ала техният адвокат Хорст Малер обжалва решението в по-горна инстанция, така че до влизането на

присъдата в сила те били пуснати на свобода. Но когато през есента на 1969 г. присъдата влязла в сила и те трябвало да бъдат откарани в затвора за излежаване на наказанието, вече били изчезнали. Именно в тази фаза на тяхната съмнителна кариера започва пътят им на престъпници. Организацията на бунтарите се превръща в банда от престъпници.

След авантюристични епизоди, по време на които сменят коли, за да объркат евентуалните преслевачи, Андреас Баадер, неговата любовница Енслин и Астрид Прьол стигат до Париж. Тук те се отдават на „сладък живот“ на заможни млади хора и изобщо не мислят за това, че са осъдени и издирвани от западногерманската полиция. Някой им предоставя празното жилище на известния журналист Режи Дебре, който бил в затвора в Колумбия. Живеят в центъра на Париж (жилището било недалеч от „Нотр Дам“) като туристи на ваканционно пътешествие. Разхождат се по булевардите, киснат в кафенетата, ходят на кино. Дотогава, докато имат пари. Чак след това започват да мислят какво ще правят по-нататък. Другите са вече в Италия. Тъй че и те решават да променят климата.

Потеглят с мерцедеса на Баадер през Швейцария за Неапол. Но там удрят на камък – някой им откраднал колата. Баадер не му мислил дълго, не отишъл в полицията, а още същата нощ открадва една алфа ромео. Гудрун Енслин се възхищавала от неговата мъжествена енергичност и това му харесвало. Но Италия не се оказва мечтаният рай, нито Баадер, нито Енслин знаели как да се сдобият с пари, тъй че не им остава нищо друго, освен да се завърнат от пътешествието в родината. Във Федерална република Германия на всеки ъгъл били налепени обявления с техните снимки и със заповедта за арестуването им. Междувременно съществуващото студентско движение се разцепило на няколко групи. Една от тях ръководел адвокатът Хорст Малер. Възвращенците се присъединили към него. Но не им провървяло. Когато през нощта на 3 април 1970 г. с няколко коли пристигнали на западноберлинското гробище, където трябвало да приемат оръжие, там ги очаквала полицията, обкръжила ги и арестувала Баадер. Другите успели да избягат в тъмнината. С това приключва първото действие на драмата, действие бурно, гневно, понякога преливащо от прекомерен гняв, а друг път от гняв справедлив, и започва ерата на гангстерския тероризъм, на печалния период в западногерманската следвоенна история, твърде напомнящ миналото. Впрочем и в този етап на „социални промени“ се лее кръв.

Хората на Баадер подготвят премиера, която по-късно трябвало да има много представления. Да се освободи от затвора. Колко други

нападения, престрелки, похищения и изнудвания се разиграват по същия повод. Законната власт се намесва, терористите попадат зад решетките, а техни приятели или само познати от бранша се опитват да ги освободят от затвора. Дори и при първия случай не се минава без убийство.

Андреас Баадер изживявал дълги дни в затвора „Тегел“. Един ден при дежурния на портала се явила заслужаща доверие дама, представила се за адвокатка под името доктор Грете Вайтемайер и помолила за разрешение да посети Андреас Баадер. Завели я в помещението за свиждания, а от другата страна на телената преградна решетка довели затворника. Разговаряли приятелски, тихо, а онова, което бил дочул надзирателят, били обикновени банални думи, разменяни обикновено между мъж и жена на тази възраст. В действителност госпожа доктор Вайтемайер не се наричала така, картата от адвокатската кантора била фалшификат. Всъщност била Гудрун Енслин, която донесла на любовника си важната вест, че неговите приятели ще предприемат действия, които ще му отворят вратата към свободата.

Не след дълго адвокатът доктор Хорст Малер поискал от името на своя клиент да му бъде разрешено да учи в затвора и да му бъдат позволени консултации с трето лице. Ставало въпрос за подготовката и изучаването на документацията във връзка с публикуването на брошура за организацията на младежта от предградията, върху която Баадер от дълго време бил работел. Консултант и съавторка на брошурата била Улрике Майнхоф. Без дори някой да подозирал тогава връзката, още преди предложението на Малер Майнхоф била посетила Баадер в затвора около пет пъти. Консултациите трябвало да се провеждат в читалнята на Германския централен институт по социалните въпроси в Западен Берлин – Далем, където двамата съавтори имали на разположение необходимите материали.

Андреас Баадер получил разрешение. Първата среща се осъществила на 14 май 1970 г. в далемския институт. Малко след осем часа сутринта Улрике Майнхоф позвънила на вратата на старата вила. Директорката Гертруде Лоренц, която я познавала вече от предишните ѝ посещения и знаела, че е журналистка, и отворила и я завела в главната читалня.

Далемският институт се намира в стара историческа сграда. Главната читалня има три високи прозореца, но иначе е обзаведена с масички и столове като всички други. Журналистката Майнхоф си избрала една масичка, седнала, като оставила ръчната си чанта между своя и

съседния стол. Директорката Лоренц не подозирала, че в нея има зареден пистолет. Журналистката работела тихо, преглеждала материалите, от време на време ставала и прелиствала енциклопедията „Брокхаус“ и си вземала бележки.

В 9,33 часа звънецът отново звъннал. Помощник архиварят Георг Линке, който със своите шестдесет и две години вече бил част от инвентара на института, отишъл да отвори. В читалнята влезли двама цивилно облечени полицаи от охраната на затвора, а между тях Андреас Баадер с белезници на ръцете. Затворникът поздравил Майнхоф и седнал до нея на стола, до който на пода била чантата. Един от неговите придружители му отключил белезниците, проверил и се убедил, че прозорците са добре затворени, и седнал до вратата с лице към читалнята. Неговият колега седнал до другата врата. Баадер и Майнхоф се впуснали в изучаване на подготвения архивен материал.

Малко след единадесет часа отново се позвънило. Старият Линке отишъл да отвори. Пред вратата на читалнята стояли две момичета.

– Какво обичат дамите? – попитал с поклон галантният Георг Линке.

– Трябват ни материали относно младежката престъпност – заговорила едната, а другата добавила:

– За дисертация.

– Много съжалявам – казал Линке, – но днес е затворено за външни хора.

– Как тъй – попитала къдрокосата блондинка. – На вратата няма никаква бележка.

– Да, така е – търпеливо заобяснявал старият архивар, – главната читалня е затворена, но за да не идвате утре, седнете ей тук – и посочил масичката в салона – пък аз ще ви донеса материалите. Седнали, с облечение въздъхнали, спогледали се и оставили чантите на пода. Къдрокосата блондинка, която между другото била с перука, както и нейната колежка, се казвала Ирене Георгенс и била извънбрачно дете на някакъв американски войник и една приятелка на Майнхоф. Била израснала по детски домове и преди две години избягала от изправително заведение. В момента живеела у Майнхоф, чието жилище в последно време се било превърнало в убежище на пропаднали хора.

А другата – Ингрид Шуберт – била медичка. Психологът Залевски, специалист по проблемите на тероризма, твърди, че дори и по-късно не била открита никаква причина в нейния живот, която да обяснява приобщаването ѝ към терористите. Завършила била гимназия в Кобленц,

следвала медицина в Бон и Дюселдорф, а от 1968 г. живеела в Западен Берлин. Не била силна личност, поддавала се лесно на влияние, не умеела да намери собствен път към самоизявата. След като се запознала с Хорст Малер и Улрике Майнхоф, видяла в тях идеала си. През 1970 г. била заловена в жилището на Малер, по-късно осъдена на тринадесет години затвор и в края на 1977 г. сложила край на живота си в мюнхенския затвор „Щаделхайм“.

Двете студентки седели в салона до масичката и чакали старият господин Линке да им донесе материалите. В този момент пак някой позвънил. Този път станала Ингрид Шуберт и отворила външната врата. Пред нея стоял висок дебелак, с нахлузена през главата маска, с изрязани отвори за очите. Бил електротехникът Ханс-Юрген Бекер, терорист от групата на Малер.

В ръката си държал пистолет калибър 7,65. Влязъл в салона и с няколко крачки застанал пред стария Линке, който бил чул от канцеларията си звънеца и отишъл да види кой е дошъл. Без предупреждение Бекер стрелял и ранил стария господин в корема. Линке все пак успял да затвори вратата, дотърлил се до канцеларията и оттук, подпомогнат от две чиновнички, избягал през прозореца. По-късно се оказало, че един от куршумите останал в черния му дроб. Двете момичета се присъединили към маскирания стрелец, измъкнали пистолетите от чантите си, после заедно нахлули в читалнята и насочили оръжието си към охраната. Полицаяте дори не направили опит да се съпротивляват. Улрике Майнхоф реагирала мигновено. Отворила прозореца и скочила. Баадер подир нея. Маскираният Бекер и двете момичета стреляли, за да сплашат охраната. И когато Шуберт се готвела да скочи през прозореца в градината, а единият от охраната се опитал да я задържи, стреляла отблизо в лицето му със сълзотворни патрони.

Всички терористи успели да избягат. Впрочем на улицата пред дилемската вила ги чакала Астрид Прьол зад волана на бързата алфа-ромео. Изчезват и полицията напразно ги търси. По първата следа я насочват самите Баадер и Майнхоф.

В четвъртък, 4 юни 1970 г., в 11 часа преди обед на летище Темпелхоф в Западен Берлин каца самолет на авиокомпания „Ер Франс“ от Париж. Заедно с останалите пътници слиза фрапираща, около тридесетгодишна жена – Мишел Рей. В едната ръка носи чантата си, а в другата държи том от съчиненията на Ленин с червена платнена подвързия. Малко необичайно четиво за в самолета.

Мадам Рей била известна личност. Десет години преди това нейни

снимки се появявали във всички европейски модни списания. Впрочем Мишел демонстрирала моделите на прочутата Коко Шанел. Но през седемдесетте години тя решава да се прослави в друга област, става находчива и внушаваща страх журналистка. „Свидетелка“ е на събитията във Виетнам, в Южна Америка и в Близкия изток. Написва ползваща се с успех книга за войната във Виетнам – „От двата бряга на ада“.

Червеният том в ръката ѝ бил отличителен знак за свръзката. Той се казвал Лотар, поне така се бил представил на Мишел Рей, и след задължителните зигзаги с автобуси, трамваи и метрото я откарал накрая с кола в някакъв блок в Западен Берлин. Там журналистката се срещнала с Баадер, Енслин и Майнхоф. Терористите, издирвани от полицията, тоест в нелегалност, поканили видната журналистка, за да ѝ доверят посланието си. Рей трябвало да го представи пред световната общественост. Гангстерската банда, вече с ново име – Роте Армее Фракцион (Фракция на червената армия), оповестявала принципите си и отправяла заплахи, прокламирали псевдоидеалите си и съмнителните си послания, които трябвало да доведат до оздравяване на обществената система. Големи и празни думи, неверни още в самото си начало. Доказателства за това са действията на групата РАФ. Те са и потвърждение на факта, че чрез насилие не може да се избяга от снафското общество.

РАФ се превръща в страшилище. Бандата, наброяваща най-малко 25 постоянни членове и още толкова помагачи, се нуждае от тил. Нужно е да се осигурят и заплатят конспиративни квартири, да се намерят – това значи да се откраднат – автомобили, да се наемат гаражи, да се закупят оръжие, да се плати за фалшиви паспорти, шофьорски книжки и други необходими документи; с една дума, да имат снабдителна част в тила. През това време шеф на бандата е Хорст Малер заедно с Енслин. Той е интелигентен, умее да разсъждава строго логично. Той и неговите помощници успяват не само да заплануват, но и да осъществят няколко успешни нападения на банки, които биха били чест дори за професионалните американски гангстери. Само за един ден, 29 септември 1970 г., нападат наведнъж три банкови къщи и плячкосват 220 000 марки. Бомбените атентати, кражбите и изнудванията всяват страх у хората. Полицията за момента се оказва безпомощна.

Едва на 8 октомври успява да осъществи решаваща акция. Тайни полицианти разкриват една конспиративна квартира и залавят в нея освен трима членове на бандата и тогавашния шеф Хорст Малер. Бил ги разкрил човекът с нахлупената до очите шапка – Ханс-Юрген Бекер, чиято съвест след прострелването на Линке не му давала покой. Два пъти се

опитвали да го застрелят, дори веднъж Астрид Прьол стреляла по него улицата от движеща се кола, но въпреки нападенията Бекер останал жив и по-късно се оказал в една килия тъкмо с Хорст Малер, когото бил принуден да издаде.

РАФ остава без шеф. Само че в резерв бил „човекът на действието“ Андреас Баадер. Той с удоволствие застава на кормилото на терористичната банда. И това е началото на онази глава от историята на насилието, която получи названието „Бандата на Баадер-Майнхоф“. Техните имена се превърнаха в определени понятия дори в международен мащаб.

През следващите почти две години те всяват страх и несигурност. Става ясно, че целта на терористите е грубото насилие, анархията, сплашването на общественото мнение. С какви средства ли? Нападения на банки, по време на които заграбват стотици хиляди стрелба по улиците, откраднати автомобили, бомбени експлозии. Западногерманската полиция организира може би най-голямата акция в историята на борбата срещу престъпността, за да открие следите на бандитите, които отдавна вече не бяха онези „сърдити млади хора“, недоволни от социалните и политически те условия в своята страна.

В центъра на Франкфурт на Майн има обширно старо гробище. Недалеч от него се намира ресторант трета категория. Тук идват местните хора, така че всеки чужд човек прави впечатление. В края на май 1972 г. пред ресторанта спряла кола и влязъл чужд човек. Идвал тук още няколко пъти и никога не бил сам. На съдържателя му се сторило, че познава отнякъде тъмнокосия мъж. Едва след няколко посещения разбрал, че твърде много прилича на Баадер, чиято снимка била на налепените обявления, започващи с думите: „Търси се...“

Още един човек бил забелязал подозрителния Баадер. Неговото име не се среща в протоколите, винаги е посочван като „пенсионера“. По обясними причини. Той не се поколебал и телефонира на специалната полицейска група, известна като „Специална комисия по Баадер-Майнхоф“. Следата водела към големия гараж, в който според първата информация се били „настанили няколко младежи с впечатляващо мощни коли“.

Скоро полицията установила, че гаражът бил нает от двама младежи, които се легитимирали с фалшиви документи и още на 31 януари били предплатили наема за цяла година. На двете паркирани пред вратата коли – големия „Опел Комодор“ и „Пежо 504“ – били монтирани фалшиви номера. Полицията отворила гаража и намерила вътре спортна

кола „Изо Риволта“ (тогавашна цена 55 400 марки), също с фалшив номер. Когато следователите претърсили околността, намерили кофа с останки от взривно вещество, кутии от сира и гранулирани дървени въглища, празна бутилка от пропан-бутан и още две откраднати табелки с регистрационни номера. Върху едната от тях имало ясен отпечатък от пръст. Сравнили го с отпечатъците в картотеката и установили, че принадлежи на издирвания терорист Холгер Майнс. Полицията блокирала целия район около гаража.

В събота, 1 юни, рано сутринта постовеите ги забелязали. Още преди шест пред гаража спряла излъскана спортна кола „Порше-Тарга“, от нея слезли двамина и влезли вътре. Третият малко се поразходил, поогледал, а после застанал на ъгъла – очевидно да ги прикрива.

Полицията не държи на рекламата, така че и тази акция е трябвало да протече без публика. Само че недалеч от гаража се намира сградата на есенското радио. Една от редакторките случайно погледнала през прозореца, видяла десетките полицаи и полицейски коли, повикала колегите си и в специалните издания още същия ден се появили репортажи със снимки. Филмови и телевизионни камери са заснели най-успешната дотогава акция срещу терористичната банда.

Тя започнала от ъгъла, където пазел неизвестният мъж. Далеч от него спряла полицейска кола, от нея слязъл един криминален инспектор и го подканил да се предаде. При това срещу него бил насочен автомат. Мъжът бръкнал в джоба си, извадил пистолет и се опитал да избяга зад ъгъла. Но всички улици били блокирани, тъй че беглецът, известният терорист Ян-Карл Распе, се сблъскал след няколко крачки с още двама полицаи.

– Стой или ще стрелям! – извикал единият от тях.

Распе не спрял. Въпреки че бил обкръжен, открил огън срещу полицаите и се измъкнал. Избягал в съседния незастроен парцел до гаража. Там се скрил. Но нямал шанс, защото полицаите били много. Било само въпрос на време. След около десет минути разбрал, че загубил битката, и се предал.

Естествено двамата съучастници в гаража дочули изстрелите. Холгер Майнс открянал вратата.

– Предайте се, обкръжени сте! – чуло се по мегафона, Майнс затръшнал вратата.

Напразно. Няколко полицаи се приближили до задната стена и през прозорчето хвърлили вътре бомбички със сълзотворен газ. Обсадените отново отворили широко вратата на гаража, за да се избавят от

задушливия газ и да става течение, като се барикадирали. Полицаяте хвърлили още бомбички. Андреас Баадер започнал да стреля с автомат срещу блюстителите на закона. Престрелката продължила около четвърт час. После на сцената се появила бронирана полицейска кола, шофьорът се опитвал да се приближи така, че с буфера да затвори вратата на гаража. Баадер и Майнс използвали прикритието и се опитали да се измъкнат от обсадата. Не успели. Тъй че стрелбата продължила. Баадер стрелял с пистолет в лявата ръка. Междувременно до прозореца на един от горните етажи на отсрещния жилищен блок се настанил снайперист със снайперова пушка. Той искал да избие оръжието от ръката на Баадер, но го улучил в бедрото. Шефът на бандата се свлякъл.

Цял час полицията се опитвала да склони терористите да се предадат. Но Баадер и Майнс продължили да стрелят. Малко след осем нервните на Майнс вече не издържали. Разбрал, че няма надежда, хвърлил пистолета пред вратата на гаража и се изправил в рамката ѝ.

– Съблечете се! – наредил гласът от мегафона. Терористът не разбрал, затова гласът повторил:

– Съблечете се! Всички горни дрехи. Останете само по бельо!

Холгер Майнс, бандитът, който до преди миг всявал страх и заемал едно от първите места в списъка на издирваните, изведнъж застанал по бельо пред дулата на автоматите, насочени срещу него от всички страни.

Няколко полицаи със защитни жилетки, прикривани от стрелците от втора линия, тръгнали към гаража. Терористът се предал и те му сложили белезниците. На пода, покрит със стъклени парчета и гилзи, лежал внушаващият страх Андреас Баадер – шеф на бандата РАФ. Сложили го на носилка и го откарали в болница.

Рано следобед на 7 юни 1972 г. по една от хамбургските улици – „Юнгферншиг“, върви жена с тъмни очила, джинси и кожено яке. Спира пред витрината на магазина за дамски модни стоки и разглежда моделите. Магазинът не е далеч от хамбургската редакция на списание „Конкрет“, в което работи Улрике Майнхоф. Може би около 12,50 ч. жената решава и влиза в магазина. Отначало разглежда стоките, после взима няколко пуловера и влиза в кабината. Преди това е съблякла коженото си яке и го е хвърлила върху фотьойла.

Продавачката, свикнала автоматично да прибира бельо и връхни дрехи, взема хвърленото яке и се опитва да го сгъне. Якетото е неестествено тежко. Продавачката напипва в джоба нещо твърдо, тежко. Поглежда към кабината, в която клиентката пробва пуловерите, и бръква в джоба.

Оставя внимателно якето на фотьойла, отива бързо при отговорничката, двете жени възбудено разговарят за нещо. Едната от тях набира номер, изчаква малко и казва по телефона:

– Тук има една клиентка, която има у себе си пистолет. Да, да, адресът ни е „Юнгферншиг“ ...

– Тръгваме веднага. Задръжте я... Все нещо измислете.

Гудрун Енслин излиза от кабината и оставя пуловерите на щанда. Продавачката започва да ѝ предлага различни модели. Но клиентката само клати глава, после грабва синьото си кожено яке и тръгва към касата. Пуловерът, който си е избрала, струва 59 марки. Гудрун Енслин подава на касиерката две банкноти по петдесет марки. Възрастната жена отваря чекмеджето, изненадано поглежда и казва:

– Много съжалявам, мадам, нямам дребни. Можете ли малко да почакате?

– Ще поразгледам чорапите – казва със спокоен глас Гудрун Енслин и се връща към щанда.

Полицията пристига в 13,26 часа. Комисарят застава им на вратата и пита:

– Къде е?

Продавачката посочва. Енслин се опитва да избяга.

Полицаят иска да я спре и двамата се изтъркулват на пода. Тя се мъчи да извади пистолета си, но не успява. Поставят ѝ белезници. В ръчната ѝ чанта откриват още един зареден белгийски пистолет калибър 9 мм и изрезки от репортажи от няколко вестника за арестуването и раняването на Андреас Баадер. Качват я в колата и я откарват в дирекцията на полицията. Личната ѝ карта била издадена на името на Маргарет Райнс, живуща в Хамбург, „Хохалее“ 21. Не след дълго я откарват на летището и с вертолет я изпращат в Есен. Отказва да говори. Но поисква 840-те марки, които носела у себе си, за да можела да си купува цигари. Полицията отхвърля молбата и. Естествено наблюдава незабелязано жилището на „Хохалее“. Постепенно се появяват още петима терористи, които живеели там заедно с нея.

Една седмица по-късно, на 15 юни, в полицейския участък в квартал Лангенхаген в ХанOVER се явил един гражданин и поискал да говори с комисаря.

– Как се казвате? – попитал полицаят.

– Фриц Родевалд, ето паспорта ми.

– Учител, нали? – започнал да чете полицаят.

– Да.

– Тридесет и три годишен.

– Да.

– И така какво ви води насам, господин Родевалд? – попитал полицаят.

– Снощи дойде при мен непозната жена и ме помоли да приема на квартира за няколко дни двама познати.

– Чии са познатите? – попитал полицаят.

– Не са мои. Нея също не я познавам.

– Остават ли у вас да пренощуват чужди хора?

– Изобщо не.

– Е как тъй посред нощ съвсем непозната жена ще ви иска подобна услуга?

– Наистина от време на време съм приемал някои познати или познати на мои приятели, това всеки го върши, но този път ми се стори съмнително.

– Как се държеше? Как изглеждаше?

– Не се държеше много прилично. Просто ми съобщи, че двамата щели да дойдат, та да ги приема.

– И вие кимнахте в знак на съгласие, нали?

– Всъщност не.

– Каза ли ви кои са и защо трябва да ги приемете?

– Защо не са отишли в хотел или в туристическа спалня?

– Именно това ме учуди. Не искаше да каже кои са отказа дори да ми съобщи имената им.

– Е и какво? Какво стана, когато дойдоха? – попитал полицаят.

Учителят Родевалд поклатил глава.

– Не дойдоха. Още не. Затова съм тук. Аз съм председател на лявото крило на Профсъюза на учителите, не искам да си имам разправии.

Разказът не звучал убедително. На комисаря не му се вярвало, че чужди хора ще се натрапят някому в жилището, но въпреки това поставил в квартал Лангенхаген скрит пост и постъпил добре. Още същия ден, в шест без десет вечерта, се появили двамата неканени гости с чанти и пакети. Учителят не бил в къщи, но младежът, придружаващ облекената в черно преbledняла жена, се справил набързо. Отворил малкото прозорче за проветряване над вратата, пхнал ръка и освободил езичето на бравата. Двамината влезли в чуждия дом.

Патрулиращите цивилни полицаи по улицата не подозирали кои са тези двамата, но били получили заповед да ги задържат незабелязано и да ги откарат в участъка. Скоро им се удаде такава възможност. Не

изминал и час от настаняването на двамината, когато младежът излязъл на улицата, огледал се и тръгнал към телефонната будка. Задържали го, преди да набере номера. Казвал се Герхард Мюлер, двадесет и четири годишен, член на терористичната група РАФ. В седем и десет цивилните полицаи позвънили в жилището на учителя Родевалд. Отворила им бледолика, измършавяла, облечена в черно жена с хлътнали очи. Улрике Майнхоф, която до неотдавна с пламенни слова призовавала съучастниците си към въоръжена съпротива срещу системата и обществения ред, била изтощена докрай и физически, и психически. Въпреки това тя се отбранявала, въпреки това ругаела полицайте. Истеричният пристъп, по време на който крещяла, ругаела и заплашвала, продължил няколко часа. Нито едното, нито другото помогнало. Откарали я в затвора, където заедно с останалите чакала съдебния процес. Ала по-късно Улрике Майнхоф произнесла сама присъдата си. На 9 май 1976 г. се самоубила в килията си в затвора в Щутгарт – „Щамхайм“.

Обесила се. Така поне съответното ведомство обясни неестествена-та ѝ смърт. По-късно обаче се появили сериозни съмнения около причината за кончината ѝ.

Международната следствена комисия, съставена от десет членове доброволци, издаде на 15 декември 1978 г. в Париж декларация, в която изрази съмнения относно самоубийството на Улрике Майнхоф. „Твърдението на държавните авторитетни лица, че Улрике Майнхоф се е самоубила, като се е обесила, не е доказано. Резултатите от разследването на комисията са близки до факта, че Улрике Майнхоф не би могла да се обеси сама. Резултатът от разследването показва, че тя вече е била мъртва, когато са я окачили на въжето. Съществуват обезпокояващи доказателства, които не изключват намесата на трето лице.“

Двама журналисти, адвокатка, теолог и физик от Париж, професор по социология от Копенхаген, журналист от датското сп. „Аархус“, писател от Белфаст и психиатър от Федерална република Германия подписаха декларацията. Нейният текст поставя под съмнение официалното съобщение за смъртта на затворничката терористка. Авторите се опитваха да докажат, че освен охраната от затвора до седмия етаж на „най-сигурния затвор“ са имали достъп и служители от разузнаването.

Тези, които познаваха терористката, главно нейните адвокати и сестра ѝ, заявиха, че в никакъв случай не е мислела да се самоубива. Напротив, при едно посещение тя била казала на сестра си: „Когато чуеш, че съм посегнала на живота си, можеш да бъдеш сигурна, че са ме убили.“

Някои обстоятелства будят подозрение и поставят под съмнение официалното съобщение за смъртта и. По тялото на мъртвата били открити драскотини и натъртени места, които не биха могли да се появят при обесване. В цялата област на външните полови органи бил забелязан прилив на кръв. След химически анализ на бельото на мъртвата били открити следи от сперма. Примката, усукана от парчета затворическа кърпа за лице, имала размер, който от техническа гледна точка изключвал самоубийство. Положението на трупа също засилило съмненията. На прозореца имало гъста телена мрежа с отвори само 9×9 милиметра. Без пинсета или друго механично помагало не би могло да се промуши усуканото от пешкирени парцали въже и да се вкара отново в килията. След вечерната проверка затворниците трябвало да сдават крушките. Пазачката Ренате Фред заявила, че Майнхоф си била предала крушката. Въпреки това в килията имало крушка. При дактилоскопичния анализ върху нея били открити само фрагменти, които според експертизата не било възможно да бъдат идентифицирани. Имала ли е Майнхоф причина да изтрива в собствената си килия собствените отпечатаци от пръстите?

При последната вечерна проверка Майнхоф била облечена в стари сини джинси и червена блузка. Но намереният труп бил облечен в черни панталони от едро рипсено кадифе и сива риза с дълги ръкави. Сините джинси и червената блузка липсвали в списъка на намерените в килията предмети. Без отговор остава и въпросът, защо ще трябва някой, преди да се самоубие, да се преоблича. Подозрение будят внезапните промени в килията на мъртвата. Още на другия ден след смъртта на Улрике Майнхоф управата на затвора наредила килията да бъде боядисана, включително и мрежата на прозореца. Така евентуалните следи биват заличени.

ПИСТОЛЕТ В БУКЕТ ОТ РОЗИ

Роте Армее Фракцион (РАФ) бе наистина водещата, но не и единствената терористична организация във Федерална република Германия. След като повечето от ръководителите ѝ попаднаха зад решетките, дейността на бандата започна да замира. Други по-малки групи получиха възможност да излязат на сцената. И до днес не е достоверно установено дали те бяха издънки на Баадеровата банда или пък съпернически и организации. Но че техните цели не бяха платонични, се доказва от смъртта на двамина. Първият бе двадесетгодишният студент Волфганг Кванте, който в квартирата си в Бремен собственоръчно предизвикал смъртта си, когато непредпазливо боравел с аматьорски направена бомба. В неговите бележници са намерени планове за няколко терористични акции, при които е трябвало да се използва насилие.

Вторият бе Холгер Майнс, починал на 9 ноември 1974 г. в затвора в резултат на двумесечна гладна стачка. Неговата доброволна смърт подействува като бомба сред терористите. Мигновено бандитът се превърна в мъченик. Още на другия ден няколко негови приятели решават да откъснат за него.

На вратата на еднофамилната къща на Гюнтер фон Дренкман – най-висшия съдебен деятел в Западен Берлин – позвънил непознат младеж.

Дренкман отишъл да отвори.

– Какво желаете? – попитал.

– Нося ви цветя – казал младежът и пристъпил крачка напред, обхванал с две ръце букета. Зад розите непознатият бил скрил пистолет. Стрелял и върховният съдия паднал безжизнен на земята. Не бе установено кой е убиецът, но никой от полицейските или журналистическите среди не се съмняваше, че е от бандата на Баадер. Убийството – съвсем очевидно – бе акт на отмъщение.

Всички обаче грешаха. Убийството е било организирано от съперническата група, наречена Движение „Втори юни“, по датата на смъртта на студента Онезорг. Терористите в нея, подобно на бандата на Баадер – Майнхоф, в началото си поставяли високи цели. Предвиждали са политически реформи, привидно се борели за социална справедливост и... са убивали. И макар че след смъртта на Дренкман правят изявление, в което твърдят, че било нещастен случай – че са искали само да отвлекат съдията, но пратеникът с букета бил загубил самообладание и стрелял, –

то не ги оправдава.

И все пак новата терористична организация се е различавала в много отношения. Членовете ѝ не са били професионални престъпници, те извършвали набезите си в извънработно време, през свободното си време. Били са по-предпазливи, строго са спазвали законите на конспирацията, не са се съюзявали с други групи и са се готвели да излязат на сцената с гръм и трясък. Няколко дни преди изборите в Западен Берлин те отвлечат един от видните кандидати на Християндемократическия съюз – Петер Лоренц.

Тогава пред еднофамилната си къща на „Круме Ланке“ петдесет и две годишният адвокат и политик се качил в мерцедеса и шофьорът потеглил по същия маршрут, както всеки друг ден. Но на 27 февруари 1975 г. се случило непоправимото. След малко повече от километър товарна кола била преградила улицата. Шофьорът навреме ударил спирачките, но въпреки това се чул удар. Върху мерцедеса на Лоренц връхлетяла отзад лека кола. После всичко станало като в гангстерски филм. Някой ударил шофьора по главата така, че загубил съзнание, друг някой напъхнал вцепенения Лоренц в лимузината, която веднага изчезнала зад най-близкия ъгъл. Полицията не открила никаква следа от похитителите, свидетелите не били видели, общо взето, нищо. Повечето от тях си мислели, че е обикновено автопроизшествие, каквито са виждали с десетки. Тъй че нито поспрели, нито се позаинтересували.

Неведението продължило цели 24 часа. Едва на следващия ден в бюрото на ДПА се появил плик и в него снимката на Лоренц. На врата му висяла табелка със следния текст: „Пленник на Движение «Втори юни»“. Лоренц бил отвлечен като заложник и скоро Движение „Втори юни“ публикувало условията си – федералните органи да гарантират освобождаването и безпрепятственото изтегляне от страната на петима точно определени терористи, осъдени за разни престъпления, като се започне от банкови обири и се стигне до бомбени атентати срещу лица и сгради.

Правителството да се погрижи да бъдат колкото се може по-скоро откарани с директен самолет в Южен Йемен. Едва тогава политикът Петер Лоренц ще бъде пуснат на свобода.

Разисквания, полемики, противоречиви становища на политици, разсъждения на журналисти – дали да се отстъпи или не пред натиска. След четири дни и петимата затворници се качват в самолета. Придружава ги пастор Хайнрих Алберц, някогашен кмет на Западен Берлин, за да упражни надзор върху спазването на условията. След това

похитителите откарват през нощта Лоренц в един западноберлински парк и го пускат на свобода.

Държавният апарат капитулира пред насилието.

Хората се питаха: добро или лошо е това? По-късно трябваше при още няколко случая да си поставят същия въпрос, на който не може да се даде категоричен отговор Освен това тези, които като професионалисти се занимаваха с проблемите на тероризма, се питаха – защо бандитите не поискаха да бъдат освободени Андреас Баадер, Гудрун Енслин, Улрике Майнхоф и други затворници? Дали не искаха да се дистанцират от РАФ? Очевидно да. Не след дълго в едно свое изявление, каквито изпращаха от време на време до редакциите, те осъдиха методите на Роте Армее Фракцион. Новата банда не искала да върви от едно нападение върху банка към друго, за да създава възможност на членовете си да купуват луксозни автомобили, разкошни жилища или да почиват край морето. Тя била искала да работи за политическото оздравяване на обществото и щяла да посвети на тази цел всичките си сили. Същите идеали като тези на Баадер и сие, но подобно на тях реформаторите станаха бандити. Бъдещето развитие на Движение „Втори юни“ показва, че и новото поколение месици в края на краищата се превърна в група престъпници, които крадяха автомобили и оръжие, фалшифицираха документи и задгранични паспорти, нападаха банки и извършваха атентати с направени по домашному бомби. Те не се свеняха дори да убиват.

Двамината младежи вече познавали в подробности сградата на западногерманскою посолство в Стокхолм. Посетили я преди няколко дни, под предлог че ще ползват някои материали за дисертацията си. Естествено не биха могли да ги получат в посолството. Но те не са ги търсили. Искали само да огледат сцената на бъдещата акция. И тъкмо защото вече знаели как се влиза, на 24 април 1974 г. около 11,30 ч се вмъкнали в сградата. Междувременно други двама, мъж и жена, чакали отвън. После през вратата, която нямала дръжка отвън, излязъл някакъв служител на посолството, те казали любезно на немски език: „Ще позволите ли, моля“, и се промъкнали, сякаш са вътрешни лица.

– Искаме да отидем в консулския отдел – казала младата жена през прозорчето на дежурния чиновник.

– За какво, люля? – попитал ги с усмивка чиновникът в тъмен костюм.

– Случи ни се нещо неприятно. На сватбено пътешествие сме, а си изгубихме паспортите – смръщила чело младата жена.

– Изобщо не знаем къде и как – казал „младоженецът“.

– Няма нищо страшно – усмихнал се чиновникът и посочил коридора. – Номер двадесет и осем.

Събрали се вътре шестимата: Зигфрид Хауснер, Карл-Хайнц Делво, Бернхард Рьоснер, Манфред Луцтауфер и „младоженците“ Улрих Весел и Хана Елизе Крабе.

Кабинетите на посланика Дитрих Щьокер и на някои посолски съветници били на третия етаж. Съпружеската двойка се появила в преддверието на кабинета на посланика и секретарката се ужасила:

– Как попаднахте тук? Консулският отдел е долу.

Двамата млади обаче не помръдвали от мястото си. Изведнъж мъжът измъкнал от джоба си пистолет и извикал:

– Ръцете на масата и никакво мърдане!

Дежурният чиновник бил забелязал, че двамата посетители, които минали покрай неговото прозорче, когато вече обслужвал други, не се отправили към консулския отдел, затуй кимнал на сътрудника по сигурността, който бил дежурен, и той тръгнал подире им. Когато стигнал до първия етаж и решил да повика недисциплинираните посетители, забелязал, че непознат човек се цели отгоре в него.

Миг след това настъпила паника. Терористите стреляли по стените и тавана, опитвали се да предизвикат колкото се може по-голям хаос. На партера някои чиновници отворили прозорците, скочили в градината и побягнали. Терористите подгонили останалите към третия етаж, където държали вече в шах посланика Щьокер, военния аташе фон Мирбах и търговския съветник Хилегарт. После заедно с дванадесетте заложници се барикадирали на последния етаж на сградата.

След първите изстрели някой повикал полицията, след няколко минути специалната част от стрелци в стоманени каски и защитни жилетки обсадила сградата на посолството и заела долните два етажа. Терористите ги призовали незабавно да напуснат сградата. Полицията нямала намерение да се предава без бой, напротив, готвела се за атака.

– Слушате говорителя на бойната група „Холгер Майнс“, слушате говорителя... Ако всички полицаи не напуснат незабавно сградата, ще бъдем принудени да застреляме за назидание военния аташе фон Мирбах – чул се глас отгоре.

Полицайте останали по местата си. Малко след 13 ч се разнесли четири изстрела. После вратата се поотворила и на стълбищната площадка се появило тялото на Андреас фон Мирбах. Бил още жив, но бил облян в кръв, а едва след час терористите разрешили на двама невъоръжени санитарни да отнесат ранения. Късно. Фон Мирбах загубил твърде много

кръв и до сутринта починал в болницата.

След първите изстрели полицията капитулирала.

Антитерористичната група напуснала сградата. Към два часа следобед във филиала на западногерманската информационна агенция ДПА в Стокхолм телефонът позвънил и непознат глас съобщил:

– Тук е говорителят на бойната група „Холгер Майнс“, моля, запишете нареждането ми – казал на телефонистката и после продиктувал исканията на похитителите: 26 затворници, включително Баадер, Майнхоф и други, които са в западногерманските затвори, трябва да бъдат незабавно освободени, като бъдат разменени със заложниците. Това трябва да стане до девет вечерта на франкфуртското летище, където ще трябва да бъдат откарани затворниците. Ако властите не приемат условията, терористите ще разстрелват по един заложник всеки час.

Може би са искали да се повтори историята с отвлечането на Петер Лоренц, при която подобни на тях престъпници бяха постигнали успех. Тогава акцията бе протекла без проблеми. Властите се бяха подчинили на исканията на гангстерите и привидно всичко мина спокойно.

Само че случаят стана прецедент. Правителствените учреждения бяха действували много меко, те дадоха да се разбере, че западногерманската общественост и нейната изпълнителна власт се страхуват от престъпниците и не се осмеляват да застанат лице с лице срещу тях макар и с цената на евентуални жертви.

Политиците и сега отново се оказаха в трудно положение.

Още повече че трагедията се разиграваше пред очите на хората от цял свят, телевизията използва случая и предаваше на живо от обсаденото посолство. Прекият началник на задържаните заложници, министърът на външните работи Геншер, трябваше също да съдействува за вземането на решение как да се постъпи срещу подобно насилие. Той вече имаше и личен опит в борбата срещу терористите.

Преди две години, по време на олимпиадата, като министър на вътрешните работи той бе ръководил акцията на летище Фюрстенфелдбрук, която завърши катастрофално.

Съвещанията се нижеха едно след друго, „кризисният щаб“ заседаваше, в Бон се опитваха да печелят време. В някои случаи протакането на преговорите с терористите носеше успех. Но не и в Стокхолм. Точно в 22 часа, както вече бяха съобщили, терористите разстреляха в посолството в Стокхолм следващия западногермански дипломат, търговския съветник Хайнц Хилегарт. Хладнокръвно убийство. В Бон то предизвика тревога. Въпреки това западногерманското правителство не

капитулира. Неговият говорител съобщи по телефона на терористите, че не приема условията.

Решението беше неочаквано. То подкопа самочувствието на убийците. Почти петнадесет минути след това те освободиха три от задържаните жени и им предадоха писмен ултиматум, в който повтаряха заплахата си: ако условията не бъдат изпълнени изцяло, на всеки следващ час ще разстрелват по един от заложниците. Не се стигна дотам. Малко след полунощ посолството беше разтърсено от няколко детонации. На третия етаж избухна пожар. Полицаяте предприеха атака. Чу се стрелба. От горящите помещения бягаха заложници и терористи. Улрих Весел беше застрелян в ръкопашен бой. Бернхард Рьоснер, Хана Елизе Крабе и Зигфрид Хауснер бяха тежко ранени. Шведските полицаи арестуваха насилиниците и незабавно ги отпратиха със самолет във Федерална република Германия. Хауснер, който още през 1972 г. беше помагал на Майнхоф да постави бомба в бюрото на Шпрингеровия издателски концерн в Хамбург, почина след около месец в болницата на затвора в Щамхайм. Терористите претърпяха поражение. За известно време угасна надеждата за освобождаване на гангстерите от бандата на Баадер-Майнхоф.

През великденските празници, на 7 април 1977 г., беше извършено следващото, дори тройно убийство в центъра на град Карлсруе. На велики четвъртък, в 9,15 ч сутринта, когато движението по улиците все още е слабо, по ежедневното си трасе потеглила лека кола „Мерцедес“, управлявана от професионалния шофьор Волфганг Гьобел. До него седял генералният прокурор Зигфрид Бубак, а отзад Георг Вурстер – началник на транспортната група на Генералната прокуратура.

Някъде в края на март в дюселдорфския магазин за мотоциклети се бил появил младеж, представил се под името Гюнтер Зоненберг и се позаинтересувал от последния модел „Ямаха 750“. Продавачът издекламирал заучената техническа информация, но му направило впечатление, че за разлика от много други този млад мъж много много не се интересувал от качествата на отличната машина. Пристъпвал от крак на крак около излъскания мотоциклет и накрая казал:

– Знаете ли, всъщност аз бих могъл да си наема такъв мотоциклет.

– В такъв случай бъдете така любезен да се обърнете към тази фирма – и продавачът подал на Зоненберг визитна картичка с адреса.

Младежът не отишъл веднага във фирмата. След няколко дни той наел мощен мотоциклет „Сузуки 750 GS“ с регистрационен номер Д-АТ 792. Мотоциклетът бил последен модел с изминати 3315 километра и Зоненберг бил явно доволен. Преди да замине, си купил кожено спортно

яке и платил за него 479 марки.

– Казвам се Ханс-Дитер Гьоц – казал друг млад мъж в Гермерсхайм. – Бих искал някаква хубава кола.

Продавачът му показал няколко стари коли, младежът си избрал алфа ромео, подписал договора, и както се оказва по-късно, бил посочил измислен франкфуртски адрес. Няколко дни преди това той вече бил купил по обява на старо друга кола и дори бил дал на собственика на BMW-то 2500 марки капаро. Когато решил да тръгне с колата, разбрал, че продавачът бил снел номера и държал новият собственик да регистрира сам колата си в полицията. След няколко дни младежът, който тук също се бил представил под името Гьоц, развалил договора и взел капарото обратно. После купил споменатото алфа ромео, на което останал регистрационния номер GER-AM-25.

Когато по-късно полицията се опитала да установи къде мнимият Зоненберг е изминал 802-та километра, които показвал в плюс километражът, един от свидетелите си спомнил, че на 3 април мотоциклетът бил стоял пред местната спестовна каса в Заксенхайм. Друг свидетел дал показания, че в Карлсруе бил видял двама мадежи, които пристигнали на паркинга в центъра на града с дамски велосипеди, завързали ги за пътния знак, заключили ги с катинар, качили се на мощен японски мотоциклет, който стоял на паркинга, и заминали. Един от свидетелите дори запомнил номера на мотоциклета, макар и не съвсем точно.

Недалеч от Заксенхайм има чудесни гори. Един от хълмовете тук се нарича Бургберг. Лесничеят, който на 4 и 5 април правел редовната си обиколка, дочул изстрел, но както по-късно се изразил, предположил, че в околността има маневри, и затуй не обърнал внимание. По-късно тук намират гилзи, изстреляни от огнестрелно оръжие, и лесничеят разбрал, че се бил заблудил. В калта се виждали ясно следи от гумите на наетия мотоциклет, а гражданите на Заксенхайм били видели през тези дни кола марка „Алфа Ромео“ в градчето и околността.

Във Федерална република Германия собствениците на моторни средства могат да си поръчват регистрационен номер с луксозна форма от светлоотражателен материал. Това е нещо обикновено, много фирми, или по-скоро работилнички, се занимават с подобно производство.

На 5 април служителката на фирмата в Лудвигсхафен приела по телефона поръчка за светлоотражателен знак за мотоциклет LU-N L8. Още същия ден отишъл да го вземе един младеж, заплатил за него 17,50 марки и си тръгнал.

На велики четвъртък сутринта синята служебна лимузина на Бубак

спряла при червен сигнал на кръстовището между Ландшрасе и Молткешрасе. В съседната лента на платното двама младежи с масленозелени каски добили мерцедеса с мотоциклет „Сузуки“. Спътникът, който седял отзад, бил с окачена на врата чанта. Когато служебният мерцедес потеглил при зелен сигнал, спътникът измъкнал от чантата огнестрелно оръжие и през страничните прозорчета стрелял по пътуващите в мерцедеса. След това водачът на мотоциклета минал от другата страна и погледнал в колата, която все още бавно се движела от кръстовището надолу. Водачът на мотоциклета дал газ и изчезнал от местопрестъплението.

Генералният прокурор Бубак бил убит, неговият шофьор също. Вурстер бил тежко ранен и след шест дни починал в болницата. Атакаторът дал 15 изстрела с автомат „Хеклер-Кох“ със скъсен приклад и цев.

Отговорността за тройното убийство пое групата „Улрике Майнхоф“, издънка или приемник на Роте Армее Фракцион. Редакциите на важни всекидневници и информационни агенции получиха декларацията на групата и повечето от тях я публикуваха. Но нещо съмнително имало в нея – в стилно отношение твърде много напомняла на апелите, съставяни от Андреас Баадер, който обаче в момента бил в „най-добре охранявания затвор на Федерална република Германия“. По-късно се оказало, че затворниците са били зле охранявани, че са поддържали оживени контакти със своите приятели или последователи, намиращи се на свобода, че всъщност Баадер е планирал и ръководел терористичните акции от затвора.

„Бубак носеше непосредствената отговорност за смъртта на Холгер Майнс, Зигфрид Хауснер и Улрике Майнхоф“ – така терористите се опитваха да обосноват тройното убийство. „На поста генерален прокурор, като централен посредник координатор между съдебните органи и западногерманското разузнаване в тясно сътрудничество с ЦРУ и Комитета за сигурност на НАТО, той подготви тяхното убийство, а и ръководи цялата акция.“

След безкрайни протакания бяха произнесени присъдите по тъй наречения Щамхаймски процес. За убийството на четирима души, за четирисет опита за убийство и за други престъпления Андреас Баадер, Гудрун Енслин и Ян-Карл Распе бяха осъдени на доживотен затвор.

Убийството на генералния прокурор бе акт на отмъщение и същевременно предизвикателство към полицията и правителството. Терористите искаха да покажат, че нямат намерение да се предават, че са поели щафетата от своите осъдени съучастници. Скоро доказаха, че не се

гнусят от никакви средства, за да сплашат общественото мнение, за да подкопаят политиката на правителството.

Юрген Понто е banker, директор и председател на управителния съвет на „Дрезднер банк“, която въпреки наименованието е западногерманско финансово ведомство.

Сузане Албрехт е дъщеря на един от уважаваните и заможни хамбургски адвокати. От малка тя расте в охолство, винаги с имала това, което си е пожелавала. Нейното семейство поддържало приятелски отношения със семейството на банкера Понто и Сузане в негова кръщелница. Родена е през март 1951 г., но не била доволна от благосъстоянието, в което растяла. Още през 1974 г. става член на хамбургския Комитет срещу изтезаването на политическите затворници във Федерална република Германия, избягва от къщи и заживяват като битници с терориста Карл-Хайнц Делво, един от участниците в нападението срещу посолството в Стокхолм.

Историята на Сузане Албрехт заема особено място в историята на тероризма. Впрочем съдбата ѝ е нагледен пример за това, че колкото и да се перчат с с политическите мотиви за деянията си, злодейските банди не се различават по нищо от гангстерите. Албрехт изпълнява печална роля в разигралата се история с Понто.

Директорът Юрген Понто живеел в голяма еднофамилна къща в Оберурсел. На 30 юли около пет часа следобед в хола забръмчал звънецът, а след малко се чул момински глас:

– Аз съм, чичо, Сузане, Сузане Албрехт. На градинската портичка съм. Случайно минаваме отгук, та рекох да ви видя.

Банкерът разрешил и шофьорът отворил. Сузане не била сама – в градината влезли и трима младежи. Същите се озовали и в хола. Поспирели. Холът бил безлюден.

Юрген Понто телефонираше от кабинета си и шофьорът отвел гостите в приемната. Банкерът не ги оставил да го чакат дълго, влязъл и ...

Не е точно установено как е протекла акцията, завършила с изстрели. Очевидно терористите са искали да отвлекат Понто, той се с отбранивал, разнесли се пистолетии изстрели, дотичала и госпожа Понто, слуги терористите са се разбягали и избягали. Някъде зад ъгъла са се качили в бърза кола и дим да ги няма. Почти два часа след откарването му във франкфуртската хирургическа клиника Понто починал.

Като връх на своя цинизъм малко след това това терористите правят изявление, в което признават, че са извършили убийството, и се опитват да се обосноват с безкрайно объркани аргументи. Сред

подписите се появява и името на Сузана Албрехт, член на Роте Армее Фракцион.

Сузана Албрехт, наричана в детството си Сана, става жертва на средата, в която се ражда. Съзряваща в сянката на преуспелия си баща, отначало тя искала да прилича на него, да бъде също така преуспяваща, известна, самоуверена. По-късно преживява разочарование. Впрочем разбира, че баща ѝ не е безпогрешен идол, а обикновен човек, който греша, а и в характера си има отрицателни черти. Все по-често между дъщерята и бащата възникват противоречия, Сузана не се чувствава свободна, струва ѝ се, че е обвързана от условностите на преситената върхушка, към която несъмнено е спадало нейното семейство. А от познанието, че много неща не стоят така, както си ги е представяла, до бунта срещу системата и обществото, което ѝ връзва ръцете, има само една крачка. Сузана започва да демонстрира съпротивата си срещу предопределения и начин на живот. Психологът Залевски цитира изявлението на Сузана Албрехт: „До гуша ми дойдоха вечните плюсканици на хайвер и пушена съомга.“

Сузана престава да учи. Явно това е първият израз на бунта срещу родителския авторитет, бунт, който се надига може би у всеки млад човек. Трябвало да положи матура и родителите решават да я изпратят на принудително учение. И то в интернат. Обличат ѝ сивата униформа, лишават я от самоличност. Тук тя вече не е дъщерята на всемогъщия богаташ, а една от тълпата. А като новак е дори една от тези, които са на опашката на йерархията в интерната. Трябвало да прислужва на по-големите, да се подчинява, дори да се унижава. Пребиваването в интерната дава резултат, поне така са си мислели Сузанините родители. През 1971 г. полага зрелостен изпит и стига до извода, че животът няма смисъл. Липсват ѝ цели, няма защо да се напруга, към какво да се стреми, а при това копнее да извърши нещо голямо, нещо полезно за всички. Постъпва като детегледачка в детска градина. За пръв път получава удовлетворение. Вече не е дъщеря на известен богаташ, само се казва Албрехт, нищо повече. Това я задоволява. Макар че е само една евтина поза. Винаги, когато имала нужда, подписвала чек и теглела пари. Но иначе се разделя с пищния бащин дом, намира си приятели сред социалистически настроените студенти, настанява се в общата квартира на една от съмнителните групи, които през онези години са на мода, и макар че се записва в университета, прекъсва следването си.

Съдбоносна за нея е средата, в която попада. За пръв път я арестуват с мнозина други, защото насилствено се настаняват в празни

жилища в знак на протест срещу спекулантите със строителни парцели. Запоснава се с Маргит Шилер и Илзе Стаховяк, членки на Роте Армее Фракцион, и започва да прави дребни услуги на тази терористична организация. Прословутият терорист Карл-Хайнц Делво става неин любовник. Настанява се в двустайно жилище. И когато по-късно нейният приятел си спечелва толкова печална слава поради масовото убийство в западногерманското посолство в Стокхолм, тя вече става терористка. После всичко се развива бързо. От малка мечтаела за големи дела. Сега ѝ се удава възможност. Позвънява на портичката на къщата на кръстника си и го убива. Полицията предприема широкомащабни действия, за да открие следите на престъпниците. Напразно. Обществеността е дълбоко възмутена, правителствените дейци чувствуват, че почвата под краката им се люлее. В борбата срещу терористите те губят. А през 1977 г. се появява още един призрак.

Блуменщрасе, т.е. „Цветна“ улица, се намира в Карлсруе. На нея се издига сградата на Държавната прокуратура. Отсреща в дом № 9 живеел и имал ателие някакъв художник. На 25 август телефонът в жилището му звъннал и жената на художника чула мелодичен женски глас:

– Добър ден. Обажда ви се Елвангер. Бих искала... впрочем бихме искали, аз и съпругът ми, да посетим вашия съпруг. Построихме си ново бънгало и ни трябва някаква хубава картина.

Съпругите уговорили посещението за следващия ден в десет преди обяд. Седнали в ателието, пийвали кафе, хапвали козунак, разговаряли за изкуството, а и за вилите. Изминали били вече два часа и половина, когато изведнъж господин Елвангер станал, бръкнал под сакото и измъкнал пистолет. Незабавно сторила същото и „съпругата“ му.

– Акция на Роте Армее Фракцион – обърнала се тя към слисаните домакини. – Няма да ви се случи нищо, ако се държите спокойно и според нашите нареждания. Не трябва да се страхувате.

Не им оставало нищо друго, освен да кимнат в знак на съгласе, маркир и да не разбирали за какво става въпрос. После господин и госпожа Елвангер ги отвели в съседната стая и ги завързали за столовете с въже за простиране. Скоро след това отново звъннал звънецът.

Този път отишъл да отвори господин Елвангер. Погледнал през шпионката и отключил. В жилището влезли двамина. Носели голям кашон.

После всички заедно извадили от кашона преносима ракетна установка и насочили опасното оръжие към сградата на Държавната прокуратура отсреща. Навили часовниковия механизъм за изстрелване в 16

часа, прекъснали телефонните кабели и изчезнали. За щастие в четири следобед нищо не се случило. Часовниковият механизъм не включил. Дълго време художникът и съпругата му се опитвали да се освободят. В седем вечерта успели, а след това позвънили в полицията от дома на съседите. Терористите не били заловени, макар да станало ясно, че за съпругеска двойка се били представили Силке Майер-Вит, приятелка на Сузане Албрехт, и Кристиан Клар, някогашен слушател в Хайделбергския университет.

На 30 ноември 1976 г. автопатрул задържал по автомагистралата недалеч от Буцбах двама подозрителни мъже с открадната кола – бившия адвокат и настоящ бандит Зигфрид Хаг и Роланд Майер. В колата полицаите намерили автомат и два пистолета. И двамата издирвани терористи били с фалшиви документи, издадени на чуждо име. У Хаг били намерени и други компрометиращи материали, включително бележник с „работен план“ на терористичната група. Не всичко било ясно на полицейските чиновници, които анализирали бележките. Бандитът бил използвал съкращения, криптоними и различни знаци, акциите били вписани в таблици с график на сроковете и разпределение на задачите на отделните членове на бандата – подробно, разработен план за действие. Между другото и един подготвян атентат с парола „Маргарин“.

Напразно си блъскали главата началникът на Федералната криминална служба д-р Хорст Херолд и генералният прокурор заедно с полицейските експерти, оптивайки се да разгадаят срещу кого е насочена акция „Маргарин“. Но когато успели да разберат, било вече късно. Зигфрид Бубак бил вече мъртъв. Един от най-разпространените маргарини във Федерална република Германия е маргаринът SB¹⁴, а това всъщност били инициалите на Зигфрид Бубак.

Следващата акция била с код „Биг мъни“ („Големи пари“), който навярно означавал грижливо подготвяния план за неосъщественото отвлечане на банкера Понто. За това говорели някои обстоятелства. В началото на юли в архива на хамбургския Институт за световна икономика влязъл младеж с очила със златни рамки, представил студентската си книжка и поискал биографични материали за господата Понто и Шлайер.

– Готвя докторат за ръководни личности в нашата икономика – казал за обяснение.

---

14. В немски език съгласната „s“ пред гласна и в началото на думите се произнася като „з“. – Бел. прев.

Сътрудниците от института му подготвили материали за следващия ден и студентът с очилата със златни рамки цял предобед прекарал в читалнята, като си вземал прилежно бележки. После поблагодарил и си тръгнал. Казвал се Вили Петер Щол, бил на 27 години и ролята му не свършила с това.

В петък, 25 юли, в магазина за стари коли в Хюрт край Кьолн влязъл младеж и дълго разглеждал микробус „Фолксваген“ номер К-С 3849.

– Е, какво, харесва ли ви? – попитал продавачът.

– Бива го. И белият цвят е също хубав – отговорил младежът.

– Така че ще го вземете, нали?

– Ще го взема.

– Заповядайте, влезте, господине, да попълним договора за покупката. Книжата са в канцеларията ми.

Когато седнали до малката масичка и купувачът спокойно запалил цигара, продавачът попитал:

– Името ви, моля?

– Ето тук е всичко – казал купувачът и подал на търговеца личната си карта. На нея било написано името – Петер Борге, и адресът: Кьолн 1, Люксембургерштрассе 121. Борге заплатил и си тръгнал. Търговецът триел доволно ръце, нали бил продал микробуса набързо и без пазарлъци. Имал чувството, че младежът бърза за някъде.

Преди време някакъв арабски шейх, който между другото бил вложил петродоларите си в над 60 западногермански недвижими имоти, построил небостъргач на ул. „Винер Вег“ 1б в Кьолн и давал апартаментите под наем. Те били комфортно обзаведени. Към всеки апартамент имало гараж в сутерена. На 27 юли Лиза Рис няела доста скъпия апартамент номер 2065 и получила към него място номер 127 в гаража. Предплатила. На 30 юли 1977 г. в полицейския участък в Кьолн-Порц се появил ядосан мъж и съобщил, че са му откраднали колата.

– Съвсем нова, господин комисар, вчера я купих! – викал той.

– Успокойте се, господине... Да започнем отначало. Името ви?

– Арно Ласт.

– Професия?

– Електротехник. Значи майстор в градските работилници.

– Каква беше колата ви?

– Съвсем нова, господин комисар...!

– Марка?

– „Мерцедес 300“, жълта.

– Номер?

– Един момент – бръкнал Ласт в джоба си и погледнал в документите. – Аз ... Та аз не успях да го запомня. К-АА-6584.

– Ще ви уведомя, господин Ласт – казал комисарят и станал.

– И още нещо – спомнил си изпотеният мъж. – Отзад има теглич за ремарке. Исках да купя каравана. Заминаваме със семейството за Италия... Хм, заминаваме... Искахме да заминем.

– Не падайте духом, може би скоро ще я намерим.

– Има ли такива случаи, господин комисар?

– Понякога.

В подземния гараж на небостъргача на „Винер Вег“ 16 се появила чужда кола. Управителят на гаража Фридрих Вилк я поогледал и одобрително закивал. Впрочем съвсем новият Мерцедес бил последен модел. Вилк не знаел кому принадлежи, записал си номера К-LZ 589 и за по-сигурно блокирал изхода на мерцедеса с колата си. Още същата вечер в жилището му се явил собственикът, младежът с очилата със златни рамки, и започнал да се извинява.

– Тая няма да я бъде, млади господине. Първо, не ви познавам, а в моя гараж никои чужд човек не може да паркира. Затова съм тук.

– Знам, господин Вилк, но аз не съм чужд. Годеник съм на госпожица Рис, която живее тук. Тъй че исках да ви помоля ...

Вилк получил двадесет марки и се разбрали.

Мерцедесът можел да остане в гаража на място номер 127. А и госпожица Рис била приятна блондинка, управителят на гаража се запознал с нея, когато му поискала ключа от пощенската кутия. Само му се сторило странно, че живеела в апартамент, в който нямало никакви мебели. Може би тепърва ще и ги докарат.

Председателят на Федералния съюз на германската индустрия и на Федералното сдружение на съюзите на германските работодатели¹⁵ – д-р Ханс-Мартин Шлайер, бе твърде влиятелен и богат. В неделя вечерта, на 14 август, се върнал обгорял и отпочинал от вилата си край Боденското езеро и на следващия ден отишъл в бюро в сградата на фирмата „Даймлер-Бенц“ в Щутгарг, където заемал един от ръководните постове. Там научил, че полицията го е включила в списъка на застрашените, следователно и на охраняваните лица.

Впрочем в бележника на арестуваните бандити Хаг и Майер за

---

15. Bundesverband der Deutschen Industrie und Bundesvereinigung der Deutschen Arbeitgeberverbände. – Бел. авт.

заплануваната акция „Биг Раусхоле“ било открито съкращението „хм“. Полицейските чиновници съставили списък на всички стопански магнати, за които би могло да се отнася съкращението. Шлайер се казвал Ханс-Мартин, „хм“ би могло да означава неговото име.

Този епизод не би бил нито важен, нито интересен, ако полицията не бе причислила Шлайер към първата група охранявани лица. От този момент започват да го охраняват като министър, в еднофамилната му къща поставят сигнална система, сменят бравите и се погрижват да бъдат монтирани и допълнителни, вземат отпечатъци от пръстите на Шлайер, записват на магнетофонна лента гласа му и му зачисляват лична охрана. Правят всичко или почти всичко, за да предпазят Шлайер от внезапно нападение.

На 5 септември, както между прочем всеки ден, домоуправителят и едновременно управител на гаража Вилк погледнал в гаража, на блока и видял, че новият жълт мерcedes на годеника на госпожица Рис е на мястото си. Но се ядосал заради друга, непозната кола. Вчера я нямало в гаража. Бял микробус „Фолксваген“ с жълти завески по прозорчетата. Вилк бил любопитен, а това си е характерно за портиерската професия, и надзърнал в микробуса. Вътре имало синя детска количка. Вилк записал регистрационния номер на чуждата кола и си казал, че ще поразпита наемателите, чий е микробусът. Че има ли в блока изобщо млада двойка с малко дете? Домоуправителят не си спомнял.

На 5 септември 1977 г. около пет и петнадесет Ханс-Мартин Шлайер се връщал у дома. Зад волана на неговия „Мерcedes 450 SEL“ седял опитният четиридесет и една годишен шофьор Хайнц Марциш, а колата с полицейската охрана се движела зад тях. Цивилните полицаи – 41-годишният Райнхолд Брендле, 20-годишният Роланд Пилер и 24-годишният Хелмут Улмер – обезпечавали сигурността на Шлайер. В 17,25 двете коли наближили мюнхенският стадион и завили по улица „Винченцо Щаце“. Едва-що погледнал към ъгъла, шофьорът натиснал рязко спирачките. Пътят бил преграден от нов жълт мерcedes с къолнски регистрационен номер, вляво пред него се движела бавно по платното синя детска количка. Шофьорът на придружаващата полицейска кола не успял да реагира така бързо и се блъснал отзад в колата на Шлайер.

Същевременно се разнесли изстрели. Няколко младежи с автомати и пистолети открили огън по колите. Единият от терористите отворил задната вратичка на служебния мерcedes и измъкнал Шлайер. Други двама му помогнали да натоварят заложенника в белия микробус „Фолксваген“. Шофьорът Марциш изскочил набързо иззад волана на улицата и

се опитал да помогне на шефа си. Разнесъл се автоматен откос и Марциш с простреляна артерия паднал на земята. Скоро починал поради силния кръвоизлив.

Терористите наскачали в микробуса и с пълна газ напуснали местопрестъплението заедно със заложника. Един автомобилист, оказал се наблизо, мигновено се впуснал подир бягащите, но както се случва, на престъпниците им помогнала случайността. Няколко улици по-нататък тъкмо завивал белгийски военен камион. Без да подозира нещо, шофьорът дал възможност на белия микробус с бягащите убийци да минат, но леката кола BMW, която го преследвала, вече не успяла да стори това. Тъй че готовият за помощ автомобилист загубил бягащите от погледа си. Когато срещнал полицейската патрулираща кола, съобщил че микробусът се насочил към пътя за влизане в автомагистралата. Полицията приел съобщението и без да го провери, обявил издирване на микробуса по тази неточна информация. По-късно се оказало, че това е груба грешка. Микробусът се движел в друга посока.

Полицията допуснал още една грешка. Когато съобщавал за издирването в информационната телевизионна емисия в седем часа вечерта и апелирал към населението за съдействие, казал, че са заминали с бял ФВ-були. На полицейски жаргон „були“ значи микробус, само че никой от зрителите не знаел това, тъй че всъщност не разбирали каква кола да търсят. Поради тази грешка била осуетена евентуалната полезна помощ от населението.

Междувременно на местопрестъплението се събрали патрулиращите коли от цялата околност, но полицаите не могли вече нищо да направят за колегите си от охраната на Шлайер. И тримата били убити. Криминалистите само установили, че синята детска количка и жълтият мерцедес са послужили за капан. Количката била завързана с въже и някой от бандитите я бил вкарал отдалеч в пътното платно. Жълтият мерцедес, за който вече стана дума, бил откраднат. Електротехникът Ласт си го получил обратно и вече можел да потегли със семейството си и с ремаркетото към Италия. Преди това портиерът Вилк си бил отбелязал на хартийка номера на белия микробус със синята детска количка в него, нали възнамерявал да разпита наемателите кому принадлежи той. След като чул съобщението, че полицията търси такава кола, погледнал бележката и разбрал, че колата е същата, която била в подземния гараж на блок номер 16 на „Винер Верг“. Около девет и половина вечерта криминалистите пристигнали в гаража. Микробусът стоял на първоначалното си място. Не се затичали към него – би могло вътре да има взрив, – а повикали

пиротехник. Той отворил вратата с въженце, скрит зад ъгъла. Нищо не се случило. Започнали обиска. Вътре намерили плик с писмо, адресирано до бонското правителство. Но не в оригинал, а фотокопие. Навярно бандитите са знаели, че по този начин не може да се определи нито видът на хартията, нито пък да се идентифицира пишещата машина.

До бонското правителство:

„Погрижете се да бъде незабавно прекратено широко оповестеното издирване, защото иначе ще разстреляме Шлайер и не ще преговаряме за неговото освобождаване!

РАФ.“

Въпреки това издирването на атентаторите започнало на пълни обороти. От домоуправителя Вилк криминалистите научили за госпожица Рис и позвънили на вратата на нейния апартамент. Никой не отговорил. И тъй като си имали работа с терористи, които не се гнусели от никакви средства и обичали да работят с взривни вещества, полицаите не посмели да разбият вратата. Наредили да се достави специална бронирана количка, толкова малка, че изглеждала почти като играчка. Съвършена и изпитана машина, внесена от Северна Ирландия. Тя била с дистанционно радиоуправление, имала 7 фара, видеокамера, ефикасен автомат, движела се на вериги и била стриктно управляема.

Нейният „шофьор“ седял на сигурно място до телевизионния екран, върху който наблюдавал терена и „боя“ на бронирания робот. Количката обиколила жилището на Рис, на екрана се виждало, че апартаментът е празен.

После при обиска се установило, че Рис всъщност е Фредерике Крабе, сестра на Хана Елизе Крабе, участвувала в нападението на посолството в Стокхолм. Терористката не живеела в разкош. В апартаментта имало надуваем дюшек, нощна лампичка, един стол и чувствителен радиоприемник.

Нападението посред бял ден в центъра на Кьолн предизвиква ужас. Най-вече и затова, че то не е първото и че от всички предишни е най-драстичното.

Трима мъртви полицаи, убитият шофьор и отвлеченият Шлайер са тъжната равностетка. Федералното правителство е наясно как ще реагира обществеността на събитието. Полицията, неспособна да защити лицето, за което се е предполагало, че може да стане жертва на терористите, не чака похвала. Всеизвестно е и това, че само през първото полугодие на 1977 г. терористични банди са откраднали от служебни помещения, често и от заключени железни сейфове, 332 непопълнени, 255

попълнени, но използвани лични карти, 226 неупотребени задгранични паспорта, 456 шофьорски книжки, 34 служебни печата, 3 специални пишещи машини, на които се вписват имената върху задграничните паспорти. Престъпниците са се сдобили с 2040 пистолета, 1463 пушки, 197 автомата, 6 килограма взривно вещество, 55 мини и 15 ръчни гранати, тъй че са разполагали с комплексен арсенал, необходим за терористичната им дейност. Бандите притежавали същите радиоапарати, които използва полицията.

Терористите са присвоили 1260 радиостанции и дори имали тъй наречения ИНВЕНТР – полицейско шифриращо и дешифриращо устройство. Съвестта на полицията не е чиста, след като не успява да попречи на „презапасяването“ на гангстерите.

Може би тъкмо затова командувач акцията по издирването става лично федералният канцлер Хелмут Шмит. В 21,30 ч той се появява на телевизионния екран и докладва за трагичното събитие. После се обръща към терористите:

„Сигурно и злосторниците слушат някъде речта ми. Може би изпитват чувството на триумф поради силата си, но нека не се заблуждават. Тероризмът няма шанс, защото срещу него е не само волята на държавните органи, но срещу него се изправя целият народ.“

Трябва да се каже, че се стига до парадокс, който едва ли има равен на себе си. Един от върховните дейци на нацията и държавата застава срещу терористите, разговаря с тях като парламентьор, и то на равнище, сякаш срещу него стои политически партньор.

Тази роля му е поверена от представителите на участващите в правителството партии и министрите. В продължение на шест седмици той буквално се пазари за живота на отвлечения. Но не може да се каже, че той има превъзходство в две трети от тази борба.

В Бон е съставен „кризисен щаб“ и е постигнато съгласие за подхода. Целта е да се освободи Шлайер, да се заловят престъпниците и да бъдат изправени пред съда, за да се възстанови доверието у гражданите, които вече са престанали да вярват, че полицията и другите органи на държавната власт са в състояние да гарантират тяхната сигурност. Тактиката, която криминалистите избират, е проста и проверена. Да протакат преговорите, да играят по нервите на терористите, да разчитат, че те няма да издържат. И така – зачакали бандитите да се обадят.

На следващия ден към три часа следобед телефонът в енорийското управление на евангелистката църква на „Леращрасе“ 8 във Висбаден звънна.

– Дом Нойшефер – казаła дванадесетгодишната дъщеря на енорийския свещеник.

Никой не отговорил.

– Татко го няма, готви се за богослужение – добавила, но след малко затворила, защото никой не се обаждал. И пак седнала да чете. После, когато тръгнала към приятелката си, намерила в пощенската кутия бял плик. Не бил адресиран. Оставила го върху масата на баща си. Когато свещеникът се върнал у дома и разрязал плика, видял, че в него има още един. В левия горен ъгъл имало нарисувана емблема със звезда и автомат с инициалите РАФ. Вътре имало цветна снимка, направена с апарат за моментално репродуциране на снимките („Полароид“), а на нея – Ханс-Мартин Шлайер. Бил с тъмночервено горнище от анцуг със синя ивица, в ръката си държал картонена табелка с текст: „6.9.1977. Пленник на РАФ“. В плика имало две писма. Едното от похитителите, другото от похитения. Изненаданият свещеник все още държал плика, когато отново звъннал телефонът и в слушалката прозвучал женски глас:

– В пощенската ви кутия има писмо за федералното правителство. Предайте го!

Похитителите диктували условията:

„В понеделник 5.9.1977 групата на Зигфрид Хауснер плени председателя на Съюза на работодателите и на Федералния съюз на германската индустрия Ханс-Мартин Шлайер. Повтаряме отново условията за освобождаването му, посочени в първото наше писмо до федералното правителство, на които, както междувременно разбрахме, органите за сигурност не дават гласност от вчера насам. Незабавно прекратете издирването, иначе Шлайер ще бъде разстрелян!

Щом издирването бъде прекратено, освобождаването на Шлайер ще стане при следните условия:

1. Да бъдат освободени затворниците, членове на РАФ: Андреас Бадер, Гудрун Енслин Ян-Карл Распе, Верена Бекер, Вернер Хопе, Карл-Хайнц Делво, Хана Крабе, Бернхард Рьоснер, Ингрид Шуберт и Ирмагд Мьолер, да бъдат разменени с Шлайер и да заминат за страна, която те си изберат. Тъй като поради раняване Гюнтер Зоненберг не трябва да остане в затвора, да бъде незабавно освободен. Заповедта за неговото арестуване да бъде анулирана Гюнтер да замине заедно с останалите десет затворници при които трябва да бъде незабавно откаран, за да се уговори с тях.

2. До сряда осем часа сутринта затворниците да бъдат откарани на

летището във Франкфурт. До излитането в 12 часа да им бъде дадена възможност в взаимно да се договорят. В десет часа преди обяд в пряко предаване по западногерманската телевизия един от затворниците да информира обществеността за коректното протичане на подготовката по излитането.

3. В ролята на обществени контрольори и като гаранتي за живота на затворниците по време на транспортирането им до казането и тяхното пристигане до целта на пътуването да бъдат придружавани по наше предложение от Пайо – генерален секретар на Международната федерация по правата на човека към Организацията на обединените нации, и от свещеника Нимьолер. Молим ги да се погрижат от висотата на своето положение затворниците да пристигнат в добро състояние там, където пожелаят.

Естествено бихме били съгласни и с други предложения на затворниците.

4. Всеки затворник да получи по 100 000 марки.

5. Настоящото известие, което, както се вижда от приложената снимка на Шлайер и неговото писмо, е напълно автентично, да бъде излъчено по тазвечерната информационна емисия в 20 часа, и то в пълен текст и в непроменен вид.“

Писмото съдържало още някои не толкова съществени, но също така арогантни искания и завършвало с подписа: групата на Зигфрид Хауснер РАФ. Върху допълнителен лист Шлайер пишел собственоръчно:

„Обявиха ми, че продължаването на издирването застрашава живота ми. Същото важи и ако не бъдат изпълнени исканията им и не бъде спазен ултиматумът. Иначе аз съм добре, не съм ранен и вярвам, че ще бъда освободен, след като бъдат изпълнени условията.

Все пак това не е мое решение.“

Членовете на „кризисния щаб“ преценяват всички обстоятелства, разглеждат евентуалните последици, по решават да не се съгласят с предлаганата размяна. В разговорите участвувал и директорът на акционерното дружество „Даймлер-Бенц“ и информирал присъстващите, че неговата фирма е готова да заплати какъвто и да е откуп. Такава била общоприетата практика. Още през 1975 г. фирмата бе изплатила откуп в размер на 7,5 милиона долара за отвлечен ръководен деец на „Даймлер-Бенц“ в Аржентина. Но тогава положението бе друго. Групата „Монтонерос“, която отвлече директора Метц, представляваше група партизани, революционери, борещи се срещу непоносимите социалнополитически условия в Аржентина, и на тяхна страна бе мнозинството от

населението. А тези, които отвлякоха Шлайер, бяха гангстери. Хелмут Шмит отхвърли предложението. И беше прав. Ако постигнеха това, което искаха, ако получеха милиони марки, самочувствието на терористите щеше да се повиши още повече, а можеха да придобият и по-голяма смелост.

Лесно придобитите пари превръщат идеалистите в убийци и бандити. Терористите се стремят към популярност. Без нея техните действия не биха предизвиквали всеобщ ужас.

Ето защо полицията забранява публикуването на каквито и да било сведения за хода на разследването. Странно, но и журналистите се подчиниха. На заседанията на „кризисния щаб“ все по-често възникваше въпросът, защо полицията прави грешка след грешка, разследвайки злодеянията на терористите.

Федералният канцлер пита отговорните дейци от криминалната полиция, разузнавателната служба и полицейския апарат къде отиват онези 90 милиона марки, които органите за сигурност получават всяка година от държавния бюджет. Държавната власт се оказва на тясно, обаждат се критични гласове от партиите в опозиция, някои политици се опитват да използват напрегнатото положение в свой интерес или поне за да очернят съперниците си. Целият народ обаче има чувството, че политическата система е в криза и че проблемът няма да се реши чрез съответния „национален траур“, тоест чрез отменянето на есенните тържества и градински увеселения. Но тези, които поемат отговорността за по-нататъшното протичане на операцията, са имали вече свой план. Те изчакват следващия ход на противника. И го дочакват. На втория ден след отвличането, 7 септември, в шест часа вечерта в пощенската кутия на енорийския свещеник Фридрих Шустер в Майнц се появява следващата пратка. Този път тя съдържа не само писмо от похитителите и саморъчно написано писмо от Шлайер, но и видеокасета, на която е заснет отвлеченият.

Само няколко часа по-късно и епископът Волфганг Роли получава пакетче, предназначено за правителството. И в тази пратка има запис, на който Шлайер отговарял на някои въпроси. Следващото писмо терористите изпращат до редакцията на в. „Франкфуртер рундшау“ с искането да го предаде на „кризисния щаб“. Известието съобщавало, че се удължава срокът на ултиматума до 9 септември 12 часа. Дотогава да бъде подготвено излитането на затворниците. Положението на терористите става неизгодно. Нищо не се публикува за разследването. Те не знаят какво става, а полицията започва да постига надмощие, защото печели

време. За терористите никак не е лесно да се договорят помежду си, още по-рисковано е да влязат във връзка с правителствени учреждения чрез писма или пратки, които някой някъде трябва да предаде. Бандитите знаят, че целият народ е на крак, достатъчно е и най-малкото съмнение – и гражданите се обаждат в полицията. Ето защо те предлагат връзката да се осъществява чрез посредник. Избират си женевския адвокат Дени Пайо по понятни причини. Както посочват в писмото, Пайо е „генерален секретар на Международната федерация за правата на човека към Организацията на обединените нации“.

Терористите не разполагат с точна информация. Адвокатът Пайо, който по предложение на западногерманското правителство приема ролята на посредник, не е работил в ООН. Той е бил само председател на Швейцарската лига за правата на човека и до момента е бил само един дребен адвокат. Но как терористите стигат до него? Той бил защитавал като адвокат някои палестински организации, а освен това родителите на намиращата се в затвора Гудрун Енслин го били помолили да изготви текста на декларацията за нечовешкото отношение към затворниците в западногерманските затвори и да го предаде като знак на протест в Комитета по правата на човека към ООН.

Трудно може да се определи ролята на адвоката Пайо. Той трябва да бъде посредник, но в някои фази и защитник на терористите, опитва се да убеди правителството да направи компромис и да позволи на членовете на бандата да отлетят зад граница. Доказва също, в противовес на мнението на широката общественост, че щели да се намерят държави, които да ги приемат. И дори упражнява натиск върху правителството и „кризисния щаб“. Чрез своя колега, адвоката Прети, той обръща внимание върху важното обстоятелство: след отвличането на Шлайер му били сложили инжекция, която премахвала волевите задръжки и той бил говорел много. Всичко било записано на магнетофон. Показанията на Шлайер били съдържали толкова важни информации от политическото и стопанското задкулисие, че ако обвиненията бъдели публикувани, правителството на Шмит трябвало да подаде оставка.

Началникът на Федералната криминална служба Хорст Херолд помолил адвоката Пайо да поеме ролята на посредник на 9 септември. Пайо устройва пресконференция, на която известява, че приема тази роля. Всички следващи съобщения и поръчения трябвало да минават единствено през неговото бюро. В издирването на терористите през първите дни участвуват 800 полицаи, 150 души съставляват постоянния щаб по издирването. Помагат и подслушвателната служба на

западногерманската армия, и специалистите от разузнаването. И понеже се е очаквало, че след като адвокатът Пайо стане посредник разговорите или поне поръченията на терористите ще насочат криминалистите към следа, която би могла да ги доведе до скривалището на отвлечения Шлайер, техниците провеждат подслушвателна акция в гигантски размер. Всички 36 телефонни кабела, свързващи Федерална република Германия и Швейцария, тоест 18 000 линии, биват включени в подслушвателната система. И тъй като полицията е предполагала, че терористите заедно с отвлечения Шлайер се намират все още в района на Кьолн, техниците включват за подслушване и 497 телефонни будки.

В хода на цялата акция, в която естествено участва и обществеността, а и полицията апелира към гражданите за съдействие, полицейските чиновници обработват 3826 донесения и съобщения, повечето от които нямат изобщо никаква стойност. Ала целият народ живее в страх и се пита докъде ли ще доведе самонадеяността на терористите, а известно е, че страх лозе пази.

Трябва отново да се подчертае, че полицейските агенти и техните помощници от секретните служби не са работили за „отличен“. Те допускат грешка след грешка и стават мишена на основателната критика на обществеността. Няколко пъти попадат на обещаваща следа, но неразумно изпускат шанса. Така например през нощта на 24 срещу 25 септември от автомата на телефонна будка недалеч от една кьолнска къща се чул женски глас. Неизвестна жена звъняла в Женева и искала да говори с адвоката Пайо. Най-после подслушвателите имали някаква надежда. Апаратурата показвала за коя будка става въпрос, била обявена тревога, ударната група незабавно потеглила. В този момент се случило това, което не би трябвало да се случи на нито един техник – специалист по подслушване на чужди телефонни разговори: при превключването нещо щракнало в слушалката. Жената мигновено разбрала и прекъснала разговора. Само 25 секунди след като оставила слушалката, при телефонната будка пристигнала полицейската кола. Късно. Наоколо нямало жива душа.

Терористите не са били новаци, имали добра школа и опитни учители. Методите на уличния бой, наричан понякога „гериля“, са теоретично обмислени и изпитани на практика.

През април 1977 г. в Швеция бил арестуван западногерманският терорист Норберт Крьохер, когато се готвел да отвлече шведския министър г-жа Анна-Грета Лейон. У Крьохер била намерена някаква инструкция, представляваща помагало от цели осемдесет страници. То

съдържало много съвети и указания. Някои дори звучали гротескно. Ако например терористът поиска да разбере дали полицията чете кореспонденцията му, достатъчно е сам да си напише писмо със следния текст: „Драги приятелю, изпращам ти приложен един чудесен екземпляр бълха. Сърдечно те поздравявам, твой...“ Никаква бълха не се поставяла в плика. И ако пощата връчи писмото и в него се намери бълха, значи, че е действувала цензурата.

Помагалото съдържало указания как да се осигури конспиративна квартира, как да се купи автомобил, как да се подготви атентат или отвлечане. Най-напред трябвало да се знае дневната програма на избрания заложник, да се проучат навичките му, семейните му отношения, кога и къде се разхожда за здраве, кога посещава театри или кина, къде играе тенис или голф, кой и как се грижи за неговата сигурност, по кой път отива на работа и кой го води, изобщо всички указания, които очевидно съвпадат с обстоятелствата около подготовката и осъщественото отвлечане на Ханс-Мартин Шлайер.

В центъра на Кьолн се издига модерна, висока 140 метра сграда с 43 етажа и 951 апартамент, в които живеят около две хиляди наематели. Наричат я „Уни-Центер“. Полицията била извършила вече около хиляда жилищни обиска, но нито един от тях не довел до следа към терористите. Когато се стига до небостъргача „Уни-Центер“, в акцията се включват наведнъж 300 полицаи. Те откриват конспиративна квартира, наета на името на някоя си (както по-късно се установява – несъществуваща) Барбара Маркварт. И макар че била предплатила сравнително високия наем, на 23 септември изпратила до управата на дома писмо, с което уведомявала, че напуска жилището и връща двата ключа от апартамента. Но удивителното и едновременно съмнителното тук било, че не искала да и се върне капарото. Чрез подробно разследване се установява, че писмото е било написано на същата машина, на която терористите са писали писмата до федералното правителство. В действителност наемателката се е казвала Аделхайд Шулц и е била терористка. Това се потвърждава и при обиска, извършен от полицията в подземния гараж на небостъргача.

Впрочем тук се е намирала търсената алфа ромео 1600 куб. см с регистрационен номер К-ХУ 847. Най-после заслужаваща внимание находка. След проверката на колата полицаят остава доволен. В нея открива документи, че някой си Биндер бил закупил колата от инженер Лайер на 23 юли. Естествено полицаите отишли веднага при инженер Лайер и той им описал купувача като сериозно изглеждащ млад мъж с

дипломатическо куфарче. Бил пристигнал с такси, поизпробвал малко колата, изобщо не се пазарил, заплатил в брой исканите 2900 марки и си заминал. Криминалистите тръгнали по следата, разпитвали таксиметрови шофьори и скоро установили, че в действителност Биндер се казвал Ролф Герхард Хайслер, основателно заподозрян като съучастник в убийството на Бубак и Понто.

Наистина постигнатото не било много, но в тази фаза на разследването и малкото се оказало достатъчно. Ала после била допусната непроситима грешка. Федералните органи обявили издирване на терористите в международен мащаб. Логиката подсказвала, че имат помагачи и стратегически тил в чужбина, следователно техният път за бягство минавал през границата. Появили се и заключения, че похитителите вече са минали границата заедно със заложника.

Първият сигнал дошъл от холандския град Утрехт. Там в една от фирмите за даване на коли под наем някоя си Астрид Винтер наела автомобил и била посочила като постоянно местожителство Валдорфштра-се 234 в Хамбург. Когато поискала да продължи срока на договора за наетата кола, служителят на фирмата забелязал, че паспортът ѝ е лошо направен фалшификат. Незабавно телефонира на полицията. После вместо госпожица Винтер дошъл очилат мъж с мустачки. Но полицията вече била пристигнала.

– Горе ръцете! Предайте се! – извикал холандският полицай и допуснал грешка. Двадесет и пет годишният терорист Кнут Фолкерс, шофьорът на белия микробус, с който терористите били избягали от местопрестъплението заедно с отвлечения Шлайер, мигновено посегнал към пистолета и застрелял един от полицаите. Едва след туй успели да го задържат. Винтер чакала на улицата. След като видяла какво става, моментално побягнала. Впуснали се след нея, по тя изчезнала безследно. На улицата чакали най-малко още трима терористи. Те също избягали. По отпечатъците от пръстите полицията разбрала какъв голям улов се е изплъзнал от мрежата ѝ. Госпожица Винтер била всъщност известната терористка Бригите Монхаупт. Участвувала в убийството на полицаите, придружаващи Ханс-Мартин Шлайер, и в отвличането му. Само че тя изчезнала, нейните съучастници също. Акцията несъмнено изплашила останалите. Те станали още по-предпазливи, тъй че полицията трябвало да започне отначало. В историята на криминалистиката има няколко случая, когато полицаите привличат за участие в издирването ясновидци. Известният с печална слава ясновидец на Хитлер – Ханусен, мошеник, жител на град Простейов, посочва няколко свои успехи като

ясновидец при издирването на престъпници. Волфганг С. Залевски, един от малкото психолози специалисти по проблемите на тероризма, бива привлечен като съветник на „кризисния щаб“ и помощник на полицията в издирването. Той е млад теоретик и практик в тази област, публикува някои резултати от проучванията си, които са посрещнати добре. Ето защо неговото предложение било най-малкото изненадващо. Когато търсенето на мястото, където е скрит Шлайер, стига до задънена улица и полицията не открива нито една следа, която да води към целта, Залевски предлага да се потърси помощта на световноизвестния или поне твърде известния на Запад ясновидец Жерар Кроазе.

Този почти седемдесетгодишен мъж със способности, наречени от самия него „психоскопична диагностика“, е постоянен съветник на холандското кралско семейство и живее в същия Утрехт, където полицията е могла да задържи и не е задържала терористката Монхаупт и нейните съучастници. Отначало ясновидецът се колебаел. Твърдял, че за случая знае твърде много неща от вестниците. И това би могло да му попречи. Най-после обаче се заел и след няколко дни посочил върху план-скицата на град Кьолн мястото, където би могъл да бъде укриван Шлайер.

Полицията тръгнала по следата и постигнала успех. В една висока жилищна кооперация с 1750 апартамента в кьолнския квартал Мешених детективите открили в подземния гараж мерцедес с регистрационен номер VM-A 8J2. Табелката с този номер била фалшива, в ауспуха намерили контактния ключ. Криминалистите не искали да подплашат собственика и няколко дни наблюдавали колата от добре прикрито място. След като собственикът не се появил, те претърсили колата. Под постилката намерили гилзи от автомат „Хеклер-Кох“. Скоро в лабораторията по балистика потвърдили, че са изстреляни от същото оръжие, което терористите били използвали при нападението срещу Шлайер и придружаващите го лица. Още по-интересна за криминалистите била находката в багажника па колата. В него те намерили откъснато копче от маншет с полускъпоценен камък лапис лазули и съпругата на Шлайер потвърдила, че е на мъжа и. В преградата между багажника и задните седалки бил изрязан доста голям отвор, явно за проветряване заради превозвания в багажника пленник.

Колата бил купил някой си Мартин Клас в Бенберг недалеч от Кьолн. В действителност това бил терористът Вили Петер Щол. Пристигнал с такси, много-много не му мислил, платил и си заминал. По няколко други дребни неща криминалистите стигнали до извода, че или

Ангелика Шпайтел, или Зилке Майер-Вит е карала откраднатия жълт мерцедес, с който заедно с детската количка били преградили пътя на колите от кортежа на Шлайер. А са стреляли Вили Петер Щол, Кристиан Клар, Фредерика Крабе, Клеменс Вагнер, Ролф Герхард Хайслер. Зад волана на микробуса, с който убийците били избягали от местопрестъплението, седял Кнут Фолкерс.

Естествено семейството на Шлайер е съгласно с предлаганата размяна. Но официалните фактори са на противоположно мнение. Впрочем западногерманската полиция има опит в това отношение. Навремето, когато след отвлечането на Петер Лоренц федералните органи са се съгласили е размяната, не след дълго освободените терористи се появяват на международната сцена и е още по-голямо самочувствие и дързост предприемат нови акции. Общественото мнение също е против компромисите, то държи на спокойствието и повечето хора са равнодушни към съдбата на милионера Шлайер.

Западногерманската общественост не симпатизира на Шлайер. Хората го познават от арогантните му изявления по телевизията, от публичните му изказвания, при които играе ролята на всезнайко в икономическата област. По-късно мнозина стигат до единодушното мнение, че е прототип на експлоататор. Може би тъкмо затова терористите са го избрали за своя жертва. Освен това той е председател на Федералното сдружение на германските съюзи на работодателите, член е на 15 управителни съвета на важни промишлени предприятия, заема и поста председател на Федералния съюз на германската индустрия, обединяващ 95 000 промишлени предприятия с осем милиона работници. Той е бразилски почетен консул¹⁶ и през 1963 г. организира репресиите срещу 400 000 работници от металургичната промишленост в провинция Баден Вюртемберг заради стачка. С една дума, антипатична личност.

Шлайер е и бивш нацист, прочут с печална слава главно в Прага. По време на окупацията СС-унтерщурмфюрерът Ханс-Мартин Шлайер пристига в Прага като шеф на Централния съюз на индустрията на протектората Чехия и Моравия и се погрижва чешката и моравската индустрия да бъдат включени във военния потенциал на Хитлеровия трети райх и да бъдат ограбени фабрики и запаси. Очевидно към това време може да се отнесе и произходът на голямото му богатство. Впрочем без знанието на полицията семейството било предложило на терористите откуп в размер на 15 милиона марки.

---

16. Неплатен търговски консул. – Бел. прев.

Разбира се, бившите нацисти са гледали с добро око на Шлайер. Един от осъдените военнопръстърпници е Фридрих Флик По-късно той влиза в ръководството на фирмата „Даймлер-Бенц“. Сигурно неслучайно избира за сътрудник изпитания нацист и приятел от войната Шлайер и му поверява важни постове. Вярно е, че на западногерманската общественост са известни само някои факти от кариерата на Шлайер но въпреки това тя не иска един набаб да бъде разменен с шайка опасни бандити, които тероризират западногерманската общественост през изтеклите години.

А на съвестта на бандитите лежат над петдесет убийства и опити за убийства. И да ги бяха пуснали, едва ли щяха да се променят. Победата би повишила още повече самочувствието им и те несъмнено биха продължили да безчинствуват. Освен това би възникнал прецедент за бъдещи злодеяния.

Тактиката на изчакване, забавяне, задържане на положението, която по предложение на психолога Залевски предприема западногерманският „кризисен щаб“, е обоснована. Продължителното пребиваване на похитения с похитителите, ежедневният взаимен контакт заличават различията между жертвата и претърпниците. Впрочем в известен смисъл всички те се намират на един и същ кораб и не биха желали нищо друго, освен тяхното рисковано плаване да завърши в спокойно пристанище. За да предложи тази тактика, Залевски се с мотивирал с един случай от практиката.

В центъра на Стокхолм се намира сградата на Шведската кредитна банка. Един ден в залата влязъл въоръжен бандит, насочил срещу служителите автомат, взел в плен четирима банков служители и се затворил с тях в подземие, където се съхранявали авоарите. Срещу заложниците искал сума от няколко милиона и освобождаване от затвора на свой приятел крадец. Гангстерът бил опасен – още в самото начало ранил сериозно един полицаи. Заложниците били три жени от двадесет и една до тридесет и една години един двадесет и пет годишен банков чиновник. Близко триста полицаи обкръжили сградата. Преговорите се проточили и в една от фазите на акцията се включил като посредник и министър-председателят Улоф Палме. В хода на едно дълго преговаряне по телефона бандитът дал телефонната слушалка на една от отвлечените девойки – Кристина. Разговорът бил записан на магнетофонна лента.

– Много ме разочарова – упрекувала Кристина министър-председателя.

– Как така?

– Цял живот съм била социалдемократка и сега виждам, че вие си седите там и си играете с живота ни.

– Как тъй? – попитал Улоф Палме.

– Ни най-малко не се страхувам от престъпниците. Нищо лошо не са ми сторили, държаха се много добре – казала Кристина и говорела за бандитите в множествено число, тъй като полицията изпълнила желанието на гангстера и препратила приятеля му от затвора в банката.

– Седяхме тук и разговаряхме – продължавала Кристина. – Знаеш ли от какво ме е страх? Че ще ни нападнат полицаите. Ако нахлуят и започнат да стрелят, ще се борим. Всички.

– Полицията няма да направи това – успокоявал Кристина министър-председателят.

– Добре, но не можеш ли мен, Елизабет и крадците просто да ни пуснеш да си отидем?

– Влез в положението ни – казал Палме. – Нападнаха банката и искат да я оберат. Раниха един полицаи.

– Слушай какво ще ти кажа. Първо започнаха да стрелят полицаите.

– Във всеки случай обаче бандитите стреляха срещу полицаите, не е ли така?

– Но само защото полицаите измъкнаха оръжието си.

– Раненият полицаи е хубаво момче. Казва се Варпенфелд. Познавам го добре. Сигурно не му е никак приятно, че е ранен в ръката.

– Смяташ ли, че ще е по-добре, ако ние шестимата загинем тук?

– Виновни са тези, които първи вдигат оръжие и първи започват да стрелят.

– Той не започна пръв да стреля! – извикала ядосана Кристина. – И ще стреля едва тогава, когато полицията предприеме нещо.

– Нима? – казал Палме. – Тогава защо не сложи оръжие?

– Да сложи оръжие ли? Нима не разбираш, че иска да се измъкне оттук. А не да се предава. Нима не разбираш това?

– Шведският народ казва: разстреляйте ги! Но ние казваме: не. Кажу му да хвърли пушкалото и да ви пусне.

– Няма да го направи! – извикала Кристина. – Нима не разбираш, че се бори за живота си.

– Разбирам, естествено.

– Ти си най-големият господар в страната, с който мога да говоря! Само ти можеш да спасиш живота ми. Мили, сладък мои, най-добрият

ми, злато мое, позволи на мен и на Елизабет да излезем от банката с него... Ако беше тук, щях да целувам краката ти, ако ни позволиш...

– Могат да си заминат само когато ви пуснат – казал Улоф Палме.

– Но те не ви вярват. Нима не разбираш това?

– Все пак могат да изчезнат. Могат.

– Как? Та наоколо е пълно със снайперисти.

– Могат да изчезнат – повтарял министър-председателят Улоф Палме.

– Как? Та наоколо е пълно със зяпачи.

– Щом не вярват, тогава ще ви влачат със себе си цял живот. В края на краищата това не е моя работа, а работа на полицията.

– А полицията пък казва, че това е твоя работа!

– Не.

– Но тя го казва. Ти решаващ всичко.

– Докъде ще я докараме, ако всички, които лежат в затвора... (на това място записът е повреден.)

– Ясно ми е, че не можеш да пуснеш всички затворници. Но моля те (отново неясен запис). Те са съгласни да ни разменят, ако вместо нас дойдеш тук ти.

– Така ли? Така ли казаха?

– Казаха го. Ако дойдеш ти тук, ние можем да си отидем.

– Би било интересно – казал министър-председателят.

– И аз така мисля. Би било интересно. Но ти няма да дойдеш.

– Ще дойда. Почакай само.

– Мили, най-добрият ми, па колене те моля. Досега никого никога не съм молила така.

– Говориш така, сякаш си на тяхна страна. Трябва да бъдем предпазливи (смушение в запис).

– Искам да кажеш на полицията: оставете ги да избягат и им дайте два пистолета!

– Не, на такива отчаяни хора да се даде оръжие и да се пуснат на улицата... Не можем да рискуваме.

– Но само така те ще ни пуснат.

– Не вярвам.

– По-важното е, че аз им вярвам. Та аз съм с тях вече ден и половина.

– Но отговорността носим ние – казал Улоф Палме.

– А не може ли за една вечер да ме назначиш министър?

– Не, това наистина не може – засмял се министър-председателят.

– Е, да, мой мили, аз също нося отговорност, моля те, моля те! Може би трябва да напиша писмо до теб или до полицията, с което да те освободя от всякаква отговорност?

– Та полицията не иска да ви стори нищо лошо. Наистина ли не вярваш в това?

– Прости ми, по в това положение аз не вярвам. – Нима наистина смяташ полицията за враждебна институция?

– Да. Смятам. Ако останем още тук, това ще бъде краят ми.

– Моля те, нима не съзнаваш какво би означавало да се дадат пистолети в ръцете на тия двама бандити?

– Но това, което се случи, не става все пак всеки ден. Улофче, а може би не искате да ни пуснете, защото скоро ще има избори?

– Те нямат нищо общо със случилото се.

– Мили, добричък, златен, мили, ангелче, аз вече не знам какво да ти кажа...

Разговорът продължил да се върти около същия проблем, поведението на Кристина изглеждало непонятно, а когато по-късно преписът па магнетофонната лента се появил в западногерманския седмичник „Щерн“ читателите ме искали да повярват, че всъщност жертвата става адвокат на похитителите. Впрочем Кристина завършила разговора с министър-председателя обидена:

– Сега ще бъда неприятна – казала. – Обади се просто някъде по телефона, нека пай-после ни се изясни положението. Остави ни нас, момичетата, да тръгнем с обирача на банки. А на тях дайте едни и половина милиона крони в чужда валута и два пистолета. Или пък ела ти тук и остани в подземие то вместо нас!

Разбира се, не е правило, но в много случаи между заложиците и похитителя, тоест между жертвата и престъпника, след известно време се създават добри отношения, първоначалната вражда на живот и смърт се превръща в определен вид разбирателство. Колкото повече време са заедно, откъснати от нормалния живот, толкова повече се сближават възгледите им. Причината е ясна. През цялото време на изолация, евентуално на обсада, похитителят и жертвата се чувствуват застрашени отвън, макар и поради различни причини. Освен това заложникът се страхува да не би някое непредвидено обстоятелство да провокира похитителя, желае той да остане спокоен, само така би могъл да се надява, че кризата ще бъде преодоляна.

Двете млади чиновнички от стокхолмската банка се застъпвали за затворниците и когато вече били освободени.

Нападателите издържали обсадата на полицията само четири дни и се предали.

В случая с Шлайер психологът Залевски избира изчаквателна тактика и вярва, че опитният в обществените работи мъж, какъвто несъмнено е бил Шлайер, ще съумее да създаде контакт с похитителите и евентуално ще успее да повлияе върху тяхното поведение. И семейството на Шлайер е разчитало на същото. Освен това най-големият му син, по професия адвокат, се впуснал в тайни преговори с похитителите. Предложил им голям откуп. Въз основа на споразумение по телефона той бил отнесъл в куфари във фойето на франкфуртския хотел „Интерконтинентал“ банкноти в чужда валута на стойност 15 милиона марки. Тук той трябвало да се срещне с посредник и след размяна на паролите да предаде откупа. Сделката пропаднала. Журналистите разбрали за нея и в хотела вече чакали към стотина репортери и два телевизионни екипа заедно с техниката, готови да осъществят пряко предаване.

Синът на Шлайер се завърнал у дома с празни ръце, после предлагал на похитителите други възможности за откупуване па баща си, искал да им предаде парите в Париж или на друго някое летище, но и това не станало. Междувременно „кризисният щаб“ решава да предприеме следващ камуфлажен ход. Ще симулират, че обмислят изпълнението на условията на похитителите, по такъв начин ще спечелят време и освен това ще проверят каква е връзката между обсадените терористи и техните приятели отвън. Баадер и другите затворници от неговата банда получават циклостилен циркуляр. Полицията искала да посочат в него страната, за която биха искали да заминат, в случаи че се стигне до размяна, Баадер посочва Алжир, Либия, Виетнам. Ирак, НДРЙ.

Ян-Карл Распе, който навярно е имал възможност да се договори с колегата си, добавя и Ангола, Мозамбик и Етиопия.

Вече говорихме за парадокса, когато представителя на държавната власт на най-високо равнище преговарят с престъпниците, а и посочихме случаи, когато правителството или органите на властта намират подобно преговаряне за уместно. Но неповторима в историята на тероризма ще остане ролята, която трябвало да изиграе на международна сцена западногерманският министър Ханс-Юрген Вишневски. Той получава от федералния канцлер нареждане да се качи на самолет, да обиколи половината земно кълбо и пред очите па световната общественост да разиграе театър за похитителите. Правителственият самолет излита и маркар че пътуването на министъра в чужбина не убягва от вниманието на журналистите, за целта на пътуването те все пак научават едва след

кацането на самолета в Алжир. Министър Вишнеvски действително проучва възможностите алжирските власти да приемат похитителите, но получава отрицателен отговор. В това отношение Алжир има печален опит. След нападението на сградата на ОПЕК във Виена австрийският федерален канцлер Бруно Крайски помолва алжирското правителство да удовлетвори исканията на похитителите и да ги приеме. После Алжир съжалява за това. Впрочем създава се впечатлението, че Алжир има нещо общо с терористите и че може би ги поддържа. Така че готовността да се удовлетвори молбата на австрийското правителство и да му се помогне да се измъкне от трудното положение излиза скъпа на алжирските власти. Ето защо отначало отговарят отрицателно на въпроса на Вишнеvски. Но по-късно отказът получава смекчаващ послепис: ако по хуманни причини западногерманското правителство поиска тази услуга, Алжир е готов да помисли за приемането на терористите, тоест не иска да носи вина за евентуалната смърт на Шлайер.

В Триполи министър Вишнеvски също получава отрицателен отговор, дори укор от председателя на Съвета на революционното командване Кадафи. Не искал да има нищо общо с терористите дори от тази гледна точка че западногерманският печат не изпуска нито една възможност да твърди, че Либия финансирала терористичните действия в Европа и в Близкия изток.

Не посрещат сърдечно министър Вишнеvски и когато правителственият самолет пристига в Народна демократична република Йемен. Та нали при историята с Лоренц на летището в Аден са разменени освободените затворници. Федерална република Германия остава длъжница на НДРЙ. В случая с Лоренц йеменските управляващи кръгове се съгласяват да приемат освободените затворници при предварително уговорени условия: след пристигането да бъдат интернирани. В срок от четиридесет дни Федерална република Германия трябвало да изпрати искане за предаване и връщане на терористите. Искане за тяхното предаване не пристига и НДРЙ си има неприятности с престъпниците.

Следващата спирка е Багдад. Иракските власти отказват и Вишнеvски отново излита. По пътя самолетът му трябвало да кацне в американската база на остров Гуам, където диспечерската служба погрешно съобщила от Анкоридж, че Вишнеvски кара единадесет терористи. Ето защо веднага след кацането на Гуам самолетът бил обкръжен от войници е автомати, бойната част на летището била в готовност и началникът на летището не разбрал къде са се дянали по време на полета единадесетте затворници.

В Ханой летището се оказва в ремонт и големият „Боинг 707“ на Вишневски е принуден да кацне в град Хошимин. В тамошния хотел „Континентал“ министърът се среща с представител на виетнамското правителство и изслушва наистина твърде любезния, но отрицателен отговор. Край на последното действие. Представлението трябваше да покаже на терористите, а те естествено научават за него от радиото, телевизията и печата, че никоя страна в света няма да ги приеме с разтворени обятия. Изпълни ли целта си тази толкова скъпо струваща акция за убеждаване на терористите? Едва ли. Както и някои други предложения.

В днешно време съществуват начини твърдоглавите затворници да бъдат накарани да говорят – психофармакологичните средства премахват задръжките. Някой Предлага този метод да бъде приложен върху арестувания терорист Кнут Фолкерс, който би могъл да разкрие къде е укриван Шлайер. Обмисля се и въпросът за действителната размяна на затворниците с Шлайер. Биха могли да ги откарат в дадена страна, после веднага след кацането да тръгнат по петите им агенти на американското ЦРУ и на израелската секретна служба МОСАД, а те да ги вкарат отново зад решетките, или да ги ликвидират.

Израел дори предлага следното решение. Секретната служба МОСАД да построи от хартия и юта точно копие на летище някъде в пустинята, преоблечени агенти да го обкръжат и после след кацането да обезвредят нищо неподозиращите терористи. Нито едно от хрумванията не бе реализирано. Впрочем следващият ход в тази партия не бе направен нито от западногерманската полиция, нито от психолозите от „крисисния щаб“, а от самите терористи.

ПОЛЕТ LH 181

– Името му е Акаша, господин комисар – казва инспекторът от Скотланд Ярд на началника си.

– Е, и?

– Прибрахме го в Хайд парк; познат образ.

– Какво правеше там?

– Демонстрираше за свободна Палестина, господин началник.

– Е и какво? – пита раздражено комисарят.

– Сби се с полиция, господин началник.

– Кой започна?

– Не зная, господине.

– Тогава постаарайте се да разберете и го бутнете зад решетките или го изправете пред съда и ме оставете най-после на мира, инспекторе. Днес не се чувствавам добре. Пак нещо от храната.

– Да. Сигурно, господине. Но той не е за пръв път при нас. Миналата година се беше бил с полицаите на „Трафалгар Скуеър“. Демонстрацията си беше съвсем мирна, а той се беше разбеснял като отвързано куче.

– Съден ли е? – пита начумереният комисар.

– Не, господине. Тогава нашите го задържаха, оставиха го тук през нощта и пак го пуснаха. Искаха да го изгонят от страната, но накрая остана тук.

– С какво се занимава?

– Тогава следваше в някакво висше учебно заведение, господин началник.

– А сега?

– Сега не зная, господине.

– Тогава му вземете мярката. Намерете някой параграф...

В определения срок Зохаир Юсуф Акаша бил изправен пред съда, осъдили го на шест месеца затвор и го откарали в Пентънвил, където в знак на протест веднага обявил гладна стачка. След две седмици вече лежал в болницата „Сент Оливс хоспитал“ и в края на месеца, точно на 26. 3. 1976 г., двама цивилни полицаи го откарали на лондонското летище Хийтроу и го качили в самолета за Бейрут.

В началото на 1977 г. се разхождал отново по лондонския площад „Пнкадили“. Но този път с кувейтски задграничен паспорт и като

кувейтски гражданин на име Ахмед Бадр. Отседнал в „Куинс хотел“ – пансион за не твърде заможни преселници от Индия в едно от предградията на Лондон. Излизал сутрин и се връщал късно през нощта. След едни месец заминал и вече не се мярнал.

Акаша е роден на 15. 7. 1954 г. в лагера за палестински бежанци Бурж-ел-Бражне недалеч от Бейрут. Родителите му напускат Палестина, бягайки от израелските военни части. Акаша е умно, интелигентно и старателно момче. Успява да избяга от бежанския лагер и да завърши училище. Като юноша се включва в освободителното движение и става член на Народния фронт за освобождение на Палестина.

Може би получава стипендия или пък му дават направо пари, но в самото начало на 1973 г. Акаша се появява за първи път в Лондон като учещ в Челси Колидж във Аеронотикъл енд отомобилс инджиниъринг, тоест някакъв авиационен технически институт. След двегодишно учение го завършва и получава диплома за авиоинженер. Усвоява и пилотирането на малки самолети.

Наглед приличал на всички лондонски студенти. От време на време се напивал с бира, а понякога с евтина ракия, после се разхождал из улиците, издигал пропалестински лозунги и драскал с флумастер по стените.

Живее в стаичка, за която плащал пет лири седмично, и си изрязвал статии за малкия „Голям чакал“, известна фигура през онези години, т.е. за терориста Карлос.

После попаднал в ръцете на Скотланд Ярд, но благополучно се измъкнал.

За трети път пристига в Лондон отново като кувейтски гражданин. Този път под името Абдул Хасан. На 5 април 1977 г. се настанява в хотел „Робърт хаус“ на Уестърн стрийт, точно срещу хотел „Ройъл Ланкастър“, където бил отседнал някогашният южноамерикански министър-председател Абдулах Ахмед Хаджири със съпругата си Фатима, виновен за убийството на някои ляво настроени патриоти.

На Цветница преди обед пред входа спрял мерцедес и Хаджири със съпругата си се качил в него. Зад волана седял служител от йеменското посолство. Този път Акаша не ги наблюдавал от прозореца на стаята си, както правел няколко дни преди това. Стоял непосредствено зад колата. Когато се качили, минал откъм дясната задна врата, рязко я отворил и стрелят И тримата били убити на място. Всичко станало безшумно. Акаша имал добър пистолет с ефикасен заглушител, тъй че дори нямало паника. Убиецът успял да излезне в тълпата.

Служителите от Скотланд Ярд проследили Акаша, тъй като вече го познавали, но въпреки това по неизвестни причини не го арестували след атентата.

Атентаторът безпрепятствено стигнал до летище Хийтроу, в 16,30 се качил в самолет на иракската авиокомпания и същата вечер слязъл в Багдад. Не бе установено защо в случая лондонската полиция е проявила подобно великодушие. Също така не е ясно защо информационният център на Скотланд Ярд не предостави никакви материали за убийството на бившия министър-председател. Случаят бе обявен за секретен.

Палма де Майорка е туристически кръстопът. В разгара на сезона, който е тук почти цяла година, летището е едно от най-оживените в Европа. Устойчив климат, чисто и топло море, стотици добре обслужвани хотели, като се започне от народните, в които зимуват западногермански пенсионери, и се стигне до луксозните за всякакъв вид сноби.

Хотел „Саратога“ не е нито от едните, нито от другите. Той е с три звездички, намира се на един от главните булеварди недалеч от улица „Хенералисимо Франко“ и булевард „Хайме III“ и е от хотелите с прилично средно равнище. В разгара на сезона, на 6 октомври 1977 г., около единадесет часа вечерта във фойето на хотела се появил дребен, мургав тъмнококс младеж с пътническа чанта и червен куфар. Насочил се направо към рецепцията и помолил администратора Кардона:

– Добър вечер, бих искал стая.

– Имате ли резервация, сеньор? – попитал чиновникът в синя униформа.

– Нямам.

– В такъв случай съжалявам, сеньор – казал Кардона.

– Наистина ли не бихте...

– Всичко е заето. Съжалявам, сеньор ... – После се позамислил, погледнал в книгата, още веднъж към преградките за ключовете на стотината хотелски стаи.

И се усмихнал па чужденеца:

– Единствената възможност, господине, е стаята с четири легла. И то само за една нощ. Това е всичко, което мога да ви предложи. Ако не е скъпо за вас?

– Нямам избор. Ще я взема. Може би утре ще се освободи някоя стая и ще мога да се преместя. Попълнил адресната карта и я подал на администратора Кардона.

Али Хидери от Иран, прочел администраторът и си казал, че се е излъгал, като си е помислил, че е арабин. Гостът взел ключа от стая 201

и сам си качил багажа.

На другия ден се преместил в стая с две легла, тъй като все още нямало свободна стая с едно легло. И преди да плати 1000 песос, попитал:

– Наистина ли не се е освободила нито една стая? Впрочем нужна ми е още една стая. Тази вечер очаквам да пристигнат мои познати.

– Колко?

– Един.

– Та нали стаята ви е с две легла, би могъл да спи при вас тази нощ.

– Само че тя е жена.

Администраторът погледнал младежа и се усмихнал.

– Разбира се, моля ви, то си е ваша работа! Тя пристигнала към полунощ. Очаквал я във фойето. Записала се под името Сурая Ансари, родена през 1954 г. в Техеран. Имала чудесни тъмни очи, носела куфарче за козметика марка „Самсоните“ и само една пътническа чанта. Дватамата се качили в стая номер 419 с две легла. Не останали в нея дълго, туристическото бюро изпратило още туристи и те трябвало да се преместят другаде. Администраторът Кардона им осигурил стая с две легла в недалечния хотел „Хайме III“. Там вече не били така съдържани, забавлявали се като всички туристи в Майорка и се държали като любовници.

Но те не били единствените иранци в хотела. Седмица преди това тук се била появила млада двойка, която с външния си вид привлякла вниманието на мнозина.

Хинд Алами била ориенталска красавица, а нейният партньор Риза Абаси сподирял с поглед навярно всяка жена. Не ходели на плажа, но затова пък посещавали туристическите бюра.

На един от булевардите на Палма – „Хайме III“ – е туристическата агенция „Еуромар“. Фрапантният Абаси в безупречен светлозелен костюм се навел към чиновничката:

– Бих искал да си купя билет за Франкфурт.

– Франкфурт, Франкфурт... – повтаряла тя и прелиствала разписанието на полетите.

– С „Луфтханза“, госпожице – добавил привлекателният младеж. – И за делничен ден.

– Дори и за събота не? – попитала чиновничката.

– Не, за събота също не.

– Тогава остава само полет LH 181 – за четвъртък, 6 октомври.

– Не зная дали не е много скоро. Трябва да се разбере с приятелите си.

На другия ден пак се появил и казал, че толкова скоро не иска да

пътува, и започнал да преговаря за по-късна дата. Госпожицата зад бюрото му предлагала друга авиокомпания, испанската „Иберия“ имала свободни места, но той държал да пътува със западногерманската „Луфтханза“. Чиновничката се свързала с централата, но отговорът бил отрицателен. Всички места били заети. Клиентът си тръгнал.

На следващата сутрин дошъл отново и купил два билета за първа класа за полета Палма де Майорка – Франкфурт на Майн. Ала той не бил единственият чужденец, който си купил същия ден билети за Франкфурт. Малко преди обед в бюрото на „Виахес Иберия“ на улица „Хенералисимо Франко“ се бил появил Али Хидери и купил два билета за директния полет LH 181 на самолета на „Луфтханза“ за 13 октомври. Платил с долари, благодарил и си тръгнал.

Двете фрапантни двойки въздъхнали с облекчение. От този момент младите миловидни „персийци“, на които явно не липсвали средства, започнали да се държат непринудено, забавлявали се като останалите туристи в Майорка, очевидно използвали последните дни от отпуската си.

Али Хидери с любовницата си Сурая се преместил в скъпия хотел „Белвер“, наречен на средновековната крепост, издигаща се край града, наел стилно обзаведен апартамент с балкон, от който се разкривала чудесна гледка към целия залив на Палма. Абаси и Хинд Алами също си избрали по-представителен хотел, „Коста Асул“, едни от най-скъпите на улица „Маритимо“, и там двете двойки се срещнали вечерта на 10 октомври в разкошното фойе. Сурая Ансари помолила администраторката да им осигури четири билета за фламенко. Някои испански градове са построили за туристите атракция, наречена „Пуебло еспаньол“. Тя представлява няколко улички с оригинална испанска архитектура, с оригинални занаятчийски работилнички, с продажба на сувенири, с битови заведения. Едно от най-любимите нощни заведения в местния „Пуебло еспаньол“ било „Табла фламенко“. „Персийците“ имали запазени места именно в него. Седнали и си поръчали шампанско. Забавявали се добре, непринудено, сякаш целият безгрижен живот бил пред тях. А между другото това била последната им нощ, през която се смеели и се любили.

През цялата година летището на Майорка е изпълнено с туристи. Милиони прозрачно бледи хора пристигат и милиони загорели от слънцето излитат. Мерките за сигурност били такива, каквито били и на други европейски летища през онези години. Митничарите надникват в ръчния багаж, почти формално опипват с длани пътниците, да не би под ризата да имат оръжие. Сурая Ансари прекарва през митническия

контрол малкото куфарче за козметични средства. Али Хидери носи транзисторен приемник марка „Мелба солид стейт“. На забележката, че не трябва да го пуска в самолета, кимва в знак на съгласие.

Самолет „Боинг 737 Ландшът“ стартира почти по разписание в 13 ч с 86 пътници на борда и с двама починали туристи в оловни ковчези, натоварени в отделението за багаж. Времето е хубаво и са налице всички предпоставки за нормално протичане на полета. За по-малко от тридесет минути самолетът приближава Марсилия.

Командир на самолета е опитният тридесет и седем годишен някогашен военен пилот Юрген Шуман, втори пилот е Юрген Фитор, старша стюардеса – австрийката Хенелоре Пиглер, норвежката Анна-Мария Старингер работи в първа класа, а Габи Дилман от Франкфурт в салона за туристи.

Малко след 13,30 ч, когато самолетът прелетял над Марсилия, вратата на пилотската кабина рязко се отворила, командирът Шуман се обърнал и видял непознат мъж с пистолет. На втория пилот Фитор нападникът ударил няколко ритника и с цевта па пистолета посочил вратата.

– Вън! Веднага вън! Там! – заповядал той. Клатушкайки се, вторият пилот влязъл в салона за пътниците, държани вече в шах от две момичета, стискащи в ръце гранати с извадени предпазители. Четвъртият терорист грабнал бордовия микрофон и започнал така да крещи, че дума не можело да му се разбере. После извикал стюардесата Габи Дилман и й заповядал да превежда.

– Говори капитан Мартир Махмуд – чули пътниците. – От този момент самолетът е под мое командване. Който не се подчини, ще бъде разстрелян! – превежда стюардесата и после според указанията на психолога, изнесъл неотдавна лекция пред служителите на „Луфтханза“ за поведението на персонала в случай на отвличане на самолета, добавя: „Направете, моля ви, това, което иска капитан Махмуд от вас.“

По прозорците трябвало да бъдат спуснати щорите, приборите от обета, сервиран малко преди това от стюардесите, трябвало да бъдат хвърлени на пътечката, а пътниците да вдигнат ръце.

Капитан Махмуд бил в действителност терористът Зохаир Юсуф Акаша, представящ се в Майорка под името Али Хидери. В контакта си с другите похитители бил само номер 31. Номер 32 била Хинд Алами, в действителност Шаназ Гулун. Тя била от Ливан и била на 22 години.

Сурая Ансари, номер 33, била родена в Израел също преди двадесет и две години, името ѝ било Сухайда Сайях, емигрирала преди

години с родителите си в Кувейт и следвала английска литература в Багдадския университет. По време на ливанската гражданска война била свидетелка на масовите убийства в лагера за палестински бежанци Тел-ал-Заатар. И накрая Риза Абаси с номер 18. Той бил роден в Бейрут, двадесет и три годишен и се казвал Уабил Харб. Оръжието и взривните вещества пренесли в самолета в куфарчето за козметични средства марка „Самсоните“ с двойно дъно, а в транзисторното радио били скрити гранатите. Конспиративното наименование на терористичната акция Акаша избира по „бойното име“ на западногерманската терористка Бригите Кулман, загинала при отвлечането на френския самолет на летище Ентебе. Наричали я Мартир Халима. През следващите няколко часа благодарение на световния печат командата „Мартир Халима“ се превъща не само в определено понятие, а и в символ на насилие.

Пътниците били обискирани. Един по един заставали на пътеката, където терористите ги претърсвали. Лични документи, паспорти, легитимации и всякакви неща от израелски произход били хвърляни на купчина. После събрали ръчния багаж. През цялото време капитан Махмуд заплашвал с пистолета, непрекъснато крещял, нанасял не много силни удари, за да сплаши заложниците.

Двете момичета, особено Сухайда Сайях, също непрекъснато подвиквали и заплашвали с гранатите.

Капитан Махмуд наредил на пилота Шуман да измени курса и да се насочи към Кипър. Шуман погледнал циферблата на уредите и казал:

– Няма да ни стигне горивото. – Откъде знаете? – попитал Махмуд. – Предполагам.

– Точно! – заповядал похитителят. – Трябва да изчислим. Извикайте втория пилот. Юрген Фитор се върнал в пилотската кабина, известно време изчислявал и заявил:

– До Кипър няма да стигнем. Ще трябва да кацнем в Рим.

Малко след 13,30 ч, в момента, когато „Боинг 737 Ландшът“ прелита над Марсилия, на бюрото на западногерманския канцлер Хелмут Шмит звънва телефонът и федералният министър на вътрешните работи Майхофер уведомява канцлера:

– Аеронавигационната служба от Екс-ан-Прованс в Южна Франция съобщава за промяна в курса на самолета на „Луфтханза“ с номер на полета LH 181, излетял от Палма де Майорка за Франкфурт. Самолетът се е насочил към Елба. По всяка вероятност е отвлечен.

Явно капитан Махмуд е знаел доста неща за експлоатацията на самолет „Боинг 737“, нали в Лондон бил учил в авиационен институт, тъй

че навярно му е било ясно, че тази машина може да се управлява само от един пилот. И изпраща Фитор отново в салона за пътници.

В 13,50 средноевропейско време самолетът променя курса, в 15,45 командирът Шуман каца на римското летище Фиумичино и рулира към определената му стоянка, отдалечена цял километър от служебните помещения. Самолетът мигновено е обкръжен от бронетранспортърорите на подразделенията за сигурност на летището и срещу него са насочени бордови оръжия. Впрочем италианците имаха лош опит с похитителите на самолети. През декември 1973 г. тъкмо на това летище се беше разиграла една от най-големите трагедии в историята на тероризма и несъмнено най-драматичният случай по онова време.

В понеделник на 17 декември 1973 г. в 11,46 в чекин-залата на летище Фиумичино нахлули няколко въоръжени арабски терористи. Насочили се към гишетата в северозападната част на летището. Нападнали служителите от контролно-пропускателния пункт и митничарите, а някои от тях взели като заложници. Заедно със заложниците изтичали през изход А 14 на бетонния плац, където стоял самолетът на авиокомпания „Ер Франс“. Други терористи минали през залата за транзитно пътуване и се насочили към същата цел.

На вратата стояли няколко души от екипажа на един етиопски самолет. Чакали да се качат в него. След като видели какво става, мигом побягнали. Но бордовият инженер закъснял и попаднал в ръцете на терористите. Взели го със себе си като още един заложник. Акцията преминала тихо, незабелязано, без нито един вик. Ако някой е наблюдавал безпрепятствения път на бандитите през чекин-залата и през митническия и граничен контрол, би си помислил, че наблюдава игрална сцена от невероятен приключенски филм.

В 11,51 трима въоръжени до зъби терористи се отделили от приятелите си и се насочили към изход А 15, където се намирал самолетът на американската авиокомпания „Пан Америкън“ със стълбички на двете отворени врати. Едните изтичали по предната, другите по задната стълбичка и почти отведнъж хвърлили в самолета ръчни гранати. Огромна експлозия със страшни последици.

През този неприятен зимен ден духал силен поривист вятър май по цяла Европа. Може би тъкмо затова самолетът от редовния полет на „Луфтханза“ LH 290 имал закъснение с цели четиридесет минути. Командирът му Ван Хаан поискал от кулата разрешение да кацне и големият „Боинг 737“ се приземил на бетонния плац. Определили му място на северозападния край на летището. Командирът Ван Хаан трябвало да

зареди самолета с гориво и да се върне с редовния полет LH 303 в Мюнхен. Тъй че изтеглил самолета на стоянка А 13 до самолета на „Ер Франс“, който чакал на стоянка А 14 за обработка за полет до Дамаск. На съседната стоянка А 15 стоял именно „Боинг 707“ на авиокомпания „Пан Америкън“.

И този самолет бил пристигнал със значително закъснение, тъй като по пътя от Мадрид до Рим трябвало да преодолява силен вятър. От Рим с редовен полет ПА 110 самолетът трябвало да лети за Бейрут и Тегеран. Резервоарите им били вече пълни – и той като много други самолети се зареждал в Рим, където по онова време авиобензинът бил най-евтин. Командир на американския самолет бил Ендрю Ердък. Той бил взел със себе си съпругата си. Впрочем, тъй като се налагало да бъде в Близкия изток и през коледните празници, съпрузите решили да прекарат Бъдни вечер и Нова година заедно. В салона за първа класа, където седяла съпругата на командира, имало само още двама пътници – марокански министри. „Боинг 707“ е голям самолет за далечни полети с капацитет 199 пътници, но седмица преди коледните празници бил полупразен.

Когато терористите хвърлили ръчните гранати в американския самолет, първо настъпила детонация и миг след това избухнал пожар. Салонът за първа класа е в предната част на самолета. Съпругата на Ердък и двамата марокански министри загинали на място. При експлозията и възникналия подир това пожар загинали още 28 пътници в салона за туристи. Всички останали, включително екипажът, се спасили с по-тежки или по-леки наранявания.

Когато командирът на самолета на авиокомпания „Ер Франс“ видял случилото се, наредил веднага да се вдигнат стълбичките, да се затворят вратите и започнал да се готви за старт, за да изтегли машината на безопасно разстояние. Междувременно двамина от тримата терористи, ликвидирали американския самолет и убили към тридесет невинни хора, се разтичали около изход А 10 и започнали да стрелят бясно около себе си. При нападението третият бил ранен и по-късно се дотърлил подир останалите. На вход А 10 стояли останалите терористи и пазели зложниците. Първите двама се присъединили към тях. После всички заедно в 11,53 ч се насочили към западногерманския „Боинг 737“ на Ван Хаан. На борда имало трима мъже – командирът, вторият пилот, служителят от западногерманската служба за сигурност – и три стюардеси. Пътниците, готов за излитане, били в момента в безопасност, чакали в салона. Терористите изтикали в празния самолет на „Луфтханза“ зложниците:

четирима митничари, двама полицаи и онзи бордови инженер в униформата на етиопските аеролинии. Шефът на терористите, наричан от подчинените му Тони, заповядал на командира да стартира. Ван Хаан изпълнил заповедта – че какво друго му оставало. Само че на една от вратите бил повреден механизмът и не можела да се затваря отвътре. Отначало шефът Тони беснеел и заплашвал, но после бързо решил – насочил pistolета към Ван Хаан, посочил един от най-близкостоящите митничари и тримата слезли на бетонния плац, за да се опитат да отстранят досадната повреда.

Тримата – естествено терористът Тони бил последен и с готов за стрелба pistolет – слизали по стълбичката.

След като видял пред себе си празния летищен плац с горящия самолет, без да се двоуми, италианският митничар побягнал. В този миг се чул изстрел. Тони се прицелил добре, митничарят паднал мъртъв само на няколко крачки от стълбичката на отвлечения самолет.

Италианците не били забравили този ужасен епизод от историята на тероризма. Затова римското летище Фиумичино било добре охранявано. Ето защо около отвлечения самолет с номер на полета LH 181 като преградна стена застават бронетранспортърорите на подразделенията за сигурност. Преди години, на 17 декември 1973 г., отвлечането на самолета завърши след повече от тридесет часа скитане по летищата на половината свят. А това, днешното, щеше да продължи повече. Само че още никой не знаеше това.

Всъщност не е ясно какво са кроляли терористите, но западногерманският министър на вътрешните работи Майнхофер избързва много, като помолва италианските си колеги да издадат заповед за стрелба по гумите на самолета. Неблагоразумно и необмислено искане, затова италианските министри нямали и намерение да го изпълнят. Те добре знаели, че след подобно действие заложниците не ще имат никакъв шанс. Единственият изход бил да се преговаря с похитителите за освобождаването на задържаните.

Командирът Шуман предприел единственото, което би могъл да стори. Подчинил се на своя нов шеф и поискал да бъде зареден самолетът. После помолил за информация относно метеорологичните условия по трасето за Кипър и се готвел да изпълни искането на похитителите. Може би тъкмо в момента когато италианският министър на вътрешните работи Косига съобщавал на представителите на телеграфните агенции, че италианците не ще дадат на отвлечения самолет разрешение за излитане, към ландшафта приближила цистерна и започнала да пълни

резервоарите.

Командирът поискал разрешение за излитане. Но в слушалките чул уклончив отговор, който само потвърждавал становището на италианските официални лица.

– Трябва да почакате. Във въздуха има някакви самолети, така че първо трябва да освободим коридор и за вас. Ще стане след малко.

– Какво казват? – попитал Махмуд.

– Трябва малко да почакаме. Трябва да отклонят някои полети.

– Стартирайте! И то веднага! – изкрещял ядосаният шеф на похитителите и размахал пистолета под носа на двамата пилоти. Договорят се с поглед. На командирското място сяда Юрген Фитор. Той бил опитен пилот и дори бил летял с „Боинг 707“ три години повече от Шуман. А той пък поел ролята на парламентър и предал на кулата искането на капитан Махмуд. После самолетът рулирал към пистата за излитане, в 17,42 ч. се издигнал отново във въздуха и се насочил към Кипър.

Веднага след кацането на римското летище Махмуд обявил исканията си:

– Говори капитан Махмуд – казал по микрофона и говорът се записвал на кулата. – Завзехме самолет на западногерманската авиокомпания. Групата, която е под мое командване, иска незабавно да бъдат освободени нашите другари, намиращи се в западногерманските затвори. Борим се срещу империалистическото устройство на света.

Формулировката е наистина недодялана, но разбираема. И тъй, отвлеченият самолет лети към Кипър и в Бон са принудени да вземат бързо решение как да постъпят с терористите. Но едно е ясно от самото начало.

Западногерманските власти не ще освободят затворниците. Ако това стане, би означавало следващ прецедент и подтик за нови насилствени действия. Терористите биха могли да повторят агресивната акция с надежда за успех. Само че в случая не е заложен на карта животът само на един, макар и влиятелен и богат човек като Ханс-Мартин Шлайер, а е изложен на риск животът на 86 заложници – пенсионери, жени и деца, завръщащи се от почивка в Майорка.

Канцлерът Хелмут Шмит не иска да поеме сам отговорността за едно толкова важно решение, засягащо не само граждани на Федерална република Германия, но и заложници от други националности. Ето защо се съветва по телефона с френския президент Жискар д'Естен и с английския премиер Калахън. Двата партньори неофициално и от свое име се съгласяват с неговото решение. И именно през онази нощ в Бон

решават да включат в борбата срещу терористите специалната група ГСГ 9 (Бундесгреницшутцгрупе 9), въоръжена и обучена за борба срещу терористи. Министърът на вътрешните работи Майхофер получава заповед да изпрати специалната група подир отвлечения самолет. А самолетът тъкмо прелитал над контролния пункт на гръцкия остров Крит. Срещу него се движел друг самолет на „Луфтханза“ и командирът се свързал с колегите си. Капитан Махмуд грабнал слушалката от ръцете на командира и за пръв път се представил с цялата си титла:

– Тук е капитан Мартир Махмуд, командир на операция „Кофре-Каддум“ на подразделение „Мартир Халима“ от организацията „Борба срещу световния империализъм“.

– Не разбирам – чуло се в слушалката. Още няколко пъти Махмуд се опитвал да обясни кой е и какво иска, но връзката била прекъсната и самолетът без особени усложнения приближавал целта си. В 20,28 ч средноевропейско време кацнал на летището в Ларнака и навигационната служба заповядала на пилота да се приземи на най-отдалечения край на летището.

– Моля за цистерна с гориво, моля за цистерна с гориво ... Повтарям...

– Няма да е така лесно – отговорил глас в слушалката.

– Какво няма да е така лесно? – попитал със заплашителен тон Махмуд, който слушал разговора. – Вече изтече работното време на персонала от машината за зареждане. Отиде си в къщи, в Никозия. Трябва да изпратим да ги повикат.

Започнали да чакат. Всички – похитители, заложници и хората по цял свят – нетърпеливо чакат да видят какво ще стане по-нататък. Съобщението за отвлечането бе включено във всички радио- и телевизионни новини. След около час светнала контролната лампа на радиостанцията.

Обаждал се представителят на Организацията за освобождение на Палестина от местния кипърски филиал. Отначало на английски, после на арабски, като се опитвал да склони шефа на похитителите да пусне заложниците. Махмуд беснеел, държал се като невменяем, приемал апела като лична обида и реагирал съобразно с това. И двамата пилоти разбирали с колко опасен човек си имат работа.

Почти два часа и половина продължил престоят на летището в Ларнака. След като били напълнени резервоарите до краен предел и цистерните се оттеглили в депото, Махмуд заповядал на Шуман:

– Летим за Бейрут.

– Ало кулата, ало кулата, моля за разрешение за излитане. Летим за

Бейрут.

Миг тишина. Пукот в слушалките. Далечен, неразбираем говор. На-вярно ръководителят на смяна се е договарял с някой, намиращ се далеч колега. След малко гласът му прозвучал в слушалката на ландшъта.

– Летището в Бейрут е затворено.

– Летим за Бейрут – повтарял командирът Шуман по заповед на Махмуд.

– Летището в Бейрут не приема.

– Летим за Бейрут – повтарял автоматично командирът на ландшъ-та, а контролният пункт на летището отговарял едно и също:

– Летището в Бейрут е затворено. Няма да получите разрешение за кацане.

Махмуд стискал устни. Ясно било, че е в безизходица. Обстоятелствата го принуждавали да импровизира. Той ставал все по-несигурен, по-нервен, прикривал това с изблици на гняв, но съзнавал, че пилотите не трябва да забележат безпомощността в поведението му. Но той бил безпомощен. Отдавна организацията на отвличането се изплъзвала от ръцете му, фактически нищо не протекло по плана, не се виждал и ника-къв изход от създаденото положение. При това трябвало да играе ролята на суров шеф, да симулира, че никакво неочаквано препятствие не ще го извади от равновесие.

– Ще летим за Дамаск – решил, сякаш го бил запланивал отдавна.

Часът е двадесет и два и петдесет минути, когато ландшътът се изди-га в мрака. Пилотите поемат по обикновеното трасе, ръководството на въздушното движение на бейрутското летище е изключено, само на средни вълни в определени интервали се чува съобщението:

„Летище Бейрут е затворено... Летище Бейрут е затворено...“

Точно в 23,01 ч прелитат над контролната кула и се насочват към Дамаск. Тъй като Дамаск не е далеч, след десет-дванадесет минути чу-ват в самолета съобщението на контролната кула на летището в Дамаск: „Летището е затворено. Кацането невъзможно.“ Естествено в цялата об-ласт летателният състав е получил точна информация за скитането на самолет „Ландшът“, дирижирано от терористи. Но в момента не се знае-ло кои са и колко са похитителите. Техните искания били известни, а сред добре информираните кръгове станало ясно и че няма да бъдат из-пълнени. Това разбира се, не знаят нито похитителите в самолета, нито техните заложници, нито пък аерослужбите.

– Летете за Багдад – решил Махмуд. След малко командирът Шу-ман поискал разрешение за кацане и отново получил отрицателен

отговор. Нито едно летище не искало да приеме отвлечения самолет. Часът бил вече 0,23, когато ландшаът прелетял над багдадското летище и Махмуд решил:

– Към Кувейт!

– Летище Кувейт е затворено. При никакви обстоятелства не можете да кацнете! – се чуло в слушалките около един часа след полунощ. Големите транспортни самолети са снабдени с автоматична радарна система, наречена „Транспондър“. Тя непрекъснато подава сигнали за наземната навигационна служба. Когато на автомата се нагласи цифрата 75, апаратурата излъчва на редовни интервали шифъра „отвлечен самолет“. Махмуд е изучавал авиационната техника и навярно при подготовката си за отвлечането е потърсил помощта на специалисти, но сигурно не е знаел за „Транспондър“ и следователно не би могъл да забележи подавания сигнал. Командирът Шуман успял да нагласи шифър 75, но освен това се опитал и да информира самолетите по трасето, че авиоконтролните пунктове знаели за какво става въпрос.

Когато положението станало опасно и показателите за нивото на горивото сигнализирали, че ще трябва да се помисли за кацане, Шуман се опитал да използва като посредник командира на един самолет от австралийската авиокомпания „Куонтас“. Той трябвало да ходатайства пред летището в Кувейт да разреши на ландшаа да кацне.

– Съжалявам – съобщил австрийският пилот. – Не искат и да чуят за това. Защо не опитате в Бахрейн или Дахран?

– Може ли да ви помоля за още една услуга? – попитал командирът Шуман. – Опитайте да поискате разрешение вместо нас. Не мога да се свържа. – Бахрейн е затворен – съобщил след малко радистът от авиокомпания „Куонтас“. – Съжалявам.

Шуман не се предавал, непрекъснато се опитвал да влезе във връзка. Времето летяло и горивото намалявало. Най-после успял да се свърже с контролната кула. Дежурният диспечер говорел добре английски. Това било добре дошло за Шуман. Опитал се да му обясни положението, уверявал го, че му свършва горивото, че така или иначе ще трябва да се приземи.

Диспечерът повтарял едно и също изречение, но накрая съобщил на Фитор, които бил седнал зад лостовете за управление, честотата на вълната на навигационната система за кацане. В 3,52 ч. местно време колесникът на ландшаа опрял на твърда земя. Всички въздъхнали с облекчение. И Махмуд, който с прегракнал глас автоматично повтарял по микрофона:

– Говори капитан Мартир Махмуд, командир на операцията „Кофре-Каддум“ на подразделение „Мартир Халима“ от организацията „Борба срещу световния империализъм ...“

ГСГ 9 представлява военно подразделение, съставено от младежи със специална подготовка. Всеки от тях поддържал формата си като атлет пред олимпиада, всеки разбирал не само от най-модерна бойна техника, но бил трениран и като добър състезател по карате и джудо, умее да води ръкопашен бой с врага, можел да се справя с дресирани кучета, умее да стреля от всяко положение, скачал с парашут и се спускал от вертолет, а можел да кормува и всякакъв вид бойни машини. Всички били обучени в действия срещу отвлечени самолети, знаели как да си отворят вратата отвън, как да влязат в самолета посредством приспособление, наречено „отварачка за консерви“. То представлява ефикасни механични ножици за ламарина, използвани също при автомобилни катастрофи за измъкване на пострадалите. Групата била въоръжена с най-добри, най-скъпи оръжия и технически помагала за борба срещу терористи.

Главната квартира на ГСГ 9 била в Хангелар а командир бил четирисет и шест годишният Улрих Вегенер със звание полицейски директор. Негов заместник бил полицейският съветник Клаус Блете. Тъкмо той вдигнал телефона, когато позвънили от Министерството на вътрешните работи да се подготви подразделението за намеса срещу отвлечения самолет „Боинг 737“.

Избрали тридесет души, натоварили необходимата техника и чакали в готовност. Пет години обучение и първата голяма акция. Пренебрегнатите завиждали на щастливците. В дънки и пуловери, с маратонки „Адидас“ се появили в девет без петнадесет вечерта на летището в Кьолн. Приличали на спортисти, а и така се държали. Не след дълго се качили на „Боинг 737“, който излетял за Кипър. А в този момент там получавал гориво отвлеченият самолет на Шуман. Командирът Вегенер получил от своя началник – министъра, благословията за път и уверението, че в Кипър положително ще се разбере лесно с местните представители. Но не се оказало така. В Ларнака също се страхували от самолети, оповестени в последния момент, тъй че навигационната служба разпитвала кой е на борда на боинга. Та нали точно преди два часа оттук излетял такъв самолет на същата западногерманска авиокомпания с похитители и заложници на борда и кипърците се зарадвали, че са се отървали от неканените гости.

– На борда са експерти от Федерална република Германия –

отговорил радистът и предупредил командира Вегенер, че трябва да се скрият оръжието и техническите помагала в преградките над седалките и да се покрият. На летището в Ларнака може да им дойдат гости на борда.

Кацнали и пристигнал лично директорът на полицията. Мълчешком обходил салоните, огледал пътниците, излязъл и веднага предал на западногерманския представител в Ларнака молбата самолетът на „Луф-тханза“ да излети колкото се може по-скоро.

Командирът на ГСГ 9 започнал да обсъжда с момчетата си какво да правят по-нататък. Знаели, че отвлеченият самолет се е насочил към арабските страни, и затуй било уместно да се изчака и да се види къде ще се появи. И тъй като групата ГСГ 9 имала дружески връзки с подобна специална група от израелски специалисти, която се била „прославила“ с ударната си акция на летище Ентебе, помислили дали няма да е по-добре да отлетят за Тел Авив и там да почакаат. Не се наложило сами да решават, няколко минути след старта получили от Бон заповед: мигновено да се завърнат па летището в Кьолн. Но в четири часа сутринта заповедта била внезапно променена:

„Летете за Турция. Кацане в Анкара.“ Променили посоката и кацнали. Тук никой не им създавал затруднения, нито пък подозирал в нещо западногерманските експерти.

Междувременно отвлеченият самолет кацнал на летището в Бахрейн и похитителите и екипажът били неприятно изненадани. На площадката за кацане пристигнали военни машини и войскови подразделения, обкръжили самолета. Махмуд се ужасил, после започнал да беснее. В едната ръка взел микрофона, а с другата насочил пистолета към Фитор.

– Ако до пет минути не изчезнат, ще застрелям пилота.

В пилотската кабина се разиграла петминутна драма, решаваща за живота на пилота. По челото на Махмуд избили капки пот. Той бил нервен, недоспал, изтощен и безпомощен. Насочил пистолета към слепоочието на пилота. Погледнал часовника си и съобщил по микрофона:

– Остават му още четири минути живот. Ако дотогава не изчезнат войниците, ще го ликвидирам.

– Опомнете се – казал командирът Шуман. – Не можете да направите това. Много добре знаете, че без него не мога да летя. И въобще е безсмислено. Може би кулата изобщо няма безжична връзка с войниците.

– Още три минути – казал Махмуд. Фитор взел микрофона и

започнал да убеждава дежурните на кулата да се погрижат за оттеглянето на войниците. Не получил отговор.

– Още две минути – съобщил Махмуд. Нервите на Фитор не издържали. Молел, вайкал се, зовял за помощ.

– Последни тридесет секунди.

– Изтеглят се – извикал командирът Шуман. – Вижте, изтеглят се.

– Не стреляйте! Изтеглят се! – извикал Фитор. Войниците потънали в мрака така тихо, както се били появили. Към ландшафта приближили цистерни. В 3,34 ч средноевропейско време самолетът, управляван от пилота Фитор, излетял по посока на Дубай. Когато пилотът се обадил на наземния контролен пункт, чул познатото изречение:

– Летището не приема. Съжаляваме, но летището не приема.

Все още разполагали с време. Още били доста далеч.

Командирът Шуман седнал зад лостовете за управление, а Фитор легнал за малко и се покрил с одеало. Едва сега възбудата и напрежението започнали да отзвучават. Навлезли в очаквателната зона и започнали да кръжат. При това непрекъснато преговаряли и искали разрешение за кацане. Махмуд сякаш се бил отказал от всичко. Свит седял на седалката и не проявявал признаци на живот, вперил безучастен поглед в пространството. От време на време сякаш придобивал отново сила, грабвал от ръцете на пилота микрофона и с прегракнал глас крещял по него арабски псувни. Никой не го разбирал, дори и арабите на контролната кула. Гласните струни му изневерили. Навлезли в зоната на летището. На пистата за кацане стояли пожарникарски коли и не позволявали да се кацне. Ръководството на летището било решило в никакъв случай да не приема самолета с похитителите.

Такава била заповедта на върховния държавен главаа – шейх Рашид бен Сайд ал Мактум. Кръжели на височина 2600 метра и търсели възможност за кацане. Били принудени да се спуснат, остатъкът от гориво то нито не би им позволил да стигнат до друго летище.

– Ще кацнеш! – заповядал Махмуд, излязъл от летаргията. – Незабавно! – казал и опрял пистолета в слепоочието на Фитор, седнал отново зад лостовете за управление.

Фитор се подчинил. Технически операцията не била лесна. Отначало започнал да се спуска, направил един, после втори кръг, за да види пистата за кацане, без дори вече да обръща внимание на непрекъснато повтаряната заповед:

– Ще кацнеш! Тук сега ще кацнеш!

– Трябва да огледам терена – отсякъл, – защото ще пострадаме

всички.

Махмуд се усмирил, а може и да е загубил сетни сили. Фитор дал указания на стюардесите да подготвят пътниците за аварийно кацане. На кулата само съобщил:

– Трябва да кацнем. Спускам се.

Може би безапелационният тон принудил Мохамед – министър на шейха – да нареди да освободят пистата за кацане. Пожарникарските коли започнали да се прибират в хангарите.

Мохамед бен Рашид бил двадесет и девет годишен министър на отбраната на Обединените арабски емирства. Щом отвлеченият самолет се появил в дубайското въздушно пространство, началникът на летището му се обадил в двореца, където Рашид тъкмо се забавлявал, разглеждайки собствената си зоологическата градина, и си избирал сокол, тъй като се готвел по стара традиция да отиде на лов. Той бил третият син на дубайския владетел, обичал хубавите жени и скъпите бързи коли, бил завършил британската военна академия „Сандхърст“, може би най-добрата в тази област, и имал известен опит в работата с похитители и с отвлечени самолети. Впрочем това вече бил четвъртият случай, който се опитвал да разреши успешно. Качил се в колата и заминал за летището, като карал с двестакилометрова скорост. Издържал да седи до диспечерите в кулата на летището три дни и две нощи почти без сън.

Пилотът кацнал меко като стар и опитен специалист. Изключил двигателите и въздъхнал с облекчение. Шейх Мохамед се свързал незабавно с водача на похитителите. Разговаряли на арабски и дубайският министър се опитал да склони уморения Махмуд да освободи болните, жените и децата. След като завършил разговорът, шейхът съобщил резултата:

– В момента нищо не може да се направи. Този човек е много нервен. Бих казал, че не е здрав.

Заложниците в салона за туристи не подозирали къде се намират. Всички щори по прозорците били спуснати. Но веднага след кацането става ясно, че навън е страшна горещина и това може да бъде съдбоносно за всички в самолета. Първо разпределят останалата вода, после Махмуд поръчва храна и напитки като за нормален полет. И когато покъсно стюардесите разнасят подносите, пленниците също научават къде се намират. Върху пластмасовите чинийки имало надпис „Еърпорт Дубай“.

През това време преговорите продължават. Махмуд поръчва още цигари и лекарства за себе си, гласът му вече съвсем пресипнал, а

дватамa пилоти се опитват незабележимо да предадат на контролната кула информация за похитителите. И при поръчване на списания или цигари все подчертавали цифрата четири.

Дори командирът Шуман завързва четири цигари и ги хвърля в кошчето за боклук, тъй като идвала групата по почистването. Изглежда, и похитителите са се поуспокоили, макар че Махмуд продължавал да заплашва с разстрел мними еврейки, макар че било ясно, че чрез изблиците на гняв и бруталност се опитвал да компенсира собствената си безпомощност. Та той бил сам, бил принуден при непредвидено трудни обстоятелства да решава съдбата на много невинни хора, които е прекарал известно време на един и същ борд, тъй че не са му били съвсем чужди.

По-късно психолозите стигат до единодушното мнение, че неговите реакции не са се поддавали на контрол и обяснение. Ту изведнъж вземал някого за еврейн и искал да го разстреля, ту пък възприемал фирмения знак на автоматична писалка като еврейска звезда и искал да накаже собственичката със смърт. При това той не бил нито необразован, нито прост. Когато разбрал, че пилотът Фитор има часовник марка „Юнгханс“ с малко зъбно колелце като фирмен знак, най-напред пожелал да разстреля пилота за това, че носел израелско изделие, но после се оставил да бъде разубеден и само строшил часовника с брадвата от инструментите за спасителни работи.

После седнал до микрофона и повече от час проповядвал пред изпалшените заложници историята на палестинския народ и неговата борба за свобода.

– Какво бихте направили вие, германците – гърмял по високоговорителя неговия прегракнал глас, – ако изведнъж във вашата родина нахлуят чужденци от цял свят и започнат да твърдят, че имат книга, в която е написано, че вашата страна им принадлежи? Германците биха воювали. Ционисткият режим в Израел е продължение на националсоциализма. Ционизмът е острието на копието на империализма в арабския свят. Бонският неонацизъм, както и Съединените щати, са негов верен съюзник. А Шлайер е от тези, които първо служиха на Хитлеровия нацизъм, днес търгуват с неонацистите в Бон и Тел Авив. Ето защо се борим заедно със западногерманските приятели срещу световния империализъм, затова ще освободим западногерманските затворници от затворнически-те мъчилища.

Или ще загинем за делото на Западна Германия така, както в Ентебе загинаха западногерманци за нашето дело.

Докато работела климатичната инсталация, в самолета все още

можело да се диша. Но за агрегатите охлаждащи въздуха, бил нужен керосин, а резервоарите били почти празни. Свършело ли горивото, нямало да има нито светлина, нито въздух, щели да престанат да работят и радиостанциите. Без климатична инсталация никой в самолета нямало да доживе до следващия ден.

– Трябва да заредим – казал Махмуд.

– Знаете много добре, че шейхът ще удовлетвори исканията ни само ако пуснете жените и децата.

Командирът Шуман чувствувал, че терористът е в безизходно положение. За да го убеди в това, което ги очаква, изключил за малко климатичната инсталация.

В самолета настъпил мрак и след малко не можело да се диша. А това било само демонстрация, предупреждение, но след два часа наистина свършило горивото, угаснала светлината, замрели вентилаторите.

Създадо се положение, което е могло да се използва срещу терористите. В мрака те не са могли да контролират заложенниците. Пътниците имали голямо числено превъзходство. По-късно психолозите размишляваха върху въпроса, защо не се е намерил нито един смелчага от мъжете, който да се опита да ги нападне или да избяга. Не е ли било възможно? Не е ли имал надежда за успех? Навярно не, макар на пръв поглед да изглежда, че не е било така. Махмуд бил в такова душевно състояние, че и при най-малкото движение би стрелял, без оглед на това, кого ще рани в тъмнината. В крайна сметка продължението на трагедията потвърждава това.

Малко преди да свърши керосинът и да угаснат светлините, на дубайското летище кацнал самолет на „Луфтханза“ от Бейрут. Старши командирът на авиокомпанията Мартин Гебел и колегата му Петер Хелт най-напред се свързали с шейха, намиращ се на контролната кула, а после с британския майор Темпъл, военен съветник в Обединените арабски емирства. После и тримата пропълзели в мрака крадешком чак под корпуса на отвлечения самолет.

Какво собствено са искали? Сами не знаели. Умували дали няма да е добре да изключат генератора, да извадят от строя колесника или да осуетят старта по друг начин. Накрая пак крадешком се оттеглили, прикривани от пясъчните дюни, без нищо да сторят. Дошли до извода, че подобна намеса не би помогнала на заложенниците.

Изгряло слънцето и температурата в самолета достигнала 50° по Целзий. Първи жените започнали да припаднат, появили се и първите сърдечни и дихателни смущения. Махмуд разрешил да се отворят

вратите на самолета и пострадалите да се пренесат колкото се може по-близо на чист въздух. Пътниците започнали да се разсъбличат, стараели се да намалят мъките от жегата, излъчвана от пустинята и синьото небе. Положението било критично и шейх Рашпд, който седял до радиостанцията, знаел това, макар че връзката със самолета била прекъсната. Батерията не била в състояние да подхранва радиостанцията на самолета. Привечер Махмуд изпаднал в отчаяно положение. Разхождал се насам натам с пистолет в ръка. „Аз днес навярно някого ще застрелям!“ – мърморел той. После пъхнал глава в салона за туристи, където била по-голямата част от заложниците, и казал:

– Ще чуете изстрел. Но не се страхувайте, нищо няма да се случи.

Отишъл до отворената врата на самолета и стрелял в сумрака.

Не минало много време и от сградата на летището потеглила кола. Шуман наблюдавал фаровете. Все още не знаел що за кола е, радиостанцията не работела, тъй че не можел и да попита. Но през деня неколккратно искал да му изпратят енергоагрегат, с какъвто е снабдено всяко летище.

Махмуд следял фаровете на колата. Тя спряла на около сто метра от самолета, теглейки агрегата. Пристигнали и двамата пилоти на „Луф-тханза“ Гебел и Хелт, един техник от компанията и местният шофьор. Скочили върху бетонния плац. Хелт взел мегафона и направил огромна тактическа грешка:

– Ние сме ваши приятели – викнал той. – Докарахме агрегата и искаме да го скачим.

Биха могли да се досетят, че Махмуд ще заподозре всеки, който се приближи до отвлечения самолет. Биха могли да предположат, че похитителите не са глупави.

Биха могли да се досетят, че по лошия английски език и акцент ще разберат, че са германци. Останалото е ясно. А на всичко отгоре и безсмысленото твърдение, че били дошли приятели на похитителите. Че откъде ще се вземат те на това летище сред нажежената пустиня? Логично би било да бяха дошли подплашени, но равнодушни местни техници, които биха гледали колкото се може по-бързо да изпълнят задачата и да се измъкнат от опасната зона. Едва ли биха се занимавали с похитителите. Изглежда, че е трудно да се мисли логично в такива напрегнати положения.

Доказателство за това е поведението на пилотите. Шуман и Фитор. Те също допускат тактически грешки.

– Що минем откъм дясната страна – викал Хелт по мегафона.

– Ще минете отгук, отляво! – заповядал Махмуд.

– Няма смисъл – викал Хелт, – можем да скачим агрегата само от дясната страна.

– Казах отляво! Мъжете край агрегата си светели с батерийки. Когато за миг Хелт осветил лицето си, Шуман го разпознал и, без да мисли, извикал:

– Но той е германец!

– Откъде знаете? – попитал Махмуд.

– То се разбира. По акцента. По това, как говори английски – отговорил командирът на самолета Шуман.

Махмуд се ужасил. Може би не му се е искало да повярва на това, което чул, изтичал до кабината и попитал Фитор:

– Що за хора са тези? С какъв акцент говорят?

– Може да са германци – отговорил пилотът.

– Агенти! Искат да атакуват самолета! – започнал да крещи Махмуд, изтичал до отворената врата и изстрелял цял пълнител в мрака. И четиримата избягали.

Работещият агрегат останал близо до самолета.

Непонятното днес поведение на двамата пилоти е пример на психоза, да я наречем „атмосфера на спасителния сал“, на който при опасност, застрашаваща ги отвън, похитители и похитени се превръщат в колектив с аналогични интереси. Макар че това изобщо не е истина. Интересите им са различни, но външно се доближават: иска им се да мине опасността, всичко да остане зад гърба им, да отърват кожата.

Отношенията между похитители и похитени започват да се изменят. Отначало никой не смее дори да мръдне. Но сега заложниците отиват спокойно до вратата, хората се преместват по-близо до източника на въздух, най-после майките седат до децата си, а Фитор можел да излиза извън самолета. Впрочем нищо друго не им оставало. Тъй необходимият им работещ агрегат бил толкова близо.

Не е било толкова лесно да се излезе от самолета, вратите са на няколко метра височина. Задната стълбичка може да се пусне и без ток, за подобни случаи има механично устройство. Само че Махмуд се изплашил да не би после да не може да се вдигне. Тогава спускат Фитор в тъмнината по завързани завивки.

– Не се опитвайте да избягате! Държа ви непрекъснато на мушка! – заплашвал Махмуд.

Би могъл да избяга, но не го сторил. Ала не успял и да скачи агрегата. Накрая се върнал в самолета с празни ръце. Някои от заложниците

му помогнали да се качи горе. Станало ясно, че без климатична инсталация не ще могат да изкарат следващия ден, затуй Шуман взел поне батерийката и по морзовата азбука започнал да подава сигнали SOS по посока на контролната кула. Призори пристигнала кола от хангара, механици с нова батерия, релето започнало да действа, агрегатът бил скачен, лампите в отвлечения самолет отново светнали, вентилаторите също заработили и зложниците започнали да се обличат.

Докато през нощта опитвали да скачат агрегата, на противоположната страна на летището кацна още един самолет на „Луфтханза“. На борда на „Боинг 707“ имало виден пътник – западногерманският министър Ханс-Юрген Вишневски, и придружаващите го лица. Той отишъл в контролната кула, за да преговаря с шейх Рашид и да поиска решение за намесата на специалната противотерористична група ГСГ 9.

– Всичко, което е нужно, що сторим сами – казал шейхът. – Баща ми ми повери тази работа. Намеря ли за уместно да използвам военна сила, ще сторят това нашите войници. Уверявам ви, господин министре, че ще направим всичко, което е по силите ни за да освободим зложниците.

С министъра пристигнал и психологът Залевски. Скоро разбрал, че действията от позиция на силата (впрочем този начин на действие бил избрал шейхът) нямат надежда за успех. Психологът знаел от опит, че на похитителите трябва да се внуши, че за тях акцията ще завърши успешно, че трябва да се преговаря с тях, да се изчака, докато психически се уморят, тоест станат по-податливи, и непрекъснато нещо да им се обещава. Ако стигнат до убеждението, че положението им е безнадеждно, у тях може да настъпи идеен срив, а от него до трагедията има само една крачка.

Залевски помолил шейха да му разреши да говори с похитителите по радиостанцията. Шейхът не се съгласил:

– Аз говоря като тях на арабски – казал. – А съм и убеден, че като арабин мога да разбера техния начин на мислене по-добре от един европеец.

Денят започнал до известна степен спокойно на борда на самолета. След отстраняването на опасността та от задушаване поради горещината всички въздъхнали облекчено. Похитителите вече не се държали така агресивно, както преди, не заплашвали с гранати с извадени предпазители. А когато Махмуд научил, че стюардесата Старингер навършва двадесет и осем години, поръчал торта и шампанско. Създаде се необяснима атмосфера. Махмуд като че ли съвсем се променил. Обслужващият

персонал на летището донесъл торта с двадесет и осем свещи, а той влязъл в салона за пътниците и съобщил:

– Нашата стюардеса Анна-Мария Старингер днес чествува своя двадесет и осми рожден ден. Всичко най-хубаво!

Запалили свещите, разрязали тортата, налели шампанското в пластмасови чаши и за миг имали чувството, че са на ученическа екскурзия.

– Наздраве за нашата мила Анна-Мария – вдигнал Махмуд чашата с шампанското. Невероятно празнуване на рожден ден!

Между другото откън кацнал още един самолет, двуморният реактивен „Хокър-Сидли“ с командира на специалната група ГСГ 9 за борба срещу терористи Улрих Вегенер и съветници по сигурността. Вегенер трябвало временно да остави яките си момчета в Анкара. Впрочем през това време за зла участ започнали да се обаждат журналистите. Телеграфните агенции, а след тях и радиостанциите съобщили, че подир похитителите и заложниците отлетял специален, обучен за борба срещу терористи отряд от готови на всичко момчета със специално снаряжение. И тъй като никой не бил забравил израелската акция на Ентебе през 1976 г., световната общественост, но главно жадните за сензации журналисти, очаквали голямо и драматично събитие! Но не го дочакали.

Пръв разговарял с Вегенер министърът Вишневски, като го посъветвал да не споменава нито дума пред шейха за истинската си мисия. Излишно предупреждение. Впрочем Вегенер изобщо не стигнал до шейха. Откарали го в хотел „Интерконтинентал“ и му предоставили достатъчно време, за да си вземе горещ душ. После се върнал на летището, където се срещнал със старите си познати от Англия майор Морисън и сержант Дейвис. И двамата били от специалния полк на английските въздушни сили, обучен за действия в тила. Любимо занимание на младите парашутисти били саботажите на чужда територия и борбата срещу терористи. Доста голяма практика били придобили по време на службата си в Северна Ирландия.

Англичаните пристигнали като подкрепление след разговора на западногерманския канцлер Шмит с английския министър-председател Калахън. Помощта не била нито желателна, нито необходима, а в момента дори и не било възможно да бъде оказана. Шейх Рашид настоявал на своето: ако се наложи, неговите войници ще се справят с терористите.

Не обръщал никакво внимание на възражението, че не са обучени за такъв вид борба, че не знаят как да влязат в самолета, дори тутакси възразявал, че ако потрябвало, щели да се научат. Срещата с майор Алистър Морисън и сержант Бари Дейвис била обаче важна от друга

гледна точка. Впрочем Вегенер си спомнил как при едно неотдавнашно посещение в казармата на ГСГ 9 в Хангелар недалеч от Бон му били демонстрирали ново удивително средство за борба срещу терористи и най-вече срещу похитители на самолети. Това били ослепителни ръчни гранати, напълнени с магнезий, които след падане експлодирали с ослепителен блясък и огромна взривна вълна, така че в продължение най-малко на шест секунди никой наоколо не бил в състояние да прави каквото и да е. След като шейх Рашид разбрал какви експерти са се събрали в Дубай, решава да обучи войниците си по нападение на отвлечени самолети. Инструктор трябвало да бъде преди всичко Вегенер. Отишли на едно близко военно летище, на бетонния плац поставили самолет „Боинг 737“ също като отвлечение и Вегенер можел да започне обучението. Бедуините на шейха били ученолюбиви, не минало много време и те разбрали какво се иска от тях, научили как да отварят аварийните изходи на самолета отвън, да скочат на крилото, да пропълзят под корпуса на самолета и да опират отстрани стълбичката.

Нощта преминала сравнително спокойно. Най-важното събитие с големи последици се разиграло тихо. Махмуд отново не спял. Седял в пилотската кабина на седалката на втория пилот с ръка извън полуотворения прозорец, държейки малък транзистор. Слушал новините по арабските радиостанции. Между другото научил, че на няколко пъти умният и безстрашен командир на самолета Шуман е предал незабелязано от завзетия самолет данни за терористите. После арабската радиостанция предала разговора с министъра на отбраната на Обединените арабски емирства шейх Рашид и Махмуд чул от устата на високопоставения арабски държавник най-похвални думи за командира на полета Шуман. Станал и започнал да беснее.

Цяла нощ не мигнал. На сутринта решил:

– До девет часа самолетът да бъде зареден – съобщил на кулата. Ако това не станело, той щял да започне, след изтичане на ултиматума да екзекутира заложниците. Първо щял да разстреля един деветнадестгодишен младеж, после един двадесет и три годишен и на всеки пет минути следващия. После пак повторил условията си, при които бил готов да размени заложниците.

Изведнъж настъпила тишина. В девет без десет Махмуд избрал първите жертви – един холандец и едно западногерманско момиче. Откара ги в коридора между първа и втора класа, където трябвало да коленичат на килима. После започнал да брои по микрофона минутите: остават още девет минути... още осем...

Дали тези, които трябвало да бъдат „екзекутирани“ като предупреждение за решаващите фактори в Бон, са били само случайно избрани жертви, или Махмуд е действувал по някакъв рационален ключ? Западногерманският психолог Волфганг Залевски и неговият съавтор Ланц (*Die neue Gewalt und wie Man thr begegnet*¹⁷) рисуват случая, който е продължение на драмата на масовото убийство на римското летище „Фиумичино“ при отвлечането на 17 декември 1973 г. на самолета „Бонинг 737 Уърмс“ на „Луфтханза“.

Тогава похитителите заповядали на командира да лети за Атина, където искали да принудят гръцките власти да освободят от затвора няколко техни осъдени съмишленици.

Самолетът кацнал на летище Елиникоа в 14,48 ч и похитителите започнали да преговарят. Техен партньор бил служител от местната авиокомпания „Олимпик еървейс“, принадлежаща на милиардера Онасис, тъй като политическите и правителствените служители отказали да преговарят с похитителите. Това ги ядосало и решили да демонстрират сила. Единият от тях, висок як убиец с тъп израз, започнал да подбира жертвите. Часът бил около 17, когато тръгнал между седалките. Вглеждал се в лицето на всеки заложник. Както вече знаем, сред тях е имало италиански митничари, един служител от западногерманското разузнаване, един италиански полицаи, един член от екипажа на етиопски самолет, неуспял да избяга от похитителите, три стюардеси и един тъмнокос мълчалив мъж. На шестия ред седал италианец от обслужващия персонал на летището. Той бил с късо подстригани коси, а белият му монтьорски комбинезон бил целият мокър от пот под мишниците. Бил крайно внимателен, страхувал се да поговори с някого, никого не поглеждал, искал на всяка цена да остане незабелязан и затова се плъзнал надолу по седалката. Човекът с белия монтьорски комбинезон бил толкова разстроен, че си бил одрал с нокти лицето до кръв. Когато арабинът минавал покрай седалките и си избирал жертвите, дребният италианец гледал настрани.

– Ти! – произнесъл похитителят смъртната присъда. – Тръгвай с мен!

От страх не можел да стане. Не бил в състояние да ходи. Като насън се заклатушкар към помещението, където стюардесите подготвят храната и напитките, паднал на колене и започнал да моли за милост. Викал, че го чакат малки деца в къщи, нека се смият над него, на

---

17. Новото насилие и как да реагираме срещу него (нем.). – Бел. ред.

никого нищо не бил направил и за нищо не бил виновен.

– Отворете вратата – извикал убиецът и тласнал дребния италианец към задната част на самолета.

После се чули автоматни изстрели, мъжът в бяло паднал и убиецът с двама колеги изхвърлили през вратата трупа на бетонния плац.

Терористът случайно ли е избрал изплашения дребен мъж? Залевски казва, че не. Днес вече има написани студии за подобни ситуации, а може би съществуват и някакви правила, по които неволно постъпват терористите. Тъкмо тези подплашени, изолирано седнали зложници се набиват право в очите на насилниците. Италианецът седял самотен, доста далеч от останалите, и неговият панически страх бил видим. Той бил беззащитен, антипатичен човек, а такъв по-лесно може да бъде убит.

Междувременно Махмуд броял минутите, младежът и девойката, коленичили на килима, треперели от страх. В тези драматични минути, та нали се касаело за живота на невинни хора, всички почувствували като освобождение вика: „Цистерната идва!“ Може би четири или дори три минути преди изтичането на ультиматума от контролната кула изпратили кола с керосин. Настроението още повече се подобрило, когато от снабдителния център пристигнала колата със закуски. Самолетът се подготвял за старт, а шейх Рашид направил последен опит:

– От името на президента на Обединените арабски емирства и от името на всички техни граждани ви моля да пуснете зложниците или поне жените, децата и болните.

– Благодарим на представителите на правителството на Обединените арабски емирства за съдействието – отговорил Махмуд. – Много съжаляваме, че трябва да отхвърлим молбата ви. Срокът е известен. След изтичане на ультиматума ще действваме.

– В името на милосърдния бог и от името на човечеството пуснете поне децата – молел шейх Рашид.

– Най-напред западногерманските и турските власти трябва да пуснат на свобода нашите приятели.

– Ние не можем да окажем никакво влияние в случая – казал шейхът.

– Тогава как можете да искате от мен да пусна зложниците?

Бойанта единица от бедуини била вече готова за атака. Тя получила необходимите инструкции от английските специалисти и от Улрих Вегенер, но изведнъж шейх Рашид променил становището си. Впрочем той бил получил нареждане от баща си по телефона да не се бърка в тая работа. На борда на самолета има само чужденци, ако нещо им се случи,

световната общественост ще стовари отговорността върху правителството на Обединените арабски емирства.

Край на акцията срещу терористите. А те междувременно се готвела да излетят. Махмуд помолил контролната кула да бъде извикан западногерманският посланик, защото искал да говори с него преди старта. Ханс-Йоахим Ноймен пристигнал и сложил слушалките.

– Федерална република Германия разполагаше с 60 часа. Сега срокът е почти към края си. Предупреждавам, че нито аз, нито моите приятели отговарят за жертвите. Те ще тежат на съвестта на Хелму Шмит. Той ще носи отговорност за всичко, което ще се случи. Досега не се е обадил. Сега не му остава нито секунда време. Ще екзекутираме пътниците и екипажа. Дадохме ви достатъчно време, но вие не реагирахте... Ще хвърлим самолета във въздуха, преди да стигне до следващото летище. Разговора води капитан Махмуд.

Похитителите са разочаровани. Летейки към арабските страни, те са очаквали горещ прием и подкрепа от страна на местните органи. Решават да направят последен опит с надеждата, че ще бъдат добре приети.

Сметките им излизат криви. Нито едно правителство не иска да има нещо общо с тях. Махмуд бил уморен. Цяла нощ бдял и не се доверявал на пилотите и на стюардесите. Заповядал им да подготвят самолета за излитане, но отказал да им каже закъде.

– Добре, капитане, но на мен ми е нужна техническа информация за старта. Най-малкото данни за времето.

– Искайте прогнозата в радиус от две хиляди мили около Дубай.

Стартират в 15,19 ч местно време (12,19 ч средноевропейско време) и се насочват към Оман.

Когато навлизат в зоната с добра чуваемост, поискват от контролната кула разрешение за кацане. Положението се повтаря. И тук се дистанцират от похитителите.

– Летището не приема, пистите за кацане са блокирани!

– Към Аден – решил Махмуд мигновено. Пилотите започват да изчисляват. „Боинг 737“ не е самолет за далечни полети, но ако се издигнат на височина 11 000 метра, където разходът на гориво е най-малък, биха могли да стигнат до Аден с наличния запас от гориво.

Още във въздуха терористите започват да се подготвят. Прикрепват към вратите и стените на салоните експлозивни, принуждават всички жени да събуят чорапите и чорапогашниците си, с които стюардесите трябвало да завържат ръцете на заложниците отзад. Никой не знаел

какво готвят терористите. А и те не подозирали какво ги очаква.

Летището отказва да приеме отвлечения ландшът. Напразно командирът на самолета Шуман доказвал, че трябва да се спусне, че няма гориво за по-далечен полет, че така или иначе трябва да кацне. Спуснали се на по-малка височина, от която се виждало летището, и се убедили, че всички писти за кацане са блокирани от военни бронетранспортъори, че други продължават да пристигат, и разбрали, че кацането на бетонния плац е невъзможно.

– Подгответе пътниците за аварийно кацане – казал Шуман на стюардесите.

Развързват или срязват вървите, с които били завързани пътниците, събират в найлонови торбички гребените, химикалките, очилата, брошките, просто всички предмети, които при силен удар биха могли да отскачат и да наранят някого, а на по-възрастните пътници прибират и зъбните протези. Всички затегнали коланите, навели глави към коленете и чакали удара.

Зад лостовете за управление бил Фитор. Прелетял един-два пъти ниско над летището, видял пясъчните ивици покрай главната писта за кацане и решил да се приземи. Нищо друго не оставало. Всички били подготвени, само Махмуд седял в пилотското кресло с незатегнат колан и безучастно гледал напред.

– За бога, колана! – извикал Фитор, когато забелязал, че не е затегнат, и направил рязък завои със спускащата се машина. Маньовърът бил опасен, самолетът вече бил на малка височина. По-късно Фитор не бил в състояние да обясни кое го е накарало да вземе толкова рисковано решение. Защо е искал да спаси живота на похитителя и да заложил на картата сигурността на останалите? Няма отговор на някои въпроси относно реакцията на човешката психика в крайно напрегнати ситуации. Бандитът затегнал колана си, Фитор завършил кръга и показал майсторско изпълнение: чудесно кацане върху пясъка. Когато самолетът спрял, пътници и похитители ръкопляскали на пилота.

Смрачавало се. Големият самолет стоял в нажежения пясък. Едва успели пътници и пилоти да си отдъхнат, когато настъпило друго вълнуващо събитие. Към самолета се затичали стотина войници. Обкръжили ландшът с готово за стрелба оръжие. Махмуд видял, че зад първата редица те образуват втора и трета и че пристигат бронирани машини като подкрепление на пехотата.

– Не стреляйте, ние сме приятели! – викал пилотът по мегафона през прозореца на кабината, после отворил всички врати, тичал от една

врата към друга и викал в сумрака: – Това е западногермански самолет. Наложил се да кацнем принудително. Бихме искали да говорим със западногермански дипломатически представител!

Тишина. Войниците стояли разкрячени с насочено към самолета оръжие.

– Изпратете тук някое отговорно лице. Трябва да преговаряме с някого! – опитвал се да убеди войниците Шуман.

Нищо не помагало. Тогава грабнал мегафона Махмуд и дълго време ги убеждавал на арабски език. Никой не се обаждал. Цели тридесет минути пълно бездействие. Накрая в мрака се чул глас по мегафона. Махмуд изслушал съобщение на арабски език. После се обърнал към пилотите и отчаяно констатирал:

– Нищо не помага. Трябва да се махаме оттук. След рискованото кацане нито единият, нито другият пилот смятали, че може да се стартира. Те били убедени, че колесникът не е в ред, че в турбините сигурно е попаднал пясък. В тъмнината Махмуд превеждал съображенията им. След малко край самолета се появили няколко мъже с работни комбинезони.

Проверили колесника и съобщили:

– Всичко е наред, можете да стартирате! Махмуд бил съкрушен, той дори не протестирал когато командирът Юрген Шуман казал:

– Та тъкмо на тия ли ще вярваме! Трябва лично да проверя.

Шефът на похитителите кимнал, Шуман погледнал Фитор. Използвали съоръжението за аварийно спускане и Шуман потънал в тъмнината. Фитор и Махмуд седели до отворените врати и чакали да чуят какво ще каже той. Светлината на джобното фенерче блеснала от едната, после от другата страна, след миг командирът извикал:

– Наистина е в ред. Никакви деформации. Изглежда нищо му няма.

Джобното фенерче угаснало, Шуман млъкнал. Няколко минути чакали.

– Юрген! – извикал Фитор. Никакъв отговор.

Юрген, къде си?

Пак никой не се обадил.

Върни се. Йеменците ще те убият!

Макар и късно, Махмуд разбрал, че командирът е избягал. Вдигнал мегафона и дълго обяснявал нещо на арабски, взирайки се в мрака. Никакъв отговор. Станал, влязъл в салона и съобщил на заложниците:

– Ако не се върне, ще хвърлим самолета във въздуха. А ако се върне, ще бъде застрелян. Друга възможност няма.

Махмуд бил разгневен и не се владеел. Нервно се разхождал насамнатам, а после застанал на вратата.

Изведнъж решил, отишъл в пилотската кабина, взел мегафона и дълго говорил възбудено на арабски. Върнал се към отворената врата, където на пода седал вторият пилот Фитор, и сухо му известил:

– Казах на йеменците, че ако пилотът не се върне, ще хвърля самолета във въздуха. Обещаха ми, че ако го намерят и той откаже да се върне в самолета, ще го разстрелят.

Драмата продължила тридесет минути, но те се сторили цяла вечност за всички в самолета. Фитор и стюардесите не вярвали, че Шуман ще избяга и ще ги остави в ръцете на терористите. Предполагали, че той ще се опита да се свърже със западногерманските власти, за да ги подтикне към действия. И до днес не е установено какво собствено е правил Шуман през този тъй дълъг половин час. Самият той нямаше възможност да разкаже за своята постъпка, а от йеменците никой нищо не узна. Едно е сигурно, че в хода на събитията моментът е бил драматичен и по всяка вероятност решаващ, явно е подтикнал спасителите към действия.

Махмуд бил на края на психическите си сили и това било логично, та нали не бил спал поред толкова дни. Неговото недобро нервно състояние обаче повишавало опасността от безразсъдни действия. В този момент той седал в пилотската кабина със слушалки на ушите и напрегна то слушал:

– Хванали са го – казал после на Фитор. – Хванали са го и ще ни го предадат. Ще го екзекутираме. Той ни измени. Заради пършивия си живот той рискува живота на всички ви. Затова ще умре.

Според разказите на заложниците и стюардесите малко след това настъпил краят на трагичния епизод.

Махмуд чул стъпки и гласове отвън. Станал.

– Вече го водят – съобщил и се обърнал към стюардесата Дилман: – Пуснете задната стълба.

Отвън стоял Шуман, мирно, а на разстояние цели сто метра зад него стояла редица войници. Задната стълба докоснала плаца. Шуман бавно се изкачил. После минал по пътеката между седалките към салона за първа класа, където го очаквал Махмуд.

– На колене! – изкомандувал.

Командирът на самолета Шуман изпълнил заповедта. Коленичил пред терориста с вдигнати ръце. Махмуд застанал разкрячен. Другите похитители застанали зад него с оръжие в ръка.

– Това е революционен трибунал – известил Махмуд. – Изложи

всички на опасността да ги хвърлим заедно със самолета във въздуха. Веднъж вече ми измени. Този път няма да ти простя. Виновен ли си или не?

– Капитане – казал Шуман тихо и спокойно, – имах неприятности. Не можех да се върна веднага в самолета.

– Виновен ли си или не? – крещял Махмуд и насочвал пистолета към Шуман.

– Извинете, господине – казал Шуман, – нека да ви обясня, имах неприятности ...

Махмуд ударил Шуман по лицето.

– Виновен ли си?

– Господине, оставете ме да ви обясня, не можех да се върна при самолета.

Махмуд отново го ударил. После стрелял. Командирът на самолета Шуман се сгромолясал. Настъпила тишина, само отвън се чували стъпките на войниците.

След туй се чул пресекаващият глас на Сухайда Сайях, но прозвучал неубедително:

– Който мръдне, ще бъде застрелян! Който плаче ще бъде застрелян! Който проговори, ще бъде застрелян!

Махмуд запалил цигара. Ръцете му треперели.

Угаснали лампите. Всички, и аварийните. В резервоара на агрегата нямало нито капка керосин. Тялото на Шуман било проснато на пътеката в салона за първа класа, покрито с одеяло. Фитор седял до отворената врата и се опитвал да не мисли за нищо. В тъмнината се чули стъпки. Появил се офицер и съобщил:

– Трябва да излетите! Незабавно! Ще ви окажем техническа помощ. Но трябва да се махате веднага щом се подготвите.

Махмуд се подчинил. Страхувал се от йеменците. Надявал се да намери тук закрила или поне да бъде разбран, но изпитал само разочарование.

– Подгответе самолета за старт! – казал на Фитор, отишъл до отворената врата и попитал офицера:

– Може ли да изхвърлим от самолета един труп?

– В никакъв случай!

Известно време се поколебал. Върнал се в кабината. Извикал на съучастниците си и на стюардесите:

– Увийте го в одеяло и го сложете в гардероба. Ето там, в средния!

Никой не бързал, а и на Махмуд не му се искало да помага. Но все

пак най-сетне затворили вратата зад убития командир. Дошли техници от наземната служба с агрегат и помогнали на Фитор да стартира. При кацането лампите на крилата се били счупили, затуй трябвало да изви-кат лека кола, която застанала пред предната част на самолета и осветя-вала пътя на пилота. Налагало се да бъде извършен смел и опасен ма-ньовър и никой не подозирал какво може да причини пясъкът в турби-ните. Но Фитор нямал избор, тъй че в края на краищата самолетът се оказал на бетонния плац.

Отвели го чак на края на пистата за старт и едва там напълнили ре-зервоарите. А наоколо имало стена от бронетранспортъори и войници с насочени автомати.

Механиците работели като при състезание, машината била подгот-вена бързо. Само че Фитор не смеел да стартира без лампи, а до разсъм-ване оставали още два часа.

– Не мога да стартирам на тъмно. Нямам лампи. Но дори и ако по някакъв начин се издигна, без лампи не мога да кацна. Нямам навигаци-онни данни. Турбините са пълни с пясък. И най-главното – не знам на-къде ще летя – отбивал Фитор заповедта.

– Нареждаме ви незабавно да стартирате – чувал се гласът на дис-печера от кулата.

– Закъде ще летим? – попитал пилотът Махмуд.

Махмуд мълчал.

– Дайте ми прогнозата за времето в радиус хиляда мили – помолил Фитор контролната кула.

– Можем да ви я съобщим само за определено трасе.

– Тогава ми дайте прогнозата за трасе на юг, на югозапад и на север.

– Всички данни ще получите във въздуха! Стартирайте!

Фитор изпълнил нареждането. Нищо друго не му оставало. Самоле-тът се отлепил от бетонния плац на аденското летище Хормаксар в три часа сутринта местно време в понеделник, 17 октомври 1977 година.

Вече във въздуха, след преодоляване на опасността от прелитането над планините, обкръжаващи Аден, Фитор се обърнал към Махмуд:

– Накъде?

– За Могاديшо – отговорил Махмуд.

– Какво? – попитал Фитор. – Къде е това?

– Сомалийската република.

– Никога не съм бил там.

Погледнал картата. Намерил Джибути, над който трябвало да

прелетят. Поискал данни за времето на летището в Мogaдишо и летял по навигационната система „Белет Уен“. Малко след това дочул радиосигналите на Мogaдишо. Слънцето изгряло. Фитор направил кръг над морето и забелязал пистите за кацане. Решил да не съобщава за кацането. Страхувал се, че ще чуе познатото му изречение – летището е затворено.

Отвисоко виждал, че пистите за кацане са свободни, толкова рано на летището нямало никакво движение и решил да кацне без разрешение и без оповестяване.

Успял. Самолетът бавно рулирал към сградата на летището. През това време Махмуд крещял по мегафона:

– Аз съм капитан Мартир Махмуд, операция „Котре-Кадум“. ...

Явно никой не го разбирал, затуй Фитор решил да обясни неоповестеното си кацане:

– Говори вторият пилот на западногермански самолет. Нямах намерение да кацам на тукашното летище. Но съм принуден да изпълнявам заповедите на капитан Мартир Махмуд.

– Тук кулата, тук кулата, почакайте, моля, трябва да получа инструкции.

На плаца се появили няколко войници. Оглеждали с любопитство самолета. После застанали в кръг на около десет-петнадесет метра от самолета.

Капитан Махмуд сложил ръка върху рамото на Фитор и казал:

– Направихте невъзможното. Казах си, че няма ви ви застрелям. Можете да си отидете. Свободен сте.

Фитор не подскочил от радост и не обсипал Махмуд с благодарности. Само мълчал и гледал в пода. За секунда си представил целия си живот. Спомнил си за жена си Ренате и я видял как крачи в погребалното шествие подир ковчега му. Като на екран се нижели пред него отдавнашни картини: Юрген като ученик електромеханик, като радист в бундесвера, подофицер от военноморския флот, слушател в авиационното училище, три хиляди летателни часа с военни машини, после край на военната кариера и добро място в „Луфтханза“. Един ден би могъл да стане командир на самолет, да си построи къщичка в провинцията с кадифена тревна площ под прозорците. Ала въпреки това казал:

– Не. Ще остана.

Фитор и стюардесите имали чувството, че правителствените фактори в Бон не са били информирани за истинското положение на нещата, че иначе отдавна са щели да предприемат нещо за спасяването на

екипажа и на пътниците. И когато им се удава възможност, те се опитват лично да информират д-р Михаел Либал, западногермански представител в Сомалийската демократична република. По покана на местните власти д-р Либал пристига на летището и сяда до радиостанцията.

– Няма повече да преговаряме – съобщава му Махмуд. – Условията са ви известни. Ще хвърля самолета във въздуха с всички, които са на борда, в 14 часа средноевропейско време, тоест в 17 часа местно време, ако до това време затворниците не бъдат на борда.

После разрешил на стюардесата Габи Дилман да разговаря лично с посланика. Тя се опитала да обясни положението. На борда има деца, болни, силите на всички са на изчерпване. В ужасната горещина трупът на командира Шуман започва да се разлага. Ако не бъдат спасени, не ще издържат дори и двадесет и четири часа.

Докарали закуски, разрешили да се откара трупът на командира Юрген Шуман с линейка, определили място за самолета на края на плаца. После с помощта на пожарникарски коли преместили ландшафта.

Другият боинг на „Луфтханза“ със западногерманския държавен министър Ханс-Юрген Вишневски, с командира на групата ГСГ 9 Улрих Вегенер и с психолога специалист Волфганг Залевски излетял от летището в Дубай за Аден-Хормаксар. Но аденското летище отказало да му даде разрешение за кацане.

Радистът поддържал постоянна връзка с централното управление на „Луфтханза“ във Франкфурт на Майн.

– Тук централа, тук централа, как ме чувате? – прозвучава в слушалките.

– Приемам.

– Важно съобщение на федералния канцлер за държавния министър Вишневски. Държавният министър Вишневски е упълномощен да води неограничени преговори с йеменското правителство. Пълномощието се отнася и за разговори относно помощта за развитие на НДРЙ.

И тъй държавният министър Вишневски предоставя на контролната кула на летище Хормаксар в Аден да оповести съобщението, за да се разбере, че става въпрос за изгодни преговори, и да бъде уведомен министърът на външните работи. Но и в този случай не постига успех. Аден не иска да има нищо общо с акцията. И тъй боингът с видни личности на борда кръжал над пустинята дотогава, докато получил разрешение за кацане в Джида.

Министърът слязъл, другите останали в самолета. Но и тук преговорите били безуспешни. Сутринта научават, че самолетът със

зложниците е кацнал в сомалийския град Могадишо. Моментално решават да стартират. Съответните органи в Могадишо с удоволствие им разрешават да кацнат. А Вегенер още във въздуха научил, че групата с неговите елитни воители, която трябвало малко преди това да напусне територията на Турция, вече е отново в самолета някъде над Средиземно море.

Могадишо е столица на Сомалийската демократична република с международно летище, отдалечено на 6 километра от центъра на града. Федералният канцлер Шмит се бил свързал с президента на републиката Мохамад Сиад Баре и му бил обяснил положението. Затова самолетът получил разрешение за кацане и на летището чакала кола, която откарала министъра в президентския дворец, а останалите в хотел „Куруба“. По-късно всички се срещат в сградата на летището с началника на сомалийския полицейски корпус генерал Абдулахи.

– В пет часа искат да хвърлят самолета във въздуха – казва генералът. – Какво можем да направим, за да предотвратим това?

В никакъв случай не трябва да позволим да бъде унищожен самолетът – казва шефът на ГСГ 9 Вегенер. – Трябва да ги атакуваме.

Взема лист хартия и разяснява на генерала плана.

– Ще трябва да обясните това на нашите войници.

Вегенер опитва, дори започва да тренира нападение на самолет със сомалийски подразделения, но след час капитулира. Разбира, че тези маркар и усърдни момчета не ще се справят със задачата. Не остава нищо друго, освен отново да започне да преговаря с тукашните представители на правителството и да ги убеди, че е необходимо да бъде хвърлен в боя специалният отряд ГСГ 9. Договарят се за съвместна западногерманско-сомалийска акция, но участието на местните войници е само формално.

Терористите в отвличения самолет забелязали, че пред сградата на летището е кацнал самолет на „Луфтханза“. Когато капитан Махмуд научил от контролната кула, че са пристигнали представители на западногерманското правителство, той отказал да преговаря с тях.

Исканията били известни, ултиматумът също, нямало за какво повече да се разговаря. Само че от този момент Махмуд вече трябвало да се бори срещу превъзхождащите го опитни политици, военни и полицейски специалисти и психолог, който имал по-добра представа от всеки друг за терористите и тероризма. И тъй между контролната кула и пилотската кабина на отвличения самолет започват преговори, чийто ход е записан на магнетолфонна лента. Записът е нещо като протокол на

акцията и същевременно прозорец, през който даже и днес може да се види криволичещият фон на последвалите събития и да се надникне в тайната на мислите и поведението на терористите.

– Говори началникът на полицията генерал Абдулахи. Слушайте внимателно – прозвучава в слушалките на пилотската кабина на ландшъта.

– Говорете, генерале – казва Махмуд.

– Западногерманското правителство няма намерение да приеме вашите условия. До този момент нямаме никакво известие, че ще ги приеме. Ето защо сомалийското правителство ви моли да освободите пътниците и екипажа. Гарантираме ви безопасно оттегляне. Не искаме да позволим невинни хора да страдат заради нещо, което не ги засяга. Превключвам.

– Говори капитан Мартир Махмуд. Разбрах искането ви, генерале, а и съобщението, че правителството на ФРГ отказва да изпълни нашите условия. Следователно нищо не се е променило. След изтичане на ультиматума ще хвърлим самолета във въздуха. Повтарям: ще хвърлим самолета във въздуха в три часа средноевропейско време, тоест след час и тридесет и четири минути. Благодарим ви за досегашните усилия. Благодарим на сомалийското правителство за неговото предложение. Но няма да се двоумим и ще хвърлим самолета във въздуха веднага след като изтече ультиматумът ...

– Разрешихме ви да кацнете, вие сте на наша територия – не се предава още генералът. – Трябва да помислите за гостоприемството, което ви оказваме. Затова още веднъж ви призоваваме за човещина: пуснете пътниците и екипажа. Тези хора не са се провинили...¹⁸

– Говори капитан Мартир Махмуд. Моите хора и аз ценим гостоприемството, което ни оказахте, и имаме предвид разрешението за кацане. Благодарим на президента и на сомалийското правителство. Изпращаме на президента Сиад Баре поздрав от капитан Мартир Махмуд и неговата бойна група и искаме още веднъж да му благодарим за това, което направи за нас. Само че сега съвсем не може да се промени решението, че след час и половина ще хвърлим самолета във въздуха.

– Въпреки това помислете върху моето предложение – казва генералът. – По-късно ще се свържа пак с вас.

На борда на самолета терористите се готвят за последното действие

---

18. Разговорите са водени на английски и не всички участници са владеели добре езика. Затова някои изречения звучат грапаво. Въпреки това не смятаме за уместно стилистично да ги редактираме, а решихме само да направим подбор. – Бел. авт.

на драмата. За вратата и за вътрешните прегради закрепват пластично взривно вещество. От бордовия фришоп изваждат кашони с уиски и коняк, както и всички парфюми и одеколони. Стюардесите получават заповед отново да съберат всички чорапи и чорапогащници и да ги нарежат на ленти. Един по един пътниците излизат на пътеката и Уабил Харб им завързва ръцете. Този път здраво, по-здраво от предишния, така че импровизираните белезници им се връзват в китките.

– Министърът на транспорта на Сомалийската република се обръща към капитан Мартир Махмуд. Искам да говоря с вас. Моля, слушайте – обажда се радиостанцията от кулата на летището.

Той повтаря това, което Махмуд вече знае. Федералното правителство няма да преговаря, сомалийското се позовава на приятелството. Навярно Махмуд не е доловил от разговора, че се симулира водене на преговори, с което се цели да се спечели време. Това е методът на Залевски. Психологът е в основата на разговорите; най-малкото, чувствувала се е неговата режисура. Парламентърите настояват на своето, похитителите също, а краят на ултиматума бързо приближава. Остава малко повече от час. Дотогава на кулата трябва да изготвят плана за освобождаване на заложниците.

Изтичат шестдесет и шест минути, в шестдесет и седмата сомалийските министри на транспорта и на информацията се опитват отново да склонят шефа на терористичната команда.

– Господин министър на информацията – казва Махмуд. – За съжаление не съществува никаква друга възможност: след 23 минути ще хвърля самолета във въздуха.

Подготовката за общата смърт на похитители и заложници продължава. Стюардесите отварят бутилки със спиртни напитки и терористите заливат килимите и седалките с алкохол, за да гори всичко по-добре и по-бързо. После идва ред на френските парфюми и одеколони. Сместа от шотландско уиски и френски „Шанел“ предизвиква непоносима миризма. Двете момичета, стискащи отново в дланите си гранатите с извадени предпазители, са твърде неспокойни.

Петнадесет минути преди изтичането на ултиматума се обажда пак радиостанцията.

– Говори контролната кула на Мogaдишо. Разбирате ли ме? Превключвам.

– Говори капитан Мартир Махмуд.

– Остават ни само 15 минути. Затова искаме любезно да ви помолим да удължите срока с още 30 минути. Трябва да опразним района зад

самолета, трябва да се отстранят съоръженията, да се отведат хората, молим ви, удължете срока. Превключвам.

– Ясно ми е, че не можете да опразните района за петнадесет минути. Заради президента Сиад Баре, заради сомалийското правителство и сомалийския народ приемам удължаването на срока с още тридесет минути. Благодаря ви, господине на кулата. А ако и това време не ви стигне, уведомете ме. Ще се посъветвам с членовете на моята група дали евентуално да не ви разрешим още 30 минути.

– Благодаря ви, Мартир Махмуд. А сега с вас иска да говори председателят на федералното правителство.

– Готов съм да го изслушам само заради сомалийското правителство и заради президента Сиад Баре. Готов съм да поговоря с представителя на западногерманския империалистически режим. Говорете, представителю!

Подготовката за общата смърт завършила. Стюардесите, терористите и пътниците броели минутите, които им оставали. Ако положението не е било толкова напрегнато, би могло да се каже, че в самолета се е възцарила дружеска атмосфера, общата съдба е сдобрила похитители и похитени. Обстановката наистина е била парадоксална, но и други случаи ни убеждават, че не е била единствената. Стюардесата разказвала на терористката за своята любов, а тя съжалявала Габи Дилман, че никога вече няма да види годеника си. В отговор пък Сухайда Сайях, известна на пътниците под номер 33 разказвала за любовните си приключения. Жалко, че бил дошъл краят на всичко. Когато се опомнила и започнала да им говори за борбата срещу безправieto и за самопожертвувателността в името на общото дело, думите ѝ прозвучали пресилено. Та тя била на двадесет и две години.

– Говори председателят на Федералната република доктор Либал. Имам важно съобщение за вас. Ще говоря много бавно. Превключвам.

– Слушам ви, представителю на фашистката империалистическа Западна Германия – отговаря Махмуд. – Говорете и прочетете вашето съобщение.

– Както навярно знаете, тук е делегация от висши представители на федералното правителство. Тя се ръководи от държавен министър, доверено лице на нашия федерален канцлер Хелмут Шмит. Държавният министър продължава да разговаря за създаването се положение с президента Спад Баре. Разбрахте ли ме добре? Превключвам.

– Всичко е ясно – казва Махмуд. След кратка пауза доктор Либал продължава. Говорът му е умишлено провлачен, говори бавно не за да

го разбере добре Махмуд, а за да се печели време.

Впрочем създаденият във връзка с кризата щаб на контролната кула на летището в Могадишо възприема тактиката на протакания и всичко, което става по-нататък, е насочено към една и съща цел.

– Въз основа на тези разговори е необходимо да се свържем по телефона направо с федералния канцлер на Федерална република Германия. Разбрахте ли ме? Превключвам.

– Разбирам ви добре – отговаря Махмуд, но в гласа му вече прозвучава нотка на нетърпение.

– Вече създадохме технически условия за подобен разговор. Но трябва да разберете, че поради техническата сложност не може да се проведе веднага. Разбрахте ли? Превключвам.

– Разбрах.

– Щом бъде проведен разговорът между държавния министър и федералния канцлер, навярно ще имаме за вас ново и важно съобщение. Разбрахте ли? Превключвам.

– Разбрах – отговаря Махмуд, но вече не вярва на приказките. – Достатъчно време имахте за всичко Изведнъж искате да преговаряте в последните десет минути. Как да разбирам този обрат в отношението на фашисткото империалистическо западногерманско правителство?

– Знаете много добре – със спокоен глас обяснява доктор Либал, – че нашето правителство трябва да поддържа тесен контакт с Негово превъзходитство президента Сиад Баре, а същевременно тукашният представител на моята страна трябва да бъде в тясна връзка с правителството във ФРГ. Следователно разберете, моля, че в техническо отношение връзката трябва тепърва да бъде осигурена. Ще се свържем с вас веднага щом разговорът започне. Превключвам.

– Кога смятате, че може да се осъществи връзката? – пита Махмуд.

– Засега не мога да ви кажа. Надявам се, в най-скоро време.

– Ще бъде печално, ако се осъществи чак след изтичането на ултиматума – казва Махмуд.

– Това е всичко, което мога да ви съобщя засега – завършва доктор Либал разговора. – Чакайте, моля, Край.

Махмуд се оглежда и забелязва движението по летището. Появяват се камиони, тук-там преминават военни джипове, взвод войници марширува в една посока, друг в обратната. Не вижда какво става отзад. Затова пита:

– Ало, контролната кула на летище Могадишо. Ало, контролната кула на летище Могадишо. Разчистиха ли войниците района?

Отстраниха ли самолетите и всичко, което принадлежи на сомалийското правителство и на сомалийския народ?

– Тук кулата. Отговорът е отрицателен, господине, Опиваме се да разчистим района. Както преди това ни намекнахте, бихме искали да ви помолим за удължаване на срока с още тридесет минути. Превключвам.

– Направете всичко колкото е възможно по-бързо – казва Махмуд.
– Повтарям, не искаме да причиним никакви щети на сомалийския народ и на сомалийското правителство.

– Тук кулата, тук кулата! Молим ви учтиво, господине, разрешете ни още половин час за разчистване на района.

– Ще се посъветвам с членовете на моята команда – казва Махмуд.

– Направете го, господине.

Не е известно дали Махмуд се е съветвал с някого. Неговият отговор идва толкова бързо, че едва ли е успял да се посъветва.

– От края на ултиматума изтекоха пет минути – съобщава. – Следователно остават ви още двадесет и пет минути. Благодаря.

– Мартир Махмуд – отговаря говорителят от контролната кула, – приехме вашето съобщение и ще уведомим за него висшестоящите лица. Благодарим ви за съдействието, Мартир Махмуд.

Постигат желаното. Разколебават решителността му. Щом веднъж е отстъпил, ще отстъпи и втори път. Вече не се съобразяват с новия срок и Махмуд престава да заплашва, че ще хвърли самолета във въздуха, по-скоро започва да разузнава, готов е да преговаря. След като изтича времето на удължения ултиматум, отново се обажда:

– Говори Махмуд. Новият ултиматум изтече преди дванадесет минути. Затворихте ли всички писти за кацане?

– Още не – отговарят от контролната кула. – Ще ги освободим. Чакайте, господине.

– Опитайте се да сторите това колкото се може по-скоро – казва Махмуд спокойно.

– Да, господине. Благодарим, че се отнасяте с разбиране.

Минутите текат и Махмуд не подозира, те междуременно са станали много неща. Преди всичко над летището се е появил западногермански самолетс две подразделения ГСГ 9. Както вече знаем, самолетът беше излетял в понеделник от ФРГ и пилотите не са знали накъде летят. Съгласно указанията от Бон кацат на остров Крит и зареждат самолета с гориво. После получават заповед да летят за Джибути, да кръжат покрай сомалийската граница и да чакат разрешение за кацане. Тъкмо вече запасът от гориво им бил намалял и пилотите решили да се спуснат на

летище Джибути и да заредят самолета, от Бон пристигнала заповед да отлетят за Могадिशо. Пристигнал автомобил с табелка „Фолоу ми“¹⁹ и изтеглил самолета във военната част на летището.

Похитителите не разбраха за негово кацане.

Командирът Вегенер поздравил войниците си и дал заповед да разтоварят техническите помагала и оръжието. Върху бетонния плац се появили няколко десетки младежи с пуловери и дънки, маратонки и спортни ризи. И започнали да разтоварват необикновенния багаж.

Междувременно командирът Вегенер тръгнал да разузнава. Било тъмно, тъй че можел да заобиколи самолета на подходящо разстояние и после да се доближи крадешком така, че да може да вижда откъм пясъчните дюни, заграждащи летището от едната страна. Пълзешком се промъквал все по-близо, дори би могъл да стигне незабелязано чак до корпуса на отвлечения самолет, но не било нужно. Върнал се и докладвал на министър Вишневски:

– Има надежда за успех на акцията. Моля ви, засега не искайте от мен никакви подробности.

В пилотската кабина на ландшъта се чул сигнал. Обаждала се кулата.

– Представителят на Федерална република Германия желае да говори с вас. Най-нови вести.

– Ще го направя само заради вас, заради сомалийския народ, сомалийското правителство и господин Сиад Баре. Говорете, представителю на западногерманското фашистко правителство – казва Махмуд.

– Чувате ли м.е, господин Мартир Махмуд? Говори германският пълномощник.

– Чувам ви добре, тоест имам добър слух, представителю на западногерманското фашистко правителство. – Ще ви предам важна новина. Току-що получихме съобщение, че осъдените в западногерманските затвори, за чието освобождаване настоявахте, ще бъдат докарани със самолет в Могадिशо. Но поради голямото разстояние между Федерална република Германия и Могадिशо не могат да бъдат тук по-рано от утре сутринта. Освен това чакаме предложения как да се свържем с турското правителство. Оттук това е неизпълнимо. Между другото, ако желаете напитки или хранителни продукти, моля, уведомете ни. Превключвам.

– Говори капитан Мартир Махмуд. Обръщам се към вас, представителю на фашисткото империалистическо западногерманско

---

19. Последвайте ме (англ.). – Бел. прев.

правителство. Осмелихте се да ме помолите за удължаване на ултиматума до утре сутринта, така ли, господни представителю на западногерманското правителство?

– По принцип да. Затворниците, които трябва да докараме тук, не могат да пристигнат по-рано поради голямото разстояние между Федерална република Германия и Мogaдишо.

– Какво е разстоянието между Федералната република и Мogaдишо, господин представител на западногерманското правителство?

– Не зная точно. Няколко хиляди мили, а може би и повече.

– Отговорете точно. Впрочем аз зная точното разстояние.

– Повторете още веднъж, моля.

– Искам точен отговор ...

– Добре. Ще установим и ще ви уведомим. Превключвам.

Мартир Махмуд съобщил на съучастниците си, че са победили. Западногерманците ще изпълнят условията и ще освободят затворниците. Хинд Алами започнала мигновено да развързва стюардесите. Убил Харб и Сухайда Сайях й помагали. Първо развързали втория пилот Фитор, а после всички заложници. Махмуд вървял по пътеката и с усмивка съобщавал:

– Ето на, най-после разбраха! Но много се туткаха!

Помолил Фитор да отиде с него в пилотската кабина. Там го попитал:

– Колко мили има оттук до Франкфурт? Вторият пилот взел картата и започнал да изчислява.

След малко заявил:

– Приблизително 7000 километра.

– За колко време може да се изминат?

– Ако се лети със 707 – мънкал Фитор на себе си и наум изчислявал, – това е 400 възела ... Да кажем осем часа плюс минус вятъра.

Махмуд се свързал с кулата на летището.

– Искам да говоря с представителя на империалистическото западногерманско правителство.

– Почакайте, господине. Ще пратя да го повикат. Ето, идва.

– Бих искал да ви предам важно послание, за да можем аз и моята команда да вземем решение. До изтичането на ултиматума остават само седем минути и половина. Окей, представителю на западногерманското правителство – казва Махмуд объркано. На кулата не разбират и доктор Либал трябва още веднъж да попита:

– Повторете, моля, не ви разбрах.

– Умийте си ушите и слушайте внимателно. Говори капитан Мартир Махмуд. През следващите седем минути и половина трябва да ни се обадите, за да мога да реша дали да чакаме докато докарате тук затворниците, или да настояваме за предишния ултиматум. О'кей, разполагате с още седем минути – казва Махмуд и на другата страна не ѝ става ясно какво всъщност иска. Министърът Вишневски, доктор Либал и психологът Залевски обаче продължават играта. А специалистите на Вегенер се подготвят. Нощта е тъмна и задушна.

– Добре, господин Мартир Махмуд, почакайте, моля. Чувате ли ме?

– Не съм никакъв господин Мартир Махмуд, аз съм капитан Мартир Махмуд! – крещи той по микрофона, а от другата страна се чува тихият спокоен глас на западногерманския дипломат.

– Моля. Ще повтора съобщението, което ви предадох преди десет минути. Осъдените в западногерманските затвори, чието освобождаване искахте, са вече на борда. Протичат последните технически приготовления за излитане за Могاديшо. Техническата подготовка и самият полет ще продължат известно време. Опитваме се тъкмо, както ни помолихте, да установим точното разстояние между Федерална република Германия и Могاديшо. Смятаме, че затворниците ще пристигнат не по-рано от утре сутринта.

– Разбирам ви – казва Махмуд, – но не вярвам, че пътуването може да е толкова дълго. Ще определим срока по-местното време. Колко е сега?

– Местно време 5,25.

– Точно така, представителю на фашисткото империалистическо западногерманско правителство. А вие искате от мен да отсроча чак до шест часа утре сутринта! Предполагате, че полетът от Западна Германия дотук трае тринадесет часа, така ли? Толкова дълго се лети от Ню Йорк дотук! Опитват се да ме подведете.

– Не съм казал, че трябва да удължите ултиматума до шест часа сутринта – отговаря спокойно доктор Либал. – Само казах, че всички приготовления около събирането на затворниците на едно място, натоварването им на самолета и транспортирането им дотук, всичко това може да продължи до утре сутринта. Ако стане по-скоро, толкова по-добре. Но не можем да кажем точно колко време ще продължи всичко. Превключвам.

– О'кей! – казва Махмуд. – До края на ултиматума остават още четири минути. Ако сте решили да ни подведете или да си играете с нас, то по-добре да изберете играта с взривни вещества. А ако пък мислите

сериозно и сте загрижен за съдбата на хората на борда на този самолет, то тогава сме готови да преговаряме.

– Разбира се, че сме загрижени за съдбата на хората в нашия самолет. Както научихте от мен, трябва... готови сме да докараме затворниците в Могацишо.

Превключвам.

– Вие може да сте загрижен, но не и вашето правителство. Знаете ли защо? То разполагаше със сума време и не се интересуваше от положението на пленниците. А сега изведнъж реши да се погрижи! То знае за нашето решение, че ще направим нещо. И ще го направим. И ако западногерманското правителство си мисли, че тук ще се получи второ Ентебе, греша. Нали знаете какво се случи в Ентебе?

– Разбира се, че знам какво се случи в Ентебе. По информацията, която имах възможност да ви предам, можете да прецените, че се отнасям към вас сериозно, много сериозно.

– О'кей, о'кей. Какъв срок предлагате? – пита Махмуд.

– Сам споменахте за шестия утринен час. Това ни удовлетворява.

– Добре! Говори капитан Мартир Махмуд, о'кей шест часа сутринта. Но не разчитайте, че ще удължа срока след шест часа. Почакайте... Предайте това съобщение незабавно на представителя на империалистическото западногерманско правителство, тъй като сегашният ултиматум ще изтече след една минута. Новия срок ще ви съобща по-късно. Най-напред трябва да се посъветвам с хората си.

Навярно е размислил, след малко пак се обади и предал на дежурните в контролната кула, че иска да съобщи нещо на западногерманския пълномощник. След като извикват доктор Либал, Махмуд казва:

– Почакайте, моля, тъкмо разискваме. Сега вече знаем разстоянието до Франкфурт, то е 3200 морски мили.

Доколкото ни е известно, полетът от Франкфурт дотук трае около седем часа, затова ви даваме още веднъж десет часа време. Считано от 2,30 ч средноевропейско време. Разбрахте ли решението ми, представителю на фашисткото империалистическо западногерманско правителство?

– Доколкото ви разбрах, давате ни всичко на всичко седем, а не десет часа време – казва доктор Либал.

– Можете ли да ми кажете в такъв случай в колко часа ще изтече ултиматумът?

– След десет часа, 0,30.

– Разбирам това, което казвате, и разбирам какво имате предвид.

Загрижени сме за пътниците и екипажа на самолета и затова отново ви питам, дали не можем да направим нещо за вас. Продукти, напитки, почистване или нещо подобно, кажете ми, моля, от какво помощ се нуждате. Превключвам.

– Навсякъде в самолета са закрепени взривни вещества, а седалките и килимите са полети с алкохол. Не ни трябва нищо. Ако някой в самолета се опита да си запали цигара, край на всичко, ще се разхвърчи на хиляди парчета.

– Разбрах, 3,30 ч местно време.

– Поради разликата във времето от три часа ще бъде точно в 3,30 ч.

– Капитан Мартир Махмуд, позволете ми, от името на правителството на Федерална република Германия да ви предам, че приемаме с благодарност удължаването на ултиматума. Завършвам.

После прозвучава гласът на радиста.

– От името на ръководството на летището и от името на служителите на контролната кула ви благодарим много, че удължихте ултиматума. Ще ви окажем всякакви услуги и помощ.

– Благодарим на сомалийското правителство на Сиад Баре и запазваме в сърцата си най-висока оценка – продължава многословния разговор Махмуд, без да подозира замисъла на другата страна. – Удължихме ултиматума поради две причини. За доброто на хората, които са на борда, и заради вашия народ, правителството и президента. Благодарим на кулата в Могадисо, благодарим.

Още няколко пъти благодари, фактически всичко повтаря многократно. От кулата му пригласят, отвлечат вниманието му с други въпроси, опитват се на всяка цена да поддържат разговора. Говори се за запушените тоалетни и говорителят на ръководството на летището обещава да изпрати групата по почистването незабавно или най-късно рано сутринта. След това в операцията отново се включва доктор Михаел Либал.

– Говори пълномощникът Михаел Либал. Как ме чувате? Превключвам.

– Чувам ви добре.

– Трябва да ви съобщя нещо, капитане. Отнася се за затворниците в турските затвори. Правителството на Федерална република Германия не може да взема решения относно освобождаването на затворници от затворите на други страни. Ултиматумът до 0,30 средноевропейско време е твърде кратък, за да може да се мине през Истанбул. Не можете да смятате федералното правителство и невинните пътници на борда на вашия самолет за отговорни за освобождаването на затворници, които не се

намират в западногермански затвори. Край. Разбрахте ли? Това е всичко, което исках да ви съобщя. Федерална република Германия не може да взема решения за освобождаването на затворници, намиращи се в затворите на други страни.

– Разбирам, но не ми харесва тона, с който разговаряте с мен – съпротивлява се Махмуд.

– Повторете, моля, не ви разбрах.

– Поставих ви въпрос. Първо отговорете на него и после питайте за друго.

– Какъв беше, моля, въпросът ви?

– Може ли да се намери някъде турският посланик?

– пита Махмуд и в гласа му се долавя нервност и нетърпение. – Искам да говоря с турския посланик в Могадишо.

– Почакайте, моля – казва радистът, свързващ говорещите. – Останете при апарата. Със западногерманския пълномощник ли искахте да говорите?

Махмуд дори не успява да отговори. В слушалката отново се чува гласът на доктор Михаел Либал.

– Предадохме ви последното решение на нашето правителство, че затворниците ще бъдат докарани в Могадишо. Техническите приготовления за акцията са почти завършени. Скоро ще получим графика на полета, който по-късно, ако ви интересува, ще ви съобщим.

– Разбира се, че ни интересува.

– Добре. Мога да ви съобщя нещо относно турския проблем. Искате ли да го чуете?

– Разбира се, Говорете!

– Както вече казах, Турция няма официален представител в Могадишо. Седалището на пълномощника, акредитиран в Сомалийската република, е в Джида. Ще се опитаме да се свържем с него. Край.

Естествено упълномощеният представител на Федерална република Германия в Могадишо и всички останали, намиращи се на контролната кула, знаят, че в Сомалийската демократична република няма турско представителство, но не казват на Махмуд, за да печелят време. Симулират, че изясняват обстоятелствата, а Махмуд е доста наивен и не разбира, че го мамат. Видите ли, Джида се намира в Саудитска Арабия, следователно е далеч, съобщенията в тези области не са на равнището, с което сме свикнали в Европа, опитват се да се оправдаят те. И останалият съобщения на Либал са врели-некипели, но звучат правдоподобно.

– Да, капитан Махмуд – казва след няколко часа доктор Михаел

Либал по микрофона. – Току-що се свързах с правителството на Федерална република Германия и мога да ви предам следното известие: според нашата информация самолетът на „Луфтваганза“ е стратирал от ФРГ в 19,20 ч средноевропейско време. По нашите изчисления трябва да кацне в Могадишо в 4,08 средноевропейско време. Очакваме от вас конкретни предложения за начина за размяна на заложенниците. Превключвам.

– Но това е след изтичането на ултиматума – извиква Махмуд.

– Прав сте, но сам знаете, че имамхе затруднения от технически характер, трябваше първо да съберем на едно място затворниците от няколко затвора. Предадох ви последното известие. Повтарям: 4,08 средноевропейско време. Сега с удоволствие бихме чули от вас как си представяте размяната на затворниците със заложенниците. Превключвам.

– По този въпрос трябва нещо да ви кажем, представителю на империалистическото западногерманско правителство. Първата информация, която получих от вас бе недостоверна! Разбрахте ли ме?

– Не зная какво имате предвид. Какво недостоверно имаше в моите информации?

– Комюникето, което ни предадохте днес следобед, приблизително в два без десет средноевропейско време, не беше вярно. Казахте ми, че затворниците, нашите другари, са събирани на едно място, за да отлетят за Могадишо. Беше ли невярно или не?

– Не съм казал, че затворниците са събрани, казах, че ще бъдат събрани, за да отлетят за Могадишо. Оттук можем да ви предаваме само това, което научаваме от правителството ни във ФРГ. Нямаме и представа за трудностите и пречките, възникващи в страната във връзка с транспортирането на затворниците. Превключвам.

– Вие ги предвиждахте. Повторете, в колко точно ще кацне самолетът в Могадишо? Превключвам.

– Повтарям: очакваме самолета тук, в Могадишо, в 4,08 средноевропейско време. Превключвам.

– Добре, чух съобщението ви, представителю на империалистическото фашистко западногерманско правителство. Почакайте малко. Ще ви се обадя относно размяната на заложенниците. Искам да присъствува сомалийски чиновник.

Капитан Махмуд не чака. Договаря се със съучастниците си и те започват да разпределят заложенниците на единадесет групи по седем души. И когато по-късно Махмуд отново се обажда на контролната кула, чува сомалийския генерал, началника на полицията Махмуд Хасан Абдулахи. Капитанът нетърпеливо започва:

– Говори командирът на операцията, капитан Мартир Махмуд, чакам предложението ви за размяната на заложниците с нашите другари, защото не вярвам на империалистическото правителство. Но на вас вярваме, защото сте сомалийско правителство на Сомалийската демократична република. Западногерманският представител каза, че са събрани всички затворници от западногерманските затвори и ще пристигнат в 0,14 ч местно време, тоест в 4,20 ч по Гринуич. Бих искал да знам може ли вие и сомалийското правителство да обещаете това.

– Посланикът ни каза, че самолетът е излетял от Западна Германия в 19,20 ч средноевропейско време следователно в Могадишо ще пристигне в 4,08, а в 0,14 ч – отговаря генералът от полицията и след дълга пауза добавя: – Но може да се случи нещо, върху което не можем да повлияем. Ние наричаме това висша сила. Затова мисля, че ще бъде разумно, ако се прибави още един час. Превключвам.

– Добре – казва Махмуд. – Съгласен съм, ако вие, генерале, и сомалийското правителство можете да гарантирате за това, което ми каза представителят на империалистическото фашистко западногерманско правителство.

– Посланикът ми предаде, че няма причини да се съмняваме в неговото твърдение – отговаря генералът мигновено.

– Не вярваме на империалистическото правителство, имаме лош опит в отношенията си с него – казва Махмуд.

Сякаш предчувствува, че нещо не е наред, сякаш долавя, че някъде в тъмнината членовете на специалната група се готвят да атакуват самолета. Разузнавачите, ръководени от заместник-командира Клаус Блете, доближават самолета на разстояние 30 метра. Залягат зад пясъчната дюна и с бинокъл за нощно виждане наблюдават прозорците на пилотската кабина. По радиостанцията докладват къде са похитителите.

След един часа и нещо около самолета се разполагат мъже със специални гранатохвъргачки, ръководени от военнослужещите от британската САС²⁰ майор Алистър Морисън и сержант Бари Дейвис. Двата били пристигнали със самолет с Вегенер от Дубай. Междувременно хората край радиостанцията на контролната кула продължават лъжливия маньовър, чрез който преди всичко трябва да се отвлече вниманието на терористите и да се създава у тях впечатлението, че всичко е в пълен ред, че техните искания ще бъдат изпълнени и те ще победят.

– Там ли е още западногерманският представител? – пита

---

20. Специална авиослужба (англ.). – Бел. прев.

нетърпеливо Махмуд.

– В момента го няма – отговаря радистът, – но ще го извикаме, почакайте, господине... – Миг тишина, само пукот в слушалките, после шумолене на хартия и свистене на далечна радиостанция.

– Тук е Михаел Либал – чува се в кабината на ландшъта. – Нещо ново ли имате да ми кажете, капитан Махмуд?

– Бих искал още веднъж да се уверя в становището на турското посолство в Джида, за което говорихме. Можете ли да ме информирате?

– Капитан Махмуд, опитахме се да се свържем с посолството в Джида, но поради технически причини все още не сме успели. Превключвам.

– О'кей – казва Махмуд. – Опитайте пак. Междувременно аз ще подготвя всичко за размяната и както се договорих с генерала от сомалийското правителство, след старта на самолета от Кайро ще ви дам следващите инструкции. Разбрахте ли ме?

И макар, че съобщението на Махмуд е най-необяснимото, доктор Либал потвърждава:

– Разбрах ви. След старта от Кайро ще се посъветваме по вашите предложения.

Махмуд губи търпение. Отново и отново повтаря едно и също и чак от контролната кула да го уверяват в това, че операцията протича според плана, че не са настъпили никакви усложнения, че неговата трудна акция ще завърши с победа. След като още няколко пъти пита за нови положения, членовете на „щаба“ в контролната кула решават да изиграят следващия шахматен ход.

– Капитан Махмуд, капитан Махмуд, обажда се Михаел Либал, представител на Федерална република Германия. Как ме чувате? Капитан Махмуд, имам да ви съобщя нещо. Самолетът ще стартира от летището в Кайро в 23,15 ч средноевропейско време. Имате ли вече конкретни предложения за размяна на заложиците, за които говорихме? Превключвам.

– О'кей – казва Махмуд. – Трябва да почакате. Бих искал до вас да бъде и някой сомалийски чиновник.

– Почакайте – казва доктор Либал. – Тъкмо идва сомалийският генерал ...

– Първо – диктува Махмуд, – не желая при размяната да присъствуват журналисти и телевизията. Второ, какво става с другарите, които трябва да пристигнат от Западна Германия? Трето, желаем сомалийски представители да проверят самолета, който стои на бетонния плац в

Могадишо, и да се убедят, че няма никой на борда.

– Кой самолет, моля?

– Този, с който вчера пристигна делегацията. Освен това искаме сомалийски военни отряди да обкръжат самолета на „Луфтханза“ на стоянката.

– Самолета, за който току-що говорихте ли? – пита служител от контролната кула.

– Не – казва Махмуд. – Говоря за самолета, който трябва да пристигне. И четвърто, никой не трябва да напуска двата самолета на „Луфтханза“.

– Разбирам – казва операторът.

– Пето, трябва предварително да ни информирате, преди да кацнат западногерманците с нашите приятели.

– Разбирам.

В мрака приближава група цивилни със странен вид. С начернени лица те пристъпват откъм опашката на отвлечения самолет, носят стълби, чувствителни подслушвателни устройства и са въоръжени. Веднага щом доближават самолета, изчезват под корпуса му. Около тридесет минути преди полунощ те са до колесника. Към корпуса на самолета закрепват специални послушвателни микрофони, така че могат да отбележат всяко движение вътре и да чуят всяка дума. Някъде далеч пред предната част на отвлечения боинг светва пламък. Терористите се втурват към пилотската кабина.

Не разбират какво става. В този момент се чува оглушителна детонация и същевременно силен блясък ослепява всички, с изключение на тези, които са хвърлили магнезиевите гранати – те са с очила, и на членовете на специалната група за борба срещу терористи, които по даден знак закриват за малко очи. После те бързо поставят стълби до вратите и влизат вътре. А други започват да изнасят изненаданите заложници през отвора на аварийния изход на крилото. Махмуд успява да хвърли две гранати на пътечката и пада мъртъв между седалките. Уабил Харб е тежко ранен. В безсъзнание го откарват в болницата, където след няколко часа умира. Сайях е тежко ранена. С линейка я откарват в болницата. Хинд Алами умира моментално. Цялата операция трае седем минути и специалната група ГСГ 9 със своето забележително постижение влиза в историята на борбата срещу тероризма. Нейната победа доведе до промяна на западногерманската терористична сцена и същевременно, както ще видим по-късно, се превърна в увертюра на голяма трагедия. Но тя бе и убедително доказателство, че обществото може ефикасно да се

отбранява срещу насилието, че терористите, действащи из засада, не са непобедими. Държавният министър Вишневски съобщава незабавно в Бон. Вторият пилот Юрген Фитор става герой на деня. На 18 октомври 1977 г. на летището във Франкфурт на Майн хилядна тълпа посреща освободените заложници. Тяхната въздушна одисея продължи цели пет дни. После идват голямата слава, сълзите на умиление, радостта от победата. В полева униформа командирът на ГСГ9 Улрих Вегенер, придружен от своите славни момчета, рапортува пред канцлера Шмит за изпълнението на задачата. Присъствуват и някои от заложниците, пилотът Фитор и стюардесите. Габриела Дилман, наранила крака си при падането от самолета, е единствената, която в тържествения момент е седнала в кресло. Канцлерът Шмит се ръкува и връчва отличията за храброст.

После всички се снимат и снимковите репортажи полетяват по света. Но радостта бе краткотрайна.

НЕПРИЯТНАТА СМЪРТ НА ТЕРОРИСТИТЕ

Щамхаймският затвор е отвратителен като всички затвори по света, макар че е най-модерният и най-добре охраняваният. Обграден е със сива, петметрова железобетонна стена, опасана с бодлива тел. Архитектите са разположили прозорците на килиите така, че да не може да се предават тайни писма или съобщения от килия в килия. Те са засенчени с вертикални, полегати стени. Затворът в Щутгарт-Щамхайм е най-добрият западногермански затвор, досега никой не е успял да избяга от него.

Осемстотинте затворници се охраняват от електронна сигнална система, осем надзиратели и една надзирателка.

Началникът на смяната се разполага в помещение, наподобяващо телевизионно режисьорско студио, и наблюдава мониторите. Камерите обхващат стената на затвора по цялата и дължина, на екраните може да се видят всички коридори. Естествено и тъй нареченото късо крило на седмия етаж, грижливо охраняваното III отделение с килиите на осъдените терористи от групата Баадер-Майнхоф.

Те са на най-горния етаж. Ето защо върху плоския покрив са закрепени стоманени мрежи, простиращи се на няколко метра встрани, и дълги шипове, които биха осуетили диверсионни действия с вертолет от въздуха. Между килиите на осъдените са оставени свободни най-малко по една или дори три килии, за да не могат прочутите затворници да поддържат връзка помежду си чрез чукане по стената. След отвличането на Ханс-Мартин Шлайер по нареждане на министерството управата на затвора била забранила Баадер, Енслин, Распе и Мьолер да контактуват помежду си. Бил затворен и коридорът пред техните килии, в който преди това прекарвали заедно по четири часа всеки ден. Сутринта на 18 октомври тук били подготвени само четири чинии за закуска. След като похитителите на Шлайер започват да изнудват властта, но главно след събитията по летищата в Близкия изток, мерките по охраната станали по-строги. Затворниците трябвало да предадат телевизорите и радиоприемниците, които преди това били в килиите им, а специалистите от криминалната централа проверили цялото „късо крило“ и установили, че всичко е наред. Само в килията на Баадер в кафеварката бил намерен миниатюрен фотоапарат марка „Минокс“.

Килиите на Щамхаймския затвор са озвучени с високоговорители от местната радиоуредба. Но по нея не съобщавали нищо за събитията в

Могадишо. В онази нощ обаче, когато на тамошното летище групата ГСГ 9 провеждала акцията си по спасяването на заложниците, по коридорите на затвора се чули съобщения за хода на операцията. Затворниците от по-долните етажи разолагали с транзистори, тъй че завъртели копчето за звука докрай и поставили транзисторите на прозорците. Всеки можел да чуе какво става в Могадишо, всеки научил за края на терористите, ръководени от Зохаир Юсуф Акаша, нарекъл себе си капитан Махмуд.

Андреас Баадер и неговите съучастници научават, че са изгубили играта.

В 7,41 към килия номер 716 приближават надзирателите Герхард Щол и Вили Щаф и карат с количка закуската. Количката е снабдена със специална ключалка, за да не може никой да сложи преди това отрова в храната на затворниците. Кафе, черен хляб, рохко яйце. Щол отваря прозорчето. Затворникът Распе бил полуседнал, полулегнал на затворническото легло и не помръдвал.

– Тревога!

Санитарите извикват дежурната кола с лекаря, главният санитар в затвора Листнер изтичва нагоре и в полуразтворената ръка на ранения затворник намира тежък пистолет. В 7,53 пристига дежурната кола на шутгартската медицинска служба. Междувременно санитарят Соукоп установява, че Распе е още жив. Напипва слабия му, неритмичен пулс. Просветва му, че сигурно има някаква връзка с другите, и изтичва към килия номер 719. Надзирателите отварят вратата. Андреас Баадер лежал по гръб на около метър от вратата.

– Умрял е – уведомява Соукоп останалите.

Гудрун Енслин се била обесила на прозореца. Дотичвайки до килия 725, намират Ирмгард Мьолер потънала в кръв върху дюшека. Върху гърдите ѝ в сърдечната област забелязват няколко намушквания с нож. Измерват пулса ѝ. Нормален. Бързо превързват раните и извикват бърза помощ. Откарват ранената първо в болницата, откъдето скоро след това с полицейски вертолет я откарват в хирургията на университетската клиника в Тюбинген с надежда лекарите да спасят живота ѝ.

Осемнадесети октомври е „черен вторник“ за западногерманския федерален канцлер Хелмут Шмит, за министъра на правосъдието и най-после за цялата западногерманска администрация. В най-добре охранявания затвор на света, както заявява министърът на правосъдието на провинцията Баден-Вюртемберг Бендер, намират три трупа, една тежко ранена, нож и два големи пистолета. В килията на Баадер – „Броунинг“

калибър 7,65 мм, а у Распе – деветмилметров „Хакер-Кох ХК 4“. Позор, политически скандал, съмнения и подозрения – ето равносметката от този ден. Ще повярва ли някой, че в един строго охраняван затвор е извършено масово самоубийство? И ако това е така, как са се сдобили затворниците с оръжие?

Федералният министър на правосъдието Фогел съзнава начаса, че може да се появи подозрение за убийство. Нареща да бъде свикан международен лекарски консилиум, за да бъде направена съдебна аутопсия. От Лиеж извикват професор Андре, от Виена професор Холцзабек и от Цюрих неговия колега Хартман.

Криминалният съветник Мюлер нарежда всичко, тоест и труповете да останат по местата.

Официалната експертиза е извършена едва в 16 часа, след пристигането на споменатите експерти. Тя продължава до 21 часа. След един час професорите започват аутопсията. На пръв поглед всичко изглежда ясно – посмъртните петна по тялото на обесената Енслин, които обикновено се получават по телата на обесените, следите от барутен прах по ръката на Распе и на Баадер, а освен това и няколко микроскопични капчици кръв. Но при аутопсията се установява, че смъртоносният куршум е проникнал в кухнята на черепа отзад и е излятел през челото тъкмо там, където започва косата. Кой самоубиец се застрелва отзад? Това е необичайно, технически трудно, а психологически – неправдоподобно. В Германия подобен случай е регистриран за последен път през 1931 г., в Австрия подобно странно самоубийство е извършено два пъти през последните десет години. В такъв случай фиктивно ли е самоубийството?

Защитниците на осъдените, пристигнали незабавно в затвора и присъствували по-късно на аутопсията, още същия ден заминават за Бон, където в хотел „Тюлпенфелд“ устройват пресконференция и без да произнесат думата убийство или юридическо убийство, създават у журналистите впечатлението, че и дума не може да става за самоубийство. При това именно към тях били отправени основателни подозрения, че тайно снабдили с оръжие затворниците в Щамхайм.

Членовете на лекарския консилиум изключват възможността за намеса на трето лице, но и не опровергават съмненията. Впрочем някои обстоятелства остават неизяснени. Гудрун Енслин се била обесила с шпура от грамофона, който ѝ били оставили в килията.

Но откъде били драскотините по лявата гърда, подкожните кръвоизливи в левия палец и на двете колена?

Специалистът по съдебна медицина д-р Раушке заявява, че биха могли да възникнат при предсмъртните гърчове. Освен това в заключението от аутопсията професорите заявяват, че преди смъртта си затворниците не са били упоени с газ, опиати или други химически средства. Мнозина не им повярваха.

Световната общественост следеше трагедията, разиграваща се в самолета, отвлечен в Мogaдишо, знаеше условията на терористичната група, която искаше да размени осъдените членове на бандата Баадер-Майнхоф срещу заложниците, читателите и слушателите знаеха за връзката с отвличането на Ханс-Мартин Шлайер. В печата се появиха догадки, но и, общо взето, логични съждения: навярно изнудването е завършило с неуспех, западногерманските власти са читали веднъж завинаги да се избавят от неудобните затворници, които и след законното осъждане са дирижирали от килиите си терористичните действия в няколко държави, запазили са влиянието си и след поражението си и са съумявали да поддържат връзка със съмишлениците си на свобода. Скандалът се разрасна, отстраниха министъра на правосъдието, смениха началниците в непристъпния затвор. В сградата в Щамхайм дойдоха техници от областната криминална служба в Щутгарт и специалисти от Федералната криминална централа. Резултатът от разкритието им беше повече от удивителен.

Под дюшека в килията на Распе намират транзистор марка „Санио“, увит в пуловер. Никой не можеше да си обясни как е убягнал от вниманието на постоянно контролиращите. Следователно Распе е знаел точно как се развива акцията с Шлайер и как протича акцията с отвлечените заложници в Мogaдишо. Техниците проверяват стените и пода и разкриват неимоверни неща: между килиите на затворниците от бандата Баадер-Майнхоф била изградена сигурна комуникационна система, която също така убягнала от вниманието на затворническия контрол. Под дюшемето откриват кухня, облепена със смес от захар и брашно, в която Распе криел pistolета си. За да не се открие при почукване по стените, капакът бил намазан отвътре с гипс.

Андреас Баадер също бил направил в килията си подобно скривалище за оръжието си. Когато по-късно го преместили, той успял да пренесе скрито оръжието си и в новата килия. Там го криел в кухнята на грамофона. При това на 5 и 6 септември криминални служители били проверявали Баадеровия грамофон и тъй като нищо не намерили, върнали го на осъдения. Когато специалистите проверяват високоговорителите на радиоуредбата, откриват, че са превърнати в микрофони.

Следователно в паузите на радиоуредбата, от полунощ до пет и половина сутринта, затворниците можели да разговарят помежду си. Използваха кабели на радиоуредбата като проводник, устройството на грамофона като усилвател и със слушалки чували съзаклятниците си. Като източник използвали тока от щепселните розетки или батерии, които всеки затворник можел да си купи в магазина на затвора. Распе разговарял с Баадер между контактите за електробръсначките. През тях протичал ток само един час на ден после били свободни за свързка. Малките слушалки успявали да скрият от контролорите. Мьолер гн била скрила в кухнята на мивката.

Доскоро в килия номер 723 бил лежал друг член на терористичната група – Хелмут Пол. Когато техниците откръват дюшемето, виждат четири сантиметра широка и повече от двадесет сантиметра дълга кухня с пакетче в нея. Пакетчето съдържало 270 грама взривно вещество от типа на „Амонгелита“. В друга килия, в която преди това била лежала Ингрид Шуберт, намират взриватели и други 400 грама взривно вещество. В стената бил открит още един пистолет. Възможно ли е затворниците да събират оръжие и взривно вещество и после да се самоубият? Та нали представителите на западногерманската администрация до последния миг даваха вид, че възнамеряват да ги разменят, а министър Вишневски заради тях разигра комедийка в няколко континента. Остава единственото обяснение: затворниците са се готвели за нападение, подготвяли са бягство, искали са да убият или да пленят някое високопоставено лице, да го използват като заложник и да започнат да изнудват. И едва когато всички надежди рухват, когато научават за разгрома в Могатишо, те решават да сложат край на живота си и да използват за тази цел скритото оръжие. Ликвидирането на терористите в Могатишо и самоубийството в Шамхайм бяха само две действия на една драма. Третото действие бе случаят Шлайер. Никой не знаеше дали е още жив или не. Но на всички беше ясно, че в момента терористите имаха причина да изпълнят закана си. Най-после срокът на последния им ултиматум изтече на 16 октомври в 9 часа. Несигурността продължи повече от четиридесет дни, след смъртта на членовете на бандата на Баадер угасна и последната надежда. Това беше известно и на семейството на Шлайер, и на правителствените дейци. Ето защо още преди това федералният министър Фогел, дори без да знае нещо за съдбата на отвлечения Шлайер, се е опитвал да обясни на съпругата му защо правителството не било взело друго решение. Ако висшите представители на властта бяха приели условията на похитителите, само щяха да наляят масло в огъня.

Терористите щяха да придобият самочувствие и техните съмишленници на свобода щяха да продължат да вилнеят.

Само след два часа министър Фогел научава, че Шлайер не е вече между живите. В 18,25 ч по телефона съобщил тъжната вест на семейството му. Впрочем преди това в Бон била пристигнала телеграма от Париж. Редакцията на вестник „Либерасион“ била получила следното съобщение от похитителите:

„След 43 дни сложихме край на жалкото и корумпирано съществуване на Шлайер. Господин Шмит който в интерес на личното си надмощие отначало спекулираше със смъртта на Шлайер, може да си го вземе от улица «Шарл Пеги» в Милюзи в зелено «Ауди 100» с бадхомбургски номер.“

Редакцията получила съобщението в 16,22, а в 17,05 полицията вече намира във френския град Милюзи, на петдесет метра от болницата „Азанрен“, зелена кола с номер HG-AN 460. Затварят околните улици.

Извикват специална полицейска група. Техниците пристигат още в 17,20, но не се осмеляват да отворят колата. Ами ако терористите са поставили в нея взривно вещество...

Два часа продължават споровете кой и как да стигне до колата, кой и как да отвори вратата.

Специалната пожарникарска група била на учение, а прокурорът отказал военните пиротехници да помогнат. Междувременно полицията евакуира живущите от шестте най-близо разположени къщи.

В 20 часа пристига специалист от тайната полиция. Той избива прозореца на предната лява врата, поглежда под капака на двигателя, в преградката за ръкавиците, а после отваря и другите врати. Нищо. Само в преградката на арматурното табло намира двеста френски франка. В 20,40 отваря багажника. В него бил трупът на Ханс-Мартин Шлайер.

Бил убит с три куршума в главата. Според мнението на изтъкнати специалисти смъртта е настъпила 24 до 36 часа преди аутопсията, тоест на 18 октомври 1977 г., може би половин ден преди масовата смърт на терористите в Щамхаймския затвор. В устата на убития намерили остатъци от трева, а по облеклото му иглици от смърч. Виждало се, че терористите са го убили в гора.

Защо са оставили колата с мъртвия именно в Милюзи на улица „Шарл Пеги“? Би могло да бъде случайност, но някои журналисти смятат, че са открили известна на зависимост. Шарл Пеги е поет и псалт в местната църква „Жана д'Арк“. На границата между XIX и XX век се опитва да извърши социална революция. Безуспешно. На 5 септември

1914 г. се самоубива. Както след самоубийството на Улрике Майнхоф, която психически не издържа изолирането в затвора и раздора с членовете на бандата, така и след смъртта на затворниците в Щамхайм в печата се появиха твърдения за преднамерено убийство. Във второто преработено издание на „Известия на международната следствена комисия“, известни още от случая „Майнхоф“, се появиха съмнения относно самоубийствата. Но това бяха само сензационни приказки със значителни празноти в логиката на изложението. Нито една държавна администрация, нито една полицейска и съдебна организация или секретна служба не би се освободила от неудобните затворници по такъв неумел начин – в собствения си затвор. Колко по-лесно би било например да се разреши размяна на затворниците срещу Ханс-Мартин Шлайер, да се освободят те и така да се спасят заложниците от Могاديшо, да се позволи на затворниците да отлетят, където пожелаят, а после да тръгнат по петите им няколко специалисти, които тихо и незабелязано да ги очистят.

Дори когато след „черния вторник“ в Щамхайм и Ингрид Шуберт посегна на живота си в друг затвор, се появиха плакати и афиши, обвиняващи правителството в обмислено убийство. Аргументите изглеждаха логични: кой и как би могъл да внесе оръжие и боеприпаси в този отлично охраняван затвор? Адвокатите на подсъдимите. Това беше потвърдено от арестувания терорист Фолкер Шпайтел, който е очевидец.

Останалите на свобода терористи създали цял щаб за връзка с шефовете и приятелите си в затвора. Щабът работел двадесет и четири часа на ден. Всеки ден в затвора отивал поне един от адвокатите на осъдените и всеки път внасял скрито по нещо. Възможно ли е това? Не са ли ги проверявали, нямали ли са детектори, Гайгер-Мюлерови апарати, каквито има на всяко летище? Имали са. Но през дългия период, през който посещавали клиентите си, адвокатите се превърнали почти в членове на управата на затвора, тъй че проверката понякога минавала само с едно махване на ръката. Пистолети, части за радиоапарати, слушалки и взривни вещества юристите пренасяли в повечето случаи в купчината съдебни дела, между които в средата била направена кухня, а откроя оставало още доста място, така че при прелистване всичко изглеждало в ред. Някои взривни вещества пък внасяли в затвора в найлонови торбички, завързани за тялото. По същия път са излизали навън и прокламациите на осъдените, указанията и съветите, така че фактически между затворниците и нелегалните отвън съществувала ежедневна връзка. Адвокатите са действували в нарушение на правните норми и разпоредби. Нещо повече, те напразно помагали на клиентите си. Настъпва залез на

западногерманския тероризъм. Впрочем някои от решителните някога „борци“ разбират, че копнеят тъкмо за това, срещу което са се борили, за спокоен уреден живот. Мнозина не издържат, сами се предават, а след арестуването разискват върху проблемите на своя живот със съдия-следователите, а Хорст Малер дори с министъра на вътрешните работи Баум. Показанията му помагат за възпроизвеждането на тогавашните събития.

В околностите на Дортмунд има гори и сред тях са разположени хижи и вили. В полицейския участък звънва телефонът.

– Моля ви, изпратете някого, не сме длъжни да търпим тия пукотевици, идваме тук заради спокойствието, а те са се разгърмели като край Сталинград.

– Кой се обажда? – пита полицаят.

– Няма значение кой се обажда! Гледайте по-бързо да въдворите тук ред!

– Можете ли да ми кажете къде се стреля?

– Да, мога. Горската поляна край Цикенбринк. На около двестатриста метра от нас.

Комисарят изпраща дежурната кола. Двамата полицаи се прокрадват през гората. На почти редовни интервали откъм гората се чува стрелба. Те се крият зад дърветата, приклякват зад храстите. Двадесет, а после само десет метра. На горската поляна двама мъже и една жена се прицелват във вестник „Велт ам зонтаг“ като на полигон.

Полицаят Хансен кимва към колегата си и без да каже дума, му дава да разбере, че ще заобиколят поляната и ще пропълзят отзад. Шнайдер се съгласява. Разделят се и се срещат отново на около пет-шест метра от групата стрелящи. Но Хансен се спъва, счупва се клонче, двамата мъже с pistolетите в ръка бързо се обръщат, виждат полицаите и без предупреждение започват да стрелят срещу тях. Присъединява се и жената.

После настъпва тишина, спокойна есенна неделя с шумящ в листата вятър.

На 24 октомври 1978 г. в 14,45 ч на горската поляна намират мъртъв полицаия Ханс-Вилхелм Хансен, неговия ранен колега Ото Шнайдер, непозната жена с рана в бедрото и неизвестен до този момент мъж, ранен в слабините. Другият мъж успява навреме да избяга. По-късно се стига до предположението, че беглецът може би е бил издирваният терорист Кристиан Клар или пък Ролф Хайслер. А раненият, който след престрелката остава да лежи в тревата, е Михаел Кол, за когото

неотдавна била издадена заповед за арестуване. Две седмици по-късно умира в болницата. По някои белези, посочени в заповедта за арестуване, ранената жена била дълго издирваната в международен мащаб ръководителка на банда Ангелика Шпайтел.

Съвпадали белезите по лицето, срасналата ушна мида голямото разстояние между предните зъби. Но не съвпадала формата на лицето. На старите снимки, използвани в заповедта за арестуване, изглеждала другояче. И тъй като полицията нямала отпечатъци от нейните пръсти, не било възможно точно да се идентифицира ранената.

Ала в Щамхаймския затвор излежавал присъдата си нейният съпруг, терористът Фолкер Шпайтел. Качват го на вертолет и го откарват до болничното легло. Той познава жена си. По-късно се намира обяснение и за разликата между описанието и действителния образ. През 1977 г. под чуждо име терористката си била направила пластична операция, за която платила 2500 марки на хирурга Лео Аделхайм.

Лекарят сам се обадил. Когато видял в печата снимката на ранената терористка, той познал някогашната си пациентка и си спомнил също, че тя не пожелала да се снима преди и след операцията, както обикновено но се прави при козметичните корекции на лицето.

Изправят я пред съда, обвиняват я в убийство, опит за убийство и в участие в други терористични злодеяния. Участвувала в убийството на Зигфрид Бубак и придружаващите го лица на 7 април 1977 г., на банкера Понто на 30 юли 1977 г., както и в отвлечането на Ханс-Мартин Шлайер.

Ангелика Шпайтел произхождала от тъй нареченото добро семейство със солидно финансово положение. Родителите ѝ се стремели да я възпитат като самостоятелно и почтено момиче. Омъжила се за Шпайтел и поела пътя си на терористка редом с него в Комитета за борба срещу изтезанията на политическите затворници. По-късно напуснала мъжа си, заживяла в компания на младежи и девойки в Щутгарт и скоро се издига начело на банда.

– Как попаднахте сред терористите? – пита я съдия-следователят.

– Този, който навлиза в живота с отворени очи, скоро разбира, че трябва нещо да се промени – отговаря тя.

– Но за тази цел все пак не е нужно да се убива.

– Това е един вид война.

– Но войните са безсмислени. Досега нищо не се е променило чрез война.

– Във Виетнам. Там народът се бори и победи.

– Все пак ние не сме във война. А освен това вие се прицелвате в дребните, маловажните хорица. Например в полицаите в Дортмунд.

– Това не влизаше в плана ни – казва Ангелика Шпайтел.

– Добре, ами отвличането и убийството на Шлайер? – пита съдия-следователят.

– Не зная нищо за него.

– Знаете, знаете. Установихме, че малко преди убийството на Шлайер сте била в Елзас.

– До последния момент чакахме, че ще освободят нашите приятели от затвора.

– Та вие не можете да си позволявате да изнудвате държавния апарат. Нито една държава, нито една обществена система не може да позволи подобно нещо.

– Шлайер не се чувствуваше зле при нас – казва. – Нямахме да позволим и косъм да падне от главата му. Всичко беше подготвено за освобождаването ми. Нищо лошо не сме му сторили, само дето отсладна с няколко килограма.

– Тогава защо не го пуснахте?

– Трябваше да го застреляме. Иначе никои повече нямаше да ни вярва. А освен това той щеше да ни издаде.

ОТВРАТИТЕЛНИЯТ УИКЕНД

– Бих искал да си платя сметката за хотела – казал дребният мургав мъж на касиера във фойето на хотел „Хилтън“.

– Заповядайте, господине, а номерът на стаята ви? – попитал касиерът.

– Триста и седем.

– Ей сега, господин Ахад – казал касиерът и започнал да рови в чекмеджето.

Замир Мухамад Ахад се обърнал. Сините му очи започнали да шарят из фойето. Било събота, 18 февруари 1978 г., девет часът сутринта. Хотел „Хилтън“ в Никозия бил пълен с делегати на сесията на Президиума на Организацията за солидарност на народите от Азия и Африка (ОСНАА).

Между разговарящите делегати си пробивал път черен, мустакат младеж. Сесията трябвало да започне след няколко минути. Той погледнал синеокия Ахад и почти незабелязано му кимнал. Ахад се обърнал пак към касиера.

– Общо шестстотин и осем долара, господин Ахад. Съжалявам, че вече си тръгвате – казал касиерът, и то не от любезност, наистина се учудил. Сесията, в която според него участвували и населяващите стая 307, далеч не била завършила.

Замир Мухамад Ахад набързо преброил парите, добавил двадесет долара бакшиш и отново нервно се огледал из фойето на хотела.

– Ами господин Катар? – попитал касиерът.

– Какво? Кой? – запитал чернокосият синеок мъж разсеяно.

– Вашият съквартирант.

– Аха! Също си отива. Пригответе му сметката – казал Ахад и побързал да си тръгне. Касиерът го сподирил с поглед, но младежът се загубил сред гостите. Генералният секретар на Организацията за солидарност на народите от Азия и Африка Юсеф Себаи закусил в кафенето и се отправил към шанда за вестници във фойето, за да види какво пише световният печат за сесията. Вкоренен журналистически навик – още сутринта да прегледа всички попаднали му под ръка вестници. Впрочем Юсеф Себаи беше главен редактор на каирския вестник „Ал Ахрам“, несъмнено най-значителния египетски всекидневник и по-точно полуправителствено издание.

В залата разисквали. Заседанието се председателствувало от кипърския делегат д-р Васос Лисаридис. В катедрата пристъпил първият оратор. В този миг се разнесъл изстрел. Всички се стъписали. Погледнали към вратата. Стреляло се във фойето на хотела. Веднага след това чули още три изстрела. Доктор Лисаридис погледнал часовника си: било 11 часът и 13 минути. Във фойето на хотела бил убит Юсеф Себаи. Застрелял го в упор единият от наемателите на стая номер 307, Замир Мухамад Ахад.

– Горе ръцете, не съм сам! – казал Ахад на развален английски език. – Напуснете всички залата! Ей там! В съседното помещение! – наредил той, а съучастникът му застанал с насочен към залата пистолет.

„Групата от петдесет-шестдесет делегати мина в съседния ресторант – разказва по-късно един от очевидците.

– Делегатът от Судан се опита да избяга, но терористът стреля и беглецът падна на килима. Когато минавахме през фойето, трябваше да заобикаляме трупа на Юсеф Себаи, когото покриха с бяла покривка.

Младият мъж със сините очи, когото бяхме видели вече и който застана сега с гръб към шадравана, за да може да ни наблюдава, ни съобщи, че ни взема всички за заложници. По-дребният, чернокосият с мустаците, пазеше входа. Синеокият бе блед и нервен.“

В помещението стояли с вдигнати нагоре ръце петдесетина или шестдесетима мъже. Никой не разбирал какво става, но всеки съзнавал каква опасност ги заплашва.

– Ние сме палестинци – обяснил след малко единият от нападателите. – Юсеф Себаи трябваше да умре. Той бе враг на нашия народ. Ние искаме да освободим приятелите си от затвора.

Мнозина от делегатите си отдъхнали с облекчение. Убийство за напидане, заложници и изнудване. Обичайно нападение, срещашо се толкова често през последните години. В повечето случаи заложниците остават невредими. В тактическо отношение атентатите или отвлеченията, осъществявани с цел освобождаване на затворници, се подготвят обмислено и се провеждат организирано. Но не и нападението в хотел „Хилтън“ в Никозия. Делегатите на сесията забелязали това от самото начало, а ходът на по-нататъшните събития потвърждава предположението им. Убийците на главният редактор Себаи импровизирали, а понякога били съвсем безпомощни. А и исканията им били объркани.

– Направете така, че да дойдат посланиците на три арабски страни – заповядал Ахад, а другият добавил:

– И то веднага! До тридесет минути! Иначе ще стреляме!

С вдигнати ръце делегатите не биха могли да направят нищо от този род, а и не знаели за кои арабски страни става въпрос, тъй като не всички имали посолства в Никозия. Следователно терористите чакали напразно, ставали все по-нервни, възбудено се уговаряли, пристъпвали от крак на крак и не знаели какво да правят. Стояли лице срещу лице със забележителни политици от много страни и се смущавали от тях. Освен това нямали и точна информация. Това се разбрало малко след изтичането на тридесетминутния ултиматум.

– Извикайте министър-председателя! – заповядал Ахад, а неговият съучастник съвсем излишно добавил:

– Кипърския министър-председател!

През онези дни президентът на Кипър Спирос Киприану, заемащ едновременно и поста министър-председател, бил в Гърция. Това би трябвало да знаят терористите, но не го знаели. Следователно още от самото начало трябвало да отстъпят.

– Тогава извикайте министъра на вътрешните работи!

– Но до тридесет минути! Иначе ще стреляме!

– Всичко ще хвъркне във въздуха!

– Горе ръцете и не мърдайте!

„После отделиха арабите от нас – казва по-късно очевидецът. – Минаваха от човек на човек и всеки го питаха откъде е.“

Двамината младежи се представили за палестинци и всички предполагали, че са участници в палестинското освободително движение. После се случил странен инцидент и мнозина от присъстващите започнали да се съмняват, че нападателите са членове на Организацията за освобождение на Палестина, Впрочем, когато стигнали до члена на Изпълнителния комитет на Организацията за освобождение на Палестина Абдел Мохсен Мейзер, говорител на организацията на заседанията на сесията, нарекли го изменник и го завързали с вратовръзката му. Нападателят разбрал, че не ще могат да се справят сами с измисленото разделяне на заложниците на арабски и неарабски. Затова си избрали помощници: един делегат от Кувейт, който им се сторил благонадежден, а и можели да се разберат с него, и един кипърски полицаи, когото обезоръжили преди това. После започнали да завързват арабите с вратовръзките, отнети от повечето европейци.

Веста за убийството и за задържаните заложници обиколи целия свят, телеграфните агенции се надпреварваха да публикуват съобщения. В помещението, в което Ахад и Катар държали заложниците, първо влязъл сирийският военен аташе, а малко след него и кипърският министър

на вътрешните работи Христодулос Вениамин.

– Дайте ни автобус и пригответе самолет – обърна се към него Ахад.

– И трябва да ни гарантирате, че нищо няма да ни се случи – добавил Катар.

– А заложниците? – попитал министър Вениамин. – Естествено ще ги пуснем.

Вече не се говорело за освобождаване на приятелите от затвора, не се споменало нито дума за борбата на палестинския народ за освобождение, ставало все по-ясно, че случилото се е акт на отмъщение. Двамата били изпратени да убият главния редактор Себаи и да се завърнат живи и здрави. Защо именно Себаи?

Той бе близък съратник на египетския президент Садат, когото палестинците смятаха за изменник, съюзил се с техния заклет враг Израел, а и където можеше, Себаи се противопоставяше на стремежите на палестинското националноосвободително движение. Освен това главният редактор Себаи им беше под ръка, на сесията в Никозия можеха да се доближат незабелязано до него на един изстрел разстояние. Още повече че Катар и Ахад, или евентуално тези, които са изготвили плана за нападението и са следели резултата зад кулисите, са знаели добре, че убият ли Себаи, приятеля и съратника на Садат, ще засегнат най-дълбоко египетския президент. В това отношение не грешаха. Именно емоциите, чието влияние доста често се проявява в някои действия в Близкия изток, станаха причина за последвалата драма на летището в Ларнака.

Кипърското правителство дава съгласието си. Терористите се качват в автобуса, вземат със себе си арабските заложници, а неарабските пленници разменят във фоайето на хотел „Хилтън“ срещу кипърския министър на вътрешните работи Вениамин. После автобусът потегля за летището в Ларнака, отдалечено на около петдесет километра, където чакал самолет ДС 8.

Заложниците се качват, а министър Вениамин и заместник-председателят на Организацията за солидарност на народите от Азия и Африка Лисаридис получават правото да се върнат.

Командирът на самолета от авиокомпанията „Сайпръс Еървейс“ Сам Мелинг бил англичанин, пенсиониран като пилот от РАФ²¹ – британските военновъздушни сили. Наистина бил вече на 44 години, но изглеждал на по-малко и все така надеждно управлявал самолета. В деня

---

21. Royal Air Force – Кралски въздушни сили. – Бел. прев.

на атентата обядвал със съпруга си в един ресторант наблизо в планината, чул по радиото за събитията в хотел „Хилтън“ и за искането на терористите да отлетят от острова, платил сметката, качил се в колата и заминал направо за летището. По пътя се опитал да обясни на съпругата си, която естествено протестираше, че е най-старият и най-опитният пилот от кипърската авиокомпания и че смята за свой дълг да се яви доброволно на работа. И тъй седнал в пилотската кабина със своя колега и приятел, пилота Бил Кокс и с още двама души от екипажа, стартирал и излетял.

– Накъде, господа? – попитал.

– Тайна – отговорил Мухамад Катар.

– Я виж ти, каква тайна? Все пак трябва да зная закъде летя!

– Всичко ще научите своевременно.

– Кога? Та дотогава все пак няма да кръжа над Кипър. Или така желаете?

– Летете за Триполи! – казал Мухамад Катар, като предупредил. – И никому нито дума. Командирът на самолета Мелкнг съобщава на контролната кула, че полет 007 на „Сайпръс Еървейс“ е по определено трасе за Триполи. Но когато след около два часа и половина самолетът ДС 8 достига либийското въздушно пространство, от диспечерската кула на летището в Бенгази получава съобщение, че на самолета не се разрешава да лети над либийска територия.

– Тогава летете за Аден – решил Катар, след като се посъветвал със Саид Хюсеин Алим – истинското име на Ахад.

– Доста далечко е. Знаете ли колко време сме във въздуха? Почти шест часа. А знаете ли къде е Аден? Пък можем и да кацнем на вода и да скочим направо в пастта на акулите.

Мелинг се опитва да упражни психологически натиск, но скоро разбира, че двамата араби не са професионални престъпници, че се страхуват и са безпомощни. Тогава започва да ги обработва.

– Предлагам Джибути – казал. – Не се налага да летим през морето и ще избегнем акулите. Похитителите се съгласяват. Навигаторът оповестява полета на контролната кула. Тя дава разрешение за кацане и всичко изглежда наред. Но в кулата се получава съобщение от командир на самолет на авиокомпания „Ер Франс“, който обяснил на диспечерите в Джибути, че става дума за полет 007 на кипърските аеролинии, тоест за отвлечен самолет, и кулата променя решението си, като позволява само междинно кацане за допълване на горивото.

Похитителите попадат в капана. Не са предполагали, че след

убийството на главния редактор Себаи никоя държава не ще иска да има нещо общо с тях. И тъй не им остава нищо друго, освен да се завърнат на летището в Ларнака.

По пътя се опитват да преговарят, но всички контролни органи на въздушното движение отговарят отрицателно. Само летището в Дамаск е съгласно да приеме самолета с похитителите и заложниците.

Президентът Хафез Асад е готов да даде политическо убежище на двамата араби. След като командирът на самолета превежда съобщението, един през друг извикват:

– Сирия не! Летете обратно за Ларнака.

В неделя преди обяд Мелинг предава на наземните станции, че се връща с похитителите и заложниците обратно в Кипър. Израелската подслушвателна служба, а и американците и египтяните засичат съобщението. Малко след това на летището в Ларнака се появяват египетският военен аташе в Кипър – корветният капитан Фарук Тирси, резидентът на израелската секретна служба МОСАД Амун Ханога и американският военен аташе полковник Джон Лънд. И тримата, без знанието на кипърското правителство, се събират на тайно съвещание.

Междувременно египетският военен аташе получава инструкция от своя президент. Ануар Садат решава да отмъсти за смъртта на приятеля и съратника Себаи, но освен това иска да използва случая, за да вземе в плен трима от заложниците, намиращи се на борда на самолет ДС 8. Египетският президент смятал за свои заклетии врагове членовете на Организацията за освобождение на Палестина, която окачествила отношението на Египет към Израел като измяна А сред заложниците били и дейците на ООП Мейзер, Захариа и Абдел Разак Яхия.

Египетският военен аташе не бил обикновен офицер. Президентът Садат знаел много добре защо го изпраща именно в Никозия, която по онова време бе невралгичният пункт на близоизточната политика. Тук се сблъскваха не само интересите на няколко държави и политически течения. Никозия бе преди всичко градът с многобройна група израелски тайни агенти, с представители на Организацията за освобождение на Палестина и с много видни личности от арабския свят. Шейховете с тлъсти сметки в швейцарските банки, обезпокоявани от постоянните сблъсъци, се преселваха от опасните зони в удобните хотели на брега на красивия остров. Военноморският аташе Тирси имал славно минало и голям опит. Бил носител на един от най-високите египетски ордени, защото през 1967 г. като командир на катер потопил израелския ескадрен миноносец „Ейлат“. По-късно с право бе обявен за инициатор и пряк

виновник за събитията на 19 февруари 1978 година.

В 17 часа и 18 минути Мелинг каца отново на летището в Ларнака. Съвсем сломени, похитителите са готови да се предадат на местните полицейски органи. Остава да се уговорят условията за капитулацията. И тя трябва да стане веднага след кацането. Самолетът рулира към сградата на летището и командирът на самолета Мелинг изключва двигателите.

Катар и Хюсеин Али започват да преговарят посредством бордова радиостанция, а след това чрез радиомегателефон през полуотворената врата. Техни партньори са д-р Васос Лисаридис, водач на опозицията в Кипър, и Марио Темпаритис, негов придружител като лична охрана. Марио седнал зад волана и стигнал чак до стълбичката на самолета ДС 8. Преговорите можели да започнат.

Междувременно президентът Киприану се завръща от Гърция. Сяда до радиостанцията в кулата и преговаря с похитителите. Убеждава ги единият от тях да излезе до вратата и да се споразумее с парламентъора, а другият нека пази заложниците, ако смята това за необходимо.

След дълго колебание и кратко уговаряне доктор Лисаридис се среща лице в лице с един от терористите, но не съумява да прикрие учудването си от неговите искания. Младешките не искали почти нищо. Само два нови кипърски паспорта и безопасно напускане на страната.

Парламентъорът Лисаридис кимва и като опитен дипломат не дава израз на радостта си от успешното продължение на преговорите. Уверява терористите, че ще предаде молбата им на президента Киприану, тъй като въпросът не бил от неговата компетентност. Палестинецът се отдръпнал навътре, известно време се съветвал със съучастника си, после отново се показал на вратата и заявил, че е съгласен, но иска паспортите да бъдат издадени преди освобождаването на заложниците. Доктор Лисаридис не се колебае дълго, дори не се съветва с президента, а съобщава на терористите, че са му нужни техните снимки. Естествено те нямат у себе си, тъй че кипърският парламентъор предлага да потърси фотограф с полароид, за да им направи моментални снимки.

– И ето какво стана – заяви по-късно Марио Темпаритис пред журналистите. – Пред сградата на летището се появиха двама души, които се опитваха незабелязано да стигнат до самолета. Единият бе египетският военен аташе Тирси. Дори посегна към пистолета си и освободи предпазителя. Незабавно съобщих за това на полицията по радиото, монтирано в нашата кола. Тя се намеси и в последния момент полицайте успяха да ги задържат. Отведоха египетския корветен капитан в

салона, в който се посрещаха високопоставени личности, и го заставиха да стои там.

Малко след това, точно в 18,32, на летището в Ларнака каца огромен транспортен самолет „Херкулес С – 130Е“ с египетски отличителни знаци. Още при рулирането по пистата за кацане командирът на ДС 8 Мелинг го забелязал и се ужасил. Известно му било, че обикновено тези огромни транспортни самолети не се използват в гражданския транспорт. Но египетският „Херкулес“ имал граждански отличителни знаци. Той получил от кулата разрешение за кацане и паркирал на около седемстотин метра от самолета с похитителите.

Впрочем междувременно съответните служби в Кайро били поискали от кипърския президент разрешение за кацане, като заявили, че на борда се намира египетският министър на информацията, който би желал да присъства като наблюдател на преговорите с похитителите. Президентът Киприану се съгласил. За да ги посрещнат, към самолета се отправят коли с представители на Кипър, сред които е и кипърският министър на транспорта Томпазос с букет в ръка, и началникът на полицията. С ужас откриват измамата. В транспортния самолет седали 76 въоръжени до зъби елитни войници от египетската специална ударна команда.

– Никой да не слиза от самолета – нарежда началникът на кипърската полиция. Но египтяните не се съобразяват с предупреждението, тъкмо обратното, затварят началника на полицията в колата му, откъдето след малко успява да избяга. Качва се в кулата на летището и информира президента за инцидента. Междувременно египетският аташе Тирси и адютантът му успяват да избягат от салона на летището и се опитват да се качат в кола, за да отидат до египетския самолет. Но кипърската полиция навреме се намесва и Тирси отново се оказва в помещението за правителствени делегации. Не му помага и това, че се позовава на дипломатическия си статут, на имунитета, не помагат дори заплахите му. Полицаяте го откарват в кулата на летището, където президентът Киприану го предупреждава, че ще нареди да го арестуват и изпратят в Никозия, ако не изпълнява указанията на полицията. Привидно Тирси се подчинява. Но едва-що върнал се в партерния салон, изненадва с неочакваните си действия охраната, изтичва пред сградата на летището и махва с ръка по посока на египетския самолет. Адютантът му, който под куртката си имал радиостанция, приканва египетската ударна група да започне операцията. В задната част на херкулеса се отваря вратата и от транспортния самолет слиза военен джип с петима въоръжени войници.

Само че в това време и двата самолета – „Херкулес“ и DC 8 – били обкръжени от кипърски войници.

В тъмнината египетският джип се устремява направо срещу кипърската стрелкова верига. Още веднъж по мегафона се чуват призиви колата да спре. След това пред джипа застават войници с вдигнати десници. Египтяните не изпълняват нареждането. Кипърският президент дава заповед от кулата за откриване на огън. Престрелката продължава 50 минути. Петнадесет египтяни загиват. Кой е виновен? Египетският президент Садат. Той си послужва с измама, а няма прошка за вероломство в международните политически отношения. Но защо го е направил?

Никой не може да надникне в съвестта му. А причините бяха доста. Може би си е спомнил за победоносната акция на западногерманската група за борба с тероризма на летището в Могадишо и за оваците, които спечели канцлерът Хелмут Шмит на световната сцена. Ануар Садат имаше нужда от успех. Поне частичен, малък. Съюзвайки се с Израел, той се оказа изолиран в арабския свят, беше самотен и в политическо, и в икономическо отношение, от време на време беше похвалван или погалван от далечния си покровител, Съединените щати. Вътрешнополитическото положение на Египет беше също тежко. Ако Садат беше успял да реализира „филмовото“ нападение, което показва групата ГСГ 9 в Могадишо, то щеше да му бъде в кърпа вързана популярността за седмица-две. Но едно е да мислиш – друго е да стане ...

Появиха се съмнения и относно замисъла на акцията. Египетският президент Садат бил изпратил ударната команда подир похитителите още когато самолетът кръжал над страните от Близкия изток. „Херкулес“ със 76 души на борда кацнал на летището в Джибути, когато отвлеченият DC 8 бил зареждан с гориво. Защо тогава египтяните не са нападнали отвлечения самолет в този удобен момент?

Между акцията в Могадишо и в Ларнака има принципна разлика. Правителството на Сомалия беше дало разрешение за намесата на специалната западногерманска група на своя територия, а кипърското не се съгласи. И не само това: президентът Киприану беше подведен.

„Помолиха ни да разрешим да кацне самолет, на чийто борд се бил намирал член на египетското правителство, който искал да наблюдава усилията на кипърското правителство за освобождаването на заложниците и екипажа на самолета – заявява президентът Киприану. – По понятни причини дадохме съгласието си. Но щом разбрахме, че в самолета има войници, протестирахме остро пред египетския посланик за измамата.“

Посланикът, който навярно е бил добре информиран от Кайро, прибягва към „дипломатическа“ хитрост и уверява президента на Република Кипър, че без разрешение на кипърското правителство ударната команда няма да се намесва. Но тя се намесила, без да се съобразява с някакви правила или уговорки. Дори атакувала в момент, когато изобщо не е нужно. Та нали всички са знаели, че похитителите се предават, че възнамеряват да освободят заложниците, че следователно никой не е застрашен и че египетският посланик и военният аташе сигурно са информирали своя президент за създаденото положение. Въпреки това Ануар Садат заповядва да се атакува. Действувал е неразумно, по този въпрос мнозина бяха единодушни, същевременно обаче констатираха, че не се случва нито за пръв, нито за последен път.

ОСЪДЕНИЯТ СЪДИЯ

Знаели са точно кога и откъде минава. Следели са го всеки ден. После са изчакали кафявия му „Фиат 125“ на улица „Джуба“, малко преди да завие по улица „Могадишо“. Не ги видял, били се скрили в пасажа.

В събота сутринта, 10 юли 1976 г., съдията и заместник-генерален прокурор Виторио Окорсио взема душ, на закуска изпива обичайното капучино, казва „довиждане“ на сина си и около осем слиза в гаража. Тръгва малко по-рано, тъй като по пътя към службата е искал да спре на гробището, край гроба на баща си. Качва се в колата, по не стига далеч. Убиват го на стотина метра от жилището му. Лекарят от полицията открива девет куршума от автомат в тялото му. Синът чува изстрелите и се притичва на помощ на баща си. Късно. Виторио Окорсио вече е мъртъв.

Още от началото е ясно, че го е убил професионалист. С толкова попадения не е лесно да се улучи с автомат дори и близка цел. А че до пасажа са го дебнели обучени убийци, се виждало и от показанията на свидетелите. Убийците са били общо осем-десет души, действували са уверено и спокойно, без маски и без да бързат. След нападението не бягали стремглаво.

Стрелящият тръгнал бавно към кафявия фиат, сякаш бил уверен в работата си и сигурен, че нищо не може да му се случи.

Съдебното дирене предприема Клаудио Виталоне. Още от самото начало той разбрал с кого си има работа. След като терористите убили съдията, те претършували чантата му. Взели от нея съдебни документи, отнасящи се за престъпната банда, специализирана по отвличанията. Наричала се „Марсилски клан“, а членовете ѝ наричали сами себе си „Анонима секуестри“. Върху задната седалка на обстрелваната кола Клаудио Виталоне намерил бележка от убийците:

„Специалният трибунал на политическото движение «Ордине нуово» («Нов ред» – бел. авт.) съди Виторио Окорсио по и го призна за виновен, защото той преследваше членовете на «Ордине нуово» заради убежденията им. Ето защо бе осъден на смърт. Присъдата на трибунала ще изпълни специална оперативна група.“ Дадени били общо двадесет и осем изстрела. Няколко попадения били смъртоносни. Терористичният акт бил извършен с военна точност. На Клаудио Виталоне му било известно, че неофашистката организация, каквато била „Ордине нуово“,

има добри инструктори, способни стратегии и международни връзки. Ба-листичната експертиза потвърдила, че куршумите са били изстреляни с лек автомат „Инграм“, произведен в Съединените щати. В Европа имало около три хиляди от тези автомати. Били внесени в три западноевропейски страни. Но се намирили и в арсенала на щаба на НАТО в Неапол.

Могли са да изчезнат оттам?

Патроните били италианско производство, но производителят Фиоки ги доставял само на държавни организации, на армията и на полицията. Върху тях били отбелязани марката и датата на производството. Но за западните страни патроните се експортирали без дата. Те не се смятали за военно имущество и можели свободно да се купят във всеки магазин за оръжие и боеприпаси. Всички гилзи на местопрестъплението били без дата, следователно доставени са от чужбина. Това не е изненадващо. В Рим са знаели за международното сътрудничество на неофашистите, а организацията, която иска да върне Италия към времето на терора на Мусолини, е наречена „Черният интернационал“. С какво се провинил съдията и същевременно заместник-прокурор Окорсио, та да бъде осъден и убит? Той е бил честен юрист, неподкупен и неподдаващ се на влияние, макар че за известно време се бил огънал под натиска на десните. По-късно започнал да събира доказателства за опасността от възраждане на фашизма в Италия. Някои публицисти са опростили характеристиката за дейността на Окорсио с едно изречение:

„Твърде много знаеше.“ Но той наистина е знаел доста неща за стремежите на влиятелни личности и на терористите да възродят фашистката партия в Италия.

Говори се, че сигналът за ескалацията на тероризма в Италия е даден от експлозията в Земеделската банка в Милано на 12 декември 1969 г. В четири и половина часа следобед на площад „Фонтана“ проехтвя мощна детонация, жертва на която стават шестнадесет убити и осем ранени. И това не е единствената акция. През следващите шестдесет минути избухват бомби на още няколко места и са ранени и други пешеходци.

Полицейският комисар Луиджи Калабреззи се оказал ловък или пък имал късмет. Поне така изглеждало отначало. Впрочем още на третия ден след злодеянието той арестува заподозрения професионален танцьор и мним анархист Пиетро Валпреда. Съдията Окорсио подготвя процес, опитва се съгласно с указанията на началниците си да открие виновника сред левите радикали, но не намира доказателства и в края на краищата Валпреда е освободен. Следите водят към фашистките

организации.

И именно те се намесват. На 17 май 1972 г. двама души застрелват на една улица в Милано полицейския комисар Луиджи Калабрези. За отмъщение? За наказание?

Съвестта на Калабрези не била чиста. Както вече знаем, веднага след експлозията в миланската Земеделска банка той предприел арести. Но действувал така уверено, сякаш знаел къде да търси виновниците, като че ли му били известни имената на анархистите. Зад решетките попаднал и четиридесетгодишният железничар Джузепе Пинели. Три дни Калабрези го разпитвал и Пинели не издържал разпита. През нощта на петнадесети срещу шестнадесети декември скочил от прозореца на петия етаж. Калабрези не могъл да убеди обществеността, че е самоубийство. Оказало се, че разпитваният Пинели бил жестоко изтезаван, за да изтръгнат от него признание, и че като полетял от прозореца и паднал па паважа, бил вече в безсъзнание. А когато по-късно се разбрало, че през 1966 година Калабрези бил преминал продължително обучение в Съединените щати и оттогава се бил срещал често с тайни агенти на ЦРУ, било намерено обяснение и на някои други взаимозависимости. Станало ясно, че неофашистката организация е замесена в процеса, подготвян от съдията Окорсио. Дванадесет свидетели, които трябвало да дадат показанията си пред съда, били убити. Сред тях бил и адвокатът Виторио Амброзини, таен агент на военното разузнаване, роднина на тогавашния министър на вътрешните работи Франко Рестиво. Адвокатът Амброзини бил известен фашист. На 10 декември 1969 г. той участвувал в събрание на „Ордине нуово“, на което било взето решение за атентати, включително и за експлозията в Земеделската банка. Виторио Амброзини се ужасил, когато чул за убитите и ранените при експлозията в Земеделската банка. Съвестта му се будила и той седнал и написал на кръстника си, министъра на вътрешните работи, подробно признание. Не след дълго – при неизяснени обстоятелства – се хвърлил от прозореца на седмия етаж на една римска клиника, където бил на изследване.

Сега вече съдията Виторио Окорсио не би могъл да не забележи следата на фашисткия заговор във всички извършени злодеяния, така типични за реакционните движения от всякакъв род, и на 21 март 1972 г. завел наказателно дело срещу главните инициатори на атентатите – известните фашисти Франко Фреда, Джовани Вентура и Пино Раути. Последният не се явил пред съда. Той бил депутат в италианския парламент, така че пред съдебния състав застанали само двама. Виторио

Окорсио доказал, че атентатите са част от голям заговор срещу Република Италия и че не са дело само на италианци. В основата на престъпленията било Централното разузнавателно управление на САЩ. Но това не била единствената зашеметяваща констатация. Следата на подготвения фашистки заговор водела към най-високите върхове на държавния апарат, към Министерството на вътрешните работи и дирекциите на полицията в Рим и Милано. Оттук също идва заповедта да се предприеме лов на анархисти и да се отклони следствието от правия път. Тук изчезват доказателствата, тук са измайсторени фалшификатите. Следващата следа водела към меценатите: към нефтения магнат и собственик на захарни фабрики Монти, който притежавал и мрежа от издателства, към ломбардските собственици на циментови заводи, към богатите фермери във Венецианската област, към финансовите и търговските кръгове на Ватикана и не на последно място към международната организация на оръжейните магнати, която имала свой център в Италия под маската на фирмата „Мондиал експорт импорт“.

Комисарят Луиджи Калабрезе се оказва в незавидно положение. Става известно, че по време на следствието е научил доста неща за машинациите на видни личности и за тяхната принадлежност към тайната фашистка партия. Става ясно, че и той е бил посветен в камуфлажните игри, а е възможно да е знаел и за предварително замисляните убийства, да е имал набелязани мними атентатори, които после да бъдат арестувани вместо истинските. Лошо съградените кулиси на терористите падат и се разкрива неприятната истина:

Калабрезе знае много неща. Имало опасност нервите му да не издържат и на процеса, който чукал на вратата, да не си държи езика зад зъбите. Ето защо двама млади фашистки убийци получават шанса да бъдат похвалени. На 17 май 1972 г. те убиват комисаря.

Подобна съдба очаква и Виторио Окорсио. Не само защото знае много истини, но и с всички законни средства се заема да разкрие фашистките терористи и дори през юни 1973 година изправя пред съда 42 ръководители на „Ордине нуово“. Доказателствата и взаимозависимостите са толкова ясни, че те са осъдени и министърът на вътрешните работи е принуден да забрани дейността на „Ордине нуово“. И така, с един куршум два заека. Италианската администрация, която не може да не се съобразява с мощта на Италианската комунистическа партия, иска да покаже, че мери с един и същ аршин както десния, така и левия тероризъм. Окорсио не спира дотук. През 1974 година той поставя на подсъдимата скамейка още 119 фашисти от „Ордине нуово“. Италианските

фашисти, заемащи високи постове, възприемат това вече като предизвикателство за дуел. Те използват немалкото си влияние, заплашват и подкупват и така успяват да възпрепятствуват хода на процеса. Заместник-генералният прокурор Окорсио обаче е безстрашен борец. Той се обръща към по-висши инстанции, пише възражения и става опасен за фашистката реакция. През седемдесетте години в Италия смели борци срещу неофашизма като съдията Окорсио са малко. Той води бедствията безкомпромисно, не се бои да надникне зад кулисите и да търси източниците на приходите на неофашистката организация „Ордине нуово“. Знае, че част от парите идват от откупите за отвлечените лица, че някои средства фашистите придобиват чрез кражби, нападения на банки, но най-голямата част идва от тайните фондове. Парите за финансиране на диверсионни акции идват от тайните сметки в швейцарските банки. Може би това са пари, които военните престъпници на Хитлеровия трети райх или фашистите на Мусолини са скрили навреме по кодирани банкови сметки в Цюрих или Берн. Окорсио търси помощ и съдействие от швейцарските си колеги. В римския хотел „Попора“ се среща тайно с швейцарския полицейски комисар Робер Валт и след няколко дни подписва 72 заповеди за арестуване на заподозрени фашисти. Подир него изпращат банда убийци начело с Пиетро Конкутели. В Италия неофашистите имат доста привърженици, заемащи важни постове в държавния апарат. Очевидно е, че професионалният убиец Конкутели не е действувал на своя глава, че атентатът е подготвен от опитни стратегии.

Виторио Окорсио е заместник-геперален прокурор. Това е важна и висока длъжност. Ето защо още на 12 юли римските прокурори се събират на съвещание, избират из средата си прокурора Клаудио Виталоне и му поверяват разследването на убийството. Скоро Виталоне открива сигурна следа, но среща непроницаема стена.

Сервицио информационн дела Дифеза – известната СИД, е италианската разузнавателна служба. Виталоне открива изложение от 29 май 1976 г., в което върху бланка на тази организация се съобщавало, че „Ордине нуово“ готви няколко атентата в близкото бъдеще.

Защо секретната служба СИД не е съобщила този факт на полицията? Защо не е предупредила набелязаните жертви?

Прокурорът Клаудио Виталоне пита за това шефа на разузнавателната служба генерал Джовани Ромео.

Но той отказва да отговори на въпроса. Затова Виталоне му се заканва, че на другия ден ще му изпрати призовка и в съответствие с валидните закони ще го разпита като официално призован свидетел. В

този случай генералът не може да откаже.

Джовани Ромео имал влиятелни познати. Те му помогнали и прокурорът Виталоне бил принуден да капитулира. Впрочем още на следващия ден сутринта го извикал неговият шеф, генералният прокурор Джузепе Чилиберти, и отменил разпита на генерал Ромео.

Виталоне трябвало да предаде делото на друг, послушен прокурор и после съдиите само установили, че убиецът Конкутели бил пристигнал в Италия от Испания и след убийството пак набързо избягал зад граница. Той бил професионалист и имал влиятелни защитници.

След като властите забраняват дейността на „Ордине нуово“, нейните членове минават в нелегалност. Те създават терористична организация със значителни източници на доходи, ръководена от чужбина. Нейната цел? В момента единствено да се подкопава авторитетът на държавата, да се тероризира населението, да се всява страх и да се създава хаос. Чуват се гласове, че в основата на диверсионните действия са дългосрочните планове на НАТО и дори седмичникът „Еуропо“ пише през 1976 г., че неофашистките терористи се обучават в учебния лагер в базата на НАТО в Алгеро, Сардиния.

Прочути били прадедите на „Черния граф“ Юнио Валерио Боргезе. Един от тях, Камило Боргезе, през 1605 г. се бил възкачил на папския трон под името Павел V, трима други членове на рода като кардинали определяли в миналото политиката на Ватикана. Валерио се присъединява към фашистите. Той е един от перспективните водолази на Мусолини, по-късно става командир на подводница. Не иска и да чуе за капитулацията на фашисткия режим. През 1943 г. създава собствена бойна група „Дечима мас“ и преследва партизаните в италианските планини. Емблемата на тази терористична група, която по-късно става пример за много други, е есесовският символ: череп с кости, но доукрасен с роза.

Княз Боргезе не е комична фигура на политическата сцена, както би могло да изглежда на пръв поглед. Дори непосредствено след Втората световна война в Италия липсва единство на мненията относно бъдещето на държавата. Фашизмът тук е все още жив. Фашистите обличат други ризи, но при това правят всичко възможно за възраждането на старите времена.

Кариерата на „Черния граф“ е типична за следвоенните отношения в Италия. Той е фашистки главатар и горещ привърженик на Мусолини. След войната го изпращат зад решетките. Само че още през 1949 г. приятелите му издействуват помилване. И както се казва, още излязъл от

вратата на затвора, вече се опитва да възвърне властта си и властта на своите приятели и привърженици. Основава неофашистката партия МСИ (Мовименто Сочиале Италиано – бел. авт.), а по-късно нейната още по-екстремистка издънка „Фронте национале“. Това не е незначителна организация – през 1970 г. тя наброява около хиляда членове, обучени терористи. Цел? Държавен преврат, възраждане на фашизма. Осъществяването на мащабно замисления заговор било предвидено за ноември 1974 г. Пръв трябвало да загине министърът на вътрешните работи Тавиани. Планът бил прост. След като установят кога и откъде минава от Рим за Генуа, да хвърлят във въздуха колата му чрез взривена посредством радиото бомба по магистралата от Ла Специя. По същия начин се готвели да убият и секретаря на Италианската конфедерация на профсъюзите на трудещите се Лучано Лама в седалището му в Рим. Генералният секретар на Италианската комунистическа партия Енрико Берлингер трябвало да бъде убит в дома му в Сицилия, а наемни убийци трябвало да изпратят на онзи свят тогавашния министър на отбраната Джулио Андреоти, съдиите Виоланте от Торино, Тамбурини от Падуа и Клаудио Виталоне от Рим.

„Черният граф“ използва най-драстични методи, за да се добере до властта. Той се готвел след осъществяването на замислените убийства да съобщи на правителството, че водата в римския водопровод е заражена с радиоактивни вещества и следователно не може да се използва. Разчитал е, че ще избухне паника, че хората ще започнат да демонстрират и правителството ще използва полиция и войска срещу тях. В този всеобщ хаос трябвало да се намесят три хиляди въоръжени терористи, готови да вземат властта в свои ръце. Но до метеж не се стига. Зъботехникът Торкуато трябвало да осигури радиоактивни вещества за заразяване на водата. Но той се изплашил, разкрил подробности от плана на служител на СИД и полицаите арестували повечето от заговорниците.

Това не е първият план за фашистки преврат в Италия. Неофашистките терористи са подготвяли подобна акция и през пролетта на 1973 година. Още на 7 април се опитват да предизвикат дерайлиране на бързия влак по линията Рим – Торино. След една седмица предприемат нападение в Милано, при което убиват полицаия Марино.

На 17 май терористът Бертоли хвърля ръчна граната пред входа на Дирекцията на полицията в Милано. Взривът убива няколко пешеходци, а други, ранени, са откарани в болница. Някои подробности съобщава на следователите и арестуваният терорист Роберто Каваларо. Освен фашистките терористи и офицери от италианската армия в подготовката

на терористичните действия участвуват и представители на италиански банки, индустриалци и представители на едрия капитал от Съединените щати и Федерална република Германия. През 1972 г. съвещанието на заговорниците се провежда в Лондон, а в началото на 1973 г. – в Мюнхен. През март в една вила недалеч от Виченца италианският финансист и международен спекулант Микеле Синдона се среща с банкери и с известни политици. Той се подвизавал в Съединените щати и на съвещанието представлявал международния капитал. На срещата на заговорниците присъствували и представителят на американското разузнаване генерал Джонсън, началникът на щаба на италианските ВВС генерал Лучертини, адмиралите Качопо и Кабрини. Това са били мащабни планове и дрзки политически интриги. Генерал Джонсън обещал на заговорниците помощ от НАТО, за всеки случай край италианските брегове в подкрепа на заговорниците трябвало да хвърлят котва два американски крайцера. Представителят на Съединените щати обещал на заговорниците военна помощ срещу „левичарските елементи“. Микеле Синдона трябвало да се погрижи за финансирането на метежа.

За него говореха, че е banker, изпреварил времето си. При това скандалджия и мошеник. Сътрудничел с директора на Ватиканската банка архиепископ Марчинкус. Заради мръсни машинации с парите на мафията бил осъден в Съединените щати на двадесет и пет години затвор на остров Рикърс Айлънд и да заплати глоба от 207 000 долара. Естествено не излежал присъдата си. Та нали бил собственик на четиридесет търговски компании в десет различни страни и притежавал хотели в много градове по света. Освен това бил собственик и на големия комплекс „Уотъргейт“ във Вашингтон, дал името на аферата, която няма аналог в историята на Съединените щати. Президентът Никсън бил негов добър приятел. В предизборната му кампания Синдона бил вложил един милион долара. Той имал пръст и в зараждането на италианския тероризъм. При разпита арестуваният Каваларо заявил, че в основата на терористичните престъпления стои неизвестна нему международна организация, която обозначил с буквата Х. Тя планира и координира акциите, манипулира с терористите според нуждите, стреми се да реализира замислите на определени групи в италианската армия, в полицията и в разузнавателната служба.

Но интересите не са само италиански, а и ръководната централа също не е чисто италианска. Това не са празни приказки. Още през 1974 г. на сесията на италианския парламент се появява обосновано и подкрепено с доказателства обвинение срещу офицерски групи. Тогавашият

министър на отбраната Андреоти заповядва да бъде арестуван генерал Мичели и предава на прокуратурата документите за офицерския заговор. Наистина стореното е достатъчно, за да избухне паника, но италианското обществено мнение е претръпнало, то е свикнало да има скандали и афери. С право хората започват да се питат, дали това не е още един политически трик, чрез който едната група от военната разузнавателна служба СИД се опитва да постави в шах конкуриращата я група.

Да се обърнем към периода, в който се ражда италианският тероризъм, през погледа на члена на президиума на Централния комитет на Италианската комунистическа партия Уго Пекиоли, като не забравяме, че край люлката на престъплението, така типично за края на нашия век, стоят като орисници фашизмът, политическото недоволство и социалната безнадеждност. „Вече пет години (цитатът е от 1974 година. – бел. ред.) Италия живее в травмата на кървави събития и ненаказани беззакония, които подкопават доверието на обществеността в органите на гражданското и военното управление. Именно те трябва да осигурят спокойния живот на населението. Възниква подозрението, че властите не само че не са способни да се справят, но и че дори имат известна вина за създаденото положение. Това не трябва да се забравя, макар че следствието за дейността на бившия началник на СИД генерал Мичели, водено от съзнателни съдии, вече осветли подозрителните неясноти на случаите, които тровят италианския обществен живот още от пролетта на 1969 година, когато бяха извършени първите атентати ...

Сега, когато започват да се изясняват нещата, излиза на преден план главно политическата отговорност на онези, които прикриваха виновниците, насочваха следствието по погрешен път и все още смятат, че всичко ще се ограничи само с взаимно уреждане на сметките. Все още не са обезвредени силите, които се опитват да пречат на следствието. Християндемократически политици се задоволиха само да намекнат, че тъй наречената стратегия на напрежение и терор, която бе прилагана в Италия през изтеклите години, била инспирирана и отвън ... Двойно повече важи това за времето, откакто държавният секретар на Съединените щати започна теоретически да обосновава правото на ЦРУ да се меси в политическия живот на Италия и да заплашва нейната независимост. Някои личности се боят да признаят, че заразяването на някои части от италианския военен и граждански апарат с фашистката чума не бе предизвикано само от сплетните на тайните служби на гръцките полковници, на португалските и на испанските фашисти, но че дял в нея има и известната организация на най-голямата империалистическа държава.“

Участието на Централното разузнавателно управление в терористична дейност през седемдесетте години не е безусловно доказано. Но в края на 1974 г. италианският президент Джовани Леоне и тогавашният министър на външните работи Алдо Моро посещават Вашингтон, където разговарят с новия президент Джералд Форд. Малко преди това държавният секретар Хенри Кисинджър признава в разговор с израелския министър-председател Рабин теоретичната възможност за намеса на ЦРУ в Италия. Американската администрация отхвърля по принцип създаването на коалиционно правителство с участието на комунистическата партия. Според сведенията от април 1983 г. американският държавен секретар Кисинджър не се е ограничил само с изявлението си в рамките на разговора с Рабин, но се е срещнал с Алдо Моро и го е заплашил – да не си и помисля даже за участие на комунисти в правителството. В края на 1980 г. дъщерята на Моро Агнесе заяви пред парламентарната следствена комисия: че „в Съединените щати искаха от баща ми да изостави политиката или да промени политическата линия“. Членове на „Червените бригади“ отвлякоха Алдо Моро, но кой ги дирижираше зад политическите кулиси?

БОГ НЕ НИ ЧУ

На 16 март 1978 г., малко преди девет часа, председателят на Националния съвет на италианската Християндемократическа партия Алдо Моро излиза от дома си на римската улица „Форте Трионфале“ № 79 и се качва в синия служебен „Фиат 130“. Личната му охрана тръгва след него с бяла алфета. Впрочем както всеки, така и този път той решава да започне работния си ден с молитва в църквата, а после да се отбие в учебния център на партията. В десет искал да бъде в парламента, където Джулио Андреоти щял да представи новото правителство и да обяви правителствената програма. Алдо Моро бе един от създателите на първото християндемократическо правителство, за което гласуваха и комунистите. Алдо Моро не се съюзи с комунистите от любов към тях, при дадената политическа обстановка това бе брак по сметка. През този ден започвали разискванията по вота на доверие към новото правителство.

Събитията през съдбовния мартенски четвъртък започват далеч преди девет часа. В шест часа и петнадесет минути полицейският патрул забелязал, че на около двеста метра от охраняваната резиденция на Алдо Моро на улица „Форте Трионфале“ е спрял бял „Фиат 128“ с дипломатически номер. Явно колата не предизвикала подозрение у полицаяте, никой от тях не надникнал в нея. Малко преди седем на кръстовището между улица „Стреза“ и улица „Фани“ се появили младеж и девойка. Свидетелят забелязал, че младежът носел рекламна чанта от авиокомпания „Алitalia“.

После дълго време нямало нито нещо подозрително, нито нещо важно. Чак в осем и половина на улица „Фани“ спрял „Фиат 132“. От него слезли трима младежи в униформата на авиокомпания „Алitalia“. Четвъртият зад волана явно също летец. Тримата тръгнали към улица „Стреза“ и – колкото и да е странно – пред тях крачели още двама пилоти в униформи. Някаква жена, бързаща по улицата, дори ги спряла и попитала кога пристига самолетът от Каракас. Не знаели, избягнали отговора, но това не било толкова подозрително, тъй като никой служител все пак не знае наизуст разписанието на полетите.

Командирът на личната охрана се казвал Оресте Леонарди и бил опитен полицаи. И макар че бил получил нареждане да меня колкото се може по-често маршрута на конвоя на Моро, все пак нямал големи възможности за това. В четвъртък сутринта колите се движели по същите

улицы както предишния, както по-миналия ден и миналата седмица. Трябвало да стигнат до църквата на площад „Деи Джоки Делфичи“, където председателят на Християндемократическата партия започвал работния си ден с молитва. Оттук маршрутът водел към седалището на камарата на депутатите в Монтечитория.

На улица „Фани“ имало бар. Малко преди девет пред него се появил мощен мотоциклет „Хонда“ с двама мъже с каски. Летците в униформата на „Алиталия“ се връщали към кръстовището. Синият „Фиат 130“ и бялата алфета се появили на улица „Фани“ в девет часа. Фиатът с дипломатическия номер не бил празен. Изведнъж започнал да дава заден ход и преградил пътя на конвоя на Алдо Моро. Потеглил по платното така внезапно и неочаквано, че шофьорът на Моро, полицаят Доменико Ричи, не успял да спре и се сблъскал с движещия се назад автомобил. Алфетата с придружаващите го лица се блъснала отзад в колата на Моро, която се вклинила между двата автомобила и безпомощният шофьор не можел нито да потегли напред, нито да се измъкне от капана. Отлична клопка, подготвена от терористите пред кръстовището на улица „Стреза“.

От колата с дипломатически номер изскочили двама души (както се оказва по-късно, били Валерио Моручи и Просперо Галинари) и убили охраната, придружаваша Алдо Моро в колата му. Пред бара имало няколко метра жив плет. Зад него се криели тримата мъже в авиаторски униформи. Те започнали да стрелят по хората в алфетата. Полицаят Рафаеле Лоцино изскочил от колата и открил огън по нападателите. Успял обаче да стреля само два пъти, наистина ранил един от терористите, но миг след това паднал мъртъв на земята. Джулио Ривера и Франческо Зици били ранени смъртоносно.

Рафаеле Фиоре бил шеф на „Червените бригади“ в Торино. И явно като голям специалист дошъл да помага в Рим. Заедно с още един терорист измъкнали от колата изплашения Алдо Моро и го сложили на задната седалка на синия „Фиат 132“. Терористите грабнали двете от трите чанти, които носел Алдо Моро със себе си, и както се оказва по-късно, сполучи. Изглежда, са били добре информирани. Впрочем взели чантата с лекарствата на Алдо Моро и другата, съдържаща секретни документи. Третата с несъщественото и непотребно съдържание оставили в колата. Явно това не било случайно, тъкмо тази подробност говори за това, че италианските терористи от „Червените бригади“ са имали добри информатори, заемащи високи постове.

Драмата продължила само три минути. При това терористите за

малко щели да се окажат на тясно. Съвсем случайно по време на отвличането и убийството се появил на мотоциклет Джовани Интервадо – член на римския полицейски ударен отряд. Спрял, извадил пистолета и се прицелил. Но не му провървяло, ударникът засякъл.

„Минавах със сив петстотинкубиков мотоциклет по улица «Стреза» – посочва в показанията си Интервадо пред съда. – Когато стигнах до кръстовището с улица «Фани», вече никой не стреляше. Забелязах двамина мъже в униформи как премъкваха някого от «Фиат 130» във «Фиат 132». На кръстовището стоеше около двадесет и две годишно стройно момиче с коса до раменете. В ръката си държеше автоматичен пистолет М 12. Когато доближих, тя го насочи към мен и извика: «Спри! Нито крачка напред! Веднага се върни!» Напуснах кръстовището. После «Фиат 132» с Алдо Моро изчезна по улица «Стреза». Отдясно, срещу мястото, където лежах убитите, имаше един празен «Фиат 128». В този момент в него скочиха двамата мъже в авиаторски униформи и жената. Те отпред, а тя на задната седалка. Докато тичах към местопрестъплението, покрай мен мина мощен мотоциклет с двама мъже.“

Алдо Моро бе един от онези италиански политици, които имаха чиста съвест и неопетнена репутация. Роден е на 23 септември 1916 г. в Малие в Южна Италия. Завършва право, става доцент, а по-късно професор в университета в Бари. Няколко пъти е министър, три пъти министър-председател, говореше се, че може да бъде и бъдещият президент. Когато терористите го отвлякоха, по вестниците писаха, че „общественото мнение не може да си поеме дъх“. В избора си терористите от „Червените бригади“ наистина бяха отишли твърде далеч, отвличането на Моро бе окачествено като предизвикателство към правителството и изобщо към италианската политика. По онова време Италия изживяваше най-дълбока криза, и то не само икономическа, а преди всичко политическа. Вече никой не вярваше в „икономически чудеса“, дори не и в икономическа стабилизация, броят на безработните растеше с всеки изминал ден, броят на недоволните достигна максимум. В отчаянието си младежите и девойките, завършили висше образование, изгубили надежда да си намерят работа или поне приложение на знанията си, се представяха за революционери, мнозина смятаха, че терористичният бунт ще доведе до възраждане.

Терористичната организация „Бригате росе“ („Червените бригади“ – бел. авт.) е основана през 1969 г. от двадесет и осем годишния студент по социология Ренато Курчио и от неговата още по-млада жена Маргерита Каголо след студентските вълнения в Милано, Рим и Торино.

Групата бързо се разраства и на 16 септември 1970 г. „Червените бригади“ се представят пред обществеността. Терористите запалват в Рим гаража на Джузепе Леони, известния директор на фабриката „СИТ-Си-менс“, ненавиждай експлоататор, прочул се със суровото си отношение към работническата класа. След няколко седмици членове на „Червените бригади“ отвличат един от ръководните служители на фирмата „Фиат“ – Пирели, пребиват го от бой и го изпращат у дома. Това са двете визитни картички, които терористичната организация изпраща на обществеността и бюлестителите на закона като предизвикателство.

По-късно експлозиите, отвличанията и убийствата стават нещо обикновено.

През 1974 г. членове от „Червените бригади“ отвличат прокурора Марио Соси, 35 дни го крият успешно и след като получават голям откуп, го освобождават. Неговият разказ разтърси общественото мнение. Не го измъчвали, само всеки ден го разпитвали, живеел в килер два на два метра и метър и осемдесет висок. Психическият натиск, на който бил подложен прокурорът Соси, бил непоносим. Всичко това той разказа на журналистите, а то отговаряше на замисъла на „Червените бригади“, които искаха да създадат паника и да всяват страх според девиза им „Колкото по-зле, толкова по-добре“. Соси бил принуждаван да взема медикаменти, които сломявали волята му. Той разкрил всичко, което знаел за плановете на полицията, за подготвяния поход срещу терористите, за взаимодействието между всички органи, включително секретните служби и военната полиция, срещу нарастващото насилие.

През 1976 г. полицията успява да арестува Ренато Курчио, а жена му Маргерита загива при престрелката.

Терористите започват да отмъщават. Настъпва период, който вече никой не ще заличи от съвременната история па Италия. Моралната криза на капиталистическия режим, симулиращ демокрация, моралното разложение на управляващата класа, която наистина държи здраво в ръцете си монопола на държавната власт, но не е в състояние да реши обществените проблеми – ето причините за италианския тероризъм. Егоизмът и користолюбието на заможните слоеве все повече задълбочават пропастта между богатите и бедните, между милионерите и безработните. В Италия скандалите и аферите във връзка с корупцията са нещо обикновено.

Да хвърлим поглед върху бурната ескалация на терористичните действия. Приблизително е изчислено, че от 1975 до 1979 г. в Италия са действували към 800 терористи, поддържани от около 100 000

симпатизиращи.

През 1975 г. те извършват 702 акта на насилие, но само след една година броят им достига 1353, а през следващите две години – по две хиляди. През 1976 г. италианската полиция отбелязва 59 отвлечения, но след една година те са вече осемдесет, а през 1978 г. – повече от сто. Само през 1977 г. жертва на нападенията на терористите стават 26 души, а по-късно този брой рязко нараства.

Два дни след отвлечането – 18 март – ръководството на „Червените бригади“ прави изявление и терористите признават, че са отвлекли Моро и че са убили петимата полицаи от личната му охрана. Същевременно съобщават, че Моро ще бъде изправен пред „народен трибунал“. В доказателство на това прикрепват снимка на председателя на Християндемократическата партия от „народния затвор“. Поместена на първите страници на вестниците, снимката полита из целия свят: портрет на тъжния политик с уморен и покорен поглед на фона на знаме с надпис „Бригате росе“.

Същия ден полицейски патрул намира на улица „Личинио Калво“ третата кола, използвана от терористите при отвлечането. Навярно незабелязано са я докарали, защото предишния ден я е нямало там. Лоша реклама за полицията в състояние на бойна готовност. Втората възможност е още по-позорна. Може би колата е стояла там два дни и никой не я е забелязал, Но това не е единственият неуспех, който се вписва в сметката на полицията в началото на полицейското дирене. По описание па свидетелите се очертават няколко заподозрени. Техни снимки публикуват всички вестници, на кратки интервали се появяват и на телевизионните екрани. По-късно се установява, че двама от тях са отдавна в затвора, а един живее от дълго време в Париж и не се крие от никого. Явно полицията е действувала твърде дилетантски.

Терористите, напротив, се представят като професионалисти на ниво. Групата е работела по план, изпълнен до последната подробност. Те са подготвяли грижливо и самото отвлечане. Впрочем един от главните ръководители на „Червените бригади“ Алфредо Бонавита заявил в затвора, че вече не иска да има нищо общо с терористите, осъдил насилието като средство за политическа борба и разкрил, че ръководството на „Червените бригади“ било крояло план за отвлечането на някой от забележителните политици още през 1977 г. Това той бил научил по странен начин. След като попаднал в затвора, разчитал па това, че съмишлениците му ще го измъкнат оттам. Отказали му. И му казали защо. Подготвяли били голяма акция, след която щели да излязат на свобода всички

затворници терористи. Нека почака. Това, че терористите са подготвяли грижливо акциите си, показва не само отвличането на Ханс-Мартин Шлайер във Федерална република Германия, но и атентатът срещу министър-председателя Кареро Бланко в Мадрид, а и други случаи. Седем месеца продължила подготовката за отвличането на Алдо Моро. Всеки ден са го следили, разбрали какви навици има, с облекчение установили, че наистина личната му охрана е от пет души, но пък колата не е бронирана и стъклата не са непробиваеми. Терористите са знаели, че редовно посещава утринното богослужение, и им е бил известен ежедневието му режим. Ръководителите на „Червените бригади“ Морети, Микалето, Адзолини, Моручи, Фиоре и други одобрили плана, като се обосновавали, че Италианската християндемократическа партия трябва да бъде изправена пред „народния трибунал“.

Междувременно Министерският съвет решава да предложи законопроект, с който наистина значително щели да се ограничат гражданските свободи, но затова пък щели да се разширят правата на полицията. В печата започва дискусия не само по законопроекта, но и по въпроса дали вестниците трябва да публикуват изявленията или писмата на „Червените бригади“. Терористите се нуждаят от популярност. Един акт на насилие, било то отвличане или убийство, за който не би научила обществеността, не би имал този ефект. Терористите се нуждаят от реклама, а журналистите, жадни за сензации, са всъщност техни помощници.

На 24 март терористи от „Червените бригади“ извършват атентат срещу някогашния главен кмет на Торино, християндемократата Джовани Пико, а след един ден техни съучастници изпращат в Рим декларация №2, съдържаща отделни точки от „обвинението“ срещу Моро. На 29 март е направено куриозно предложение. Главният редактор на всекидневника „Стампа“ в Торино Ариго Леви предлага досегашният президент Леоне да си подаде оставката и на негово място парламентът да избере Алдо Моро. Какво е искал да постигне с това Леви? Смятал е, че президентският авторитет ще възпре терористите, че те ще се съобразяват с Моро като с президент? Сигурно е грешал. Нищо подобно не би станало. Последвалите събития доказват това.

Нека се върнем още веднъж към причините за тероризма в Италия, нека разгледаме поне някои от ръководителите на „Червените бригади“. Може би това ще ни помогне да разберем тяхната отчаяна смелост и безогледна жестокост. От двата милиона безработни през 1978 г. близо осемстотин хиляди бяха съвсем млади хора. Това бяха работници, но и слабообразовани младежи от изостаналите области на италианския Юг,

хора със средно образование или висшисти, разочаровани и дезориентирани поради своята безпомощност. Сред тях се появяват „спасителите“, които агитират, че разрешаването на социалните и политическите проблеми може да стане чрез насилие. Лесно ги привличат на своя страна. Рядко някой от тези, на които бе дадено оръжие в ръце, съзнаваше, че не ще воюва за ново и по-добро общество, защото за целта е необходимо да се отстранят класовите различия, да се измени политическата атмосфера, а не да се убиват съдии и политици. Другият мотив за действие на разочарованите младежи бе възможността да се самоизявят в терористичната група. Всеки млад човек иска да се прочуе, иска да бъде герой или поне „мъжага“. Но ако не е известен спортист или популярен певец, едва ли ще намери възможност да се прослави. И ето че стиска пистолета в ръка и смята, че се бори за по-добро бъдеще. Нека видим кариерата на един от известните членове на „Червените бригади“ – Петричо Печи. До 1977 г. той живеел твърде скучно в малкото градче Сан Бенедето дел Тронто. Разхождал се по площада, пушел и чакал приятелите си, за да се пооплачат един на друг от лошите условия, от момичетата и от безпаричието. Впрочем изкарвал прехраната си като пиколо, като келнер за дребни поръчки и от малък джобовете му били празни. Няма дори образование или по-скоро бил доста необразован, не умеел дори да се изразява или пък да напише нещо свястно и въпреки това с помощта на някакъв агитатор попаднал сред терористите от „Червените бригади“. Глуповатият селски момък от Сан Бенедето дел Тронто се преселва в над едномилionenния Торино, без да знае кое по-напред да види и на кое по-напред да се учуди. Според твърдението на майка му той нямам такива способности, че да може да стане ръководител на терористична организация. И въпреки това не след дълго го направили шеф на торинския клон, а в национален мащаб станал член на „стратегическия съвет“. Фантастична кариера за потиснатия селски младеж. Биографиите и на някои приятели на Печи си приличат като две капки вода. Но как са могли да изградят организация, с която полицията не може да се справи?

Именно Петричо Печи дава по-късно на следователите информация за организационната структура на „Червените бригади“. Начело стоял тричленен комитет, ръководен от Големия старец – „Ил гранде векио“ което не означавало, че трябва да бъде един, и то възрастен човек. Изпълнителният комитет давал заповеди на стратегическото ръководство, в което влизали и регионалните ръководители. Освен това създали снабдителна част, която се грижела за материалната страна, осигурявала

оръжие и пари за закупуване на оръжие, наемала жилища, разполагала с печатници и работилници, където се изготвяли фалшиви документи. Групата се грижела също и за финансите, за да могат професионалните терористи от основния кадър да получават редовно заплатата си от 250 000 лири. Това не е много, по ставало въпрос само за джобни, останалите разходи заплащала организацията. Петричо Печи заявява, че по времето, когато е бил член на „Червените бригади“, в организацията работели около 150 професионални терористи, които получавали заплати по платежна ведомост.

„В отвлечането на Алдо Моро на 16 март 1978 г. участваха осем мъже и една жена – заявява Петричо Печи пред следователите. – Акцията на самото местопрестъпление се ръководеше от Марио Морети и Валерио Моручи. Там бяха и Просперо Галинари, Лауро Адзолини, Франко Бонизоли, Рафаеле Фиоре и Адриана Фарандо. В операцията участваха и други членове от римската група на «Червените бригади». Материално бяха осигурени с девет автомобила, от които два камиона.“

И още един терорист, Антонио Саваста, който според някои сведения не бил участвувал в отвлечането, заявява, че шеф бил Марио Морети. Неговата биография е подобна на биографията на Печи, но Морети притежавал организационни способности, а освен това бил безкрайно нагъл. От протокола, подписан от съдия-следователя Кудила, се вижда, че е дошъл в Рим от северната част на Италия едва през 1976 г., но за кратко време успял да изгради мрежа от скривалища и конспиративни квартири. Още през януари 1976 г. бил наел жилище на улица „Грандоли“, където по времето на „Операция Моро“ бил настанен за петдесет и пет дни главният щаб на „Червените бригади“. Терористите разполагали с квартири и на улица „Поломбини“, улица „Алборнос“ и „Камило Монталчини“ №8, където бил затворен Алдо Моро.

След отвлечането открили Моро в жилището с камион – в един сандък. Били му успокояваща инжекция, така че нищо не разбрал. Дом номер осем представлявал разкошна еднофамилна къща в южното предградие на Рим, обитавана от тихите и спокойни съпрузи Алтобели, а в действителност от терористите Лаура Брагети и Просперо Галинари. Жилището имало хол, всекидневна с две спални, кухня, сервизни помещения и стаичка за слугинята. Изглежда, тъкмо в тази стаичка е бил затворен Алдо Моро. Стаичката имала добра звукова изолация. Галинари и Брагети изпълнявали ролята на тъмничари и на следователи. Но главен следовател бил Марио Морети. Той не оставал в къщата. Всички разпити на Алдо Моро били записани на магнетофонна лента. Видимо той не

е издал нито една държавна тайна, говорел е за вътрешните отношения в Християндемократическата партия много въздържано, но е разкрил задкулисието на някои скандали. Записите не бяха намерени. От 1300-та страници на съдебното дело се появиха само няколко преписа, които полицията била намерила в конспиративната квартира на улица „Монтеновозо“.

В периода, когато „Червените бригади“ господстваха на терористичната сцена и членовете на организацията си бяха създали името на неуловими, се говореше за координационен център на терористичните групи, дори за международен координационен център. Но ходът на случая Алдо Моро опроверга подобна връзка. Явно терористите си бяха позволили твърде голям залък и опиянени от успеха па акцията, отидоха твърде далеч. Още в самото начало похитителите разрешили на Моро да пише писма на семейството си, на колегите си от партийния апарат и на министрите. Той написал общо тридесет и седем писма, терористите предали двадесет и две. Тези, които попаднаха в печата, поддържаха напрежението на общественото мнение, но бяха и предмет на изследване от полицейските експерти.

Те търсеха отговор преди всичко на въпроса, дали Моро е писал писмата свободно и сам, или текстът на писмата му е бил продиктуван. Но дори и това обстоятелство не е съществено. Една от главните причини за неуспеха па терористите и начало на техния край е това, че им беше отказана колегиална помощ от страна на паралелната терористична организация „Прима линеа“.

Естествено италианската полиция направи всичко, което е по силите и, за да открие следата на похитителите. Полицаяте посещаваха десетки хиляди жилища, проверяваха стотици хиляди хора, обискараха безброй автомобили. Всички тези действия представляваха голяма опасност за терористите. Затова те решиха да извършат камуфлажни действия, за да отвлекат вниманието на полицейските части. В Милано се срещнаха с представителите па терористичната група „Прима линеа“. Сред тях е бил и синът на министъра християндемократ Марко Донато Катини, който по-късно, след предупреждението на баща си, се спасява от арестуване, като избягва зад граница. Представителите на „Червените бригади“ помолват колегите си от „Прима линеа“ да осъществят няколко бомбени нападения в Болоня, Милано, Торино и Флоренция и така да се разсредоточат силите на полицейския апарат. В тази фаза постъпва разрив, който показва, че е липсвало единно терористично върховно командване или координационна централа. Представителите на „Прима

Линеа“ отказват. Те дори осъждат отвличането на Алдо Моро и „Червените бригади“ остават изолирани. Може би и това обстоятелство изиграва роля, за да се решат терористите да убият Алдо Моро.

Но дори и тогава терористите не са имали еднакво становище по убийството. Поне така заявява по-късно при разпита Антонио Саваста:

„Валерио Моручи, и Адриана Фарандо, които участваха в подготовката и реализирането на отвличането, непрекъснато налагаха становището, че в политическо отношение «Червените бригади» ще спечелят повече, ако Алдо Моро остане жив. Моручи твърдеше, че в такъв случай могат да очакват подкрепа от другите групи за офанзивна съпротива, с което ще се създадат политически и военни условия за комплексна акция“.

Дали това беше обмислена тактика, или страх от последиците от страшното престъпление? Та те също биха могли да си направят сметката, че щом предизвикват държавната власт на дуел, то по петите им ще тръгнат всички полицаи от огромния полицейски апарат. Решават да го убият. Може би обмислено, а може би именно защото са искали да провокират обществеността и правителството.

„Запознаха Алдо Моро с присъдата – разказва за хода на трагичното събитие арестуваният Петричо Печи – и го подканиха да напише последното си желание.

Когато стори това и предаде писмата със съответните указания, съобщиха му, че по «хуманни причини» не ще изпълнят присъдата и че след два-три дни ще го пуснат на свобода. После го заведоха в гаража и му казаха, че след малко ще бъде свободен. Алдо Моро повярва, дори помоли тъмничарите си да поздравят от него Морети. После според нареждането влезе в багажника на колата «Рено 4». И там го убиха: Алдо Моро умря на петдесет и петия ден от отвличането, на 9 май 1978 г. призори. Убиха го Просперо Галинари и Анна Лаура Брагети, двамата, които прекараха с него дълги дни и нощи, държаха го затворен, но и се грижеха за него. Но те преди всичко разговаряха с него. Все пак трябваше да проумеят, че той е честен човек, трябваше да разберат, че с неговата смърт не ще се реши нищо. И въпреки това го убиха.“

Галинари нарежда на Алдо Моро да легне на дъното на багажника на автомобила. Покрива го с одеяло. Изважда револвер и стреля. Наистина го улучва в гърдите, но без да засегне сърцето. Раненият започва да се отбранява и да се мята. Убиецът измъква от ръцете на приятелката си Брагети автоматичния пистолет и с откос в упор убива жертвата си.

Професор Франко Трито е приятел на семейството на Моро. Затова

терористите го избират за посредник. Няколко пъти му се обаждат и полицията записва на магнетофон разговорите. На 9 май телефонът отново звънва.

– Ало – обажда се професор Трито.

– Ало – чува се непознат глас. – Там ли е професор Трито?

– Кой е на телефона?

– Доктор Николай.

– Какъв Николай?

– С професор Франко Трито ли говоря?

– Да. На телефона.

– Най-последно! Имах чувството, че ви познавам по гласа. Вижте какво, независимо от това, че ни подслушват, трябва да предадете на семейството едно последно съобщение.

– Добре, но бих искал да зная с кого говоря.

– Червените бригади. Ясно?

– Да.

– Добре – казва непознатият. – Не мога да говоря дълго. Трябва да предадете нещо на семейството. Трябва лично да отидете там. Независимо, че подслушват телефона ви, трябва да отидете там и да кажете: искаме да изпълним последното желание на председателя, затова съобщаваме на семейството къде се намира тялото на достопочтения Алдо Моро.

– Какво трябва да направя? – пита професор Трито.

– Чувате ли ме?

– Не. Повторете, моля.

– Вижте какво, трябва да съобщите на семейството, че ще намери тялото на Алдо Моро на улица „Гаетани“, тя е втората пряка вдясно от улица „Ботеге Оскуре“. Ясно ли е?

– Да.

– Там стои едно червено „Рено 4“. Началната цифра на регистрационния номер е пет.

– Цифрата пет ли? Може ли да се обадя...? – Започва да хлипа професор Трито.

– Не. Идете там лично.

– Не мога.

– Какво, не можете ли? Длъжен сте! Безусловно!

– Да. Навярно.

– Съжалявам. Впрочем, ако телефонирате, то... не ще изпълним последното желание на председателя. Изрично ни каза ... В тази фаза на

разговора професор Трито вече не е в състояние да каже нито дума повече и затова изрича със заекване:

– Ще дам да се обади баща ми. Кажете му, моля.

– Добре.

– Ало! – обажда се Трито старши. – Какво искате от мен?

– Трябва да отидете при семейството на достопочтения Моро или да изпратите там вашия син... или в най-лошия случай да им телефонирате.

– Добре – казва бащата.

– Можете да го направите и вие. Съобщението предадох на сина ви.

Разбрахме ли се?

– Мога ли да отида там лично?

– Ами да, можете.

– Защото на сина ми не му е добре.

– Можете да наминете към тях естествено, но побързайте, това е последното му желание, последното желание на достопочтения. Тоест да се уведоми семейството му, защото семейството му трябва да получи обратно тялото му. Разбирате ли? Довиждане. Неизвестният терорист, който се представя под името доктор Николай, се обажда на професор Трито тъкмо по обяд. И двамата разговарящи знаят, че телефонът на Трито е свързан със записващата апаратура, че полицията подслушва разговорите му и наблюдава дома на Трито. Въпреки това и тъкмо затова цитирахме целия телефонен разговор. Терористът е разговарял три минути, макар че за едно съобщение са достатъчни само тридесет секунди. Защо? Та нали се излага на опасността полицията да разбере от коя телефонна кабина се обажда. Професор Трито знае за какво става въпрос. Нима е разигравал изумление? Предава слушалката на баща си може би за да спечели време за полицейските техники? Ако това е така, то напразно си е правел труда. Полицейската група стига до телефонната кабина на улица „Гаетани“ чак в 13,20 и е вече късно. Нима са се надявали, че терористът ще ги чака там повече от час?

За обстоятелствата около телефонния разговор не се намери обяснение. Но не се намериха доказателства и за международно участие в отвличането на Алдо Моро и в неговото убийство. Не бе възможно, и всеки ще разбере защо, да се докаже взаимодействието или помощта на разузнавателните служби. Въпреки това, а може би именно затова, трябва да споменем за разсъжденията, които се появиха в печата след убийството на Моро и които, както изглежда, продължават и до ден днешен.

Според твърдението на свидетелите в отвличането на улица „Фани“

са участвували деветима мъже и една жена. По-късно във всички протоколи се появяват само седем заподозрени. Дори бяха съдени само седем похитители. Кои са другите двама? Откъде се взеха и къде се дяха? Няколко свидетели потвърждава единодушно, че чули как похитителите в униформи на авиокомпания „Алпталия“ си подвиквали един на друг на чужд език. Може би на немски или английски, но категорично не на италиански. На 9 март 1982 г. римският всекидневник „Република“ публикува твърдението, че в отвличането на Алдо Моро участвували и чужди граждани, тъй че това не било престъпление само на ултралевите „Червени бригади“. В статията се посочват и имена на мними агенти на американското Централно разузнавателно управление. Роналд Старк и неговият приятел „Дейвид“ били уж платени убийци или агенти на ЦРУ в ролята на инструктори. Дали са участвували в отвличането или не, няма и следа от тях. Твърдение без доказателство е спекулация, която не може да има място в едно сериозно възпроизвеждане на случая. Само че не става дума само за една спекулация. Много италиански политици не отхвърлят възможността в играта да са участвували и международни сили, тъй като в плановете на империалистическите сили не влизаше политиката на Моро за сближаване с левицата, включително с Италианската комунистическа партия, която бе политическа сила с такава тежест, че един разумен политик не би могъл да я пренебрегне. Вдовицата Елеонора Моро заяви, че на съпруга и са се заканвали заради политиката на сближаване с левицата.

Странно е и обстоятелството около подбора на чантите, взети от колата на Моро. Терористите са знаели и са задигнали само чантата с лекарствата, нужни на Алдо Моро, и чантата със строго секретните документи. Третата – със студентски дипломни работи, терористите дори и не забелязали. Кой им е казал какво има във всяка чанта? Къде се дяха строго секретните документи?

Знаем, че дъщерята на Моро Агнесе е заявила, че по време на официалното му пребиваване в Съединените щати са принуждавали баща и да промени политическата линия. По време на процеса срещу похитителите излезе наяве, че именно тогавашният държавен секретар Хенри Кисинджър е настоявал Алдо Моро да измени политическия си курс. В края на април 1983 г. италианските съдебни органи се опитваха да накарат Хенри Кисинджър да свидетелствува по този въпрос. Между другото някогашният държавен секретар бил в момента в Италия като частно лице. Отказал да даде показания, а на пресконференцията в Милано отговорил на въпросите на журналистите, отнасящи се до Алдо Моро, с

нищо необосновани нападки срещу Италианската комунистическа партия. Останалото време от престоя си в Италия прекарал зад затворената врата на американското посолство в Рим, където далеч преди неговото отлитане отговаряли на журналистите, че господин Кисинджър вече си е заминал. Във връзка с убийството на Алдо Моро възникна още една афера. Знаем, че е било потърсено сътрудничеството на терориста от организация „Прима линия“ Марко Донато Катини, който успява навреме да избяга във Франция. Изчезва в Париж. Преди Коледа на 1980 г. френската полиция го арестува. Сеньор Катини бе забележителен християндемократически политик, а неговият син бе участвувал в убийства заедно с терористите. През пролетта на 1980 г. в Рим избухна политически скандал, защото се разбра, че лично председателят на тогавашното италианско правителство Франческо Косига разкрил пред Катини, че полицията търси сина му Марко и че иска да го арестува. Башата предупредил сина си и той избягал във Франция.

Непосредствено след като беше намерен трупът в багажника на автомобила, семейството на Моро заявява че желанието на Алдо Моро било погребението да бъде скромно, без почести, без национален траур, без присъствие на официални лица. Още на другия ден погребяха убития в гробището на селцето Торита Тиберина, недалеч от Рим. Заупокойна молитва в базиликата „Сан Джовани ин Латерано“ отслужи кардинал Полети. Там се събраха всички личности от политическия и обществения живот. Липсваха вдовицата и децата на Моро. Присъствуваше и папа Павел VI. „Ти и е чу молбите ни, о, господи!“ – възкликна светият отец със съжаление. Не подозираше още, че през 1983 г. ще бъде разкрита поне част от задкулисните интриги, които доведоха до политическото убийство.

През 1981 г. падна още едно италианско правителство. Една от причините бе разкриването на незаконните действия на членовете на масонската ложа П-2. В аферата бяха заплетени няколко политици на отговорни постове. Под натиска на общественото мнение специална следствена комисия преразгледа отвлечането и убийството на Алдо Моро и публикува своето заключение за резултатите. Комисията потвърди подозрението, че убийството на италианския политик е дело на заговорници.

Похитителите държаха Алдо Моро затворен почти два месеца. В протокола на комисията се появи позорното обвинение: висши офицери от полицията и ръководители на италианските секретни служби, членове на масонската ложа П-2, умишлено не са използвали многото възможности за предотвратяване на убийството на Моро. В задкулисието

на заговора отново се появи американското ЦРУ, свързано както с членовете на Ложата на свободните зидари П-2, така и с ръководството на терористичната група „Червените бригади“. Случаят Моро е следователно доказателство, че в много случаи държавната власт подкрепя терористите и че реакционните сили в капиталистическия свят изпозлват техните услуги за свои замисли.

КОЖЕНИ ГЛАВИ

Мразовито утро, 15 януари 1931 г., 7 часът и 38 минути. Телефонът звънна.

– Национална агенция по печата, добър ден – казва телефонистката на телеграфната агенция в Рим. – Искам нещо да ви съобщя – чува се някакъв мъж.

– Кой е, моля?

– Няма значение. Запишете: Джовани д'Урсо е жив и здрав.

– Кой, моля?

– Съдията Джовани д'Урсо. Ще го намерите в бежов „Фиат 127“ в еврейското гето на улица „Порторико д'Отавия“.

– Но кой се обажда, моля? – пита отново телефонистката. Слушалката се чува шракване. В другия край на жицата мъжът е затворил.

Първата полицейска кола пристига на улица „Порторико“ в 7 часа и 45 минути. Малко след това идват и други. Полицаите откриват си-вобежовия „Фиат 127“ в полосата за паркиране. Колата е затворена. През прозорчето виждат изпотеното лице на мъж с брада и мустаци.

Устата му е запушена, а ръцете завързани с тел и привързани към седалката. Това бил съдията Джовани д'Урсо. След като го държат затворен тридесет и три дни, терористите от „Червените бригади“ го пускат на свобода. За разлика от Алдо Моро той остава жив.

Гuido Джовани д'Урсо работи в Министерството на правосъдието в Рим като началник-отдел, на който е подчинена администрацията на затворите в цялата страна. Макар всички затвори да са лоши, в Италия има по-добри и по-лоши и не е все едно къде кого ще изпратят.

Четиринадесет дни преди коледните празници терористите отвличат съдията. Както се случва при похищенията, малко след това се обажда говорител на „Червените бригади“ и предава на италианското правителство исканията им. Не били малко. Те щели да пуснат съдията на свобода, ако Министерството на правосъдието незабавно ликвидира затвора на остров Асинара, недалеч от бреговете на Сардиния, където излежавали присъдите си както ултралеви, така и неофашистки терористи, тъй като условията му не били добри.

Дръзко искане, но „Червените бригади“ постигнаха победа още в първия тур. Италианските власти наистина ликвидираха затвора и за да не изглежда като капитулация пред заплахата с насилие, говорителят на

Министерството на правосъдието заяви, че то предвиждало да стори това отдавна.

Междувременно отвлеченият съдия бил затворен в неизвестно скривалище и трябвало – според изявленията на терористите – да бъде изправен пред „народния трибунал“ заради престъпленията си. По-късн, като предупреждение, терористите убиват генерал Енрико Калвалиджи, един от шефовете на карабинерите и член на ръководството на отрядите за борба срещу тероризма.

Посветените разбират, че това е само един епизод от широко замислена акция.

Второ действие започва след кратка пауза. В затвора в южноиталианското селище Трани вдигат бунт седемдесет затворници, все осъдени терористи. Пленяват 18 надзиратели и заявяват, че ще ги пуснат само тогава, когато правителството ликвидира още девет затвора, в които излежаваха присъдите си терористи. Министерството на правосъдието се оказва в трудно положение. Полицията не можеше да си позволи погрешна стъпка. „Червените бригади“ не трябваше отново да спечелят. Така на италианската терористична сцена се появи за пръв път специалното поделение „Кожени глави“, освободи надзирателите и наблъска разбунтувалите се отново зад решетките.

В печата се възхваляваше победата, но триумф постигнаха терористите. Те бяха изправили съдията Д'Урсо пред „народния съд“ и той го беше осъдил на смърт. Трябваше ли да се повтори случаят с Алдо Моро? Не след дълго се оказа, че е направен само тактически ход. Говорителят на „Червените бригади“ съобщава, че екзекуцията се отлага, че присъдата щяла да бъде предложена за обсъждане от разбунтувалите се затворници в Трани, както и от осъдените терористи в затвора в Палми. Следователно от тяхното решение зависел животът на отвлечения.

Настъпва куриозен публичен търг между престъпници и блюстите-ли на закона. Хвърлените в затвора терористи заявяват, че са съгласни с освобождаването на отвлечения, но поставят условия:

„Силата на нашето движение е голяма – заявяват те. – Тя ни позволява великодушни постъпки. Съгласни сме с предложението на ръководството на «Червените бригади» да бъде освободен съдията Д'Урсо, при условие че средствата за масова информация публикуват нашата декларация.“

Похитителите ту измъкваха милионни откупи, ту искаха освобождаването на осъдени съмишленици, ту пък се стремяха към облаги или политически отстъпки. С отвлечането на съдията Д'Урсо те търсеха

популярност, подсилване на чезнещия си престиж, възраждане на симпатиите на италианската общественост, уморена от политическите скандали, инфлацията и безработицата. Ръководството на Италианската християндемократическа партия се противопостави на предложението да се преговаря с терористите. Министър-председателят Форлани бе също против. Само че социалистите, които също бяха членове на правителствената коалиция, заеха друго становище. Трябва да се направи всичко, за да бъде спасен животът на невинния. Стигна се до сложни дебати, но накрая представителите на различните политически партии се споразумяха, че не ще отстъпят, че този път правителството не ще се унижи да преговаря с престъпници, а журналистите дори обещаха, че ще игнорират сензациите около случая. След това в редакциите се получава декларацията на „Червените бригади“ със закана: ако до два дни не бъде публикувана декларацията, за това ще заплати с живота си съдията Д'Урсо.

На пръв поглед изглеждаше, че въпросът е решен. Съдбата на отвлечения – предрешена. Само че италианската вътрешнополитическа атмосфера крие много изненади. Италианските партии, опозиционни на правителствената коалиция, решиха да използват положето в свой интерес. Техните всекидневници „Ил Секоло XIX“, издаван в Генуа, и римският „Месаджеро“ публикуваха декларацията на терористите, а пред телевизията излезе петнадесетгодишната дъщеря на съдията Лорена и спаси живота на баща си. Впрочем тя прочете декларацията на терористите и като добавка отправи към „Червените бригади“ молба похитителите да се смият и да освободят баща ѝ.

След тридесет и три дневно задържане съдията се завърна при семейството си. Изглеждаше, че справедливостта е победила, че терористите са капитулирали. Но не беше така. Те поставиха правителствената администрация на колене. Държавната власт отново не оправда доверието. Позволявайки си този хуманен жест, терористите демонстрираха сила. Освен това се оказа, че всички полицейски акции са били напразни. Стотици полицаи не откриха дори следа, терористите изцяло държаха инициативата в ръцете си. Ето защо те се осмелиха да извършат още по-дръзка провокация. Само че отвлечането на американския генерал Дозиър имаше съвсем друг финал.

Днес Падуа е твърде оживен град. Както много други градове, и той се е разраснал с нови квартали с многоетажни блокове. На улица „Пинделмонте“ се намира една осеметажна сграда. В партера има магазин на самообслужване „Супермеркато Деа“. На 28 януари, 1982 г. малко

преди единадесет часа и половина на тротоара пред магазина спрели няколко небиещи на очи цивилни мъже. Затворили улицата за цялото движение, даже и за пешеходците. После в „Супермермерката Деа“ влязъл друг цивилен мъж и с пистолет в ръка наредил на персонала и на клиентите да останат по местата си и да не мърдат. Пред магазина спрял булдозер. Шофьорът оставил двигателя да работи на пълни обороти. Не се чувало нито дума.

В 11 часа и 28 минути на ъгъла се появил не много голям пикап. Задната врата се отворила и на тротоара скочили деветима въоръжени мъже. Били облечени с дънки и маратонки, кожени якета и под тях непробиваеми жилетки, на главата кожени каски със странна кройка. С леки автомати М12 в ръка влезли тичешком в сградата. На първия етаж живеела двадесет и две годишната студентка по история в Падуанския университет Емануела Фрашелло, дъщеря на уважаван, прочут и богат падуански лекар. Не се разбирала с родителите си и се преместила да живее тук. Искала да бъде самостоятелна, нямала намерение да се подчинява на домашния ред.

Мъжете с кожените каски отворили с шперц вратата на нейния апартамент и нахлули вътре. Обитателите чули трополенето и в антрето застанал Джовани Чучи с пистолет в ръка. Не успял да стреля, единият от мъжете с кожените каски с майсторски удар от карате го повалил на земята. Вдясно имало врата. Отворили я. Останали изненадани от странната гледка. В средата в полупразната стая била построена палатка под формата на буквата А, а в нея къмпингово сгъваемо легло. Върху него бил завързан мустакат мъж. Пред палатката стоял на пост въоръжен терорист с насочен към пленника пистолет. Ударили го в гръб с приклад и той паднал пред палатката. Терористът бил Антонио Саваста, водач на група терористи от „Червените бригади“. Той бил на двадесет и седем години. По-късно става важен свидетел в процеса срещу похитителите на Алдо Моро.

Емануела Фрашелло живеела в просторно петстайно жилище. Полицаите от отряда „Кожени глави“ се разтичали из останалите стаи. И те не били празни. Дъщерята на падуанския лекар имала още няколко квартиранти. Тук била и любовницата на Саваста Емилия Либеро, и още един двадесет и две годишен терорист – Чезаре ди Ленардо. Мъжът в палатката, заложник на четворката терористи, бил петдесетгодишният американски бригаден генерал Джеймс Лий Дозиър, отвлечен преди четиридесет и два дена. Джеймс Лий Дозиър бил командувач Обединените сухопътни сили на НАТО в Южна Европа, тоест един от най-

влиятелните американци в Италия. Живее в Верона. На 17 декември 1981 г. у дома му позвънили двама техници и казали, че трябва да направят технически оглед. Влезли в жилището, упоили генерал Дозиър, поставили го в голям сандък и го откарали в Падуа, в жилището на Емануела Фрашелло на улица „Пинделмонте“.

Отвлечането предизвика тревога в Дирекцията на полицията в Рим и в съответните министерства.

Председателят на италианската Християндемократическа партия Алдо Моро бе забележителен политик; когато терористите го убиха, това шокира италианското обществено мнение. Но генерал Дозиър бе чужденец, и при това американец, бригаден генерал и висш представител на НАТО. Отговорност за отвлечането му носеше италианското правителство. Навярно представителите на Съединените щати са упражнили голям натиск, за да може италианската полиция да направи максимума за спасяването на заложника. Говори се, че в Рим били пристигнали американски съветници и били участвували в разследването на случая. Намесили се и агенти на ЦРУ. Положението бе сериозно, терористите добиваха все по-голяма смелост. След убийството на Алдо Моро те застреляха индустриалеца Джузепе Талиерчи, когото преди това държаха 47 дни в „народен затвор“.

При това в борбата срещу тероризма полицията бележеше все големи успехи. Може би тъкмо затова ръководството на „Червените бригади“ реши да демонстрира силата си, може би тъкмо затова за жертва избра генерал Дозиър? С помощта на военни и граждански организации, на Интерпол и на разузнавателните служби полицията предприемаше най-голямата акция в историята на Италия. В нея участваха над шест хиляди души. Затова и успешното ѝ завършване и освобождаването на генерал Дозиър станаха повод за голяма радост. Не само че беше освободен пленникът, а и жив и здрав го върнаха у дома. В жилището на Емануела Фрашелло намериха компрометиращ материал, а Антонио Саваста, когото след удара с приклада откараха в болницата, по-късно изяви готовност да даде показания срещу съучастниците си. В хода на полицейската акция зад решетките се оказаха седемдесет терористи, сред които няколко „шефове“ от ръководството на „Червените бригади“.

Детективите откриха няколко тайни склада за оръжие, в иззетите документи откриха и планове за подготвяни акции. При всяко отвлечане е важен разказът на отвличения. Откъслечните неща, които е доловил, видял или чул, отвеждат обикновено следователя по стъпките на престъпниците. При отвлечането на генерал Дозиър терористите са

проявили предпазливост. Те били завързали очите на пленника, запушили му ушите с восък и за да не може изобщо да се ориентира, го държали в палатка, построена в стая. А освен това го завързали и за походно легло. Теророристите се опитвали да отклонят следователите от истинската диря. Полицаяте направили оглед на хиляди жилища, проверявали десетки хиляди заподозрени, тръгвали по най-малката следа. Когато веднъж непознат мъж телефонираше в Дирекцията на полицията, че трупа на Дозиър лежи на дъното на езерото недалеч от Пескара, няколко дни и нощи пожарникари изпомпвали водата, за да се убедят накрая, че това е трик за отвличане на вниманието. По-голям късмет имали полицаяте, когато на 4 януари недалеч от площад „Испания“ в Рим арестуваха издирваните терористи Ени Рока и Стефано Петрели. При разпита те разкрили адресите на някои конспиративни квартири. В тях полицаяте арестуваха общо десет издирвани терористи и иззели компрометиращи писмени материали. Зад решетките се оказал и големият специалист, съветникът по криминология на „Червените бригади“ доцент Джовани Сенцани. През следващите дни разкрили и таен медицински пункт, обзаведен като малка болница, и убежището на неаполските банди. Според една от версиите следата към отвличения генерал била открита случайно.

Във Верона полицията устроила хайка срещу наркомани. Арестувала Паоло Галати и разбрала, че той бил брат на Микеле Галати, който – вече разобличен терорист – излежавал присъдата си в затвора. Това била първата следа. Втората се появила в показанията на Стефано Петрели. Той разкрил, че Паоло Галати бил член на „Червените бригади“. Устроили им очна ставка с Галати и при разговора станало дума за Емануела Фрашелло, в чието жилище по-късно бил намерен генерал Дозиър. Тази версия е публикувана от полицията. В действителност обаче всичко се разиграва по друг начин. Американското разузнавателно управление ЦРУ и италианската СИД се свързват с американската и италианската мафия, като се опитват да прикрият сътрудничеството си.

Американската мафия е голяма сила и това го знае всеки в Съединените щати. Италианската мафия също е невидимо правителство не само в Сицилия, но и в цяла Италия. Още по време на Втората световна война тогавашната разузнавателна служба на американските военноморски сили се свързва с мафията чрез осъдения престъпник и „кръстник“ на мафията Лъки Лучано с цел нейните членове да помогнат за охраняването на пристанищната зона на Ню Йорк от чужди агенти. Многократният убиец Лъки Лучано дирижира от американския затвор част

от подготовката за дебаркирането на съюзническите войски в Сицилия. За тази помощ по-късно го помилваха и му дадоха възможност да се пресели в Италия, откъдето после можеше да продължи да упражнява противозаконния си занаят. Това наистина беше позор, но времето затрупа аферата с по-актуални скандали, като например „Уотъргейт“.

Когато отвличат генерал Дозиър, ЦРУ отново се обръща за помощ към всемогщата американска мафия, тъй като му е известно сътрудничеството между американските и италианските престъпници. Вестник „Советская Россия“ в бр. 52 от 1983 г. публикува разкритието на илюстрираното списание „Тайм“, което осветли задкулисни машинации около генерал Дозиър.

Италианският военен аташе в посолството във Вашингтон се казвал Марчело Кампиони. Може би още на другия ден след отвличането на генерал Дозиър той получил официално нареждане от италианската разузнавателна служба СИД да се опита да се свърже с представители на американската мафия и да ги помоли за помощ при издирването на отвличения. В Брулин живеел някой си почтен на вид търговец, известен в американския престъпен свят под прякора Фети. Той бил един от кръстниците на американската мафия, който избягал от италианското правосъдие в Съединените щати и се укривал под фалшиво име.

Посредник станал адвокатът Доменико Ломбино от Милано, за когото се знаело, че поддържа връзки с мафията. Впрочем бил защитавал един от изтъкнатите „кръстници“ на италианската мафия Франкино Рестели. Адвокатът Ломбино не бил с чиста съвест, дори бил излежал някаква присъда в италиански затвор, но през 1981 г. го освободили и той заминал за Съединените щати. Пет дни след отвличането италианският военен аташе във Вашингтон се срещнал с Ломбино и му обещал половин милион долара, ако помогне за освобождаването на генерал Дозиър.

Адвокатът Ломбино не се поколебал, свързал се по телефона първо с „кръстника“ Фети и само след няколко дни съобщил на началника на отдела за задгранични операции към италианското разузнаване в Рим Армандо Спортелини, че терористите укриват генерала в областта Верона-Падуа-Болоня. Явно адвокатът Ломбино е имал забележителни връзки и добро име сред италианския и американския престъпен свят, след като още на следващия ден телефонирал отново:

- Някъде в Падуа е – съобщил той.
- Знаете ли адреса? – попитал Спортелини.
- Не зная, но познавам един, който може да го научи.
- Тогава се свържете с него.

- Невъзможно е.
- Защо?
- Той е в миланския затвор „Сан Виторе“.
- Откъде знаете?
- Той е мой клиент.
- Как се казва?
- Франкино Рестели.
- Добре. Ще уредя да се срещнете с него.
- Къде?
- Тук.

– Не мога да дойда в Италия. Знаете много добре, че там ме преследват.

– Не се страхувайте! Ще получите нови документи с ново име. Идете утре между десет и единадест часа в паспортния отдел на консулството на Пето авеню в Манхатън. Ще ви чакат.

Не отишъл сам. Страхувал се. Придружавал го италианският военен аташе Кампиони. Облякъл се така, че да не бие на очи – с дънки, ботуши и дебело поло. 27 декември в Ню Йорк бил доста мразовит ден. Пристигнал на Пето авеню един час по-рано. Спрял. Огледал се. И без да се сбoguва с военния аташе, си плюл на петите, скочил в най-близкото такси и изчезнал. Впрочем бил разбрал, че тези незабележимо забележими господа с вдигнати яки не четат с интерес вестника, а се преструват, че го правят, навярно са подочули нещо отнякъде. Бил прав. Служителите от ФБР научили за акцията на мафията и чакали пред консулския отдел да видят кой от мафиозите ще дойде да получи задграничния паспорт.

Ломбино изчезнал, агентите от ФБР отишли при Фети и започнали да го разпитват. Италианският военен аташе се върнал в посолството и телефонира на своя офицер за свързка в Рим да му поиска съвет. Естествено американското разузнаване имало свои хора в Рим.

Когато шефът им научил какво е станало, помолил централата на ЦРУ в Ленгли, недалеч от Вашингтон, да даде съответните заповеди на ФБР агентите на ЦРУ да се свържат лично с адвоката Ломбино. Така и станало. Но предпазливият адвокат поискал гаранция, че ще може да се завърне в Съединените щати, след като изпълни тайната си мисия в Италия. Обещали му – и то, казват, от Министерството на правосъдието на Съединените щати.

На 23 януари 1982 г. на нюйоркското летище „Кенеди“ в самолета на италианската авиокомпания „Алиталиа“ се качил някой си господин

Енрико Димаси, придружаван от италианския военен аташе Кампиони.

На римското летище Фиумичино ги очаквали както агенти от италианската разузнавателна служба СИД така и представители на ЦРУ. Откарали Димаси в хотела, където няколко агенти от италианската полиция осигурявали спокойствието му. Срещата със затворника Рестели била предвидена за 26 януари 1982 година. Конвойт от няколко автомобила потеглил за Милано през нощта. Енрико Димаси, в действителност адвокатът Ломбино, пътувал с трима тайни агенти в първата кола. Във втората бил военният аташе Кампиони, придружаван от агенти на италианската разузнавателна служба. След двете коли се движели два мощни мерцедеса с подбрани снайперисти от италианската мафия, която не вярвала на никакви официални мерки за сигурност и разчитала единствено на своите хора. Преди Милано към колоната по магистралата се присъединила още една кола. В нея седял агент на ЦРУ. Повтаря се сцената, разиграла се някога с гангстера Лъки Лучано. Представители на секретни служби присъствували на срещата между осъдения престъпник Рестели и неговия някогашен адвокат Ломбино. Франкино Рестели бил подготвен за разговора. Били го информирали неговите подчинени. Впрочем още от самото начало мафията работела на пълни обороти и вече няколко дни преди срещата нейни членове се навъртали около жилището, в което похитителите държали пленника Дозиър. Така че всъщност само трябвало да се уредят формалностите. Осъденият престъпник се опитвал да се пазари, за да получи колкото се може по-големи облаги за „патриотичната“ си услуга. Някога Лъки Лучано бе получил в Съединените щати свободата си. Рестели също разчитал на великодушието на италианското правителство. Говори се, че още на другия ден, на 27 януари 1982 г., Рестели съобщил на агентите на италианската секретна служба адреса на жилището на улица „Пинделмонте“. А после полицаите от специалния отряд за борба срещу тероризма „Кожени глави“ освободили генерал Дозиър. За услугата си адвокатът Доменико Ломбино трябвало да получи уговорения хонорар в размер на половин милион долара. Казват, че не получил нищо. Цялата сума изчезнала в лабиринта на канцелариите на италианската разузнавателна служба, която трябвало да му я изплати. Избухва скандал, за него пишат в печата. Само че Италия е свикнала със скандалите. Те са част от полититическия климат на страната и са нещо обикновено. След такива скандали министри си подават оставката, падат правителства. Кой ще вземе да се ядосва за някакви си половин милион долара, които трябвало да получи, а не ги получил някой си обявен за изгнаник адвокат с най-лоша репутация.

Генерал Дозиър е преместен в американската база във Форт Нокс – щата Кентъки, където е съсредоточено златото на Новия свят. Разочарованият Ломбино се завръща в Ню Йорк, където трябвало да получи американско поданство. Мафиозът Рестели е преместен в по-добър затвор в Парма. „Кръстникът“ Фети продължава да работи под маската на почтен търговец в Бруклин, а военният аташе от италианското посолство във Вашингтон изведнъж се оказва на не тъй интересния и съвсем не толкова важен пост в Хартум, Судан. Италианската полиция упорито отхвърля подозрението, че не е открила скривалището на отвлечения генерал Дозиър със собствени сили. Така че от цялата работа всъщност спечелиха италианските тайни агенти, разпределили си половин милион долара, от които не са заслужили дори нито един-единствен долар. Какво бе положението на италианския терористичен фронт, когато бе освободен генерал Дозиър? В затворите се намираха към две хиляди терористи. Балансът за 1982 г. бе активен: полицаите бяха арестували към хиляда и двеста заподозрени. През първите десет месеца на годината терористите в Италия бяха извършени 522 атентата, а за същия период на предишната година – 735. Говореше се също за вътрешно разложение, за разногласия между групите, за липса на единна идеология. Всяка организация, следователно и терористичната, трябва навреме да се погрижи за своя резерв от подрастващото поколение. И тъкмо новите, дошли сред старите членове от училищата и улиците, видимо не са били благодарни, не са зачитали закона на мълчанието. Когато полицаите ги подлагали на кръстосан разпит, не издържали и започвали да „чуруликат“. След като групата „Кожени глави“ нанесе големия удар и без нито един изстрел освободи генерал Дозиър, италианската общественост тържествуваше. Мнозина си помислиха, че сега най-после ще настъпят спокойствие и мир по улиците на градовете, че успехът на полицията означава край на тероризма. Това бе наивна представа. Италианският тероризъм е плод на капиталистическото общество, което страда от социално безправие. Докато не бъдат премахнати истинските причини, докато в Италия има над два милиона безработни и може би тъкмо толкова милионери, едва ли ще настъпи спокойствие. Италианските терористи не се състоят само от ултралеви групи като „Червените бригади“ или „Прима линеа“. Силна е и неофашиста терористична организация, на чиято съвест лежи може би най-големият атентат в историята – бомбената експлозия на гарата в Болоня, при която загинаха над осемдесет души и бяха ранени към двеста пътници.

През онази събота, на 2 август 1980 г., температурата в Болоня

достига 35 градуса. Всеки, който може, гледа да излезе извън града. Улиците са пълни с коли, гарите претъпкани. В 10,25 в сградата на гарата избухва бомба, изкътва дебелите стени и гредите на покрива, разрушава цялото странично крило. Равносметката е потресаваща. Терористичният атентат не би имал смисъл, ако не поемеха отговорността за него някои от престъпниците. Но в този случай твърде много организации изявиха желание да я поемат. Единствено неофашистите можеха да докажат твърдението си. Отговорността пое неофашистката терористична организация НАР (Нуклеи армати революционари – Въоръжени революционни звена) и нейният говорител веднага посочи повода: масовото убийство на болонската гара било реванш за това, че в Болоня – тъкмо тази събота – започвал съдебният процес срещу осмината ултрадесни терористи. През 1974 г. те бяха хвърлили във въздуха един вагон на бързия влак „Италикус“, при което загинаха 12 и бяха ранени 48 пътници. Този атентат бе извършен също недалеч от Болоня, тъй като областта по традиция е предимно комунистическа, при изборите Италианската комунистическа партия тук печели болшинството от гласовете; по време на атентата на гарата кметът на града бе член на Италианската комунистическа партия.

Това не бяха първите и единствени акции на неофашистката организация. Още през 1977 г., ден преди коледните празници, терористи извършват няколко нападения върху секретариатите на Комунистическата партия и на Християндемократическата партия в Рим; през следващите години извършиха към двадесет и пет атентата, освен това убиха съдията Марио Амато, който водеше следствието на арестуваните неофашисти. При огледа на жилищата на заподозрените в атентата в Болоня се оказа, че ултрадясната терористична група е била във връзка със западногерманските си „колеги“ от групата Баадер-Майнхоф.

Борбата срещу организираното насилие продължава. В края на януари 1983 г. терористи от „Червените бригади“ отвличат и убиват надзирателката Стефанини от римския затвор „Ребибия“. Малко преди това е убита една лекарка от същия затвор. През януари 1983 г. 32 терористи са осъдени на доживотен затвор. Съдът разглежда тяхното обвинение в продължение на десет месеца. Шестдесет и трима престъпници са обвинени в убийството на Алдо Моро, в други седемнадесет убийства, в 11 опита за убийство и в четири отвличания. Значителна заслуга за издирването на мнозина от тях има генералът от карабинерите Карло Алберто дала Киеза. Той е началник и на специалните отделения за борба срещу тероризма, към които се числи и групата „Кожени глави“. Всяка малка

или голяма терористична организация е пряко зависима от финансовите средства. Членовете на „Червените бригади“ получавали месечна заплата от 250 000 италиански лири, оръжието, което се осигурявало по нелегален начин, също не било безплатно, трябвало да плащат наем за конспиративни квартири и да купуват автомобили. Ето защо ръководителите на „Червените бригади“ търсели меценат или съдружник.

Такъв им става мафията. По-точно „Дрангета“ – калабрийска издънка на тази престъпна организация. Доста терористи започват с малко или много идеалистични цели. Недоволни от обществото, в което живеят, те искат да се борят за по-добри социални условия. Но скоро се превръщат в престъпници. Забравят за своите намерения и започват да крадат, за да се сдобият с финансови средства, да убиват, тъй като обществото им се противопоставя. Не се гнусят и от престъплението, свързват се с опитни убийци. По-късно специалистите от мафията, убийците и крадците заедно с терористите започват да нападат банки, с насочени срещу касиерите автомати заграбват милиарди лири, приготвени за изплащане на заплати, отвлечат и изнудват. След като отвлечат собственика на кораби Анджело Коста, те разделят наполовина помежду си откуп от 2,5 милиона долара, с които след това финансират акциите си, например отвлечането на Алдо Моро.

Заедно открадват състезателния кон Карнауто, някога най-добрият сред най-добрите, и искат за него откуп от триста хиляди долара. Не ги получават. Конят вече бил стар и нямал шансове да спечели на конни надбягвания. Нападението над ваканционния лунапарк на известната туристическа агенция „Клуб Медитеране“ на калабрийския плаж донася на мафията и на „Червените бригади“ не само два милиона в наличност, но и доста ценни и с добра продажна цена бижута и триста чуждестранни задгранични паспорта. Мафиозите до такава степен се сприятеляват с терористите, че двете организации устройват за членовете си отпих в луксозния крайморски център Тропеа и престъпниците са били толкова сигурни, че там нищо не може да им се случи, та започват да изпращат на познатите си илюстрирани поздравителни картички.

Известно беше, че съществува сътрудничество между мафията и „Червените бригади“. Ето защо по-късно се появили спекулации, че преместването на генерал Дала Киеза в Палермо, където задачата му била да ликвидира мафията, били уредили онези, срещу които трябвало да се бори, за да могат в града, в който се чувствували господари, спокойно да се отърват от него. Шестдесет и три годишният генерал Карло Алберто дала Киеза живял в Палермо 126 дни. Вечерта на 3 септември 1982 г.

минавал със съпругата си, тридесет и две годишната Емануела, по улица „Исидоро Кармини“. Шофирала госпожа Дала Киеза, след колата на генерала се движел друг автомобил само с един човек от личната му охрана. Изведнъж, кой знае откъде, се появили въоръжени лица и започнали да стрелят с автомати. Генералът и жена му загинали на място.

ГЛУТНИЦА

Калифорния е красива, с приятен климат, но Лос Анжелос не е от най-красивите градове на света. Той е голям. Но не е благоустроен. Размирнен е. Опасен е. Разпрострял се е от залива на Тихия океан чак до склоновете на планината Санта Моника. Холивуд е свързан с града, а известният квартал на богатите и филмовите звезди Бевърли Хилс е всъщност едно от предградията. Малко встрани, по посока към планината, се е ширнала долината Бенедикт Каниън с едно-единствено шосе и много просторни еднофамилни къщи. Сиело Драйв е тясна задънена уличка, отклоняваща се от Бенедикт Каниън рязко към хълма. Завършва пред портата на луксозно имение с пореден квартален номер 10 050. Обширна градина, голям басейн, гостни, няколко спални, всяка с отделно сервизно помещение, тераси с бяла мебел, поддържани тревни площи, гаражи за няколко коли и бетониран паркинг.

В събота, 9 август 1969 г., било изключително горещо. От понеделник жегата тегнела над града. В Лос Анжелос температурата стигнала до 42 градуса на сянка. Смогът като похлупак покривал залива и улиците, създавал душна атмосфера. Старите жители на града вярвали, че подобна жегга носи нещастие. Преди няколко години при такива жеги избухнали кървави размирици в негърското гето в Уотс.

Високо по склоновете на хълмовете, издигащи се над покривалото от смог, било с десет градуса по-хладно. Собствениците на луксозните имения, всяко от които има свое славно, но и мрачно минало, се зарадвали, че най-после ще могат да се наспят. И навярно са спали дълбоко, защото почти никой нищо не чул. При това царяло такова безветрие и такава тишина, че „бихте могли да чуете звъна на парченцата лед в чашата уиски в съседната къща“, както заявил по-късно един от свидетелите. Но тъкмо в тази нощ се разиграла трагедия, причините за която сякаш са непонятни. Съседната къща е отдалечена на цели сто метра.

– Бяхме си вече легнали – казал сутринта господин Кот. – Впрочем събудих се, защото ми се стори, че чух около три изстрела. Може би четири.

– В колко часа?

– След полунощ. Може би в дванадесет и половина. Не зная точно. Веднага след това заспах.

Чул стрелбата, обърнал се на другата страна и продължил да спи.

Нима пистолетните изстрели са били нещо толкова обикновено в луксозния квартал? Или пък тук е било възможно всичко и всеки е мислел по-скоро само за себе си? Нощните увеселения в богаташките домове бивали понякога твърде шумни и никак не липсвали изстрели и ексцентричности. Ту пламвали фойерверки в чест на годеж, ту стреляли в тавана с барабанны револвери за отпразнуване на развод. Зад оградата си всеки можел да прави каквото иска. Още повече че кварталът бил охраняван от собствена полиция, за която жителите си плащали, в почти всички къщи били монтирани устройства, сигнализиращи при опасност в полицейския участък, а мнозина имали зад заредената с ток ограда собствени въоръжени пазачи. Бевърли Хилс и останалите квартали от еднофамилни къщи край Холивуд са тъкмо толкова опасни райони, колкото и предградията на Лос Анжелос, на Ню Йорк или дори центърът на Вашингтон.

На около километър по права линия от имението на Сиело Драйв е разположен ваканционният лагер за момичета. Тим Еърланд бил нощен дежурен. Около един без петнадесет чул в далечината непознат мъжки глас:

„За бога, не правете това! Моля ви, не! Не!“

– Колко пъти се чува виковете за помощ? – попитал го на другия ден следователят Де Роса.

– Там е работата, че това не бяха викове за помощ. Изрева няколко пъти едно след друго в интервали от около десет секунди. Бе толкова странна нощ! Всичко звучеше тайнствено. Отидох при шефа, събудих го и го помолих да ми разреши да се отдалеча. Взех колата и реших да видя дали някой не се нуждае от помощ.

– На нощен обход ли тръгнахте? – попитал Де Роса.

– Да. Но никъде нищо не се чуваше. Само кучета виеха.

И още един човек чул стрелбата. В събота около обяд дал показания:

– Казвам се Робърт Бърлингтън и съм полицай от поделението на тукашната частна полиция. Бях дежурен. Седях в колата си на ъгъла на улица Самит Ридж Драйв. Чух далечни изстрели. На интервали от около петнадесет секунди. Тогава отидох до най-близкия телефон и се обадох в централата.

– Отбелязах съобщението в 4,11 часа – казал полицаят в централата – и го предадох на полицейския участък Лос Анжелос-запад. А полицаят, който прие съобщението, дори се засмя: „Надявам се, че няма убийство – каза. – Тъкмо преди малко ми съобщиха, че в същия район били

чули викове на някаква жена.“

Икономката от Ямайка Уинифред Чапмън захъсна за работа. Няколко автобуси. Петдесет и пет годишната мулатка слязла на кръстовището Санта Моника – Каниън Драйв и тръгна към господарското имение на Сиело Драйв номер 10 050. Когато приближила, забелязала, че телефонният кабел е прекъснат. Учудила се, но продължила да върви. Край главната поорта в стената, обграждаща цялото имение, имало метално стълбче с автоматично устройство. Шофьорът приближавал до него, натисвал бутона и без да слиза от колата, си отварял външната врата. Госпожа Чапмън видяла прекъснатата жица и си помислила, че устройството не е в ред. За по-сигурно обаче натиснала бутона. Вратата тихо се отворила. Извадила вестниците от кутията и забързала към къщата. От главния вход до къщата имало около тридесет метра. Госпожа Чапмън погледнала чуждия бял рембълър, учудващо накриво паркиран далеч от гаража, но била свикнала гостите понякога да остават в къщи до сутринта и продължила, забелязала пред гаражите и други коли, заобиколила ги и се насочила към входа за прислугата. Той водел направо към кухнята. На гредата над вратата бил скрит ключът. Посегнала нагоре, отключила и влязла. Там вдигнала слушалката и се убедила, че телефонът не работи.

„Трябва да кажа на госпожата“, минало ѝ през ума и през трапезарията тръгнала към салона. На пътя ѝ се изпречили два големи куфаргардероби, които не били там предния ден. Госпожа Чапмън ги погледнала и какво да види... По куфарите имало кръв, на пода също, на прага захвърлени окървавени пешкири. Изтръпнала от страх и се спряла. Големата холна гарнитура закривала от погледа ѝ камината. Но тя и не искала да гледа повече. Когато се опомнила, излязла в градината. По каменните плочки забелязала също локвички засъхнала кръв.

– За бога!

На поляната лежал труп.

Госпожа Чапмън побягнала към главния вход. Този път минала покрай белия рембълър откъм страната на волана. Зад него – мъртъв мъж.

– Помощ! Трупове! Кръв! Убийство! – викала извън себе си.

Тичала от къща на къща, звъняла и удряла с юмруци по вратите и когато никой не отварял, побягвала по-нататък, докато най-после дошла помощ. Съседите извикали полицията. След няколко минути полицаят Де Роса пристигнал с патрулиращата кола със синя светлина и виеща сирена. Започнал да разпитва госпожа Чапмън, но не разбрал нито една

нейна дума. Плачела, треперела цялата. Когато се опомнила, изрекла само:

– Кръв! Трупове. Полански, Алтобели, Фриковски.

– Къщата е на Руди Алтобели – обяснявал съседът. – Даде я под наем на съпрузите Полански. Замина за Европа, но остави тук пазача Уилям Естън Гаретсън.

– Полански ли? – попитал Де Роса. – Филмовият режисьор?

– Да. Жена му е прочутата артистка Шарън Тейт.

– Гледал съм филма „Балът на вампирите“ – казал Де Роса. – Много ми хареса. Красива жена е съпругата му.

– Полански заминаха през март за Лондон и оставиха къщата на приятелите си, на Войтек Фриковски, приятел на господин режисьора, и на приятелката му Абигейл Фолгър. Солидна милионерка. Наследи от баща си търговия на едро с кафе.

За филмовата актриса Шарън Тейт се говореше че е най-красивата жена на света. И това твърдяха не само холивудските рекламни агенти, но и режисьорите, продуцентите, почти всеки, който я е виждал някога. Менажерите от филмовата индустрия се канеха да направят от нея втора Мерилин Монро. Шарън Тейт имаше късмет, че не успяха да сторят това, че в дванадесетия час срещна своя спътник в живота.

Роман Полански не беше нито красив, нито приятен; бе доста мил, но преди всичко прочут. Наложил се като артист, ползвал се с добро име като режисьор. Когато се влюбва в актрисата, която играела преди всичко в телевизионни сериали, но се готвела да поеме пътя на голямата звезда, той решава съдбата и по друг начин. Открил големия ѝ артистичен талант, той иска да направи от нея нещо повече от обикновен сексуален символ за американския зрител. Шарън Тейт имаше предпоставки за успешна филмова кариера. Нейният първи филм бе озаглавен „13“, а последният „12+1 = 13“. Нейният първи филм, режисиран от Полански, бе продаваният на добра цена „Балът на вампирите“. След това дойде „Долината на куклите“ с известната роля на Дженифър. Подготвяли с мъжа си следващия филм. Заминали за Лондон, но Шарън, която чакала дете, се върнала сама в имението на Сиело Драйв, където в компанията на приятели очаквала раждането. Тук бил и нейният някогашен годеник, модният холивудски фризьор Джей Себринг. Ще цитираме една от многото характеристики за Шарън Тейт:

„Като човек – беззащитна. Не умееше да отблъсне предложено приятелство. Понякога без подготовка устройвал дружески вечери с обикновено меню и с непосредствени необвързващи разговори. Устройство

ги главно за гостите, самата тя не изпитваше друга радост освен чувството, че прави нещо за другите. Когато след работа се завръщаше у дома уморена и изтощена, съмняваше да превзмогне себе си и да се посвети на компанията. Благородна и непосредствена, неимоверно доверчива, тя приемаше и хипита, но не защото възгледите и за живота съвпадаха с техните, а защото и бяха по своему симпатични. Това бе нейната слаба страна.“

В навечерието на трагичното събитие, 8 август, тя телефонираше, както впрочем всяка вечер, на съпруга си в Лондон, интересуваха се как вървят работите му, какви успехи и проблеми има, питала го как върви подготовката за новия филм. При това брояла дните до срещата им. Роман Полански обещал, че до края на месеца, тоест още преди да роди, ще се завърне в къщи.

Завърнал се, но било вече късно. Икономката Чапмън разпознала в трупа, проснат на моравата, приятеля на Роман Полански, другаря му от младини Войтек Фриковски. Познавали се още от Полша. В Съединените щати изкарвал прехраната си като сценарист, движел се в холивудски среди, харесвал се на приятелите и в него била влюбена дъщерята на един солиден търговец на кафе – Абигейл Фолгър, много богата млада дама. Тя също била мъртва, обляна в кръв, на няколко крачки от него.

Госпожа Чапмън забелязала, че пред гаража е паркирано черно порше, по което разбрала, че в къщи е и неговият собственик, модният фризьор Себринг. Не грешала, бил вътре, но мъртъв. Полицаят Де Роса се върнал при служебната си кола, за да вземе пушка, и се готвел да влезе в къщата. Икономката му показала как се отваря вратата. В този момент пристигнали и други двама полицаи, Уилям Уайзънхънт и Робърт Бърбридж.

„Отначало заедно проверихме паркираните коли – разказвал по-късно Бърбридж, – гаража и помещението над него. Там нямаше никой. Когато стигнахме до края на бетонирания паркинг и поогледахме тревата, видяхме два трупа. От дясната страна не особено красива на вид, но твърде комфортно обзаведена къща. Недалеч от южното крило имаше басейн, отляво ограда, по която светеха гирлянди от коледни електрически крушки. А от терасата се откриваше чудесна гледка към Лос Анжелос. Изведнъж осъзнах каква пълна тишина цари наоколо.“

Полицаяте не биха могли да знаят, че на сцената на трагедията са сами. Затова се прикривали, движели се покрай стената, дори решили да не влизат в къщата през главния вход, както бил искал Джери Джо де Роса. Оставили го на ливадата, за да ги прикрива, а те тръгнали към

северното крило.

– Видяхме отворен прозорец – казал Уайзънхънт – и влязохме вътре. Там веднага налетяхме на два трупа. Не беше нужно да се убеждаваме. Хората бяха мъртви.

Наистина това, което са видели полицаите и икокомката Чапмън, което е забелязал завърналият се преди пладне домоуправител Уилям Тенънт, може да се опише драматично, но е неприятна задача. Позволете ми да цитирам едно от безбройните описания на сцената.

„Да влезем и да надникнем вътре. Какъв ужас, кошмар, но има определен смисъл. В своята гнусота е гротесков. Две тела. Шия, затегната с примка от бяло въже за простирание, с петна кръв по него. То свързва двама мъртъвци и е прехвърлено през една от гредите на тавана. Мъртвите са сякаш обесени. Но само привидно, краката им опират на земята. На единия край на въжето жена, само по гащички. Огромен корем, бременна. Убита с петнадесет удара с нож. Съвсем безразборни. Едната гърда е почти отрязана, убиецът е засегнал на много места и корема. Мъртвият на другия край на въжето е с малка шапчица на главата. Той също е намущкан и дори кастриран. При безразсъдните удари убиецът дори е счупил ножа си. Дръжката му лежи захвърлена на пода. Навсякъде кръв. На дивана смачкано американско знаме. Убийците са си избърсали ръцете в него. На стената те са написали с кръвта на жертвите една-единствена дума «Pigs» (свине).

Четири обезобразени трупа и петият в колата. Успял да включи скоростта, но не смогнал да потегли. Пронизали му главата с куршум.“

Идентификация на труповете, полицейските фотографии са направили снимките, икономката Чапмън донася кърпи, с които покриват труповете. Първа констатация: трима са застреляни, двама намущени с кухненски или джобен нож, а може би с кама, подобна на щик. Не са открити никакви следи, свидетелстващи за убийство с цел кражба. Себринг имал 80 долара, останалите също имали по-големи или по-малки суми, бижута и часовници. В къщата също нищо не липсвало.

В такъв случай какъв е бил мотивът на убийците за чудовищното злодеяние? Защо са безчинствували като побеснели. Постъпка на безумец ли е това?

Ужас завладява жителите на Лос Анжелос и целите Съединени щати. И може би защото е ставало въпрос за смъртта на холивудската звезда Шарън Тейт, или пък защото е ставало дума за петорно чудовищно убийство, предизвиква гневната реакция на общественото мнение, чиято вълна достига най-високата си точка след убийството на президента

Кенеди, Полицията е в готовност. Обявява награда за залавяне на пресъпника. Бащата на Шарън Тейт, четиридесет и шест годишен полковник от американската армия, си подава оставката, преоблича се като хи-пи и на своя отговорност в това облекло се впуска да търси следа.

В събота, 9 август 1969 г., съпрузите Ла Бианка прекарвали уикенда си в своята вила край езерото Изабела, отдалечено на около двеста километра от Лос Анжелос. В девет часа вечерта потеглили за Лос Анжелос с двадесет и една годишната Сюзън Стръдърс, дъщеря на Роземари ла Бианка от първия брак. Нейният петнадесетгодишен брат Франк останал с приятеля си в къщата на родителите си край езерото. Семейството Ла Бианка заминали със зелената си кола, с прикачена моторна лодка.

Лино ла Бианка бил преуспяващ предприемач от италиански произход, собственик и шеф на цяла мрежа магазини на самообслужване. Той бил на четиридесет и четири години, много богат и доста дебел. Жена му, тридесет и осем годишната Роземари, била много хубава, общителна, харесвана и преуспяваща. Била извървяла пътя на „американската“ кариера. Започнала като сервитьорка в ресторант на мотел, после в няколко по-добри ресторанта и накрая станала собственичка на моден салон в Лос Анжелос. През 1959 г. се развела и се омъжила за Лино ла Бианка.

Съпрузите се движели бавно заради прикачената лодка и слушали радио. Чули репортажа за ужасното убийство на Сиело Драйв. По-късно Сюзън Стръдърс разказвала, че съобщението развълнувало майка ѝ. Впрочем тя си била спомнила, че преди няколко дни някакъв чужд човек бил влизал в дома им, тъй като на сутринта някои предмети не били по местата си, а друг път непознат бил пуснал кучетата от дома в градината.

Щом чула за убийството, Роземари ла Бианка ужасно се изплашила. Сюзън Стръдърс не живеела с родителите си. Към един часа след полунощ я оставили пред дома и на Гринудския площад. Съпрузите Ла Бианка живеели на Уейвърли стрийт номер 3301, недалеч от Грифит парк. Не заминали направо за дома си. На ъгъла между Хилхърст стрийт и Франклин стрийт спрели пред будката с вестници. Продавачът Джон Фокианос тъкмо развързвал пакета с неделното издание на „Хералд Егзаминър“ с програмите за неделните надбягвания.

– Поговорихме си малко – казал по-късно на полиция. – И двамата ми изглеждаха много уморени. Познаваме се от дълго време, та рекох да им разкажа подробности за убийството. Бяха съкрушени. Имах още няколко броя от „Лос Анжелос Таймс“ и им ги предоставих. Те бяха мои

постоянни клиенти.

– В колко си тръгнаха?

– Не помня точно, но някъде между един и два часа след полунощ. По-скоро към два часа, защото след малко започваха да затварят баровете и посетителите, които се прибираха вече у дома, си купуваха от мен вестници.

На следващата нощ, в неделя срещу понеделник, от езерото се връщал синът на Роземари ла Бианка Франк Стръдърс. Приятелите му го оставили около 8,30 на ъгъла на улицата, водеща към къщата на Ла Бианка. След като стигнал с куфара и спалния чувал до входа, забелязал, че баща му бил оставил ремаркетото с моторната лодка зад колата. Това било необичайно за него. Между прочем бил твърде стриктен. Франк оставил куфара до гаража и тръгнал към дома. Още отвън забелязал, че всички щори са спуснати. Помислил си със страх, че нещо се е случило. Надзърнал през прозореца в кухнята. Там светело. Почукал на вратата. Никой не се обадил. Това вече му изглеждало подозрително. Тогава отишъл до най-близката телефонна будка и позвънил в къщи. Никой не се обадил. Телефонирал на сестра си в ресторанта, в който работела. Управителят му казал, че изобщо не се е явила на работа. Тогава му дал телефония и номер в къщи и го помолил да ѝ се обади. Управителят предал съобщението и Сюън се обадила около девет. Определили си среща пред телефонната будка, тя се обадила на приятеля си Дорган и заедно отишли в къщата на родителите. Пристигнали в девет и половина. Сюън си спомнила, че майка ѝ оставяла един ключ в колата. Не била затворена. Взела ключа и отворила входа за прислугата. Дорган ѝ казал да почака в кухнята и тръгнали с Франк да проверят по стаите. Минали през трапезарията и спрели в гостната.

Лино ла Бианка лежал тук мъртъв. Побягнали навън, изтичали при съседите. Доктор Бригам им отворил. После съпругата му лично телефонирала в полицейския участък. Сюън, Франк и Джо Дорган били толкова разстроени, че не били в състояние да говорят.

В 10,35 в дома на Бригам пристигнали полицаите Родригес и Дж. Тони. За Сюън и Франк се погрижила госпожа Бригам, Джо Дорган придружил полицаите до къщата на Ла Бианка. Обиколили дома, опитали дръжката, вратата била отворена. Тони погледнал вътре, Родригес пазел отвън. После се върнал при колата и по радиостанцията поискал да изпратят подкрепление, криминален инспектор и бърза помощ. Подкреплението пристигнало след няколко минути. Обкръжили къщата и се втурнали в нея. Там нямало никой. Тоест – нямало живи хора. Сержант

Клайн намерил в спалнята още един труп, Роземари ла Бианка. Пак рани от нож, пак надписи на стената и на хладилника, надраскани с кръвта на жертвите: „Смърт на свинете! Край на света!“. Главата на госпожа Ла Бианка била увита със спално бельо, а на нейния съпруг – с пижамата. Хладилникът бил празен. След престъплението убийците похапнали.

Полицията предприела издирване, в разследването се включили и две частни детективски бюра, Роман Полански и неговите приятели обявили награда от 25 000 долара за каквато и да е следа. Мненията били различни. Отначало криминалистите не виждали никаква връзка между двете престъпления, макар че и двете убийства имали няколко общи черти: жертвите били намушкани с нож, по стените, картините или по хладилника имало надписи с аналогично съдържание.

Съществувала обаче и друга взаимозависимост. Преди близо четиринадесет дни, на 31 юли, в дом номер 964 на улица „Олд Топанг“ в недалечния град Малибо било извършено убийство. Полицаяте намерили тук 34-годишния учител по музика Гари Хинман намушкан до смърт. На стената във всекидневната имало надпис, написан с кръвта на жертвата, „Политическа свиня!“. В убийството бил заподозрян някой си Боби, Робърт Босолей, млад хипи и странстващ музикант. Полицията го арестувала на 6 август, така че по време на двете убийства бил вече в затвора. Боби Босолей живеел в странна обстановка, в едно старо изоставено ранчо, построено някога за кино снимки. Наричали го ранчото на Спен, намирало се близо до предградиято Чатсуърт на Лос Анжелос, управлявал го осемдесет и една годишният Джордж Спен, полуслеп авантюрист, който се прехранвал, като давал под наем коне на туристи. Боби Босолей живеел тук сред тълпа от младежи и девойки, които не работели, безразборно се любели и развивали лъжливи, уж религиозни, псевдофилософски теории. Казвали за себе си, че живеят като едно семейство, правели групов секс, прехранвали се с кражби, вземали опиати и устройвали невъобразими оргии. Боби Босолей разкрил гнездото на групата от около тридесет момчета и момичета, тъй като след убийството, на Хинман се завърнал в ранчото на Спен с колата на жертвата, в която полицаите намерили смъртоносния нож. По ризата и панталоните на Босолей имало петна от кръв. Водач на глутницата побеснели юноши и девойки бил Чарлз Мансън, наричан също Сатана или Исус Христос.

Два месеца по-късно сержантите Гънтър и Уайтли минавали с патрулиращата кола през негостолубивия район Дет Вали – Долината на смъртта, където неотдавна се било преселило „семейството“ на Мансън. Шосето тук е прашно, наоколо изпръхнала пустиня, само тук-там

кактуси и нийде никаква къщица.

Издад храстите изскочили две момичета и започнали да махат, искали да ги вземат в колата. Стопаджийките не били случайни, а и правилно си избрали колата. И двете били в недобро психическо и физическо състояние и без разпитване разкрили, че бягат от „семейството“ на Мансън, което обитава изоставеното Баркърово ранчо, защото вече не искат да живеят в комуната. Едното момиче се казвало Стефани Шрам, а другото – Кити Лютесинджър. Седемнадесетгодишната Кити била бременна в петия месец. Баща на детето: Робърт Босолей.

– Какво знаете за убийството на Гари Хинман? – попитал я сержант Гънтър.

– Боби изчезна от ранчото на Спен в началото на август. Не знаех къде. Едва по-късно научих, че е в затвора, а още по-късно – че го подозират в убийството на Хинман.

– Какво знаете за убийството на Гари Хинман? – попитал отново Гънтър.

– Подочух, че Мансън бил изпратил Боби със Сюън Аткинс при Хинман за пари. Стигнало се до бой и Хинман не излязъл от боя жив.

– От кого научихте това?

– Вече дори не зная. Говореше се за това в ранчото.

– Някакви подробности?

– Общо взето, никакви. Сюзи разказваше, че се била с някакъв мъж, тоя я бил хванал за косата и започнал да я дърпа, тогава започнала да го мушка с ножа.

Арестували Сюън Аткинс под името Сейди Мей Глутц и на другия ден след срещата с Кити двамата сержанти започнали да я разпитват. Разказвала спокойно, сякаш не ставало дума за престъпление, че била отишла с Боби при Хинман за пари, но той не искал да им ги даде и Боби като предупреждение го бил белязал с нож по лицето. После били седнали в кухнята и си били казали, че няма да мръднат оттук, докато не получат парите. Два дни по-късно Сюън Аткинс била чула викове, като „Не прави това, Боби!“ и други такива. Между другото Хинман се бил опитал да избяга, когато двамата спели в кухнята. И после станало каквото станало. Чула хриптенето на умирация.

Откарват Сюън Дениз Аткинс, регистрирана под името Сейди Мей Глутц, в женския затвор „Сибил Бранд Инститют“ в Лос Анжелос. Попада в килия номер 8000, в която били затворени проститутките Рони Хауърд и Върджини Греъм. Двете не само че се познавали, но даже по своему се били сродили: Рони се омъжила за бившия мъж на Върджини.

И трите вършели някакви затворнически пощенски услуги. А вечер седели и си разказвали. Най-вече обичала да говори Сюзън Аткинс. Нейните съквартирантки пък умеели търпеливо и внимателно да слушат.

– Какво работеше, Сюзи? – попитала Рони.

– Общо взето, нищо. Само се шляех.

– Винаги ли?

– Невинаги. Работех.

– Какво?

– Гоу-гоу гърл. Танцувах в едно заведение без сутиен. А понякога ей тъй без нищо.

– Голяма скица си, Сюзи. Ей тъй без нищо. Мъжете са отвратителни.

– Не бих казала. Аз обичам мъжете. Затуй правех с тях всичко, което може да се прави с тях.

– За какво те опандизиха?

– Убийство първа степен – казала спокойно.

– Какво? Не се занасяй! Наистина ли?

– Аха – отговорила мимоходом и се върнала към първоначалната тема. – Имах фантастично гадже. Най-добрия в света. Казваше се Чарли. Да знаете само на какви неща ме научи! Живеехме като едно семейство и ходехме всички голи. – После се навела към Върджини и тихо ѝ поверила тайната. – Чарли е Исус Христос!

– Не думай, Сюзи! – засмели се проститутките.

В четвъртък, 6 ноември, около пет часа следобед Сюзи седнала на леглото на Върджини Греъм и започнала да ѝ разказва за житейския си опит: как употребявала ЛСД, как изучавала индийската карма, как понякога чувствувала странни приятни или понякога неприятни вибрации, после пак заговорила за убийството на учителя по музика Хинман. Върджини и дала добър съвет:

– Много говориш, Сюзи. Мълчи си, защото иначе ще си навлечеш беля. В затвора и стените имат уши. Познавах един мъж, когото осъдиха за това, което бил разказал в килията на другаря си.

– Знам – казала Сюзи. – Аз нито дума не съм казвала никому. Но теб, още щом те видях, разбрах, че си готина. Ясно, мога да ти кажа всичко.

Може би се е потвърдила старата теза, че престъпникът не издържа и започва да говори за злодеянието си, че съвестта го гложди и чувствувана необходимост да сподели с някого, може би Сюзън Аткинс е била много наивна или пък дори не е съзнавала какво страшно престъпление

е извършила, но с една дума в онзи следобед тя разкрила всичко за себе си. Съществуват две версии за това, как се е стигнало дотам. Според едната версия Върджини Греъм била послужила като примамка, поставена от полицията в килията, за да измъкне от Сюзън признание. Както и да е в разследването настъпва обрат.

– Какво всичко? – попитала Върджини.

– Това, което стана в Бенедикт Каниън – отговорила Сюзън.

– В Бенедикт Каниън ли? Да не би да имаш предвид Шарън Тейт?

– Ами да!

Сюзън сякаш само чакала някой да я подкачи. Лицето и грейнало, очите ѝ се разширили и тя буквално започнала да се хвали:

– Кой мислиш, че го направи това? – запитала.

– Кой? – попитала ужасена Върджини.

– Я ме погледни добре!

– Моля те, не се прави на идиот.

– Ха-ха – засмяла се Сюзън.

– Но защо, Сюзън, защо? – попитала Върджини, след като се поопомнила.

– Искахме да извършим престъпление, което да шокира света. Да разтърси хората, да научи всеки за това.

– Защо избрахте тъкмо къщата на Алтобели, в която е живеела Шарън Тейт?

– Защото е откъсната от другите.

– Твое хрумване ли беше, Сюзън?

– Да не си луда? Той ни нареди.

– Кой?

– Веднъж през нощта Чарли ни нареди... – започнала да разказва страшната случка.

– На кого нареди? – попитала Върджини.

– На мен, на Линда Касабиан, Патриша Кренуинкъл и Текси Уотсън. Каза ни, че трябва да отидем в тази къща и да не оставим в нея нито един човек жив.

Даде ни кола, трябваше да се облечем с тъмни дрехи. В тях изглеждахме като призраци. Винаги ги обличахме, когато ходехме да плашим хората по къщите. Нощем, нали разбираш? Влизахме тихо в къщата и само размахвахме някои предмети. На сутринта хората можеха да се побъркат. Или летяхме като нощни пеперуди и щом някой ни забележеше, побягнахме. Страшен майтап. Но никога нищо не откривахме. И това хората не можеха да си обяснят.

– А какво стана с Тейт?

– Пак облякохме дрехите, у всекиго имаше по един дълъг нож, а у Текси и пистолет. В този вид пристигнахме в къщата на хълма.

– Знаеше ли чия беше?

– В колата Текси каза, че била на Тери Мелчър.

– Та това е синът на прочутата Дорис Дей.

– Аха. Текс каза, че ни бил метнал. Не удържал думата си. Преди това Текс бил с Чарли няколко пъти вътре, така че всичко му било познато.

– У Мелчър ли са били?

– Заради някакви песни. Искали да издадат плоча или нещо подобно. Той май вежливо ги изпъдил и не искал да има нищо общо с тях. Чарли казваше, че този чешит е свиня. Пред къщата обърнахме, върнахме се с около сто метра обратно, после Текс паркира и ние слязохме.

– Не се ли страхувахте?

– Ти да не откачаш? От какво? Нали Текс имаше пистолет. Покате-ри се на стълба и преряза телефонната жица. Запълзахме покрай шосето чак до портата, но не искахме да я отваряме, защото не знаехме дали там няма сигнална система. А и телената ограда можеше да бъде заредена с ток. Тъй че си намерихме чудесно местенце и се провряхме. Когато вече бяхме в градината, на прибежки стигнахме до пътечката, която водеше към къщата. Изведнъж светнаха фарове. Колата беше тръгнала откъм задната страна на къщата и се бе насочила към изхода.

„Залегни!“ – извика Текс и ние се хвърлихме встрани към храстите. Текс почака колата да приближи и застана пред фаровете с пистолет в ръка. „Спри!“ – изкрещя той към мъжа зад волана. – „Не ме закачайте, моля! – каза момчето. – Аз никому нищо няма да кажа!“ Текс не го чуваше. Четири пъти стреля и край за момчето.

– Стив Парънт ли беше, дето писаха за него във вестниците?

– Аха – отговорила Сюзън. – Аз също научих от вестниците. Май бил приятел на портiera – казала безразлично, но миг след това й светнали очите. – Знаеш ли кое ми беше чудно, Върджини? Че никой не беше чул гърмежите. Бе тихо както преди. И тръгнахме към къщата. Някой забеляза отворен прозорец. Влезе вътре и ни отвори вратата.

– Знаехте ли, че вътре има хора? – попитала Върджини.

– Разбира се, че не. Мислехме си, че може да има някой, но кой и колко са, не знаехме. Поспряхме първо в големия хол. Ех че разкош, Върджини, да ти падне шапката. После тръгнахме към всекидневната. На дивана спеше някакъв мъж. Не му видях лицето, беше обърнат към

стената. Текс също не му виждаше лицето и затуй заобиколи дивана и мъжът се събуди. Не разбра какво става и глупаво попита колко е часът. Може би си е помислил, че Текс е някой от неговите познати. Но Текс насочи срещу него пистолета и му каза да не мърда, че иначе ще го очисти. После изпрати Линда навън да варди и ни кимна. Тъй че също влязохме.

– И не се събудиха от изстрелите? – попитала Върджини.

– Върджини. Нали ти казах, че не. И аз се чудех. Дори и тези, които бяха наблизно.

– Ама че дълбок сън.

– Може би са били упоени от наркотици. Чакай, Текс ми даде знак да обиколя всички стаи и да видя има ли някой. И тъй отворих една врата, там на дивана седеше жена и четеше някаква книга. Погледна ме, аз ѝ кимнах и ѝ се усмихнах.

– Коя беше? – попитала Върджини.

– Тогава не знаех. По-късно прочетох във вестниците, че била Абигейл Фолгър. – Онази, милионерката ли?

Ами да. Милиони от кафе.

– Оставила си я и си излязла? Не изкрещя ли тя?

– Не. Нищо. Отидох в друга стая, там също лежеше на дивана жена, а до краката ѝ седеше мъж. Изобщо не забеляза, че съм в стаята. Тогава се върнах пак при Фолгър и я попитах какво чете. Не изчаках отговор и се върнах при Текс, който все още държеше в шах първия мъж.

– Кой беше?

– Войтек Фриковски. Текс ми хвърли едно въже и ми каза да му вържа ръцете зад гърба. Заех се с това, но така ми трепереха ръцете, че не можех да се справя. Не успях никак да затегна както трябва възела.

– Не викаше ли за помощ?

– Не. Отначало не каза изобщо нищо, а после като се посъвзе, започна непрекъснато да пита Текс кой е и какво иска.

– Той какво му отговори?

– Каза му, че е дяволът и че си знае работата. После пък рече, че иска парите му, да му кажеш къде са. Фриковски отговори, че всичките му пари са в портфейла на масата. Текс ми кимна да го взема. Но аз бях така шашардисана, че не можах да го намеря. Тогава Текс ми рече да доведе всички. Взех ножа и тръгнах. Най-напред към спалнята. Там казах на Абигейл Фолгър да си вземе нещата и да дойде с мен във всекидневната, като добавих: и нито дума, без въпроси.

– Отбраняваше ли се?

– Никак. Никой не се отбраняваше. Вървеше пред мен като овца.

– Ами другите? – попитала Върджини и очите и били изпълнени с ужас.

– От другата спалня измъкнах Шарън Тейт и Себринг.

– Фризьора ли? Вестниците писаха, че изкарвал в Холивуд страшни мангизи. За прическа вземал по петстотин долара. Например от Франк Синатра. Казват, че умеел да срещне мъж с няколко косъма така, че да изглежда като къдрокос негр. Знаеш ли, че бил любовник на Шарън Тейт?

– Не знаех за него нищо. Нито кой е, нито как се казва. Само му казах „чупка, свиньо“ и той тръгна. Всичко научих след това. Влезе във всекидневната и остана прав. Само попита нещо като „какво става“ или „какво има“ и направо тръгна към Текс, като да се нахвърли върху него. Текс го гръмна. Той падна на земята и започна да се гърчи.

– Шарън Тейт беше ли там?

– Разбира се. Отначало не казваше нищо, а после само скимтеше: „Господи боже, господи боже, не!“

– Ами Фолгър?

– Стоеше и зяпаше. После Текс завърза Себринг и Тейт с въжето, което преди това беше прехвърлил през гредата, завърза ги като обесници. Попита Себринг къде са му парите. Вместо него отговори Тейт, че са в портмонето в шкафа. Развързах я и отидох с нея. Даде ми около 72 долара и ме попита дали искам и кредитните ѝ чекове. Казах, че плюя на тях, отведох я пак в хола и ѝ посочих примката.

– Изкачи ли се? Доброволно?

– Да, Отидох в банята, взех пешкир и завързах ръцете на Себринг. После някоя от жените попита какво ще правим с тях, а Текс отговори, че ще умрат. Започнаха да се мятат. Опитваха се да се отскубнат.

Текс ми нареди да убия Фриковски. Тръгнах към него с ножа. За миг се поколебах. Той успя да освободи ръцете си и ме хвана за косата. После започнахме да се бием. Залитахме. Изведнъж едната ми ръка се оказа свободна, завъртях се и забих ножа в него. Залитна и падна назад направо в креслото. Но продължаваше да ме държи. Ритах го и го мушках с ножа. Около три или четири пъти.

– Уби ли го?

– Ами. И започна бъркотията. Абигейл Фолгър също някак си завърза ръцете и побягна към вратата, но Патриша Кренуинкъл застана на пътя ѝ. Изведнъж Фриковски ме пусна, изтича навън и започна да вика за помощ. Само че там вече беше Текс. Фрасна Фриковски пет или шест

пъти с дръжката на пистолета по главата, може и да е стрелял в него, но после започна да го ръга с ножа. Ръгаше ли ръгаше, а Фриковски крещеше ли крещеше.

– Никой ли не го чу?

– Представи си, не. Аз и до днес не мога да си обясня това. Тейт също се опитваше да се освободи. Първо я сграбчих с едната ръка отзад, после я стиснах като с менгеме и тя вече само скимтеше да съм я оставяла жива, че искала да си има дете.

– Знаеше ли, че е бременна? – попитала Върджини.

– Та то си и личеше. Беше в деветия месец.

– А все едно ли ти беше?

– Почакай – не отговорила на въпроса и продължила. – Междувременно Патриша Кренуинкъл се биеше до вратата за градината с Абигейл Фолгър. Тя беше по-едра и имаше повече сили. Беше сграбчила Патриша за косата и не искаше да я пусне. Патриша викаше за помощ, аз също. Притича Текс и заби ножа във Фолгър. Улучи я в стомаха. Олюля се и каза че сме я надвили и че се предава.

– Ами Фриковски?

– Не знам дали Текс го бе убил преди това или чак след това.

– Но Тейт е била още жива.

– Все още да. Поиска да седне и ние й разрешихме. Непрекъснато мрънкаше и викаше да я оставим, та да се появяло на бял свят детето й. Започна да се държи като истеричка, тъй че направо и казах: „Мила госпожо, не очаквайте никакво съчувствие от мен!“

– А ти не се ли трогна поне?

– Какво? Защо? Текс извика да я убия и Патриша също крещеше да я убия. Бях я хванала за ръцете и казах на Текс, че не мога да я убия, след като трябва да я държа за ръцете, нека той да я убие. Наръга я в сърцето и гърдите около шестнадесет пъти.

– Така че всъщност ти не си я убила? – каза с облекчение Върджини.

– Не.

– А после?

– После се магнахме. Текс нареди да се изпаряваме. Тръгнахме си и когато бяхме вече вън, той ми нареди да се върна и да напиша нещо на вратата.

– Искаше ли да се върнеш?

– Не ми се искаше, но отидох. Взех пешкира, с който преди това бях завързала ръцете на Себринг, натопих го в кръвта от гърдите на

Шарън и написах на стената „Pigs“.

След това двадесет и една годишната девойка направила чудовищно признание:

– Когато видях Шарън Тейт просната, изведнъж ми хрумна: там вътре има живо същество. Бих искала да го имам. Но не успях да се самопринудя да и разрежа корема. Знаех, че детето би могло да живее. Обаче само стоях и слушах как бълбука кръвта от тялото ѝ. Вдигнах окървавения пешкир и го захвърлих по средата на стаята ...

Убийците избягали. Потърсили Линда Касапан, която трябвало да стои отвън и да пази.

– Зарязахме я. Не отидохме и в съседната къща, където трябваше да извършим същото. Така ни беше наредил Чарли. Не можехме. Просто бяхме гроги. Грабнахме от оградата чистите дрехи, които си бяхме приготвили там, но не се преоблякохме. Повлякохме се към колата. Линда Касабиан беше вече седнала вътре. Текс ѝ извика: „Краво, как си го представяш, нали трябваше да пазиш!“. Седна зад волана и потегли. Преобличахме се в движение. Окървавените дрехи, ножовете и пистолетите хвърлихме по пътя. После потърсихме някоя изоставена къща, за да можем да се измием. След като намерихме една, нито един прозорец не светеше и къщата бе обрасла с високи храсти, вмъкнахме се в градинката, пуснахме водата от маркуча и започнахме да се мием. В този миг от къщата изтичаха един дядка и бабушкера и започнаха страшно да крещят. Трябваше да избягаме. Наскачахме в колата и се понесохме. По пътя трябваше да спрем на някоя бензиностанция. На светлината забелязах, че на волана има петна от кръв. Когато пристигнахме в ранчото, започнах веднага да мия колата.

Дойде Чарли и попита защо сме се прибрали толкова бързо. После се оттегли с Текс. Аз вече бях направо като пребита. Легнах си така, както си бях, на пода и в същия миг заспах.

Сюзън Аткинс разказала за убийството и на другата затворничка от килията Рони Хауърд. Тя решила да разкаже за обстоятелствата на престъплението на полицията, искала разрешение да разговаря с началника на затвора, със съдия-следователя, с психоложката, но никой не обръщал внимание на разказа ѝ. Най-после изповедта ѝ все пак стигнала до следователите. По-късно бил възпроизведен ходът на двете престъпления. Впрочем Сюзън Аткинс изпитвала непреодолима необходимост да говори за страшните събития.

– Събудих се след няколко часа. Осъзнах какво се бе случило. Разстрои ме като лош сън. Отидох в стаята с телевизора и включих

новините. Вече се говореше за това. Извиках Текс, Линда и Клем.

– Кой е Клем?

– Беше с нас в ранчото и знаеше всичко.

– А Чарли?

– Той още спеше. Гледахме новините без него. Изведнъж разбрах, че сме убили известни хора. Значи все пак успяхме, имало е смисъл. Нашата акция привлече вниманието на света и изплашихме всички хора. Освен това показвахме на негрите как трябва да се разправят с белите.

– Защо на негрите?

– Война между расите. Край на света. Негрите ще се нахвърлят върху белите, те пък ще отвърнат и ла финита – край на света.

– Чарли ли казваше така?

– Да.

– Как живееше след това? Как се примиряваше с всичко?

– Добре. Опитвах се да живея нормално, както преди. По цели нощи седяхме вкупом, пушихме марихуана и пеехме. Мисля, че спях с Клем. Но не зная със сигурност, може да е бил и някой друг. На другия ден Патриша Кренуинкъл ми хвърли един поглед, аз също я погледнах в очите и двете разбрахме за какво мислим. Не можехме да се избавим от тази мисъл. Непрекъснато ни преследваше. Когато погледнах Чарли, той ми смигна, искаше да каже, че всичко е наред, че не бива да се страхувам. Той ще се постарее за това. Не каза нито дума, но аз разбрах точно какво мисли. Текс се държеше като друг път. Правеше си майтап. Но все едно в ранчото атмосферата беше друга.

– Не искаше ли да избягаш?

– Дори и през ум не ми минаваше. А и нямаше време, защото още на следващата вечер при мен дойде Чарли и ми каза да си взема пак дрехите, с които се правехме на призраци, та да тръгнем пак.

– Ти искаше ли? Пак?

– Не исках. Глътнах си езика и не можах да кажа нищо. Но Чарли дойде при мен и ме попита дали имам угризения на съвестта.

– Каза ли му, че имаш?

– Казах му, че нямам, макар че това не беше истина. Но Чарли, все едно, знаеше. И зъбите ми знае. И сега например знае за какво говоря с теб.

– Мислиш ли, че има такива способности?

– Да. Чарли има всякакви способности. Той знае всичко и може всичко. Веднъж е бог, друг път сатана. После ни взе в колата и реши да тръгнем.

– Чакай, кои бяхте?

– Линда Касабиан, Лесли Санкстън, Патриша Кренуинкъл, Клем, Текси Уотсън и аз.

– Имахте ли оръжие?

– Разбира се. Мисля, че два пистолета, ножове и всичко. Дрехи за преобличане. Отначало само ей тъй си пътувахме. Чарли седеше зад волана и през целия път нещо разказваше.

– За какво? Какво ще правите ли?

– Изобщо не зная за какво. Но сигурно не за това, което ни предстоеше. По-скоро говореше ей тъй за бъдещето на човечеството. За да ни наведе на други мисли. Най-напред спря пред една къща, после тръгна и спря пред друга. Там слезе. Зад волана седна Текс и обикаляше с нас жилищния комплекс. После на шосето се появи Чарли и се качи в колата. Знаеш ли какво каза?

– Че откъде ще знам?

– Че по стените имало детски картинки и не е можал да стори това. Но след малко заяви, че ще дойде време, когато ще трябва да убиваме и деца.

– Ама това ли ви каза? А вие какво му отговорихте?

– Нищо. Продължихме си, но аз съм заспала и се събудих чак когато колата беше вече спряла. Погледнах навън. Всичко ми беше познато. Бяхме в Бевърли Хилс. В тази къща бяхме веднъж на парти, където чудесно се налудувахме. Имаха ЛСД. Чарли слезе.

– При познати ли отиде?

– И аз така си помислих отначало, но той отиде в съседната къща. Изведнъж съм заспала и сънувах как Чарли завързва ръцете на жената и мъжа, у които веднъж бяхме на купон. Чарли се върна и аз се събудих. Изпрати Патриша Кренуинкъл, Лесли Санкстън и Текс Уотсън да отидат в къщата и да се върнат а стоп в ранчото. Мен ме остави. Радвах се и той го знаеше. Линда Касабиан също остана в колата.

Явно Текс Уотсън е бил закоравял убиец. Не се е колебаел и е бил в състояние да повтори ужасното си престъпление още на другия ден. И тъй като бил вече доста сръчен, убийството минало гладко. По-късно Патриша Кренуинкъл разказвала:

– Нахълтахме вътре и ги изненадахме. Явно тъкмо бяха пристигнали. Още не бяха изпразнили чантите. Отведохме нея в спалнята, завързахме я за леглото и й нахлузахме на главата калъфка от възглавница. Аз се опитвах да я успокоя, казвах и, че нищо няма да ѝ се случи, че всичко ще бъде наред. Във всекидневната Текс завърза мъжа и го

пазеше.

– Имате предвид Лино ла Бианка и неговата съпруга Роземари ла Бианка?

– Ама разбира се. После Текс пречука мъжа, жена му чу и започна да крещи: какво правите с него? Какво правите с мъжа ми?

Не е ясно кой кого е убил. От последвалите показания пред съда се вижда, че Лесли Санкстън е държала Роземари ла Бианка, а Патриша я е мушкала с ножа. След като всичко свършило, убийците пуснали душа, изкъпали се и се сресали, а после си избрали нещо за похапване от хладилника. Патриша Кренуинкъл, момиче, на вид невинно като дете, намерила в кухнята голяма двурога вилица. Хрумнала и дяволска мисъл. Грабнала вилицата, влязла в стаята и я забила в корема на умиращия Ла Бианка. Преди да си тръгнат, изпълнили и „политическата“ част на мисията си. Текс издълбал с нож върху гърдите на Лино ла Бианка думата Wag – война, и някой написал с кръв върху хладилника Death to pigs – Смърт на свинете.

Те обръщат наопаки естествения страх на човека от смъртта, като превръщат убиването в цел на своя живот. Искали са да тероризират хората, да всяват страх у съгражданите си, били са убедени, че ще предизвикат или поне ще ускорят неизбежния край на света. А само те щели да останат на този свят – избраните, защото техен шеф бил великият Мансън сатана и бог едновременно. Съумявал е да им въздействува и да убеди своите чираци и чирачки, като си е помагал с наркотици и психически натиск. В това има нещо типично за съвременното състояние на Америка, която за двеста години не съумя да реши расовия проблем. Война между расите, доста фашистки принципи и значителна доза умопомраченост – това бяха съставките, от които Мансън забъркваше дяволския си идеологически коктейл.

Учел привържениците си, че Америка е на ръба на гражданската война между черните и белите и че щели да победят черните. Но нямало да бъдат в състояние да ръководят толкова голяма страна като Съединените щати. Ето защо щели да бъдат принудени да помолят белите за помощ. Онези бели, които предварително ще са се подготвили за това и главно онези, които щели да останат след апокалипсиса, тоест привържениците на Мансъновия терористичен клан. Кога щяла да започне войната между расите? Това бил единственият проблем. Все още негрите не искали да воюват срещу белите. Затова трябвало да се ускори началото на атаката. Няколко брутални престъпления, вината за които белите щели да стоварят върху черните, щели да действуват като катализатор.

Че това не са били само празни думи на умопомрачен терорист, се вижда от обмислената акция, която Мансън е организирал, отивайки предварително в ранчото. Още преди това, когато се връща сам от къщата и преди още да изпрати своята смъртоносна команда, донася малкото тоалетно куфарче на Роземари ла Бианка. Освен обичайните принадлежности в него имало и портмоне с кредитни чекове. Мансън спира до бензиностанция, подава куфарчето на Линда Касабиан и ѝ казва:

– На! Остави го в дамската тоалетна. – Погледнала го недоумяващо. – Хайде, побързай, остави го и чупка.

Разчитал е на това, че някоя негърка ще намери куфарчето и чековете в тоалетната, ще ги вземе и ще се опита да ги използва. Полицията ще я залови и подозрението за убийствата ще падне върху негрите. Така ще се засили ненавистта на белите към черните.

Младите хора са се подчинявали безусловно на Мансън. Използвал е всички достъпни средства, за да ги превърне в хладнокръвни убийци. Едно от тези средства е било тъй нареченото либерализиране на сексуалните връзки. Ексцентричностите в отношенията между мъжете и жените, груповият секс стана мода в САЩ. Половата връзка между мъжа и жената достигна равнището на животинското съвокупление.

Сексуалният маратон до максимален предел, потискането на логичната мисъл с наркотици са водели до деформация на личността у подвластните на Мансън, до загубване на способността да разсъждават, до смесване на понятията добро и зло.

– За пръв път видях Чарлз Мансън, когато го водеха от затвора в съдебната палата – казва прокурорът Винсът Булиоси. – Трябваше да отговаря пред съда за умишлени пожари. Не съм си и представял, че е толкова дребен, беше висок само 156 сантиметра, че е дребосък, че му е изкривен гръбнакът. Кестеняватакоса падаше върху раменете му, по време на ареста не беше се бръснал и беше пуснал тъмна брада с мустаци. Беше облечен с доста скъпи дънки от кожа на антилопа с ресни. Беше окован, но вървеше леко и не изглеждаше като човек, когото го очаква затвор. Та това не беше първата простъпка на Мансън.

Роден е на 12 ноември 1934 г. от шестнадесетгодишната проститутка Кетлийн Мадокс в Синсинати (щата Охайо). Наричал майка си уличница. По-късно близките му се опитвали да смекчат тази категоризация и заявявали, че била неопитно, но весело момиче, което често се забавлявало. Тръгнала била по наклонената плоскост, защото обичала да си пийва. А за да можела да се напие, трябвало да си осигури пари или мъже, които да платят вместо нея. Всеки ден била с различни.

Оженила се за един от многото любовници. Бил доста по-възрастен от младичката Кетлийн. Казвал се Уилям Мансън, поживял с нея малко по-дълго от останалите, от нея имал син, когото кръстил Чарлз Мансън. После изчезнал и повече не се появил.

Майката на Мансън не променила начина си на живот. И тъй като не можела да взема детето със себе си нито по кръчмите, нито в хотелите за кратък престой, намирала му чичковци и лелички. Оставяла детето при тях. Кога за час-два, кога за четирнадесет дни. По-късно за малкия Чарли започнали да се грижат ту баба му, ту истинската му леля.

Кетлийн Мансън имала брат Лутър. И той като нея още от младини тръгнал по наклонената плоскост и през 1939 г. заедно с Кетлийн обрали една бензиностанция в Чарлстън. Обезвредили продавача с няколко удара с бутилка от кока-кола по главата. Осъдили ги на пет години затвор. Майката била зад решетките, а Чарлз живеел при леля си и чичо си в Западна Вирджиния. Лелята наистина обичала момчето, но била прекалено строга. Всяка човешка радост смятала за грях. Момчето не я обичало, впрочем тя всичко му забранявала, докато по-рано майка му заради спокойствието си, а и от безразличие всичко му разрешавала. Така той растял между два полюса и не съумявал да намери златната среда.

През 1942 г., когато Чарлз станал на осем години, пуснали майка му условно от затвора. Взела сина си и го помъкнала по хотелите за кратък престой и по нощните заведения. Трябвало да бъде добър и учтив към десетките непрекъснато редуващи се чичковци, в по-голямата си част алкохолици като майка му. Момчето й тежало и през 1947 г. тя се опитала да го даде в детски приют. Нямаło свободни места и съдът издал решение да бъде изпратен в младежки възпитателен лагер в щата Индиана. Издържал само десет месеца в поправителния дом, а после избягал и на стоп се върнал при майка си. Тя нямаła нужда от него и Чарлз изживял най-голямото разочарование в живота си. Майка му го принудила да се върне обратно. Какво друго му оставало? Заминал, но не издържал дълго време в лагера. Отново избягал. Само че този път не се върнал при майка си, влязъл с взлом в магазин за самообслужване, обрал касата и си наел стая.

След като нощното влизане с взлом минало толкова гладко, решил да повтори успеха. Този път откраднал дори и един велосипед, но скоро полицаите го хванали. Началникът го изпратил в поправителен дом за непълнолетни нарушители в Индианаполис. Чарлз преспал на тамошното легло само една нощ. И едва-що се запознал с обстановката, избягал. Естествено заловили момчето и отново го изправили пред съда. И тъй

като според кръщелното бил католик, попаднал в църковния възпитателен пансион на отец Фланаган.

Имал възможност да навакса изпуснатото. Не умее още нито да чете, нито да пише. Само че той проявявал интерес не към учението, а към други неща. Веднага след пристигането в църковния пансион със строг режим, който имал за задача да възвръща непослушните деца към живота, се сприятелил с възпитаника Блеки Нелсън. Уговорили се, че няма нито да учат, нито да слушат, а ще тръгнат по света. И на четвъртия ден от пребиваването на Чарли в поправителния дом избягали. При първата възможност откраднали автомобил и потеглили към Илинойс, където Блеки имал чичо в Пиория.

Пътуването не било нито кратко, нито леко. Наистина имали автомобил, но нямали пари за бензин. Тогава решили да извършат първото голямо престъпление – въоръжено нападение на един магазин на самообслужване, а по-късно и на казино. Така се наредили сред престъпниците от по-висока категория – сред гангстерите. За Чарли стартът бил преждевременен. Та той бил само на тринадесет години. Чичото на Нелсън приел момчетата с радост, дал им подслон и ги канел на масата си. Първата седмица денем ядели и спели, а през нощта крояли планове за „сладък живот“. През втората – влезли с взлом в магазин за хранителни продукти. Със знанието и под ръководството на добрия чичо. Нощната акция донесла чисти 1500 долара и чичото си разделил плячката с момчетата, които рискували всичко, докато той им правел „стена“. На двамата дал общо 150 долара. Може би защото били по на тринадесет години или пък искал да даде поучителен урок на Чарли, за да разбере, че не може да очаква справедливост от живота. След четиринадесет дни повторили престъпния си поход. Но този път нямали късмет. Полицията ги заловила на местопрестъплението, задържала ги, разпитвала ги. Малките нехранимайковци хвърлили цялата вина върху чичото, заявили, че ги бил пращал да грабят и им взимал плячката. Началникът се обърнал, съдията също. Какво да прави с едно тринадесетгодишно момче, расло без баща и майка и вече с толкова бурно минало. Изпратил го в поправителния дом в Плейнфийлд в щата Илинойс. Тук Чарли Мансън останал общо три години. Само че не без прекъсвания и не без принуда. Общо осемнадесет пъти бягал към свободния свят, осемнадесет пъти го задържали при някое хулиганство и го връщали обратно. По-късно полицията разпитвала учителите за качествата на Мансън. Получил най-лошата характеристика. Не вярвал никому, не правел нищо даром. Трябва ли да се учудваме, че момчето, което е прекарало младежките си години сред

чакали, се е научило да хапе?

През пролетта на 1951 г. с още двама възпитаници Мансън подготвил пътя към свободата. Избягали от дома и тръгнали към далечния рай, към слънчева Калифорния. Наистина нямали пари даже за автобус, но пък знаели как се краде кола. Пътували с чуждите автомобили докато свършвал бензинът в резервоара. После откраждали друга кола и продължавали пътя си. Пари за храна и пиене си осигурявали в бензиностанциите. Просто ограбвали продавача. Когато се стига до равносметка на всички наказуеми постъпки, Мансън сам си признал, че по пътя си към слънцето бил извършил около петнадесет-двадесет нападения с цел кражба.

Всяко нещо си има край. Малките разбойници налетели на полицейски патрул, който бил затворил шосето, тъй като търсел други престъпници. Чарлз Мансън и сие попаднали в мрежата. Нямали документи за колата, установено било, че колата е открадната и освен това прекарана през границата на щата, което означавало нарушаване не само на местния, но и на федералния закон. За това се полагали по-строга наказание и по-солиден затвор. Съдията изпратил Мансън в затвора за юноши със самохвалното наименование Нешънъл Трейнинг Скул фор Бойс (Национално възпитателно училище за юноши) във Вашингтон. Тук също имал всички възможности да стане най-малкото примерен ученик. Все още не умее да чете и пише. Неговата интелигентност според учителите му била едва на средно равнище. Изглеждало, че е непоправим, Бил съден за още закононарушения и по решение на съда бил изпратен в дом с по-строг режим – федерален поправителен лагер във Вирджиния. Транспортирали го с белезници, в документите му пишело „опасен затворник“. От началото на 1952 г., когато го докарват в лагера, до август същата година извършил осем тежки дисциплинарни нарушения, в досието му била добавена бележката, че проявява силно агресивни наклонности, че е хомосексуалист. Преместили го в Охайо в дом с още по-строг режим.

Изведнъж се променил. Научил се да чете и пише, дори можел да смята, изпитвал радост при получаване на добра бележка. Възпитателите били доволни и в досието му вписвали положителни мнения. Работел в авторемонтна работилница, тук също постигал добри резултати и на 8 май 1954 г. бил освободен условно.

Бил на деветнадесет години. В Съединените щати при условно освобождаване съдът издава решение, според което лицето се задължава да живее на едно място и да се явява редовно в местния полицейски

участък. Мансън трябвало да остане при чичо си и леля си. Те били добри, дори може би твърде грижовни хорица и той в началото наистина заживял спокойно и мирно. Но се завърнала от затвора майка му и Чарли се преместил да живее при нея. Не се понасяли, взимно си пречели, но въпреки това имало нещо, което привличало двамата корабокрушенци един към друг. Общо взето, Мансън не умеел да върши нищо. За това вършел само второстепенна и следователно лошо платена работа. Работел като пазач на паркинг. Бил и продавач в бензиностанция. И се оженил. Жена му Розали Джийн Уилис изкарвала прехраната си като сервитьорка в една болнична лавка. Привидно Мансън заживял порядъчно, но в действителност – разбира се, с по-голяма предпазливост и все по-ловко – вършел грабежи. Откраднал две коли и ги прекарал през границата в съседния щат. С една от тях стигнал до Лос Анжелос. Взел със себе си и бременната си жена.

В седеммилионния град, който е висша школа за престъпници, пристигнали през юли 1955 г. Мансън не останал дълго на свобода. Три месеца след пристигането си вече се оказал отново зад решетките. Може би си е взел поука от предишните престои в килиите или пък го е посъветвал адвокат, но този път Мансън се направил на луд. Поискал психиатричен преглед и или е убедил лекаря, или пък наистина е бил в критично психическо състояние, но получил удостоверение, че не отговаря за постъпките си. Съдията го освободил условно. Въпреки че било противозаконно, той избягал колкото се може по-бързо от района, определен за негово местожителство от съда.

Уловили го през 1956 г., ескортирали го обратно в Лос Анжелос и го осъдили на три години затвор. Бил зад решетките, когато му се родил син. Навярно се е държал добре в затвора, защото през 1958 г. отново го освобождават условно. Излязъл от портала на затвора и не знаел накъде да тръгне. Съпругата му още преди две години се била развела с него. Омъжила се за друг. А съдът по обясними причини присъдил сина на нея.

Лос Анжелос е град, в който престъплението, безпавието, мизерията и страданието се виждат на всяка крачка. Има улици и квартали, в които не можеш да стъпиш нощем. Има барове само за определени хора. Лос Анжелос е град с невъобразима площ, но с въздух, който не може да се диша, над града постоянно се стеле смог. Всеки тук има кола, а мнозина и не една, всеки се движи с кола, защото не се препоръчва да се ходи пеш. Пеш ходят само прокудените, които се събират тук от всички американски щати. Пеш ходят проститутките и сутеньорите. Чарлз

Мансън излязъл от затвора и започнал да си търси доходно и при това лесно препитание. Станал сутеньор. Но не след дълго извършил следващо наказуемо деяние. Представил за инкасо чек без покритие. Прибрали го, пратили го в ареста и го изправили пред съдия-следователя. Докато му поставяли неприятните въпроси, на които очаквали компрометиращи отговори, вещественото доказателство – чекът – изчезнало от масата. Чарлз Мансън издебнал момента и го глътнал. И край на следствието. Едва-що излязъл през портата на затвора под калифорнийското слънце и се впуснал в прибиране на десетачките от работливите си момичета. Само че сутеньорството не е работа за по цял ден, така че в свободното си време се посвещавал и на друга наказуема дейност. През декември се оказал в полицейския участък два пъти едно след друго. Първия път откраднал кола, а втория искал да плати с откраднати кредитни чекове. Но тъй като нито едно от тези хулиганства не било доказано, съдия-следователят го освободил отново. Но полицията започнала да обръща все по-голямо внимание на постоянния си клиент. По този начин научила, че бил откарал две проститутки в Ню Мексико. Тръгнала подир него. Мансън разбрал, че няма шанс, и набързо се оженил за едната, за да не може – като законна съпруга – да даде пред съда показания срещу него.

По онова време в Лос Анжелос били пристигнали две деветнадесетгодишни момичета. По една обява те били подали молба в училище за стюардеси. След като пристигнали на посочения адрес, за да внесат таксата, разбрали, че всичко било измама. Някакъв нехранимайко бил дал фалшива обява, за да може да измъква пари от наивните момичета. Двете девойки имали късмет, че междуременно били разкрили мошеничеството му, тъй че спестили седемстотинте долара. Но щом вече били в Лос Анжелос и буквално пред портата на приказната фабрика за мечти – филмовите студии на Холивуд, решили да си наемат стая и известно време да си търсят късмета. После едната от тях срещала Чарлз Мансън.

Държал се изискано, изглеждал като човек, заслужаващ доверие, гледал я с хипнотизиращ поглед, разговарял с нея с меден глас, после й подал визитната си картичка, от която разбрала, че и се е усмихнало щастието. Впрочем тъкмо се била запознала с председателя на „Компанията на трите звезди“, притежаваща нощни клубове и произвеждаща радио- и телевизионни сериали. Момичето се разтопило от щастие, тъй като й се удавала възможността да внесе всичките си спестявания в тъй възвишено и изгодно предприятие. После пък Мансън омаял и изнасиллил приятелката и, тя забременяла от него и изчезнал. Арестували го през юни 1960 г., в равносметката влезли всичките му престъпления,

прекъснали условното освобождаване и го осъдили на десет години затвор. Обиденият Мансън обжалвал присъдата, но съдът от по-горната инстанция я потвърдил. През 1961 г. затръшнаха зад Мансън железните врати на затвора на остров Макнийл.

Подробното изброяване на Мансъновите наказуеми деяния е крайно необходимо. Впрочем то ни помага да разберем не само развитието на терориста, който искал да предизвика края на света и смятал убийството за адекватно средство, но би трябвало да помогне и за изясняването на обществените причини и взаимозависимостите на американската свобода и демокрация, за откриването на корена, от който никне агресивността на индивида и на обществото.

Пред надзирателите в затвора на остров Макнийл се проявил като приличен двадесет и шест годишен мъж, винаги готов да послужи, винаги учтив и покорен. Сред затворниците се ползвал с репутацията на обигран приятел, който умее да изрази точно това, което мисли, грабва с разказа си, разбира от шега и изразява много сериозни мисли за живота и за смъртта.

В деня на освобождението си изненадал управата на затвора, като помолил директора да му разреши да остане, макар че си бил излежал присъдата и можел да се върне у дома. Като причина посочил, че всъщност тук той е у дома си, че се чувства в своя среда, че не би свикнал с живота на свобода. Не можели да го оставят и на 24 март 1967 г. му дали пари за билет за Сан Франциско. Чарлз Мансън бил на тридесет и две години, от които седемнадесет години бил изкарал зад решетките. Най-много познати имал от затвора. Някои вече били във от него, чувствували се добре, а на други положението било като неговото. Пристигнал в Сан Франциско и се обадил па приятел, с когото лежал в една килия. Той му осигурил стая под наем на другия бряг на залива в Бъркли. Съединените щати са пълни със странстващи музиканти, които свирят на цигулка пред кината, на тромпет пред някой пасаж, дрънкат на китара на стълбището към метрото. На тротоара оставят шапката или фуражката си и просят. Маисън си купил евтина китара и седнал на тротоара на Телеграф авеню. Свирел и пеел. И може би за да не бъде все на едно място, понякога просел и на стълбището пред Калифорнийския университет.

Някой казва, че свирел и пеел не лошо. Дори се появили музикални продуценти, които по-късно поискали да използват неговата „известност“ и се опитали да продадат музикалните му съчинения. Всъщност текстовете му са объркани, музиката – безвкусна. Имах възможност да

наблюдавам и да слушам например в Бродуей в Ню Йорк подобни музиканти. Не пеят и не свирят добре, но тяхната изява е вълнуваща дори заради самото им съществуване. Не един пешеходец се замисля над обществото, което не само улеснява, а може би и провокира появата на подобни пропаднали същества. И пешеходецът им прощава неумението и, ще не ще, изпитва съжаление и плаща данък на съвестта си. Мери Брунер била на двадесет и шест години. Била завършила университета в Уисконсин, където получила най-ниската научна степен – бакалавър. В момента работела като библиотекарка в Калифорнийския университет и едва не се спънала в Мансън, просещ на стълбището пред храма на науката. Мери Брунер не била грозна, но не била и красавица. Просто не притежавала момински чар и по-късно се говорело, че Чарлз Мансън, между другото също не кой знае какъв красавец, бил първият мъж, който проявил интерес към нея. Нещо повече, направил го по романтичен начин и Мери Брунер, която като почти всички жени изпитвала скрита нужда да се грижи за някого, се влюбила от пръв поглед в пеещия просяк. Настанил се при нея с багажа си – китара и две найлонови торби.

Седемнадесет години Чарлз Мансън е живял с мъже в килиите. Изведнъж изпитал влечение към жените. Намерил си и друга и я завел в стаята на Мери Брунер. Заживял с двете момичета едновременно, после завел трета и разрастващото се семейство било принудено да търси друго жилище: накрая живеел в изоставеното ранчо с осемнадесет момичета. Открил в себе си способност да управлява и убеждава, умеел убедително да обяснява необяснимото и да доказва недоказуемото.

Намериха се хора, които твърдяха, че притежавал хипнотизиращи способности, а други пък казваха, че през годините, прекарани в необичайни условия и в затворническа атмосфера, се е научил как да се държи с хората и е съумял да използва опита си. Седемнадесет години, прекарани сред шмекери – та това е най-добрата школа за престъпник, какъвто е бил Мансън! А наивните млади момичета, доста неразумни и съвсем неопитни, копнеещи за любов и свобода, са представлявали за Мансън пластичен човешки материал. Нещо повече, той е събирал около себе си разочаровани индивиди, измамани от родителите си и от обществото, копнеещи за пълнокръвен живот, безбрежна свобода и огромно сияйно щастие. Мнозина от тях смятали, че всичко това са намерили в семейството на Мансън. Всичко това означавало в първата фаза: необвързващи сексуални отношения, оргии през цялата нощ с редуване на партньорите, малко музика, наркотици и мистични разговори за живота и за смъртта.

Мансън бил назубрил нещичко от евтините и псевдонаучни брошурки, нещичко отгатвал, но най-вече измислял. Употребявал непонятни изрази, които бил превърнал от затворнически жаргон в „научни“ термини, използвал доста разпространената американска заблуда, наречена сциентология, нещо като популярна интерпретация на научните понятия за незнаещите и необразованите, и към всичко това прибавил назубрената мистика. Коктейлът бил вкусен и въздействувал. Бавно, но сигурно Мансън ставал господар, баща на семейството, дори бог, някои го наричали Исус Христос.

В Съединените щати се стреля често срещу президентите. През септември 1975 г. в Сакраменто бе извършен атентат срещу президента на Съединените щати Джералд Форд. Атентаторката не успя да избяга надалеч. Полицията ѝ сложи белезниците и така я спаси от гнева на тълпата. Казваше се Линет Фрум, но я наричали Пискъл, била една от изтъкнатите членове на глутницата на Чарлз Мансън, дори станала негова дясна ръка, някаква секретарка, а след известно време дама номер едно.

Мършавото, луничаво и определено некрасиво момиче с червеникави коси, започващи от високото изпъкнало чело, се присъединило към „пророка“ когато било на седемнадесет години. Баща ѝ я изгонил от къщи, защото не слушала, правела каквото си иска, държала се лекомислено. Не отишла далеч, седнала на бордюра на тротоара и заплакала. Някой я потупал по рамото. Погледнала. Видяла дребен рошав мъж с проницателен поглед. Усмиввал ѝ се.

– Изгониха те от къщи, нали? – попитал, без да чака отговор.

Линет кимнала и тръгнала с него. Тя била второто момиче на Мансън след Мери Брунер, което се настанило в наетата от нея стая.

На огромна площ в холивудските „Юнивърсъл студиоуз“ се издига филмова бутафория. Улицы от тридесетте години с фасада на театър, улички от американския Юг, къщи, които имат само врата и фасада, еднофамилна къща, в която при натискане на бутоната избухва пожар. Подвижни мостове, залив с азиатско пристанище, всякакви видове кръчми и барове, хотели за кратък престой, където се влиза по стълба през прозорците. Точно на двадесет мили от центъра на луксозния квартал на филмовите дейци Бевърли Хилс, недалеч от Чатсуърт е разположено филмовото ранчо на Спен. Също декори, също само фасада на салон, на канцелария на шериф и на местен затвор. Някога тук били заснети големи филми. Тук израстват холивудските актьори Том Микс, Уилям С. Харт, Джони Мак Браун и най-прочутият от тях Уолъс Биъри, оттук те стартират към историята на филмовото изкуство. Загадъчният и забулен

в много тайни милиардер Хауърд Хюс тук лично надзиравал снимането на филмите „Човекът извън закона“ и „Дуел на слънцето“. После дошъл краят. В близкото минало тук са заснети само някои епизоди от телевизионния сериен филм „Златната мина“. Декорите се разпаднали и Джордж Спен, който си спомнял доброто старо време, живуркал тук с няколкото десетки долара, които получавал през уикенда от туристите за наемането на оседлан кон. Преди няколко години тук още работел бившият цирков артист и ездач с каубойски костюм Руби Пърл. През съботите и неделите наемал статисти, които пресъздавали каубои и индианци и стреляли едни срещу други в стила на холивудските уестърни. А и треньор по конна езда бил Руби Пърл и веднъж бог знае какво му хрумнало на стария циркаджия, извършил грях спрямо две непълнолетни момичета, които учел да яздат. Арестували го. Това е началото на края на ранчото на Спен. Когато през август 1968 г. многочисленото „семейство“ на Мансън се появило в имението в негостолюбия каньон, полуслепият осемдесет и една годишен Джордж Спен живеел сам като отвергнат във вмиряното ремарке и покорно чакал смъртта си. Чарлз Мансън почукал на вратата и вежливо, сякаш бил дошъл да иска ръката на дъщерята, попитал дали ще може да остане със семейството си тук известно време. Но премълчал, че семейството му наброява почти тридесет души. Старият Спен се съгласил. Радвал се, че няма да бъде сам в пустошта. И те се настанили в празните полуразрушени бараки, нахвърляли по пода дюшечи и започнали нов обществен живот. Скуики Пискъл получила специална задача. Да се посвети на стария господин. Погрижила се за Джордж във всяко отношение. Един от полицаите, които по-късно разследват случая в ранчото, заявява, че Линет Фрум си правела със стария Спен каквото си искала. Почиствала му, готвела му, грижела се за приходите и разходите в домакинството му и спяла с него.

– Та това е невъзможно – извикал съдия-следователят.

Но това наистина било така. Чарлз Мансън бил скроил свой план и една от любовниците му трябвало да помогне за осъществяването му. Мансън бил наредил на Пискъл да върши всичко по волята на стареца, за да ѝ припише ранчото. Да го наследи след смъртта на Спен.

Прокурорът Винсънт Булиоси писа за Линет Фрум:

„Когато я разпитвах, изненада ме блаженото спокойствие, което тя излъчваше. Бях срещал вече подобни хора. Това бяха например дълбоко вярващи религиозни фанатици. Но в случая не можех да повярвам. Нищо не трепваше в нея. За каквото и да говореше, тя все се усмихваше унесено. На всички въпроси имаше отговор, смяташе за излишно да се

замисля над проблемите, всичко било даденост. Кредото, което като червена нишка преминаваше през живота и възгледите и за морала, бе просто: Чарли – това е любовта, а любовта – това е Чарли.“

Тогава прокурорът Булиоси я помолил да му разкаже за любовта.

– За коя любов? – запитала. – Между мъжа и жената ли?

– Също, но и въобще.

– Че какво, любовта си е любов, какво искате повече?

– Има ли разлика между любовта към Чарли и към Джордж Спен? – попитал прокурорът.

– Не. Любовта си е любов. Винаги еднаква. Обичам Чарли, но обичам и Джордж Спен. Страшен е. А в леглото? Има да се чудите!

Линет била родена в Южна Калифорния в тъй нареченото добро и доста заможно семейство. Баща и бил авиоинженер във фирмата „Нортроп“ и притежавал чудесна вила в Санта Моника. Живеел със жена си добре. Линет следвала в университета в Торънс, но изведнъж учението ѝ омръзнало, започнала да скита. С Мансън се запознала скоро след като той се бил завърнал от дългия престой в затвора.

Не изпускала нито един случай, за да подчертае изключителното си положение в „семейството“. Била втора по ред. Имала щастието да се запознае с Мансън веднага след Брунер.

Мансън наистина оказвал неизмеримо влияние върху наивните момичета. Изпълнявали покорно всичко – и когато им определял любовник за през нощта, и когато ходели да крадат и да събират от кофите за боклук използваемите остатъци от храна, и когато им нареждал да убиват. Голяма роля за „промиването на мозъците“ и при дресурата към пълно загубване на собствената способност за разсъждаване играели наркотиците и не на последно място сексът. Явно върху този тип момичета не било трудно да се въздейства. Техният начин на мислене, интересите и копнежите им били в хармония с неговите. За това свидетелствува протоколът, в който Сюзън Аткинс описва как се е запознала с Мансън.

Дълга тъмна коса, сресана на път, дълбоки кафяви очи, хубава фигура, при бегъл поглед нищо необикновено. Сюзън Аткинс е момиче, подир което би се обърнал не един мъж.

– Как се казвате? – Сюзън Дениз Аткинс.

– Дата на раждане?

– Седми май 1948.

– Местожителство?

– Нямам.

– Къде живеехте напоследък?

– Сан Хосе, Калифорния.

– Биографията ви?

– Биографията ли? – попитала и започнала да пристъпва от крак на крак пред съдията. – Родителите ми пиеха. И баща ми, и майка ми. Освен това бяха болни. После мама умря. Отидох на погребението, но дори не плаках. Завърших училище и постъпих в университета. Когато вече бях втори семестър, се преместихме с татко в Лос Банос. Не исках да бъда като другите, затова напуснах университета. Не се върнах у дома. За двадесет и пет долара седмично си наех стая и започнах да работя като продавачка в сладкарница. После ми омръзна. Тогава се уговорихме ѝ заминахме с приятелката ми за Хейг Ашбъри.

– Къде се намира?

– В Сан Франциско. Квартала, в който живеят хипитата. Живеехме там с приятели.

– С какво се препитавахте?

– В едно санфранциско нощно заведение бях гоу-гоу гърл. Танцорка без сутиен. Много наркотици употребявах тогава. Почти непрекъснато бях под пара. Веднъж, след като бях взела ЛСД, се качих на покрива на нашия блок. Първо погледнах надолу към града, после вдигнах ръце нагоре и изпитах блаженство. Извиках: Господи, вземи ме горе, не искам да живея на този свят. Не стана нищо. Не ме взе.

– Как се запознахте с Чарлз Мансън? – Преместих се в една къща на Лайм стрийт. Там живееха голяма част от търговците с наркотици. Веднъж си седяхме в стаята на пода. Влезе мъж с китара. Всички го наобиколиха. Започна да свири. Свиреше и пееше като господ бог. Завладя ме от първия миг. Исках да ме забележи, затова го попитах дали може да ми подаде китарата си, защото искам и аз да посвирия. Без да каже дума, ми я подаде, а на мен ми мина през ум, че всъщност изобщо не умея да свирия. Погледна ме и рече, че ако наистина искам да свирия, ще мога да свирия. След като ми каза това, усетих, че в главата ми всичко се завъртя. Та аз не бях му споменала, че не умея, значи той е прочел мислите ми. Веднага разбрах, че това е мъжът, за който цял живот съм копняла. Никога не беше ми се случвало такова нещо. После той взе китарата и излезе. След два дни пак се появи и ме попита дали искам да изляза да се поразходя с него. Кимнах и бях доволна, че бе избрал тъкмо мен. Впрочем всички момичета в къщата си падаха по него. Без много приказки минахме няколко улици и се оказахме изведнъж в жилището му. Попита ме дали искам да се любя с него. Признавам, че исках, и той ми каза да

се съблека. Стоях там гола-голеничка. В стаята имаше голямо огледало и той ми каза да се огледам в него. Не исках и тогава той ме побутна към огледалото. Огледай се добре. Нямах нито един дефект. Безупречна си. Във всяко отношение.

– Какво стана после? – попитал прокурорът Булиоси.

– После ме попита дали някога ми се е искало да спя със собствения си баща. Това ме изненада и опулено го загледах. „Не“ – казах. „Никога ли и през ум не ти е минавало да преспаш с баща си?“ – ме попита отново и аз отговорих утвърдително. „Добре – каза той, – когато започнем да се любим, представи си, че съм твоят баща.“ Направих това, и то бе едно чудесно изживяване. Възвърна ми самочувствието. Отново осъзнах, че съм жена. Чарлз направи от мен нов човек. Дори ми даде ново име. Вече се казвах Сейди Мей Глутц. По този начин искаше да заличи всичко, което е било преди. Действуваше ми непрекъснато омайващо. Но същевременно всяваше страх у мене. Наистина той казваше, че не слушаме него, а самите себе си, самите ние трябва да знаем какво трябва да правим в дадено положение, но при това искаше да се боим от него.

Преди Мансън да пристигне с харема си във филмовото ранчо на Спен, странствувал със своите непрестанно копнеещи за любов момичета из американските щати. Това бе времето на хипитата. На младите какво ли не им се прощаваше, на много неща не се обръщаше внимание – смятаха се за ексцентричност на неразумната младост. Мансън намерил стар автобус. Измъкнали седалките и превърнали таратайката в подвижен харем. Когато вечер спирали някъде, Мансън пускал при момичетата случайни любители на секса и им вземал входна такса. Повечето млади, дори много млади момичета, които бил привлякъл, били морално пропаднали, бягащи от условностите на потребителското и при това коравосърдечно общество. Търсели изява и лична свобода. Намирали само мъжко превъзходство и произвол. После се появил романтичният на вид странствуващ певец, проповядващ за един нов живот и за преобразен изцяло свят, хващал ги за ръка и ги повеждал към мечтания рай. Но преди да разберат, че вратите на рая са вход за ада, вече било късно.

Според преценката на психиатрите повечето от момичетата от Мансъновото „семейство“ били истерички, търсещи абсолютната истина и копнеещи да осъществят нереалните си мечти. Мислели си, че Чарлз е светец и всемогъщ човек, който ще ги отведе до целта. При това той се държал с тях по-лошо, отколкото с животни. Изисквал от тях абсолютна дисциплина и послушание.

В „семейството“ се влизало с установен ритуал. Най-напред вмъквал начинаещата в леглото си и ден-два се любел с нея. После я прехвърлял на другите. Трябвало да участва в оргиите с групов секс, трябвало да се люби с всеки, когото определял Мансън, заповядвал да се спи с чужди мъже за пари, за да има от какво да живее „семейството“. Изпращал ги да просят, по своя преценка им разпределял наркотиците. Съдия-следователят твърди, че бил добър търговец. Умеел всичко да продаде и нищо от него не се получавало даром. Някой някога му бил подарил пиано. Сменил го за каравана, а нея пък за стария автобус, с който накрая пристигнал във филмовото ранчо на Спен.

Там започнал да възпитава своите вярващи. Измислил си теорията за гибелта на света, убеждавал подвластните си, че да се краде и граби не е грях, та нали богатството на този свят принадлежи иа всички. Всички хора са част от едно мистично цяло. Няма истинска смърт, щом цялото остава да живее. Теориите му всъщност са една идейна бъркотия.

Чарлз Дентън Уотсън, наричан Текс, бил убивал веднъж. Престъпник го направил Чарлз Мансън. Текс произхождал от Фармърсвил (2000 жители) в Тексас. Бил отличен студент, добър баскетболист, ходел на богослужения в параклиса на методистката църква, намиращ се в съседство с бензиностанцията на баща му. По-късно започнал да посещава Норт Тексас Юнивърсити. Цели три години следвал с успех, а после започнал да скита. Когато срещнал Мансън, у него се появило чувството, че му е провървяло.

Линда Дарлийн Касабиан е родена в щата Мейн и по време на процеса е на двадесет години. Живеела тихо и мирно в хубава къщичка в Милфорд в щата Ню Хемпшир с майка си. Била хубава и мила. Две години преди матурата избягала от училище при съседско момче на същата възраст и се омъжила за него. След една година се развели. Но скоро се омъжила повторно. С новия си съпруг Боби Касабиан се разбирали добре. Живеели в Лос Анжелос. Родило им се момиченце Таня. Неочаквано техен приятел наследил голяма сума и ги поканил на голямо пътешествие из Южна Америка – това било един изключителен случай и те го очаквали с радост.

Една вечер Линда отишла в един ресторант в каньона Томанга. Там се запознала с момиче, което наричало себе си Джипси (Циганката). В действителност се казвала Кетрин Шеър и била член на „семейството“ на Мансън. Линда напуснала семейството си, преместила се в ранчото на Спен, където станала готвачка. Когато я арестували, била бременна в петия месец. Линда била хубава и го съзнавала. Освен това била и умна

или е имала добър адвокат. Решила да каже на съда всичко, признала всичко и според преплетените параграфи на американското наказателно право от обвиняема станала коронен свидетел. Фактически не би могла да бъде осъдена. Веднага се договорила с писателката Джоун Дидиън, която се готвела да напише книга за момичето, и за разказването на спомените си осигурила двадесет и пет процента от печалбата.

Пред съдебния състав излязла грижливо нагласена, не твърде предизвикателно облечена, по-скоро скромно, с плитчините изглеждала като послушно момиченце от добро семейство. Покорно обрисувала страшното престъпление. С охота, както се очаквало от нея, отговаряла на въпросите на съдията и прокурора. По време на кръстосания разпит нейният адвокат, някогашният известен боксьор Пол Фицджералд, насочил разговора към сексуалните отношения в „семейството“ на Мансън.

Отговорите помогнали да се разбере атмосферата в ранчото на Спен, дообрисували емоционалното опустошаване на девойките, показали тяхното безразличие и равнодушие.

– С кого се любехте вие? – запитал адвокатът Фицджералд.

– През тази нощ се любих с много мъже – отговорила спокойно и с вид на ученичка. – Най-напред с Лесли ван Хутен и Текс Уотсън, с двамата едновременно, после с Клем, Мик и Шейк. Може да са се изредили и повече. Не помня.

– Хареса ли ви това? – попитал защитникът.

– Да. Много.

– Употребявахте ли наркотици?

– Да. Вземах ЛСД. Около петдесет пъти. А по-късно и други неща.

– А когато забременяхте?

– Все същото беше. Даже по-хубаво. Вземах ЛСД.

Линда Касабиан изневерява на Мансъновото „семейство“. Става коронен свидетел на обвинението и помага на съдията и заседателите да надникнат зад завесата на рая, в който са живеели убийци и откъдето потегляли на чудовищни нощни походи.

Патриша Кренуинкъл е на 22 години, когато поема пътя на престъплението. Съвсем добре изглеждащата брюнетка била дъщеря на много деен и проспериращ застрахователен агент. Живеели в Лос Анжелос, обитавали чудесна еднофамилна къща недалеч от университета „Лойола“. Пат била любимката на бащата. Била послушна, имала благородни влечения, още като дете била известна с изключителната си колекция от марки. След матурата се записала в университета в Мобил в Алабама, но скоро се завърнала. Баща ѝ ѝ намерил работа в

побратимена застрахователна компания и Пат станала чиновничка. Животът ѝ течал спокойно и без вълнения.

Трудно е да се обясни какво се е случило с нея изведнъж.

През септември 1967 г. оставила колата си на паркинга Манхатън Бийч, не се върнала нито у дома, нито на работа, дори не си взела заплатата от работодателя и отишла при Чарлз Мансън в ранчото на Спен, където водачът на глутницата ѝ дал името Кейти. Тук също получила работа. И я вършела с радост. Ходела в града да тършува в боклукчийските кофи. По този начин осигурявала хранителни продукти за Мансъновото „семейство“. В ранчото преобладавала строгата вегетарианска система и всеки ден Кейти съумявала да събере от кофите толкова ябълки, праскови, авокада и марули, че били достатъчни за всички.

Трудно обясним бил начинът на живот и категорично не е бил никакъв рай, както са си го представяли в нереалните си мечти повечето от тях. Шефът на глутницата ги тероризирал и малтретирал. Какво ли не се е случило през дванадесетте месеца, през които буквално се били загнездили в полусрутните бараки. За пренаемането на ранчото Мансън бил платил около 5000 долара. Откъде ги е взел? Пред съда се говорело, че „семейството“ на Мансън си било изкарвало доста пари от просия. Джордж Спен заявил, че наистина е получил тези пари, но му ги били взели под различни предлози.

Мансън държал изкъсо стария Джордж. Тероризирал го както си искал. Плашел всички, за да поддържа дисциплината. Една вечер бил изпробвал дали наистина Джордж вижда слабо. Завирал пред очите му запалени кибритени клечки, точно под носа му размахвал юмрук. Три часа го измъчвал така. После се чуло скърцане на врата. Джордж въздъхнал с облекчение, като си помислил, че извергът е излязъл, но продължил да си седи. След около час му хрумнало да опипа мястото зад себе си. През цялото време Мансън бил стоял зад него.

Друг източник на финанси били джобовете на родителите на прелъстените момичета. От време на време Мансън ги изпращал в дома им и те рядко се връщали с празни ръце. Тъй като наркотиците не са евтини, а тяхната цена около Холивуд е още по-висока, отколкото другаде, Мансън и неговата глутница се нуждаели от много пари.

На 10 октомври Съюзън Аткинс е арестувана в Долината на смъртта, в каньона на изпръхналата пустиня в полуразрушеното ранчо на Баркър. Впрочем тук се било преселило „семейството“ на Мансън. След убийствата Сатаната се бил изплашил. Още на другия ден бил дал нареждане на подвластните си да съберат багажа. Той не бил кой знае колко, тъй че

автобусът и другите коли били набързо готови за път към пустинята. Минах през този негостололюбив край няколко години по-късно, когато покрай магистралата вече имаше поне няколко мотела с ресторанти. Камениста пустиня, нажежена от невъобразимия пек, и дни наред ни едно облаче на небето. Долината на смъртта заслужава името си. Тук именно пристига Мансън с учениците си.

Ранчото на Баркър се намира в пустинята, към него няма път. Отишли там по заобиколни пътища. Нападнали няколко скитници и безработни миньори, които преспивали тук. Насочили срещу тях пушките, блеснали остриетата на ножовете и Мансън наредил на обитателите да си обират крушите, защото след малко щяло да стане горещо. После им разправил, че неговият клан бяга от негрите, които се готвят да завземат целия Лос Анжелос. Миньорите се подчинили пред превъзходството, опразнили ранчото, но съобщили събитието на полицията. А тя изловила глутницата от голи момичета и половин дузина кльошави момчета.

Процесът срещу Мансън и сие бе открит на 24 юли 1970 година. Отначало той се превърна в сензация номер едно за САЩ. Впрочем американското обществено мнение не се обяви категорично против масовите убийци. Намериха се защитници на Мансън, последователи, бяха проведени демонстрации за неговото освобождаване, някой бе произвел значки с текст „Free Manson“ („Освободете Мансън“), производителите на сувенири извлякоха полза, на пазара се появиха трикотажни фланелки с брадатия образ на убиец. Пред съдебната палата се загнездиха членовете на Мансъновото „семейство“, за да демонстрират солидарността си. Девоjkите се събличаха голи, по-късно в знак на траур си обръснаха главите.

Държавният обвинител се обръща към заседателите, към публиката в залата, към милионите телевизионни зрители и широката американска общественост, за която процесът е първостепенна сензация. Говори за доказателствата, които обвинението представя и които ще докажат цялата вина на обвиняемия и неговите любовници.

Междувременно на тротара пред съдебната палата се записва за радиостанциите разговорът със Сандра Гуд и Кетрин Шеър, които събират от любезните пешеходци долари за освобождаването на техния бог. В печата се появиха статии, в които журналисти защитаваха „клетите прелъстени момичета“, пишеха за представите за новия начин на живот, за идеите, достойни за следване. За да разбере човек това, трябва да познава американския начин на мислене.

Три подсъдими демонстрират в съдебната зала. През 1970 г., когато

в Хол ъв Джъстис в Лос Анжелос се водеше процесът, на мода бяха мини-жупите. Сюзън Аткинс, Патриша Кренуинкъл и Лесли ван Хутен играят нечестна игра със съдията Чарлз Х. Олдър. Първо влизат в съдебната зала без сутини и умело подчертават този факт. После свалят и останалото бельо и се търкалят на подсъдимата скамейка като в бар. Когато в залата настъпва тишина, се чува гласът на Сюзън Аткинс към публиката: „Ах, аз клетата, вече шест месеца не съм виждала мъж.“ При това се протяга така, че едва не ѝ се спукват шевовете на минироклята.

Журналистите веднага се хващат за това. Сюзън каза шест месеца, но е арестувана от десет месеца насам, това значи, че е спала с някого в затвора. Още на другия ден във вестниците се появяват догадки за това, кой може да е бил.

През ноември Мансън взема думата. Кълне се в Библията, после цял час обвинява обществото, системата, начина на живот.

– Отправихте към мен и моите съподсъдими сума обвинения – казва той. – Някои неща могат да обяснят, други да се оборят. Никога не съм ходил на училище. Тъй че не се научих особено свободно да пиша и чета. Затова лежах по затворите и бях глупав. Останах си дете, което наблюдава вас, възрастните, какво правите. Гледам ви и не мога да разбера. Нищо не разбирам. Повечето от хората, които живееха в ранчото и които смятате за членове на моето семейство, са хора, които с нищо не биха били полезни за вас. Стояха по улиците, защото родителите им ги бяха изгонили от къщи и те не искаха да отидат в поправителните домове за малолетни престъпници. Направих за тях това, което можах. Всичко, което ще направите за братята и сестрите си, е добро – казвах им, – когато се прави с добро намерение. Моят баща е затворът. Моята майка – вашата система. Станах само такъв, какъвто ме направихте. Аз съм само едно ваше огледално отражение. Прехранвах се от отпадъци, които изхвърляхте. Обличах дрехи, които бяхте изхвърлили. Направих всичко, което можах, за да мога да живея във вашия свят. И вие искате да ме убие? Не! Аз вече съм мъртъв. Аз отдавна съм мъртъв. Прекарах живота си в гробовете, които бяхте изкопали. Понякога си мисля, че трябва да ви го върна, друг път мисля за възможността да се нахвърля върху вас и да ви попреча да ме разстреляте. Ако беше възможно, бих измъкнал този микрофон и бих ви заудрял по главата, защото си го заслужавате.

„От многото изказвания на Мансън на процеса стигнах до извода – заявява прокурорът Булиоси, – че умееше да се изразява, макар че му липсваше образование. Несъмнено беше умен. Мигновено долавяше

предумисля на въпроса, който му поставях, и съумяваше да се ориентира.“

По време на разпита, който води пред заседателите съдията Дел, Мансън казва:

– Бих искал да ви представя молба.

– Дайте я – казва съдията и Мансън му я подава.

„Задържаният Чарлз Мансън, известен и като Исус Христос – чете съдията Дел, – моли от свое име и от името на останалите шест лица, членове на акционерното дружество «Семейство на безсмъртните души», да бъде гарантирана неприкосновеността на Мансън – Христос и същевременно отправя обвинение срещу началника на полицията, който го е лишил от душевна и физическа свобода, поради което е нарушил правата, гарантирани от конституцията. Ето защо настоява да бъде незабавно освободен.“

Арестът не оказва никакво въздействие върху обвиняемите. Не съжаляват за постъпките си, не се променят. Непрекъснато провокират. Трите подсъдими жени ходят по възможност необлечени. Когато надзирателките им забраняват, те се обличат, но по време на разходката в двора на затвора вдигат полите си през глава. Тъй като не можели да разговарят с водача на глутницата, вечер започвали да вият като женски чакали и чакалът Мансън им отговарял пак с виене.

На 25 януари 1971 г. съдебните заседатели признават всички подсъдими за виновни изцяло по предявеното обвинение и при по-нататъшното разглеждане на делото на 29 март 1971 г. произнасят смъртна присъда.

След обявяване на присъдата едно момиче от „семейството“ на Мансън, обитателка на ранчото на Спен, Нанси Питмън заявява: „Такива сме, каквито ни възпитахте. Учете ни чрез телевизионни серийни филми, като «ФБР», «Барутен дим» и «Борба». Не пропуснах нито една серия.“

С обявяването на присъдата над главните виновници насилствените действия не изчезват. Скоро след това пред съда биха изправени другите момичета на Мансън – Линет Фрум, Кетрин Шеър и Рут Муърхауз, както и Денис Райс и Стив Гроган. Те се опитали да ликвидират свидетелката на обвинението Барбара Хойт. Сложили ѝ в едно кюфте голяма доза ЛСД. За щастие навреме я изпратили в болницата, където лекарите ѝ спасили живота. Чарлз Дейтън Уотсън е осъден на смърт през август 1971 година. Подсъдимите не се чувствуват особено засегнати от присъдата. Впрочем те също като членовете на западногерманската група на

Баадер-Майнхоф вярват, че няма да останат дълго зад решетките. Приятелите им ще се постараят да ги освободят колкото се може по-скоро.

И още вечерта на 21 август 1971 г. група въоръжени гангстери нападнали магазин за оръжие в едно предградие на Лес Анжелос. Маскиран мъж държал в шах с автомат продавачката и двамата клиенти, намиращи се в магазина, а останалите започнали да товарят в кола пушки, пистолети и друго оръжие. Били натоварили вече 140, когато се чули сирените, и улиците били преградени от полицейски коли. Престъпниците започнали да стрелят, полицията отговорила на огъня. Цели десет минути продължила престрелката, по време на която като по чудо не бил убит никой. После гангстерите се разбягали.

Още от юли терористите са се готвели да спасят Мансън. В едно от южните предградия на Лос Анжелос създали склад за оръжие. Дори купили една къща, в която укривали дълго време избягалия престъпник Комо. Разкрили ги и при престрелката арестували първата любовница на Мансън, библиотекарката Мери Брунер, Кетрин Шеър, Денис Райс, които преди това били пуснати на свобода, Лоурънс Бейли и тридесет и три годишния престъпник Кенет Комо. Деветнадесетгодишният Чарлз Алън Лъвет успял да избяга, но скоро след това бил заловен.

При разследването става ясно, че акцията е била мащабна. Още преди това били ограбили една кръчма и се сдобили с над две хиляди долара. Заканването, че ще освободят Мансън и неговите момичета, не било само на думи. Терористите се опитвали да използват изпитания терористичен метод. Готвели се да похитят голям транспортен самолет и всеки час да убиват по един от заложниците до момента, в който Мансън и останалите се окажат на свобода. Никой не се е съмнявал, че заканата ще бъде изпълнена. Ако не бяха заловени при кражбата на оръжие, би могло да се стигне и до още една трагедия.

Осъдените на смърт не бяха екзекутирани. Тяхната съдба бе пререшена от достопочтените юристи във Върховния съд на щата Калифорния. С шест гласа срещу един бе отменена смъртната присъда. По този начин за осъдените на смърт присъдата автоматично се променя в доживотен затвор. Всеки, който изтърпява доживотно наказание, след известно време може да подаде молба за условно освобождаване.

ПРИНЦЕСА ПАТРИША

Имало едно време една принцеса. Нейният баща бил могъщ крал на американския печат. А дядо ѝ, родоначалник на династията Хърст, бил още по-могъщ. Господствувал над общественото мнение, помагал на политиците или ги оставял да се провалят. Бил много богат, следователно и много влиятелен. Не знаел къде да си дява парите и затуй си построил кралски замък или по-скоро кралска резиденция, разположена на брега на Тихия океан недалеч от калифорнийското градче Сан Саймън. Уилям Рандълф Хърст платил за нея петдесет милиона долара, които през двадесетте години на нашия век са били главозамайваща сума. Говори се, че това е най-големият и най-скъпият кич в света. И до днес през уикенда потомците на краля на печата отиват в Каза дел Мар, а Каза дел Сол и Каза гранде се посещават само от туристи. Но някога тук, в десетките луксозни стаи, се е разполагал сам вестникарският крал.

Калифорнийската почва е изпръхнала от палещото слънце. Ето защо са докарали и насадили по склоновете шест хиляди иглолистни дървета и са създали за тях умно измислена напоителна система. В сградата Каза дел Сол има тридесет и шест стаи за гости с великолепни бани. Холовете и трапезариите са украсени с антични статуи и старинни предмети, насъбрани от цяла Европа. Хърст купувал стари замъци, демонтирал редките изписани или декорирани тавани и след това по тяхна мярка зидарите му построявали залите. Само басейнът, проектиран в античен стил и украсен със стари гръцки скулптури, струвал един милион долара. Редките картини, ценните гоблени, килимите с приказна цена и златните прибори са реквизитът, който заобикалял от малка принцеса Патриша, по фамилия Хърст.

Внучката на вестникарския крал Уилям Рандълф Хърст I, дъщерята на наследника на трона и по-късно твърде могъщ издателски крал Рандълф Хърст II, сестрата на бъдещия председател на издателския концерн Уилям Рандълф Хърст III, наследницата на милиони, била разглежена донеманкъде. Държала се така, както се очаквало от нея, срещала се с отбрано общество и скучаела, както скучаят милиони други не толкова богати и не толкова известни девойки и младежи в страната, в която общественото положение се мери по банковата сметка.

Принцесите също се влюбват. Патриша Хърст следвала в университета изкуствознание и на деветнадесет години обикнала двадесет и шест

годишния абсолвент от Математическия факултет Стивън Уилд. Живеели заедно. През нощта в неделя срещу понеделник на 4 февруари 1974 г. на вратата им позвънили трима въоръжени и маскирани мъже, обезвредили любовника с бутилка по главата и отвлекли Патриша.

Говори се, че отвличането като престъпление е американско изобретение. От времето, когато бе изчезнал синът на прочутия летец Чарлз Линдберг, това събитие може би се е повторило десетки хиляди пъти. Фамилията Хърст изпаднала в ужас. Извикали най-добрите криминалисти и дори прочутия в международен мащаб психиатър, занимаващ се с психологията на тероризма, професор Фредерик Дж. Хакър и изчакали похитителите да се обадят.

Писмото било странно и единствено в историята на отвличанията. Било написано от представители на терористичната организация, наречена „Симбиотична освободителна армия“. Искането и било необичайно. Похитителите искали откуп, но не за себе си. Семейство Хърст трябвало да закупи хранителни продукти за два милиона долара и да ги раздаде на гладуващото население в Калифорния. Кои са похитителите – измамници или налудничави спасители? Изобщо били ли са терористи?

Семейство Хърст нареждат да бъдат закупени хранителните продукти, разпределят ги между калифорнийските бедняци и зачакват отвличената им дъщеря да се завърне в бащиния дом. Заблуждавали се. Оставила ги в неизвестност цели девет седмици. После изпратила на родителите си, а по този начин и на световната общественост снимки и магнетофонен запис с декларацията си. На снимката била принцеса Патриша с автомат в ръце, а на магнетофонната лента съобщавала на родителите си, че се е присъединила към терористичната група СОА, че има възможност свободно да реши: да се върне или да остане. Тя ще остане и ще воюва за своята лична свобода и за освобождението на всички потиснати. Големи и неубедителни думи от устата на принцеса Патриша, избрала вече за своя псевдоним името Таня. Нима е могла изведнъж да разбере покварата на буржоазния начин на живот, както сама казвала, нима наистина е могла да се сприятели с похитителите си и да мине на тяхна страна? Могла е. Впрочем открила е нов начин на живот, най-после вълнуващ.

Животът на милионерската дъщеря, чието лично богатство познавачите определяха приблизително на двеста милиона долара, протичал в невъобразима скука. Разполагала с всичко, за нищо не копнеела, не било нужно да работи, не умеела да се весели. Казват, тичала по цели часове из парка на семейната резиденция с кучето вълча порода Ароу и му

подхвърляла гумени кости, за да ѝ ги носи. Излежаване край басейна, пред телевизора, няколко апатични приятелки, вечеря в някой от скъпите ресторанти в Сан Франциско.

Родена е в разкош, вместо майка ѝ за нея са се грижели гувернантки. Детството си прекарва в най-добрите пансиони. По-късно лично заявява, че е научила кои са родителите ѝ едва когато станала на десет години. Но дори и след това и те, и тя живеели по своему. Срещали се само при тържествени случаи, годишнини и рождени дни. Естествено, че една деветнадесетгодишна здрава и интелигентна девойка не се е чувствувала добре в такава среда, обяснимо е, че се е стремяла към промяна. Може би тъкмо затова е избягала при своя „учител по математика“. Тоест, най-много от всичко е желала да започне нов живот.

Симбиотичната освободителна армия бе любопитно съдружество. Подобно на много други терористични групи нейното начало идваше от дълбокото разочарование на младите хора. След като разбират, че живеят в общество на лицемери и циници, младите минават в опозиция, започват да си играят на революционери и отначало може би са се отнасяли сериозно към това. Обявяват война на живот и смърт на неизвестен и никога непосочен конкретно противник. Шефът на терористите фелдмаршал Синк заявявал, че ще застреля всеки враг, където и да го срещне. Може би са се опитвали да станат съвременни подобия на Робин Худ, да вземат от богатите и да раздават па бедните? Наистина ли са предполагали, че под формата на партизанска борба по улиците на града ще извоюват по-добро бъдеще за човечеството?

Организацията СОА била създадена в американския затвор Вакавил. Там излежавал наказанието си за кражба Доналд Дефрийз. Тук той се сприятелява с двадесетгодишния работник по социалните въпроси Уилям Улф. Двамата се договарят, че ще се противопоставят на всички форми на расизма, фашизма, индивидуализма и човешката завист. Дефрийз успява по-късно да избяга от затвора, организира терористична група, която скоро стига до нивото на не твърде ловка банда от престъпници. Препитават се от кражби. Застреляли с куршум, напоен с цианкалий, един чернокож, директор на училище, на име Маркос Фосър, защото уж бил агент на врага. Залавят ги и ги осъждат. Джо Ремиро и Ръсъл Литъл лежали в затвора заради убийство. Затова след отвличането на Патриша Хърст се очаквало, че ще искат да я разменят със затворниците. За да разберем условията за възникването на групи, каквато е била СОА, трябва да търсим люлката, в която са се родили те: това са негърските гета и затворите на Съединените щати.

Фелдмаршал Синк Доналд Дефрийз е негър. Роден е и е израснал по улиците на негърското гето, хиляди пъти е чувал, че е черна мутра и че затова не може да има еднакви права с богоизбраната бяла раса. Мизерията и непрекъснатите унижения го довеждат до пътя на престъплението. В затвора съзрява неговият замисъл: ще се бори за по-добър свят. Той е на тридесет години, когато става фелдмаршал на Симбиостичната освободителна армия.

Имал приятел и съратник, който се казвал Уилям Харис. Бил от бялата раса, седял на училищния чин тих и незабележим, нито се биел, нито говорел вулгарни думи, по-скоро мислел за социалното неравенство в този свят. После отишъл войник, осем месеца служил в елитната морска пехота и стигнал до Виетнам. Там решил да се бори срещу системата, издигнала изстребването на беззащитните в държавен интерес.

Симбиостичната освободителна армия има много общи неща с други терористични организации, дори и със „семейството“ на убиеца Чарлз Мансън, чиито членове бяха тръгнали към къщата на артистката Шарън Тейт в Бевърли Хилс, за да убият „свинете“ – видните членове на ненавижданата класа на богатите. СОА се появява някъде между седемдесета и седемдесет и трета година в района на Сан Франциско. Основателите и, между другото в по-голямата си част момичета от тъй наречените добри семейства на почтени американци, избират за символ седмоглава кобра. Тя представлявала симбиоза между седем глави и едно тяло и трябвало да олицетворява активност, самореализация, сътрудничество, творческа дейност, вяра в единството, самосъзнание и отговорност.

Една от основателките, Нанси Линг Пари, била дъщеря на почтен калифорнийски консерватор. Отначало се възхищавала от реакционния консерватор, сенатора Бари Голдуотър. След като завършила следването си в университета, демонстративно захвърлила дипломата си и отишла на улицата да продава лимонада, защото искала да започне нов живот. Театралният бунт много скоро прераснал в насилие, особено след като се присъединили млади хора, на които им бил по-близък престъпният свят, отколкото „революцията“. При първите акции СОА имала около десет членове, а по-късно уж два пъти повече.

Но защо терористите произлизат най-често именно от заможната средна класа? Отговор на този въпрос се опита да намери „Комсомольская правда“: „Родният дом в предградията не е тяхната вселена, поне не цялата. Мнозина от тях рано или късно осъзнават това. Приличната сметка в банката, обезпечеността на средната класа придават на нейния

притежател чувството за известна независимост от обществото. Само че младите не се нуждаят от рента, а от чувството за участие, за ангажираност в обществения живот, от възможност да се изявят, да живеят и да се борят. Казват – какво още искат, нали имат всичко. Младите не признават такива аргументи. Всичко това са вещи, а те ги имат достатъчно. Не се нуждаят от още вещи, а от нещо друго, което не може да се мери с материални критерии. Социологът от Калифорнийския университет Бенет Бъргър посочи обезпокояващия факт, че често терористите произлизат от средата на тъй наречените добри семейства. «Нашето общество страда от липса на идеали, на които може да се вярва – казва той. – То поставя материалните ценности над духовните.» Известно е, че младите хора се отличават с идеализъм и дори Америка не прави изключение в това отношение. Липсата на идеали си отмъщава повече от липсата на вещи. Младежите, произлезли от средната класа, вместо материалната сигурност, към която толкова се стремят техните родители, избират бедността, изобилствуваща със страдания и борба. Вместо грижливо планирано за следващите дни и години съществуване предпочитат живот, изпълнен с непредвидени събития. Рядко някой от «родоотстъпниците» обаче достига целта си. Впрочем той няма такава.»

Кандидат-членовете за терористичните групи са водени по-скоро от отричането на досегашния начин на живот, отколкото от копнежа да си изградят по-добър. Наистина често подобен „революционер“ с патетичен жест се избавя от бремето, което създава господството на вещите в потребителското общество, но изпада под властта на думите и на неясните понятия.

Доказателство за това е случаят с Патриша Хърст, както и възходът и падението на СОА. Макар че изявленията на терористичната група звучаха красиво, „бунтарите“ срещу обществения строй не постигнаха нищо друго освен това, че за известно време нахраниха някои бедни хора с милионите на Хърст. Това е малко. Морално и физически.

Говори се, че с насочването си към Патриша Хърст терористите са допуснали грешка. Казват, че това било началото на техния край. Даже и да са я принудили да се присъедини към тях чрез „промиване на мозъка“, за което се говори доста по време на последвалия съдебен процес, даже и да го е направила по собствено желание, то все пак вместо борбата те са избрали рекламата. Склонни сме да смятаме, че по-скоро Патриша Хърст се е нуждаела от СОА, отколкото те от нея. Защо? Живеела лесен във всяко отношение живот. Още като ученичка родителите и купили автомобил. Получавала триста долара месечно джобни пари. Не и

били достатъчни и за всеки случай родителите ѝ дали веднага осем хиляди. Като навършила шестнадесет години преценили, че не бива тя сама да си търси какъв да е партньор и и избрали надежден и миловиден домашен учител. Всичко в живота на доларовата принцеса протичало без затруднения, всичко било предварително разчетено, осигурено и заплатено. Та чак ѝ втръснали сладостите на живота.

Цели деветнадесет месеца „се борела“. Само че борбата била водена със странни средства. Минавала по пътеките на престъплението. Когато по-късно съставяли обвинителния акт, било установено, че биха могли да обвинят Патриша Хърст в 22 тежки престъпления. Когато членовете на СОА решават да извършат обир на банка, за да си набавят пари за разноски, те вече имат зад гърба си едно убийство. Ала в него Таня – Патриша Хърст, все още не била участвувала.

Но в нападението на „Хиберния банк“ в квартал Сънсет в Сан Франциско, която между другото принадлежала на бащата на приятелката ѝ, доларовата принцеса вече изиграла една от главните роли. По примера на други терористични банди, които по същия начин си осигурявали пари, те подготвили грабежа по всички правила на професията. Най-напред в залата на банката се появили съгледвачи и започнали да наблюдават как вървят нещата тук. Начертали схема, установили навигациите на служителите, определили ролята на всеки участник, осигурили пътя за изтегляне. Знаели за монтираните телевизионни камери и може би тъкмо затова единствено тяхната видна съучастничка Таня трябвало да бъде без маска и без перука.

Били осем души, от които шест жени. Водач им бил надменният насилиник Синк. Сутринта се подготвили, прегледали автоматите, строили се в редица – нали били „армия“, после се качили в откраднатите от предишния ден автомобили. Четирима влезли в залата на банката, четирима охранявали отвън. Откраднали над десет хиляди долара и попаднали на първите страници на световноизвестните вестници. Главно милиардерската дъщеря с автомат в ръце. По-късно заявяваше, че са я принудили да участвува, и съжаляваше, че при бягството от местопрестъплението ранили един от клиентите. Тъкмо нападението на банката би могло да се превърне за Патриша Хърст в добра възможност за бягство. Само че тя не е искала да избяга, чувствувала се е добре сред терористите, дори се била влюбила в един от тях и нямала, никакви възражения срещу свободните нрави, господстващи в общото помещение, нито пък срещу свободната любов. Макар по-късно да твърдеше обратното: „Беше страшно. Тия ужасни въшльовци. Всички заедно имахме само една-

единствена четка за зъби. Да имаш собствена четка за зъби, се смяташе за буржоазен предразсъдък. В къщи жените ходеха пред мъжете с разголени гърди. Това се смяташе за революционно.“

Шест жени и трима мъже живеели като в харем. При това мъжете пренебрегвали жените, държали се с тях грубо, отношенията между тях били като между животни.

„Шефът на бандата Синк – казва по-късно Патриша Хърст – бе надменен маниак, който денем и нощем закачаше жените, правеше каквото му хрумне, всички трябваше да се подчиняват на болната му фантазия. Сексът бе неизбежна част от съжителството. Бяхме в нелегалност, тъй че трябваше взаимно да се удовлетворяваме.“

Едно от момичетата с псевдоним Зоя била уж безчувствена, жестока и всички я ненавиждали. Другите двама от бандата, съпрузите Харис, пък били изроди, „напомнящи болно куче, на което може да помогне само смъртоносната инжекция“.

Естествено след нападението на банката и огромната популярност, която придобила крадлата Патриша, членовете на терористичната банда очаквали, че по дирите им ще тръгнат хиляди агенти на Федералното бюро за разследване и всички полицаи на Америка. Затова водачът на бандата Синк решил да раздели „армията“ си на три самостоятелни тройки. Всяка от тях имала право да предприема каквото и да е на своя отговорност. Искал да демонстрира сила и присъствие на СОА на няколко места наведнъж. Патриша се оказала в компанията на Йоланда и Теко, в действителност съпругеската двойка Емили и Уилям Харис. Заедно запланували и нападнали магазина за спортни принадлежности „Мел'с спортинг гудс стор“. Семейство Харис „работели“ вътре, а Патриша ги прикривала отвън. Когато служителите включили сигналната уредба и Харис били принудени да побягнат, Патриша започнала да стреля с автомата по преследвачите. Крадците успели да избягат.

Откъде се е взела тази жестокост у момичето, възпитано в най-добрите училища? Как изобщо е могло да се случи така, че да хване толкова опасно оръжие като автомата?

В списание „Огоньок“ Владимир Николаев се опита да обясни този факт така: още в детските си години тя е била заобиколена с оръжия. Като дете ходела с баща си на лов, у дома и било пълно с пушки и пистолети. Когато се опита да обоснове реакцията си при обира в магазина за спортни принадлежности, заяви: „Като видях, че преследват Харис, започнах несъзнателно да стрелям.“

Скор след безуспешното нападение и тримата се настанили в един

мотел. Това съвпаднало с времето, през което агенти на ФБР открили скривалището на останалите терористи от СОА и организирали голяма хайка. Това се случило на 17 май 1974 г. в един от негърските квартали на Сан Франциско. Участвували 410 отлични стрелци на ФБР и подбрани полицаи. Присъствували журналисти, телевизионни репортери с камери и в пряко предаване телевизията излъчила целия ход на акцията. След дълга престрелка избухнал пожар и всички членове на терористичната команда били убити.

Тъкмо в този момент Патриша и Харис влизали в мотела.

„Току-що бяхме влезли в стаята – писа по-късно в спомените си тя. – Теко включи телевизора. «Това е пряко предаване, вижте» – извика и ние се заковахме пред екрана, па който се редяха картини като на филм за гангстери и полицаи. Огромно множество полицаи бяха обсадили бялата сграда. Бяха въоръжени и с газови маски. Започна престрелка. Към обкръжената къща хвърлиха гранати със сълзотворен газ. Облаци дим се изтъркулиха от прозорците. Освен това стреляха с автомати. «За бога, та това са нашите!» – извика Теко и Йоланда се разплака. Теко започна да превключва от един канал на друг, обсадата на къщата бе предавана от всички телевизионни компании, само с тази разлика, че операторите им снимаха от различно място, така че кадрите се различаваха. Теко превключваше до безкрайност, за да може да се ориентира в обстановката. Това продължи цял час. Тази малка война се разигра в града, в който се снимаха подобни филми. Бе жестоко и трудно за вярване. Накрая къщата започна да гори. Първо се срути една от стените, а после останалото. И край.“

Всички загиват. Владимир Николаев пита: защо? Беше ли необходимо? Не, не беше нужно да ги убиват, все едно, щяха да ги заловят. Но се касаеше преди всичко за Пат Хърст. „Полицията знаеше с кого си има работа, а тези, които ръководеха акцията, знаеха, че Патриша не е сред обсадените терористи. Между другото беше ясно, че не ще мине много време и тя ще попадне в ръцете на полицията и че при следствието няма да има нужда от свидетели. Ето защо предпочетоха да ги ликвидират. Тя е разбрала това, но не го пише в спомените си, ала по-късно по време на следствието и процеса липсата на тези свидетели беше съвсем добре дошла за Пати и нейния защитник.“

Останали само тримата, Патриша Хърст и съпрузите Харис. Разгромът на групата ги изплашил. Обрали още една банка и убили при това случайна свидетелка, майка на четири деца. Патриша Хърст пак прикривала съпругеската двойка с автомат отвън и шофирала колата, която ги

откара на безопасно място. Казват, била чудесна шофьорка. И след това не мирявали. Върлували като бесни, сякаш искали да отмъстят за смъртта на сподвижниците си, хвърлили във въздуха още няколко полицейски коли. Но после всичко свършило. Агентите на ФБР били по следите им.

Полицейският инспектор Тимоти Кейси и агентът от ФБР Том Падън пристигат пред допотопната къща N25 на улица „Морз“ в Сан Франциско и изтичват до втория етаж по задното стълбище. Откъм коридора жилището имало портална врата. За миг се мярнало лицето на Уенди Йошиму. Знаели, че е компаньонка на Патриша.

– Отворете, полиция! – извиква Том Падън насочва пистолета към момичето.

Тя отваря и инспектор Кейси се хвърля към другото момиче, което се опитало да избяга в задната стая.

– Спрете или ще стрелям! – извиква. Спряла. Обърнала се. Била Патриша Хърст. Дирели са я 591 дни.

– Нима не се радваш, че всичко свърши? – казва инспектор Кейси и това изречение обиколи чрез вестниците и радиотелевизионните емисии целия свят.

Случаят с Патриша Хърст напомняше сполучлив телевизионен сериен филм. Главната роля в криминалния случай се изпълняваше от „голямата звезда“, доларовата принцеса. В повечето случаи хората не разсъждаваха за взаимозависимостите, нито пък за причините, за тях това бе един увлекателен скандал от висшето общество и повече се забавляваха, отколкото се страхуваха от това, което ставаше в Съединените щати. Беше ясно, че милионите на Хърст и вестниците на управлявания от него концерн създаваха такава благоприятна атмосфера, че за съдебните заседатели не оставаше нищо друго, освен да освободят подсъдимата. Обществеността бе само любопитна по какъв начин ще я измъкнат изкусните защитници.

Във вестниците се появи и трогателната историйка за голямата любов на терористката Патриша към един от похитителите ѝ. Това бил онзи специалист по социалните въпроси Уили Улф, когото нежно наричала Куйо. Явно „дълбокото“ чувство не издържало дълго. Впрочем при арестуването на Патриша в жилището на улица „Морз“ се оказало, че живее с друг свой любовник. Казвал се Стивън Солиа, по професия бояджия. Криминалната одисея завършва след деветнадесет седмици. Патриша Хърст стига до предварителния арест, заподозряна в тежки престъпления. Когато я докарват в затвора, вдига нагоре стиснати юмруци,

придава си дързък вид, застава пред апаратите на репортерите в позата на боркиня. В протокола за приемане в затвора посочва като професия „градска партизанка“.

Игра на сензация. Става звезда и се държи като звезда. А същевременно около случая хвърчат милиони. От джоба на данъкоплатците държавата изразходва за издирването и преследването на Патриша Хърст три милиона и петстотин хиляди долара. Делото по доказателствата за нейното доброволно участие в нападението на банката в квартал Сънсет е струвало 200 000 долара. Семейство Хърст също не се скъпи. Хонорарите на главния защитник Ф. Лий Бейли били предварително определени към един милион долара. В санфранциския хотел „Станфорд Корт“ многобройният екип на защитата заемал тридесет и пет стаи. Готвел се голям процес с голяма гласност. Защитникът Бейли жонглираше с параграфите. Той привлече вниманието още когато спаси от електрическия стол лекаря Сам Шепърд, обвинен в убийство на съпругата си. Съдът освободи мнимия убиец, а неговият защитник се прочу. Защищавал бе също и масовия убиец, капитана от американската армия Ернесто Медина, който във Виетнам издаде заповед за изстребването на цивилното население на село Ми Лай. Съдът освободи Медина, Бейли стана адвокат номер едно. В процеса срещу Патриша, подкрепян от още шестима юристи и редица помощници, трябваше да застане срещу държавния обвинител Джеймс Браунинг. Дори и той не бе избран случайно от менажерите в задкулисието на процеса. Бе неопитен, защото до момента не бе водил толкова голям процес.

Журналистите създадоха за защитника атмосфера като пред важен мач по бейзбол. Пресконференции, внушителни изявления, поразкрити тайни. Беше ясно, че защитата се готви да се опре предимно на психиатричните експертизи. Говореше се и се пишеше за психическия натиск, за промиване на мозъка, появиха се имената на световноизвестни специалисти: на професора по психология Робърт Дж. Лифтън от Йейл Юниверсити и на неговите колеги Луиз Джолиън Уест и Марвин Ф. Орне от Пенсилванския университет, както и на прочутия лондонски психиатър Уилям Сарджънт. Той избърза пред всички и публикува становището си. За всеки случай преди това публикува в лондонския вестник „Таймс“ студия за индивида, когото чрез насилие принуждават да извърши наказуемо деяние.

Свидетелите бяха мъртви. Симбиостичната освободителна армия не съществуваше. На адвокатите ръцете бяха развързани. Обществеността беше подготвена за съдебната пародия. И въпреки това всичко

завърши другояче. Поне за известно време.

Съдията Оливър Картър е стар познат на семейство Хърст, а може би дори и приятел. Затова му поверяват процеса. Когато разглеждането на делото е към края, става и предлага наказание за Патриша тридесет и пет години затвор. Госпожица Хърст припада. Откарват я в най-добрата болница. Едната половина от белия дроб не функционираше. Наистина лекарите не установяват причината, но решават да и направят операция. Процесът е отложен, а времето изиграва съдбоносна роля.

Междувременно съдията Картър прави най-доброто, което би могъл да стори. Умира. Неговият „по-разумен“ приемник Уилям Х. Орис осъжда Патриша Хърст само на седем години затвор. Откарват я в най-добрия затвор за непълнолетни правонарушители. Всичко е една формалност. Бащата дава парична гаранция от един милион долара и двадесет и две годишната девойка след месец си е в къщи.

Междувременно защитниците обжалват решението на съда. Не след дълго настъпва следващото усложнение. В Лос Анжелос е открит вторият процес, в който Патриша е обвинявана със съпрузите Харис за съучастничество в нападение. Разглеждането на делото е подготвено до най-малка подробност и завършва според очакванията. Съдията Талбът Калистър осъжда обвиняемата на пет години затвор. На всеки друг престъпник не би му се разминала доживотна присъда.

Откарват я в затвор, какъвто не е виждал и няма да види никой осъден. Тристаино бѳнгало с телевизор, телефон и грижливо подбрани пазачи. Но даже и тук осъдената не остава задълго. Само след две години президентът Картър я помилва.

„Индивидуалистичното общество осигурява право само на тези, които могат да си го заплатят. Стойността на услугите на защитниците прави правосъдието недостъпно за бедните. Безимотните би трябвало да имат същите възможности, но правовият ред не им ги предоставя, това не е в интерес на обществената система“ – писа американският юрист и историк Анерлах.

Случаят с Патриша Хърст се разигра пред очите на обществеността като умело режисирано цирково представление с хепиенд. Когато Патриша напуска „готиния затвор“, главната надзирателка Джейни Хименес организира в чест на видната правонарушителка затворнически бал. Веднага след това написва книгата „Моята затворничка“ и спечелва от нея доста хиляди долари. Стивън Уилд, бившият годеник, с когото Патриша е живяла две години, също написва спомени „Моят живот с Пати“ и продава ръкописа на изгодна цена. Патриша Хърст, булка с огромна

зестра, се омъжва за бившия полицай Бърн Шоу и заявява, че е „първият истински мъж в живота ѝ“.

ИЗГОНЕНИ ОТ РАЯ

Бюрото на сенатора от американския Конгрес Лио Дж. Райън се намираше в Сан Матео, недалеч от международното летище в Сан Франциско. Ако не беше нейде из света, сенаторът приемаше посетители един след друг. Впрочем той беше дейна личност и любопитството беше в кръвта му. Роден е на 5 май 1925 г. в Линкълн в щата Небраска. Баща му беше репортер. А когато някъде ставаше нещо необикновено, несправедливо или подозрително, синът също винаги се стремеше да разбере всичко на място.

Когато през 1966 г. по време на непоносимите горещини избухват размирици в негърското гето Уотс в Лос Анжелос, той става учител, за да се добере до причините и взаимозависимостите. Четири години по-късно, със съгласието на управата на затвора, влиза доброволно в калифорнийския затвор „Фолсъм“, за да се убеди лично при какви условия живеят затворниците, осъдени на доживотен затвор. През март 1977 г. потегля към негостолюбивите пустини на Нюфаундлънд, за да протестира с присъствието си срещу жестокото избиване на малки тюленчета. Неговата информация предизвика възмущение, неговата инициатива бе възнаградена. Международната фондация за защита на животните Интърнешънъл Уайлдлайф Фондейшън обяви сенатора Райън за „мъжа на годината“.

– Не съм малко момче, Лио – казал отслабналият Сам Хюстън, – повече от двадесет години съм репортер към Асошиейтед прес в Сан Франциско. Какво ли не видях през това време. Дори един труп не ще ме стресне. Но този е на моето момче, Лио! Убиха сина ми!

Познавали се от години, сенаторът Райън знаел, че Сам Хюстън не би потърсил неговата помощ, ако е можел да се справи сам.

– Все пак няма ли да е по-добре да се обърнеш към полицията? – запитал след малко.

– Да се обърна към полицията ли? – казал Сам Хюстън насмешливо. – Като че ли не ги знаеш! Разбира се, разследвали са случая. Поне така твърдят. Не са открили никаква следа.

– А ти? – попитал сенаторът Райън.

– Джим Джоунс.

– Преподобният Джим Джоунс ли? – попитал Райън.

– Ама че преподобен. Луд, мошеник и убиец!

– Разполагаш ли с доказателства, Сам?

– Ами да. Момчето ми просто беше полудяло. Няма какво да правят, пари имат достатъчно и започват да фантазират: идеали, свят без оръжие, какви ли не богове и месии. Тръгна подир Джим Джоунс и влезе в сектата му „Храм на народите“.

– Не е единственият – казал сенаторът Райън. – Лишихме ги от илюзии. Разбраха, че лъжем. Едно говорим, друго вършим. Не им се чужда. Можеш ли да ми кажеш, Сам, къде да търсят своя идеал? Навсякъде корупция и свинщина. След като един президент си отива със скандал, а вицепрезидента изправят пред съда, защото вземал подкупи и крадял...

– Само че Боб беше стигнал до извода, че сектата на Джоунс е също едно мошеничество. Разгневил се и им казал, че никога вече няма да го видят. И още същата вечер го намират с обезобразена глава в магазинята на гарата. Смяташ ли, че е случайно, Лио?

– Самоубийство?

– Глупости. Може ли човек да си разбие сам главата?

– Нещастен случай?

– Е да. Така казват полицаите. Но моля те, какво ще търси Боб в магазинята на гарата!

Не за пръв път сенаторът Райън чуваше името на преподобния Джим Джоунс. Той беше известна личност, бъркаше се и в политиката, помагаше на кандидата и по-късно президент Картър в предизборната кампания, но беше заподозрян и в престъпления. Няколко пострадали граждани се бяха обръщали към сенатора за помощ. Техни близки, членове на сектата на Джоунс, бяха изчезнали мистериозно.

Юрисконсултът на Райън се казваше Джо Холсинджър. Именно той помогна в значителна степен да се разкрие истинският лик на преподобния Джим Джоунс и по-късно, след трагичните събития в Гвиана, разкри невероятни взаимозависимости: преподобният Джоунс е бил престъпник, какъвто не би се намерил в историята на тероризма и криминалистиката. Нещо повече – той сътрудничел на Централното разузнавателно управление при опитите, извършвани върху хора без тяхно знание.

В Съединените щати вегетират стотици секти, обединяващи отвергнати хора, напразно търсещи смисъла на живота. „Храм на народите“ бе само една от тях. Преподобният Джоунс имал фотогенично лице, умеел да проповядва, демагогски да убеждава, умеел да внушава на своето папство, че знае път за рая, където ги очакват вечно блаженство и безрижен живот.

Навярно са били безкрайно наивни, необразовани и отчаяни хора, да да се хванат на въдицата на преподобния. Веднъж при проповед попитал дали някой от присъстващите вярващи не страда от все още неизлечимия рак. Обадила се някаква стара жена, Джоунс започнал да врачува, да прави заклинания, после показал на вярващите парче суров черен дроб, който бил извадил от джоба си, и започнал да твърди, че изгонил от тялото на болната пагубния тумор. Повярвали му. Никой от присъстващите не го обвинил в измама или шарлатанство.

Сам си организиран атентат и се обявил за безсмъртен. Веднъж излязъл пред къщата си, където се били насъбрали вярващи, и започнал да проповядва. Изведнъж се чул пистолетен изстрел, преподобният Джоунс се свлякъл на земята. Върху ризата му се появило червено петно. След миг безжизненото тяло лежало в локва кръв. Опитали се да извижат бърза помощ и да откарат отца в болницата. Но той дошъл в съзнание, накарал да го отнесат в спалнята му и след няколко минути излязъл пред къщата с чиста риза и със сияеща усмивка.

– Куршумът на убиенца не може да ме засегне. Сам се излекувах. Мен куршум не ме лови – заявил пред тълпата.

Пак повярвали в невероятното, нелогично и безсмислено твърдение и никому и през ум не минало, че под ризата си имал найлонова торбичка с разреден кетчуп, което му помогнало да създаде „локвата кръв“. Нормални ли бяха привържениците на Джоунс? Те бяха разочаровани от живота, нещастни самотници, унижени чернокожи без надежда за успех в живота, наркомани, прокудени от обществото, и невъобразими глупаци.

Броят им растял, сектата се преместила в предградията на Сан Франциско Филмор, преподобният Джоунс се сдобил с къща, в коятостроил храм и кухня за бедните, библиотека и санитарен пункт. В Лос Анжелос открил филиал на своята верска фирма. Условиата за приемане в сектата били подозрителни и жестоки. Всеки, който искал да стане член, трябвало да подпише клетвена декларация, че се отказва от всякакво имущество в полза на сектата, тоест в полза на преподобния Джим Джоунс.

По-късно при разследването юрисконсултът на Райън, Холсинджър, успява да се сдобие с документи с подпис под декларацията: „Задължавам се редовно да превеждам една четвърт от доходите си по сметката на «Храм на народите». Съгласен съм моята пенсия в бъдеще да бъде изплащана направо на «Храм на народите».“ Мъже, които цял живот са се трудили непосилно, за да спестят нещо за старини,

прехвърляли спестяванията си по сметката на Джоунс, хора без работа му предавали помощта, която получавали като безработни, други продавали недвижимото си имущество и парите внасяли в „общата“ каса. А много от тях подписвали и бели листове, върху които по-късно преподобният Джоунс вписвал текста: „Признавам, че участвах в убийство.“ Когато някой поисквал да напусне сектата, Джоунс го заплашвал, че ще изпрати писменото му признание в полицията.

Заплахите срещу психически лабилни индивиди са подло оръжие и Джоунс е умеел майсторски да го използва. Зад залостената врата на храма, самият той пазен от въоръжена охрана, тероризирал вярващите. Негрите заплашвал с ку-клукс-клан, другите плашел с трета световна война, която сигурно скоро щяла да избухне, а атомната смърт щели да избягнат единствено членовете на неговата секта; непослушните съмняващи се наказвал. Публичният побой бил нещо обикновено, стражата обискирала вярващите на входа на храма за оръжие, през нощта се извършвали чудовищни обреди. Те започвали с бой на съблечените жертви и завършвали с хоро на старите жени, които били принудени да танцуват голи цели часове под такта на музиката, докато не изпаднат в безсъзнание. Публичните изповеди били също нещо обичайно.

Беззащитни и затъпели, жертвите признавали пред събранието, че са вършили сексуални извратености, които всъщност никога не били извършвали, били публично опозорявани, оплювани от другите и заявявали сами за себе си, че са „подли свине“. Физическият терор е престъпление към човека, но психическият е по-страшен, защото го лишава от човешко достойнство.

Наглед преподобният Джоунс се държал като проспериращ американец, когото очаква добра кариера. С обещаваща усмивка, самоуверено поведение и внушителни прокламации той се катерел по обществената стълба, бъркал се и в политиката и изкарвал пари.

Имал много влиятелни познати, а на някои дори бил и полезен. Например през 1976 г. по време на предизборната кампания в Сан Франциско Розалин Картър – съпругата на бъдещия американски президент, агитирала за своя съпруг Джим и Картър, говорела за неговите предимства и обещания, но залата все бивала полупразна. Някой посъветвал организаторите да потърсят съдействието на преподобния Джоунс. Съгласил се и на другия ден залата била пълна. Шефът на сектата, наброяваща по това време вече над хиляда души, бил наредил на своите подвластни задължително да присъствуват. Ораторствувала госпожа Картър, реч произнесъл и преподобният Джоунс. Имал огромен успех.

А на другия ден в бюрото на организаторите на предизборната кампания пристигнали много хвалебствени писма за речта на преподобния. Никой не се досетил, че Джоунс е принудил членовете на сектата да пишат цяла нощ писма, възхваляващи до небесата техния спасител, а вече и политик.

Розалин Картър, въодушевена от активната помощ, поканила Джоунс на тържествен обед в хотел „Станфорд Корт“. Той наредил да извикат фотографии и журналисти и си направил реклама. По-късно се гордее с благодарственото писмо на първата дама на Белия дом, което започвало с обръщението „Мой скъпи Джим“. Това било шанс за политическата кариера и преподобният Джоунс го използвал. Предложил услугите си на кандидата за поста вицепрезидент Уолтър Мондейл и агитирал за него. По-късно помогнал на Джордж Москоунс да стане кмет на Сан Франциско и не го направил даром. Станал началник на жилищната служба в Сан Франциско – важна и също изгодна длъжност. Проповедникът я използвал до последна възможност. Не след дълго се сдобил с три големи кадилака с климатична инсталация. Бил на върха на популярността и съумявал да се погрижи за рекламата си. Подкупвал журналисти да пишат за него, публикувал прокламация за свободата на печата, заставал в редиците на борците срещу наркоманията, подарявал значителни суми на полицията в Сан Франциско и заявявал, че го прави, за да помогне да се намали броят на престъпниците в града.

Какво невероятно лицемерие! По-късно ще видим, че неговото отношение към наркотиците е било съвсем друго. За да бъде разкрито, отчасти допринесе и сенаторът Райън, а разследването беше доведено докрай от неговия юриконсулт Джо Холсинджър. Но все още той беше в началото на дългия път. Събираше информация из задкулисието на сектата и умът му не побираше чутото.

Джим Джоунс, който преди това се шурал близо две години по пътищата на Южна Америка, влязъл в преговори с правителството на Гвиана за реализирането на необикновения си проект – искал да купи поземлен имот някъде в джунглата и да основе там образцова колония, в която да намерят своя нов дом неколкостотин американци, предимно чернокожи. Смелият проект не бил отхвърлен, защото преподобният Джоунс представил препоръки от влиятелни политици и видни личности. Правителството се съгласило, сектата „Храм на народите“ закупила срещу 600 000 долара парче земя от необитаемата джунгла. Чекът за сумата бил подписан от някой си Филип Блейки, сътрудник на Централното разузнавателно управление който имал големи заслуги за

вербуването на наемници срещу свободна Ангола. Откъде неизвестният меценат е взел толкова пари за съмнителната инвестиция, се разбра по-късно.

Джо Холсинджър не е единственият, който се опитва да надникне зад залостената врата на храма на сектата. Пръв попада там един репортер от всекидневника „Сан Франциско кроникъл“. Успява да склони някои членове от сектата на Джоунс и научава от тях невероятни факти. Написва репортаж и го предлага на шефа си. Той го прочита и отказва да го публикува. Бил приятел на Джоунс и се боял от неговото влияние.

Тогава авторът на репортажа отива в редакцията на конкурентното списание „Ню Уест“. След като там прочитат текста, разбират, че става дума за изключителна журналистическа находка. Главният редактор изпраща още няколко сътрудници да продължат разследването. Накрая журналистите успяват да запишат разговори с членове на сектата и да направят документални снимки. Отпечатаният репортаж предизвиква сензация. От страниците на списание „Ню Уест“, което бързо се продавало, читателите научават за садистичното инквизиране на членовете на сектата, за заплахите, изнудването, ограничаването на личната свобода, за сексуалните своеволия. Виновен и извършител е достопочтеният преподавател Джим Джоунс. Полицията закъснява с разследването. Заподозреният терорист бил вече някъде далеч в гвианската джунгла. Оттук именно изпратил до санфранциската жилищна служба писмена молба да бъде освободен от длъжност. Не можел да заема поверения му пост, тъй като бил претоварен с работа.

Върху бюрото на сенатора Райън се оказват материали за още една афера на преподавателя, за която писали журналистите и по която взели отношение юристите. През 1972 г. някогашни членове от сектата на Джоунс се сдобили със син Джон Виктор. Без каквото и да е право преподавателят Джоунс присвоил детето и против волята на родителите го взел със себе си в джунглата. Съпрузите съобщили за случилото се и преподавателят Джоунс изпратил на адвокатите си – Марк Лейн, много известен юрист и писател, взел отношение по агентата срещу президента Кенеди, и неговия колега Чарлз Гари – документ със следния текст:

„Клетвена декларация. Аз, долуподписаният Джон Виктор Стийн, заявявам, че помолих любимия и почитаем Джоунс да направи дете на жена ми, тъй като разбрах, че аз не съм в състояние да го направя. Искахме да имаме дете и помолихме преподавателя Джоунс за тази услуга, тоест знаехме, че бидейки най-честният и най-смелият мъж на света, ще се смили над нашата съдба. Детето се роди на 25 януари 1972 година.“

Съпругата на преподобния, Марселина Джоунс, подписа декларацията като свидетел.

Случаят стигнал до съда, където съпрузите Стийн категорично заявявали, че са истинските родители на малкото момче, че са подписали декларацията по принуда и държат да им бъде върнат синът. Естествено обвиняемият Джоунс не се явил пред съда. Тогава при него отишли служители от американското дипломатическо представителство в Джорджтаун. След като си пробили път през джунглата до градчето, разположено в тропическата гора и наречено на името на неговия основател и неограничен владетел Джоунстаун, чули парадоксалния отговор на този безумец или циничен шегаджия: „Погледнете зъбите ми и зъбите на момчето. Ясно е, че е мое. Никой друг не може да бъде негов баща.“

Сериозно ли е мислел така преподобният Джоунс? Но както показва разследването на сенатора Райън и неговия юрисконсулт Холсинджър, в затътеното селище Джоунстаун всичко е било възможно. Дори и найлошото. Върху бюрото в малката канцелария на сенатора в санфранциския квартал Сан Матео се трупали показания, доказателства и обвинения.

Холсинджър открива още една гореща следа. Но все още не му достигат средства, за да може да надникне зад завесата на тайните. Впрочем в играта били включени висшите интереси на държавна организация, за която секретността е нещо професионално и естествено. Холсинджър се убеждава, че следата води към Централното разузнавателно управление. Но какво общо би могла да има тази гигантска шпионска централа с мошеника, избягал в гвианската джунгла с оглупелите вярващи?

Когато през 1972 г. в Съединените щати избухна аферата „Уотъргейт“ и президентът Ричард Никсън трябваше да си подаде оставката, се оказа, че правителството, съветниците на Белия дом, министрите и много други висши чиновници и правителствени институции използват мръсни трикове. На бял свят излязоха и незаконните действия на ФБР, тайните операции на Централното разузнавателно управление и обикновените американци научиха, че тази шпионска служба се занимава не само със събиране на секретна информация, но има и задачата да организира атентати срещу неудобни чуждестранни политици. Дейността на тази многохилядна организация не е насочена само към страните извън Съединените щати, ЦРУ работи и вътре в страната, срещу американските граждани. През 1975 г. под натиска на общественото мнение бе създадена сенатска комисия по разследването под ръководството на вицепрезидента Нелсън Рокфелер, която трябваше да прецени обвиненията

срещу ЦРУ в незаконна дейност. Макар че от петте хиляди страници на протокола бяха публикувани само 500, макар че поради „висши интереси“ много неща останаха скрити, излязоха найвече потресаващи факти. Оказа се, че ЦРУ е участвувало в престъпните изследвания за въздействие върху човешката психика, пречупване на волята и превръщането на човека в същество, готово на всичко. То е финансирало изследванията, правело е експерименти със собствените си служители и с други американци без тяхното знание. В началото програмата била наречена „Блу бърд“, а по-късно „НК-Ултра“.

Още през първата година в рамките на изследователската програма „НК-Ултра“ ЦРУ извършва 429 опита със здрави и с душевно болни и с 220 ученици и студенти. От документа, открит по време на разследването от членовете на комисията на Рокфелер, се вижда, че още на 2 януари 1952 г. ЦРУ е наредило на изследователския си център да подготви наркотик, който да може незабелязано да се дава на определено лице без негово знание. Наркотикът трябвало да предизвиква не само загубване на паметта, но и пълно духовно подчинение. Така започват многобройните опити с прилагане на опасния наркотик ЛСД-25 – диетиламид на лизергиновата киселина, и неговите деривати. Ръководител на „изследването“ става признатият специалист в областта на психохимическата война Сидни Готлиб от Бронкс, доктор на естествените науки и доктор по химия.

Служителите от ЦРУ са свикнали да не оставят нищо на случайността. Разработената изследователска програма съдържала 13 точки, обхващащи един и същ проблем: как да се даде на определени лица опасния наркотик, без те да забележат това. Със задачата се заема следващият специалист, лекарят Джон Лъмхоланд от Ню Йорк. Той издава помагало, в което „научно“ описва всички известни начини за незабелязано и тайно даване на наркотици на нищо неподозиращи лица. Не става дума само за ЛСД, но и за наркотика ЛАЕ, дериват на диетиламида на лизергиновата киселина, който предизвиква у подложените на опит лица състояние, подобно на шизофренията – раздвояване на личността.

За програмата „НК-Ултра“ се изразходват 300 000 долара годишно от държавната хазна. Тя е официална, макар естествено и секретна програма на ЦРУ, утвърдена от тогавашния заместник-директор Ричард Хелмс и от директора Алън Дълес. Според програмата, разработена от доктор Готлиб, опитите имали за цел да предизвикат смущения в паметта, да принудят определени лица към ненормално поведение и по този начин да ги направят негодни за обществото, да променят У тях

сексуалните навици и стереотипното поведение, да отстранят от паметта някои информации, да създадат възможност за прилагане на внушение и да възпитат чувството на зависимост.

Доктор Харолд А. Ейбрамс работел в нюйоркската болница „Маунт Синай“, в акцията бил включен като „хоноруван сътрудник“. Но отделението, което ръководел, получавало големи дотации от щаба на военноморския флот, така че на доктор Ейбрамс не липсвали нито средства, нито подкрепа от страна на висшестоящите. Имал свободен достъп до затворите, където можел да избира хора за опитите си. Интересно е, че подбирал само негри, в повечето случаи наркомани. Осемдесет процента от обитателите на затънтеното селище на преподобния Джоунс били негри, от които мнозина – наркомани.

В края на 1952 г., тоест много преди обществеността да научи за престъпната дейност на ЦРУ, доктор Готлиб започва незаконно да прилага на практика програмата – изпробва ЛСД върху пациенти без тяхно знание. В лицето на директора на Центъра за изследване на токсикоманията към Пъблик Хелт Хоспитъл доктор Харис Избел, Готлиб намира услужлив сътрудник. Той предписвал ЛСД-25 на лекуваните в болницата затворници, а и на цивилни пациенти. След „лечебния курс“, както написал в доклада си, у тях настъпили „субективни промени“.

Едва през 1976 г. излязоха наяве обстоятелствата около загадъчната смърт на доктор Олсън, който се самоубива през ноември 1953 г. Разкритието бе обвинение, което сигнализираше за престъпната дейност на ЦРУ и американската армия. Тя също е замесена в опитите. Във Форт Дитрик в щата Мериленд през ноември 1953 г. бил организиран семинар на специалисти по химическата и биохимическата война на сухопътната армия. В обучението участвуват и д-р Сидни Готлиб, някой си Хю от ЦРУ и неговият колега д-р Робърт В. Лашбрук.

Готлиб решил да използва събралите се за рискован опит. Неговото намерение било предварително одобрено от началника на програмата полковник Шефилд Едуардс. На 19 ноември вечерта тримата приятели – началникът на групата подполковник Винсент Рует, д-р Джон Шваб и д-р Франк Олсън, седнали в салона да си поговорят. Д-р Готлиб донесъл бутилка френски сладък ликьор „Коантро“ и налял. Никой от присъстващите не подозирал, че напитката с портокалов аромат съдържа значителна доза ЛСД-25. Пили и се веселили. След час започнали да усещат силна умора. Превремени си легнали, но не могли да заспят и цяла нощ били неспокойни. Обземало ги непреодолимо чувство на страх. Олсън изобщо не заспал.

Сутринта и тримата били психически сломени, не били в състояние да участвуват в семинара и трябвало да се върнат в къщи.

След три дни Олсън отишъл при началника си Рует и споделил с него, че не може да работи. Не е в състояние да се съсредоточи. Рует решил да изпрати подчинения си на преглед при психиатър. Позвънил на доктор Готлиб в Ню Йорк и му изпратил пациента. Той пък го оставил в ръцете на д-р Ейбрамс. И тъй като Олсън бил в толкова лошо психическо състояние, че не можел да пътува сам, придружавал го Лашбрук. И двамата се настанили в нюйоркския хотел „Статлър“. Вечерта използвали възможността да видят мюзикъла „Аз и Жулиета“. Лашбрук предполагал, че представлението ще разсее доктор Олсън и ще му дойдат други мисли. Но болният не се чувствувал добре, не бил в състояние да се съсредоточи, изведнъж станал, казал на придружаващия го, че някой го чака навън. По-късно Лашбрук се укорявал, че останал в театъра, защото доктор Олсън не се върнал в хотела. Появил се чак на сутринта, бил неспокоен, напласен и разказвал, че цяла нощ ходил по улиците около Бродуей, имал ужасни видения, движещите се наоколо автомобили му изглеждали като призрочни чудовища.

Лашбрук накарал Олсън да си легне и сторил същото. Трясък и звън на счупено стъкло го събудили от полусън. Станал и разбрал, че доктор Франк Олсън е скочил през затворения прозорец от деветия етаж и естествено е загинал.

Преподобният Джоунс бил опасен диктатор. Не се церемонял с вярващите. Изисквал послушание и наказвал непослушните. В джунглата на тропическа Гвиана се обкръжил с взвод въоръжени главорези, предали му до смърт, добре платени, ползващи се с привилегии. Не работели, само надзиравали работещите, получавали месо и наркотици, по желание можели да си избират сред жените от сектата любовници за една нощ. От самото начало останалите живеели като на каторга. В убийствената горещина с осемдесетпроцентна влажност на въздуха исчисляли вековната гора, създавали овощни плантации, обработвали ниви и градини, отглеждали зеленчуци, кокошки и добитък. Живеели в коптори, построени от стари сандъци, покрити с вълнообразна ламарина. По подобен начин изглеждали и училището, санитарният пункт и работилниците.

Юрисконсултът на сенатора Райън е един от първите, който получава на бюрото си протоколи за живота и страданията в Джоунстаун.

„Ставахме призори. Започвахме работа в 5,30. Работехме до здрач – до 18,30. Обедната почивка траеше един час. При това само след няколко седмици страдахме от недояждане. Дневно получавахме само шепя

ориз и малко зеленчук. Месо не, макар че отглеждахме добитък. Джим Джоунс продаваше месото, за да се сдобие с пари.“

Показанията на някои членове на сектата, успели да избягат и да се промъкнат през джунглата, показват, че Джоунс е безумец и същевременно престъпник. Тогава никой не се досещаше за другите взаимозависимости. Рядко някой е притежавал такава фантазия, че да прозре в поведението му намеренията на трети лица. Тероризирал своите питомци. Който не работел достатъчно бързо, бил осъждан на работа в специални смени или пък служел за всяване на страх. Например в събота вечер на сборния пункт пред колибите го просвали на пейка и пред очите на събралите се го пребивали до смърт.

Мнозина разбрали, че вместо в мечтания и обещаван рай сред девствената природа са попаднали в ада на тропическата джунгла, и се опитвали да се спасят. Но Джим Джоунс бил предвидлив. Още при пристигането прибрал паспортите на членовете на сектата. В много отношения режимът напомнял нацистки концлагер.

Вместо ограда от бодлива тел, през която тече електрически ток, около Джоунстаун имало непрогледна джунгла, все още пълна с дебнещи хищници, непроходима за обикновения градски човек. Някои отчаяни членове на сектата се опитвали да избягат, но не успявали. Въоръжените пазачи виждали всичко, а и братята и сестрите предателствували. Джоунс успял да създаде в колонията атмосфера на страх, недоверие и ненавист. Доносничели един срещу друг, никой никому не вярвал, хората взаимно се подозирали и шпионирали. Децата ходели да се оплакват от родителите си, съпрузите от съпругите си. Достатъчно било някой да се осмели да се изрази непочтително или недостатъчно почтително за отец Джоунс и още същата вечер се оказвал заедно с други непослушни зад добре охраняваната врата на „колибата за изпитание на съвестта“. Там получавал хартия и молив и бивал принуден да напише пълно признание. Признанието трябвало да бъде достатъчно сервилно, унизително, подлизурско, макар и съвсем невярно. Въпросът бил да се подкопае самочувствието и да се деградира личността. Документите, съдържащи признание за никога неизвършени деяния, преподобният Джоунс прибирал, за да ги използва когато му дойде времето, за да може да ги извади от алуминиевия куфар и да наплаши с тях непослушните.

– Казва се Джери Майлс и е на двадесет и пет години – докладва Холсинджър на сенатора Райън. – През нощта пазачите го измъкнали от бараката, където спял на нар, и го повлекли нейде към края на колонията, към ямата с мръсна тинеста вода. Ритнали го и Джери паднал във

водата. Едва-що изплувал, отново бил ударен в главата. Започнал да се дави, опитвал се да си поеме дъх, но при всяко вдишване надзирателите го удряли по главата. Водата започнала да става червена. Измъчваният младеж все по-рядко се подавал над водата. Когато най-последно успял да се вкопчи в тинестия бряг, въоръженият пазач се приближил и стъпил с тежките си обувки върху ръцете му. Из колонията се носели виковете му за помощ, нечленоразделните звуци на давещия се, птиците в джунглата издавали крясъци, но хората в колибите не правели нищо, за да спасят мъченика, в най-добрия случай само тихо се молели. Всеки от обитателите на Джоунстаун знаел добре какво очаква нещастника в „дупката“.

– Убили ли са го?

– Не. Когато загубил съзнание, измъкнали го на брега и го оставили да лежи. След няколко часа дошъл на себе си и пълзешком се довялкъл до нара в колибата си. След тази нощ ходел като сянка.

– Негър ли е?

– Като повечето от тях.

– Какво е направил?

– Осмелил се да възрази на отец Джоунс.

В печата започнаха най-редовно да се появяват информации и репортажи за вълшебната колония сред вековната гора, журналистите възхваляваха икономическата система на Джоунстаун, пишеха за тропическия рай, за „небето на земята“, където господства добрият отец Джим Джоунс. Това бяха поръчани и щедро заплатени статии, преподобният Джоунс и неговите слуги разиграваха пред погледа на репортерите весела оперета, театър с песни и танци, а те се завръщаха в редакциите с мисълта, че са посетили страната на изобилието. Джоунс е получавал подаръци, парични пожертвувания и дотации от меценати. И сумите не са били малки. Също богата е била и помощта от американската институция, която грижливо криела истинското си име.

По-късно експертите се опитваха да разберат какъв човек е бил Джим Джоунс и стигнаха до мнението, че е бил болен, страдащ от мания за преследване, с агресивни и садистични наклонности, а и го безпокояла все по-разрастващата се екзема, която в онези тропически горещини, когато човек се поти денем и нощем, е измъчвала много болния. Явно Джоунс е бил и сексуален маниак. Много доказателства потвърждават това. Самият той страдал от непреодолим страх, опитвал се да отреагира своята боязън, като плашел другите.

Употребявал е много медикаменти и сигурно не е избягвал и

наркотиците. Изобщо наркотиците играят една от главните роли в Джоунстаун. Физическите наказания били нещо обичайно. Затварял невинни хора в ниски клетки, където по цели дни били изложени на лъчите на тропическото слънце. Дори и след слънчев удар, с температура и сигнали едва ли не до умопомрачение, трябвало да обещаят, че вече няма да постъпват така, че ще бъдат верни и послушни до гроб. След завръщането в жилищните помещения вече били само сенки на човешки създания. Джоунс не щадял дори децата. Измислил за тях плашило – „Големият крак“. То живеело в джунглата и дебнело непослушните деца. Съгрешилото дете било принуждавано да прекара цяла нощ, а понякога дори не една нощ, завързано за дърво в джунглата.

Системата на психическия терор била свършена. Преподобният Джоунс наредил да поставят около лагера високоговорители, по които нощем се носели заповеди, забрани и заплахи. Обитателите на селището сред джунглата имали чувството, че никога не са сами, че отецът е всезнаещ и всевиждащ.

На най-високото стъпало на стълбичката на рекордите по всяване на ужас стояли тъй наречените бели рицари. Става въпрос за символ, за девиз, за заповед за подготовка за колективна смърт. Внезапно по лагерната радиоуредба започвали да звучат заповедите на преподобния. Обитателите изтичвали от колибите и се събирали на площадката пред храма. В полунощ или призори сънени бързали тичешком към доброволната смърт. „Белите рицари“, техните измислени защитници, представяни в лагера от въоръжените пазачи, тоест техните мъчители, трябвало да им помогнат да прекратят прага на смъртта, за да изпитат вечното блаженство. Всеки вярващ получавал чашка и по команда на отец Джоунс трябвало наведнъж да я изпие. Никой не знаел дали точно в този ден не съдържа истинска отрова, или е само лимонада от папай и манго. Не, този път е все още репетиция, защото върху лицето на преподобния Джоунс се появява дяволска усмивка, а в очите му – странен блясък.

– Днес това бе репетиция – казва гръмогласно, – но ще дойде ден, когато ще трябва да докажете, че умеете да се подчинявате!

Възможно ли е един явно психически болен човек да има такава власт? Правдоподобно ли е хилядата души да слушат заблуди и да не откриват чудовищността в неговите действия? Днес, когато вече Холсинджър публикува документите, знаем, че в тази игра е имало не само масово внушение и психически терор, но и наркотици. Обитателите на Джоунстаун са били „опитни зайчета“.

Джоунс е бил дяволски изобретателен по отношение на методите за

заробване, покоряване и господство над подвластните. Един от тези методи бил психическият тормоз в сексуалната област. Докато той устройвал сексуални оргии в луксозно обзаведената си спалня, в лагера създавал комисия, която решавала кога съпрузите да имат полово сношение. Тъй като всички живеели в общи спални помещения и навсякъде отвън имало въоръжени пазачи, нямало място, където възлюбените да останат сами. Всеки, който искал да се полюби със съпругата си, трябвало да подаде писмена молба. После комисията публично разглеждала молбата, утвърждавала я или я отхвърляла, по преди всичко разпитвала изправените като на позорен стълб съпрузи как искат да се любят, а председателстващият преподобен Джоунс искал да чува подробни отговори. Разрешение не получавали веднага, в някои случаи трябвало да чакат и по два месеца. Не всички се задоволявали с протакането. Понякога младите съпрузи били залавяни на местопрестъплението в края на джунглата. Нали са се любили без разрешение. И бивали изправяни пред съда. Публично, на площадката пред храма, безпогрешният отец ги разпитвал. И двамата трябвало най-подробно да обрисуват съдържанието на „престъплението“, пазачите, които са ги заловили, също прибавяли по нещо. После преподобният Джоунс произнасял присъдата: като наказание да повторят половия акт, още сега, тук пред всички.

Събличали ги голи, ненормалният Джоунс грабвал бича и с удари се опитвал да провокира у любещите се по-страстни прояви.

Когато по-късно юристът Холсинджър потърсва съвета на психолозите, чува интересен отговор. Навярно Джоунс е имал теоретични познания из областта на приложната психология или пък подсъзнателно е стигнал до определени садистични методи. Впрочем чрез публичното съвокупление той е убивал всяко емоционално чувство у любещите се съпрузи и ги е унижавал до безкрайност. Властвуването над половите нужди на другите е също така ефикасен начин за унижаване на човешкото достойнство и за възпитаване в послушание.

Дали на преподобния Джоунс не са помагали инструктори специалисти? Много неща говорят за това. Същевременно експерименталната колония на Джоунс се ползваше с добра репутация в света. За това се грижеше рекламното бюро, което Джоунс създава в гвианската столица Джорджтаун. Той поръчва информационни брошури с рекламни снимки; дипломатическите представителства на много страни получават бюлетина на Джоунс. В Джоунстаун пристигат делегации и гледат подготвеното представление на доволните вярвачи. Така свършено били обработени, толкова много се страхували от отца, че никой от

обитателите, жертви на страшния терор, не смеел да се оплаче, да потърси помощ.

Ето показанията на двама туземци, шестнадесетгодишния Уейка и на почти връстника му Йоб. Скитайки из джунглата, те случайно попадат на Джоунстаун. Няколко дни те се навъртали около лагера и станали свидетели на странен случай.

Една сутрин в пет и половина от една колиба излязла млада жена, боязливо се оглеждала, затичала се към края на имението и спряла под огромен палисандър.

Поровила малко и после вдигнала към лицето си парченце огледало. Разглеждала лицето си, цялото в сипини и подутини, изпохапаните до кръв от москити ръце и рамене. Заплакала. Появил се пазач с автомат. Избил от ръката ѝ парченцето огледало, задърпал я за косата, няколко пъти я ритнал, стъпкал огледалцето и завлякъл младата окаяна жена към нивата, където вече работели други жени. Местните момчета Уейка и Йоб не забравили скривалището под палисандъра и изровили потресаващ документ. Отначало той попада в ръцете на полицията, а после и на Холсинджър.

„Все още съм Айрин Шримптън, макар че вече не приличам на себе си. Когато бях малка, живеех в бяла къща, която блестеше от чистота върху червената земя на моето калифорнийско отечество. Имах кученце и добра готвачка Хени, която ми даваше кифлички. Бях на седемнадесет, когато срещнах Джеф. Беше с една година по-голям от мен и ми стана съпруг.

Изпитвах удоволствие да се любя с него и бях много щастлива, когато успях да го съблазня и през деня. С него бих отишла на края на света, в небето или дори в ада. Когато се запознахме с Джоунс, си помислихме, че сме попаднали направо в рая. Всичко, което говореше и правеше, беше далеч по-добро от това, което показваха по телевизията и което трупат около себе си онези, които ламтят само за долари. Когато ни се удаде да се преселим в Джоунстаун в Гвиана, имах чувството, че стоя на вратата на рая. Ужасно съм се заблуждавала.

Без да додозираме, сме попаднали направо в ада. Малко след пристигането ни разделиха. «Твоята страст не се харесва на бога», ми казаха «белите рицари» Наблюдаваха ни, когато се любехме тайно с мъжа ми. Страшно ми липсваше нежността на съпруга ми и затова след неколкоседмична разлъка изпратих на отец Джоунс писмена молба за разрешаване на контакт. Отхвърлиха молбата. И следващите. Единственият резултат беше, че «белите рицари» започнаха постоянно да ме следят.

Опитвах се да ме замъкнат към храстите в края на гората. Един от тях застана в сянката на дървото, опрян о стъблото с разкопчан панталон, така че минавайки, не можех да не го видя. Копнеех за мъж, но за моя любим, а не за който и да е. А Джеф не бях виждала вече много дни дори отдалеч. Казаха ми, че се е разболял. Нищо чудно. Трябваше с брадва да сече дървета, с голи ръце да ги търкаля и да ги складира. И всичко това ставаше в отвратително и сладниково миришещия въздух.

В бараката заедно с мен спяха още 36 жени, отделени от мъжете си. Съветвах ме да се опитам да се самозадоволявам. Но това не ме успокояваше. Не можех да спя. Винаги съм се гордеела с красивото си лице. На двадесет и четири години имах хубава, закръглена фигура. Но от известно време тялото ми е обсипано с отоци, обезобразено от насекоми. Когато се събуждам сутрин, главата ми е подпухнала като месечина при пълнолуние. Цяла нощ ни хапят отровни насекоми. Изглеждам страшно. Когато се погледна в парченцето огледало, което скрих под дървото, защото нямаме право да имаме козметични средства, нито пък други неща за разкрояване – казват били опасни за нашите души, – виждам чуждо, непознато лице.

Снощи в полунощ един от пазачите ме измъкна от леглото. Изплаших се, че иска да ме изнасили, и започнах да крещя. Удари ми шамар и с подлизурски глас ми каза: «Млъквай. Отецът иска да те види.» Веднага ми мина през ум, че може би иска да удовлетвори молбата ми и да ми разреши да се срещна с мъжа ми. Пазачът ме водеше покрай училищната сграда и зъболекарския кабинет към големия павилион, където се провеждаха събранията. Чаках дълго в неосветено помещение, в което димяха пръчици срещу насекоми. После застана пред мен. Леко се олюляваше, погали ме по лицето и ме попита. «Значи ти не можеш без мъж?» Преди да успея да отворя уста, за да поправа Джим Джоунс, той ми разкъса нощницата. «Би трябвало да наредя да те нашибат, за да забравиш желанията си – разкрещя се той. – Но господ ще ми помогне да те вкарам в прав път.» Вдигна пръстите на дясната си ръка и ме благослови. После изведнъж очите му се свиха и той избухна: «Кога най-после ще разберете принципите на моето учение? Кога най-после ще се ръководите от вярата, която проповядвам, заради която страдам. И от теб, развратнице, ще прогоня страстите ти. Наведи се, за да прогоня от теб злото.»

Прегърна ме през облегалката на трона. Мъжът, когото до неотдавна почитах като спасител, когото наричах мили отче, прегреши с мен. Бях така смаяна, така слисана, че дори не съзнавах какво става, че

всъщност нищо не чувствавах, че дори не бях способна да се отбранявам. След като се удовлетвори, ме изрита от павилиона направо в прегръдките на двама патрулиращи пазачи. Замъкнаха ме в една учебна стая, завързаха ръцете и краката ми за един чин и ме изнасиха един след друг. При това изпиха бутилка ром. От болка и от самосъжаление загубих представа за света. Когато ме развързаха, не можех да стана. Започнаха да се смеят и ме оставиха да пълзя по пода. Когато допълзях до вятърната мелница, отново се опитаха да ме обърнат по гръб. Но плачът и риданията ми ги разколебаха. Желая колкото се може по-скоро да умра.“

Желанието на Айрин Шримптън щяло скоро да се сбъдне.

Прадедите на Маги Милс били индианци. В къщи я наричали Утринна светлина. Била хубава и интелигентна. Била на двадесет и две години, когато чула да проповядва Джим Джоунс. Харесвал ѝ. Бил ѝ симпатичен дори само заради това, че и той бил наполовина индианец. Слушала неговите проповеди и го следвала. Отначало само от любопитство. Че кой не би желал да живее в истински рай? Напуснала приятеля си, който я предупреждавал да не вярва на проповедника, и тъгнала с преподобния, обещаващ вечно блаженство. Когато се оказала в джунглата, направила си от глина пещ и започнала да пече хляб за вярващите. Била довольна. До момента, в който я харесал един от „белите рицари“, пазачът Бил Спруотс. Както всички негови колеги, така и Бил имал право да си избира любовници сред вярващите. Само при едно условие: преди това трябвало да представи избраницата си на Джоунс.

Така и направил и останал без любовница.

– Остави ми я тук! – наредил преподобният. Първата нощ преминала нетипично. Хубавата индианка трябвало да гали и да милва преподобния, да му целува ръцете и според указанието все да повтаря: „Обичам те, отче, докато съм жива, ще мисля за теб, никога не ще позволя друг мъж да посегне към мен. Моят живот и моята любов принадлежат само на теб, отче.“

Двадесет и четири нощи младата индианка прекарала с водача на сектата. Всеки път ѝ набивал в главата едни и същи мисли, всяка нощ трябвало да ги повтаря до припадък. След всичко това вече нямала собствено становище, своя чест и чувство, превърнала се в кукла, повтаряща наученото. Когато веднъж пред насъбралите се вярващи Джоунс ѝ наредил да се качи и да скочи от покрива на храма, тя била готова да го стори. За щастие това било за нея само една проверка и тя получила право да слезе по стълбата надолу, защото доказала на господаря

безграничната си любов.

Подложил я и на други „тестове“. Трябвало да гледа как той се люби с друга и да бъде безразлична. Изпълнявала всичко безпрекословно и обитателите на Джоунстаун я намразили. Доносничела на господаря. „Тя бе опасна вещица – говорели по-късно за нея. – Издържаше да ни говори по цели часове как се люби с преподобния Джоунс. Може би е била хипнотизирана.“

Одел Роудс бил тридесет и три годишен учител. Във виденията на Джоунс за рай на земята му харесвали преди всичко принципите на някакъв абсолютен социализъм. Одел преживял тежко детство. Като учител мечтаел да осигури на децата по-добра съдба. Затова станал педагог, затова се борел срещу недъзите на потребителското общество, почитащо само парите и богатството.

Обещанията на Джоунс му харесали, тръгнал подир него и после с него. Повярвал в способностите и на възможностите му. По-късно клечал в праха пред храма в джунглата в една от първите редици, кланял се чак до земята и повтарял изреченията след четеца. Дори може би без да вниква в смисъла им.

– Не мислех и не разсъждавах. Повтарях само това, което чувах от отец Джоунс. Каквото и да кажеше! Както и да го решеше! Неговите заповеди бяха закон за мен. Когато се сблъсках с трудности, когато започнах да се съмнявам, аз се записах в курса за подготовка. Там пак повтарях едно и също и задушавах в себе си последния стремеж да разсъждавам сам и да действам по свой разум – заявява пред журналистите, тъй като е един от останалите живи. Така той става един от най-важните свидетели на разигралата се трагедия.

Разведената Ванда Джонсън получила от сина си отчаяно писмо. Между другото то съдържало и вик за помощ: „Елате да си ме вземете, иначе тук ще умра! Тими.“ Госпожа Джонсън се обадила на бившия си съпруг, той взел първия самолет и тръгнал да търси сина си в Джоунстаун.

Тими Джонсън живеел в Джоунстаун без родителите си. Те напуснали сектата още преди това. Тъй като предполагали, че в тропическия рай сред старата вековна гора момчето ще се чувства добре, те се сбогували с него и Тими заминал с първите членове на сектата за джунглата. Не му харесало това странно общество. Не бил доволен нито от храната, нито от трудовите задължения. Сутрин трябвало да става рано, на закуска подучавал само парче царевичен хляб и чаша вода, на обяд – малко ориз и зеленчуци. За деветгодишното момче, свикнало с грижите

на майка си, това било недостатъчно.

Преподобният Джоунс държал малкия Тими в Джоунстаун повече или по-малко като заложник. Разчитал на това, че рано или късно неговите родители ще се върнат в сектата, а и парите, които Джонсънови изпращали редовно, също не били за пренебрегване. А случаят с малкото момче, за което родителите си мислели, че живее в идеално леговище, става показателен за терора на Джоунс.

Приятелят на Тими се казвал Лари Топър. Бил на тринадесет години. Но и на него, като на по-малкия Тими, му се искало да си поиграе. Само че игрите били забранени в Джоунстаун. Децата трябвало да работят, да учат и да се държат набожно и прилично.

Само за най-малките било създадено игрище с люлки. Една вечер Тими и Лари не издържали и отишли да се полюлеят. Нямали късмет. Преподобният Джоунс и пазачите били на обиколка. Само с едно махване и „белите рицари“ се нахвърлили върху момчетата и с плесници и ритници ги изтласкали към дървената пейка, където ги очаквал надзирателят с тръстикова пръчка. Глобата била от двадесет и пет до сто удара. И именно тогава, когато лежали един до друг по корем, облени в сълзи, Лари и Тими помислили за пръв път за бягство от ада. Втория път се заклели, че ще избягат, когато отецът ги наказал за това, че си играели с опитомено шимпанзе. Затворил ги и те трябвало десет-двадесет пъти да напишат: „Съгреших, отче. Никога вече няма да си играя с животни. Ще се радвам, ще работя и ще търся начин да бъда полезен на нашето общество, да създавам радост на нашия отец.“

Излъскваш пода! Измиташ храма! Почистваш клозета! И тогава отново светлият миг на детските игри някъде в уединение и отново „белият рицар“. Този път момчетата попаднали в змийска клетка. Трябвало да се съблекат голи, да влязат в замрежен сандък, голям колкото кучешка колибка, и да прекарат нощта с петметрова боа. Когато сутринта ги пуснали, те се тресели от страх и за трети път си обещали, че ще се опитат да се спасят. Почакали да се стъмни и тръгнали към джунглата. Не знаели накъде отиват и в каква посока се намира Джорджтаун, но подгонени от ужаса и терора на Джоунс, вървели. Два-три часа се промъквали през гъсталака, пълзели през плетеницата от лиани, тръните им раздирали ръцете и краката, стигнали до тресавище, където ги нападнали ята от москити, въртели се в кръг, накрая бял светлинен лъч прорязал тъмнината и над тях се чул пресипнал глас:

– Я да видим кой е? Какво правите тук през нощта?

Отново ритници, отново бой и още една нощ в компанията на

огромната боа. Този път бил и малкият Марк Ърнест. Леля му Лорин от Бъркли му била изпратила колетче. Няколко чифта къси чорапи, пижама и още някои дреболии. В Джоунстаун цялата поща, писмата и колетите отваряли първо цензорите. Проверявали, прочитали, после предавали или не предавали на получателя. Предали колетчето на Марк в бараката. Но при беглата проверка не забелязали, че леля Лорин била пхнала в пижамата блокче шоколад. Марк го намерил и го изял, въпреки че според преподобния Джоунс това било грях и яденето на лакомства било строго забранено! Това Марк много добре знаел, скрил се, за да не го види никой на местопрестъплението, и си мислил, че е надхитрил строгия отец. Допуснал грешка. Смачкал опаковката от шоколада и я хвърлил в кофата за боклук. Естествено не подозирал, че преподобният Джоунс е наредил да се проверяват и отпадъците. Отецът имал опит. Колко ли пъти намерените изхвърлени вещи са му давали възможност да блесне пред вярващите с „ясновидството“ си.

Чрез разпити извършителят бил открит. Още след първите удари с тръстикова пръчка Марк признал, че е изял шоколада. Тогава получил още няколко тояги по дупето и отишъл да пренощува в клетката със змията. Този път оставили момчето в компанията на огромната боа и през деня под палещото слънце. Там се срещнали с Тими. Чашата на търпението преляла.

Скришом през нощта Тими написал писмо на майка си. В лагера живеела баба Осиси Хилтън. Била на 84 години, обичала децата и в йерархията на Джоунстаун заемала привилегировано положение. Преподобният Джоунс бил сигурен в старата дама. Възхвалявала го до небесата, смятала го за спасител, където и да била, все го превъзнасяла, твърдяла, че едва в Джоунстаун може да живее така, както е мечтала от край време. Изпълнявала заповедите на преподобния и спокойно чакала смъртта. И тъй като от време на време се оплаквала на Джоунс от непослушните, той й вярвал. Тими Джонсън отишъл списмото при баба Хилтън. Знаел, че тя е единственият човек, който може да прати писмото по пощата.

Наистина старицата Хилтън се смятала за зависима от „благодетеля“ Джоунс, но пък обичала децата и знаела добре как се отнасят към тях в Джоунстаун. След като й разрешили отново да отиде в Джорджтаун, тя пуснала писмото на Тими в пощенската кутия. Никой не я забелязал, старата дама успяла преди това хитро да се освободи от пазачите.

Майката на Тими Ванда Джонсън получила отчаяното писмо и

баща му Джонсън потеглил за Гвиана при сина си. Кацнал на международното летище Тимери, взел аеротакси и помолил отец Джоунс да пусне Тими. Но той отказал. Отчаяният баща предложил пари на преподобния. Отначало малка сума, а по-късно всичките си спестявания. Молил и заплашвал, но напразно. Отец Джоунс бил неотстъпчив: за него подобни случаи били въпрос на престиж. Той съзнавал, че разказът на Тими, посрещнат с радост от редакцията на всеки вестник, би могъл да навреди на трудно създаденото име на държавата в джунглата.

Гвианската република е разположена в тропическия пояс с горещ и влажен климат. Средната годишна температура е 27°C, от април до август тропически порои заливат земята, после няколко месеца настъпват ужасни горещини, а през ноември започват отново дъждовете. Джунглата, обкръжаваща Джоунстаун, е гъста и непроходима, каквато рядко се среща в света. Без цивилизация тук живеят още няколко местни племена, но белият човек едва ли би издържал в джунглата.

Джонсън-баща хванал сина си Тими за ръката и тръгнали да се разходят. Когато се скрили от погледа на охраната, навлезли в зеления сумрак на джунглата. Башата решил да отвлече собствения си син от Джоунстаун. Какво друго му оставало? Не минали и два часа от момента, в който охраната установила, че Джонсънови са избягали, и жените, работещи на оризовата плантация, чули няколко изстрела. Никой не научил кой и срещу кого е стрелял. Но Ванда Джонсън никога вече не видяла нито бившия си съпруг, нито сина си Тими.

Когато Лари Топър научил за съдбата на приятеля си, първо отказал да се храни. После лежал изтощен върху твърдия нар, забил поглед в тавана, не говорел, не се хранел и му било все едно, че го заплашват с побой. Не помогнали и нощите, прекарани в клетката със змията, Лари Топър вече не изпитвал страх. Дори и когато настъпва краят на Джоунстаун, Лари е измършавял и съвсем апатичен.

Ограничаване на личната свобода, лишаване от човешки права, мъчения, изнасилвания и сексуални извратености, ограбване на спестяванията и пенсиите са престъпленията, които се трупат през двегодишното разследване на Джо Холсинджър в дванадесетте папки в малката канцелария на сенатор Лио Райън.

– Как мислите, Джаκлин, не е ли крайно време вече да започнем? – казва Райън на секретарката си Спиър. – Това са потресаващи факти – казва тя и е дълбоко възмутена, защото току-що е изслушала обвинението на съпрузите Спийн, на които Джоунс отказал да върне сина.

– Все пак не можем да сме само наблюдатели на това, как един

умопобъркан човек манипулира с хиляда американски граждани и прави с тях буквално каквото си иска.

– Добре, но какво смятате да правите, сенаторе?

– Всичко, което ще бъде по силите ми, за да попреча на този нехранимайко да извърши още престъпления.

– Но сектата на Джоунс е в Гвиана, а там вашата конгресменска карта няма никаква стойност. Все пак не можем да се намесваме на територията на чужда държава.

– Ех и вие, Джаклин! Откъде се взе изведнъж у вас тази боязливост? Това няма да е нито за пръв, нито за последен път. Но аз не искам да прилагам нито сила, нито принуда. Искам само да се убедя със собствените си очи. Мисля, че като всеки американец и сенаторът може да пътува навсякъде.

– Прав сте. Джоунс държи на посещенията на видни личности. Прави си реклама с това: видите ли, този и този...

– Може би ще иска да ме убеди, че всичко, писано за него в печата, са само клевети и лъжи. Моля, изпратете му телеграма, че с удоволствие бих искал да посетя неговата колония, че ще се радвам, ако ми позволи да го посетя.

На 1 ноември 1978 г. Джаклин Спиър изпраща телеграмата и след пет дни получава отговор. Но колкото и да е странно, не от Гвиана, а от добре известния в цял свят американски адвокат Марк Лейн.

Смятаха го за прогресивен борец за правото и справедливостта, той бе един от първите, който посочи необективния доклад на комисията на Уорън по време на следствието след атентата срещу президента Кенеди.

„Ако имате намерение – пишел сега на сенатор Райън – да предприемете срещу Джим Джоунс лов на вещици, то трябва да ви предупредя, че преподобният може да доведе Съединените щати до неприятно положение. Впрочем той има възможности да се пресели със сектата си най-малко в две други страни, които ще го приемат с удоволствие.“

– Обадете се, моля, на Холсинджър – казва сенаторът на секретарката си и ѝ подава писмото.

На другия ден сядат около кръглата маса, за да се посъветват как да действуват по-нататък.

– Във всеки случай заминавам – съобщава сенаторът на юрисконсулта си.

– Ясно ли ви е на каква опасност се излагате?

– Не се страхувам. Впрочем знам добра рецепта против демагогията и заплахите.

– Каква е? – пита Джо Холсинджър.

– Ще взема със себе си и журналисти. Общественото мнение е най-добрият щит срещу терористите от типа на Джим Джоунс.

Грег Робинсън спадал към най-добрите и най-опитните фоторепортери на вестник „Сан Франциско егзаминър“. Когато шефът му съобщил, че ще може да замине със самолет заедно със сенатора Райън, с колегата от редакцията им, Райтерман и някои други журналисти за гвианската джунгла, не се поколебал нито за минута и отговорил на Ерик Мескаузкьс:

– Иска ли питане, Ерик? С Райън винаги. Дори и на края на света. Нещо повече, убеден съм, че е крайно време някой да натрие нос на Джоунс.

Наистина Грег Робинсън бил известен репортер, от когото трудно можело да се изплъзнеш – изгонват го през вратата, а той влиза обратно презprozореца и все още чакал своя шанс. Все още не бил успял да улови някоя голяма сензация, която да публикува и на корицата на „Лайф“. Произхождал от уважавано и известно американско семейство. Майка му била сопрано в Ню Йорк Сити опера, бащата композирал и свирел на валдхорна, сестрата на Грег Андреа била певица, известна от участията си в телевизионни програми.

Грег Робинсън грабнал куфара и тръгнал за летището.

Чарлз Краузе бил латиноамерикански кореспондент на всекидневника „Вашингтон пост“, Рон Джейвърс – един от известните репортери па „Сан Франциско кроникъл“, а телевизионната компания Ен Би Си изпратила двама стари бойци – репортера Дон Харис и оператора Боб Браун, свикнали с влажния и горещ климат още от Виетнам. Общо осемнадесет журналисти и придружаващите ги лица се срещат на международното летище Тимери, отдалечено на двадесет и пет километра от Джорджтаун. Гвианската столица се намирала на 240 километра от Джоунстаун. Тях журналистите трябвало да преодолеят с малки самолети.

Шарън Еймос ръководела рекламното бюро на Джоунс в Джорджтаун. Когато секретарката на сенатора Джаклин Спиър й телефонирала, пратеничката на преподобния веднага се явила в бара на летището и представила на сенатора и придружаващите го лица странно и съмнително послание с най-малко сто подписа.

„Мнозина от нас, които живеем тук, бяхме посетени от нашите близки и познати. Доколкото ни е известно, никой от нас не е канил члена на американския конгрес Райън. Никой не желае той да ни посещава.“

Присъствували и двамата адвокати на Джоунс – Марк Лейн и Чарлз Гари. По-възрастният от тях, вече шестдесет и девет годишният Гари, се ползвал с добро име не само като адвокат, но и като защитник на човешките права. Прочул се, когато защитавал пред съда Елдридж Кливър – негърския вожд от организацията „Черните пантери“. Той веднага се свързал по късовълнова радиостанция с Джоунстаун и съобщил на клиента си:

– Тук е Чарлз Гари, говори Чарлз Гари. Чуйте ме, господин Джоунс. Сенаторът Лио Райън е тръгнал към вас. Имате две възможности. Можете лично да кажете на господин Райън и на журналистите, които го придружават, че не са желани и че трябва да се върнат обратно. Ако направите това, целият свят ще научи, че се криете от обществеността. Или пък можете да приемете гостите и да докажете на света, че тези, които критикуват дейността ви, са безумни. Превключвам.

В бара настъпила тишина. Всички очаквали отговора. Най-после в репродуктора се чул пукот, после дълбока въздишка и вместо отговор прозвучал въпросът:

– Чарлз, Марк, вие също ли ще дойдете? – попитал Джоунс.

– Разбира се. И двамата.

– Добре. Нека дойдат хората.

Отишли при журналистите. Съобщили им, че след малко всички ще отлетят за Порт Кайтума. Сенаторът Лио Райън наел самолет „Де Хавиланд Туин Отър“. Качили се. Всичко изглеждало наред, тоест че посещението в колонията на Джоунс сред вековната гора ще премине по плана.

Малките летища в областта на тропическите гори са буквално изсечени в джунглата. Къса павирана писта за кацане, с два-три метра по-широка от двете страни на крилата. Дървена барака с радиостанция, а до нея друга с варели горивно-смазочни материали. По клоните пъстроцветни папагали, а наоколо – шумният полумрак на джунглата.

В Порт Кайтума пристигнали в шестнадесет часа. Слезли и помислили, че са попаднали в парна баня. Капки пот се стичали по челата на всички. Значи такъв въздух дишат обитателите на рая?

Никой не ги очаквал. Обикновено никой не обсипва с цветя комисията по разследването. Само на края на гората имало някакъв стар раздържан камиион с няколко въоръжени мъже. Били пристигнали от Джоунстаун, но съвсем не приличали на официални посрещачи. Само наблюдавали. Погледите им обаче съвсем не били дружелюбни.

Журналистите намерили единственото транспортно средство на

летището, също раздрънкан камион. Каросерията му била измърсена от нечистотии. Качили се. За час и половина изминали едва десет километра. Пътят бил лош, камионът подскачал по дълбоките коловози, утъпкани в черната мека почва, напредвал твърде бавно. Когато затъвали в калта, трябвало да слизат и да бутат колата. Черната кал полепвала по обувките им като смола. После се появили първите бараки.

Още от първия миг разиграващото се действие наподобявало любителски, лошо режисиран кич. На площадката пред храма стояли група мъже и жени, облечени с чисти дрехи. Пеели, свирели на китари, усмихвали се, изглеждали безгрижни, сякаш дни наред не са правили нищо друго, освен да берат цветя. От време на време избухвал смях, като че ли някой невидим зад кулисите разправял вицове. Децата с току-що измити косички тичали насам-натам и си играели. Така изглеждало представлението на сцената. Малко по-нататък видели поучителната част на експозицията. Група жени печели хляб, други перяли и простирали прането, мнозина просто седели на слънце и си говорели като във виенско кафене. Възможно ли е някой да седи доброволно на слънце в тропиците?

Изведнъж се появила главната героиня. Дошла да приветствува делегацията.

– Аз съм Марселина Джоунс – каза. – Приветствувам ви сърдечно. Пожелавам ви да се чувствувате като у дома си.

Сенаторът Райън скочил от каросерията на камиона и жената му подаде ръка.

– Навярно сте огладнели от дългия път. Моля, заповядайте, масата е сложена.

Банкетът бил тържествен. В дългата барака, покрита с палмови листа, била сложена трапеза навярно за петдесет души. Начело на масата като цар седял Джим Джоунс, а до него съпругата му Марселина.

Наистина поздравил гостите малко въздържано, дори и с адвокати те си не се здрависал кой знае колко сърдечно, но после с широка усмивка почтително ги подканил да седнат. Грег Робинсън гледал богато подредената маса с широко отворени очи. Очаквали да видят концлагер, всички информации, които получили от Джо Холсинджър, били отрицателни, възмутителни. А тук виждат бели покривки, стилни прибори, в средата на масата и до чиниите екзотични цветя, някои от които биха могли да бъдат редки орхидеи. Сенаторът Райън бил също малко шокиран. Обслужване като в Белия дом, усмивка и свинско печено, още една усмивка и зеленчуци, две хубави, макар и малко бледи момичета с

големи блестящи очи донесли подноси с пресен пай с манго. Сладкишът ухаел, гостите се нахвърлили лакомо. Накрая кафето.

На малкия подиум в левия ъгъл на помещението оркестър засвирил латиноамериканска самба и се справял нелошо – повечето от музикантите били негри. Наистина потъвали в пот като всички, но свирели темпераментно, сенаторът Райън дори си помислил, че са обърнали преди това няколко чашки ром или две-три бири. След пауза на малката сцена излязъл хор. Мъже и жени пеели местни и американски песни, а когато затананикали известната „Америка дъ бютифул“ (Красива Америко – бел. авт.), всички журналисти заръкопляскали. Само шестима роднини, дошли със сенатора Райън да вземат близките си, все още не вярвали. Имали си своя информация. Нима техните близки ще ги молят да ги измъкнат от ада, ако животът в Джоунстаун протича като в оперета.

Белокоса негърка пеела класически блуз. Грег Робинсън се нахранил и започнал да оглежда обитателите на Джоунстаун, които седели край него на масата. Наглед всичко било нормално. Може би хората били малко уморени или пък недоспали. Ядели и пиели, непрекъснато поглеждали отец Джоунс, но взорът им бил неуверен и подплашен; на отракания репортер, видял и снимал какво ли не, сцената край масата му напомняла за циркова клетка и номер на укротител. Робинсън не знаел защо му се струвало така. Може би защото усмивките им били плакатни или защото очите им пламтели с неестествен блясък, говорели тихо, а помежду си изобщо не разговаряли, или пък защото в тези дрехи изглеждали като селяни на сватба.

Сенаторът Райън станал и почукал по стъклената чаша.

– Бих искал да ви кажа, уважаеми дами и господа, че след няколко разговора с хората от Джоунстаун стигнах до извода, че някои тукашни хора смятат пребиваването си тук за най-хубавото нещо, което са видели в живота си.

Не го оставили да се доизкаже. Заръкопляскали. И Боб Браун ръкопляскал, Грег Робинсън също, но когато местните обитатели, поканени на масата, не престанали дори след десет минути, това им се сторило съмнително. Чарлз Краузе от редакцията на „Вашингтон пост“ се навел към сенатора и му казал тихо:

– Театър, шефе. Искат да ни хвърлят прах в очите.

– И на мен ми се струва така – зашепнал Райън. – Колкото по-дълго ги наблюдавам, толкова повече не ми харесват. Погледнете онзи мъж насреща.

Старият Том Кайс бил американец като повечето тукашни

обитатели. Бил облечен наистина със стара, но затова пък чиста и токущо изгладена риза, седял и похапвал, неговите неестествено опулени очи блестели и непрекъснато блуждаели нервни. Вече бил белокош, маркач че бил едва на петдесет години, и ръцете му треперели като на старец. Тим Райтерман от редакцията на „Екзамиър“ станал, заобиколил масата и се навел над беловласия мъж.

– Е, как върви работата тук? – попитал добросърдечно.

Никакъв отговор. Том Кайс се извърнал, сякаш някой го е ударил по брадата, обърнал гръб на репортера. Айрин Шримптън направила същото, когато насочили към нея обектива на камерата. Стояла недалеч от вратата, обърнала се и изтичала навън като подплашена сърна. При това само я попитали дали ѝ харесва в Джоунстаун.

Психическият терор и страхът са си били свършили работата. Опозорената и унижена Айрин би могла да има своите спасители и съдии. Достатъчно било да проговори. Не го сторила, изживяла е „промиване на мозъка“. Вследствие на престъпната терапия не била в състояние да направлява разума си, загубила способността да разсъждава, станала „опитно зайче“ и дирижирано същество без собствена воля.

Около десет часа вечерта в помещението влязъл един от „белите рицари“, недосяган въоръжен мъж, шумно измарширувал до своя командир и му съобщил, че е осигурил места за настаняване на гостите в Порт Кайтума. Станали, сбогували се, Марселина – съпругата на Джоунс, още веднъж се извинила, че нямат свободни легла за журналистите, че не са подготвени за многолюдни посещения, и групата репортери заминала. В Джоунстаун останали само Марк Лейн и Чарлз Гари – двамата адвокати на Джоунс, сенаторът Лио Райън, неговата секретарка Джаклин Спиър и двама души, които дошли да вземат свои близки.

Нощта минала спокойно. На прозорците имало мрежи срещу моските, пред вратата – въоръжена охрана.

По-зле били журналистите. „Уикенд бар“ в Порт Кайтума не бил хотел, така че спели на пейки, на надуваеми дюшеци и кой къде свари. А на сутринта вече ги чакал познатият им камион.

Закуска на вчерашната маса. Шунка с яйца, чай кафе, сметана и доста вкусно прясно печиво. Настроението било по-добро от вчерашното, Джим Джоунс бил остроумен събеседник. После излезли навън и преподобният ги развел из колонията. Камерите работели, фотоапаратите щракали, журналистите си водели бележки, всичко било съвсем в ред, нийде никакъв помен от терор или експлоатация. В близките плантации също работели навярно доволни хора, усмихвали се, когато

насочвали към тях обективите. После Чарлз Краузе забелязал четири големи бараки и тръгнал към тях.

– Изчезвайте, моля! – казал му въоръженият пазач. – Тук нямате работа!

Журналистът надушил нещо. Пазачът не познавал манталитета на репортерите, тях нещо ги влече тъкмо натам, накъдето не трябва да ходят, с удоволствие тръгват за там, където влизането е строго забранено. Всекидневникът „Вашингтон пост“, към чийто репортерски екип спадал Чарлз Краузе, е известен и внушава страх именно поради способността да надниква зад кулисите или зад затворените врати. Всъщност именно репортерите от тази редакция разкриха аферата „Уотъргейт“ и предприеха такава кампания, че принудиха президента Никсън позорно да напусне Белия дом. Чарлз Краузе не искал да остане назад. Незабелязано доближил сенатора Райън и му докладвал за съмнителната случка. Райън поискал обяснение от Джоунс. Джоунс побледнял и стиснал устни. Изведнъж снел маската си на приветлив домакин. Адвокатите му, които нямали и понятие кого всъщност защитават и какво става в Джоунстаун, убеждавали клиента си да склони и да разреши проверката, та нали няма нищо лошо. После събитията се развили светкавично. Без да изкат разрешение, журналистите отворили вратата на бараката и какво да видят – концентрационен лагер от хитлеристката ера. Дълги редици двуетажни нарове, върху тях измършавели и пребледнели същества. По-късно адвокатът Гари заяви, че изведнъж му се сторило, че е прескочил бариерата на времето и се е върнал с двеста години назад, когато американците се отнасяли така с чернокожите роби.

Рон Джейвърс от вестник „Сан Франциско кроникъл“ излязъл пръв. Когато спрял пред вратата, за да поеме чист въздух, покрай него изтичал младеж и незабелязано му пхнал в ръката листче.

„Помогнете ни, моля, да се измъкнем оттук!“ Всички снимали, Боб Браун филмирал, останалите атакували преподобния Джоунс. До него стоял като лична охрана около тридесетгодишен бледолик блондин с редки коси – Лари Лейтън. Гледал безучастно като омагьосан.

– Какво става с тези хора? – попитал Дон Харис и посочил подписите върху листчето.

– Лъжа, обикновена лъжа! – отговорил Джим Джоунс и се обърнал настрана, защото Боб Браун снимал разговора с камерата. – Има да се чудите как понякога тези хора симулират! Лъжат. А как трябва да постъпвам с лъжците? Моля ги да напуснат... Всеки, който иска, може да си отиде. Никога не задържахме тук. Щом не му харесва... – ядосал се

преподобният Джоунс.

– Тук има едно шестчленно семейство – казал сенаторът Райън. – Биха искали да се върнат в Съединените щати. Оставете ги да си отидат.

– Всички ме подведоха. Всички! Все си е същото! – извикал Джим Джоунс.

– Нека си заминат – съветвал своя клиент адвокатът Гари. – Не е ли все едно шест или шестдесет.

– Ако ги оставите спокойно да си заминат – заявил сенаторът Райън, – обещавам ви, че няма да поставя в Конгреса въпроса за разследване на вашата дейност.

Индианецът се казвал Ал Саймън. Дотичал до сенатора с трите си деца и го помолил да ги вземе със себе си. Но жена му искала да остане. Скарали се, адвокатите посъветвали Саймън да се обърне към американски съд, той да реши на кого да даде децата. Но в този миг срещу Райън се нахвърлил мъж с нож в ръка.

Казвал се Дон Слай и бил един от „белите рицари“ на Джоунс.

– Ти си свиня, сенаторе! – извикал и се опитал да го намуши. Двамата адвокати, които стояли най-близо, мигновено се намесили, застанали между нападателя и неговата жертва. Марк Лейн го повалил на земята. При падането Слай се наранил със собствената си кама. Грег Робинсън заснел бързо нападението. По-късно снимката на шокирания Райън, изпръскан с кръвта на нападателя, се появи по вестниците в целия свят. Най-после Грег Робинсън бе направил снимката, за която бе мечтал цял живот.

През цялото време Джим Джоунс стоял, без да мръдне, с опулени очи наблюдавал случката. До него пристъпвал от крак на крак Лари Лейтън.

– Сега всичко е другояче – казал после смирено.

– Не всичко – отговорил сенаторът. – Но много неща се промениха.

Събота, три часа следобед. Качили се на камионите, покрай които стоели десет-петнадесет членове на сектата, готови да напуснат Джоунстаун. Двамата адвокати на Джоунс останали. Знаели, че няма да се сместят в самолета, а пък и Джим Джоунс им предложил и нощувка.

Прекосили джунглата. Един-два километра преди летището в Порт Кайтума стоял и ги чакал Джери Паркс със семейството си, също членове на сектата.

– Вземете ни в Щатите! – помолил. – Трябва да се измъкнем оттук. Това е ад.

Дейл, братът на Джери Паркс, забелязал пръв Лари Лейтън.

– Тук нещо не е в ред, сенаторе – предупредил го Дейл. – Та този тук не иска да бяга. Той е дясната ръка на Джоунс. Верен му е като куче.

Семейство Паркс и Лейтън се качили и стигнали до летището. Там след малко пристигнала малката „Чесна“, след нея вече познатият „Де Хавиланд Туин Отър“.

Лейтън симулирал, че възнамерява да напусне Джоунстаун.

– Сенаторът каза, че трябва да лети с чесната – съобщил на Джери Паркс и забързал към самолета. На няколко крачки от машината рязко се обърнал с пистолет в ръка и стрелял три пъти. Двама от бегълците се строполили. Лейтън се опитвал да се прикрие и отново да стреля. Пистолетът му засякъл, патронът заседнал. Тогава върху него се нахвърлил Дейл Паркс и другият беглец на име Върнън Госни. Повалили го, избили пистолета от ръката му. Но Лари Лейтън се окопитил, станал и побягнал към джунглата. Няколко крачки и потънал в сумрака.

На летището се появил трактор с ремарке. Върху него най-малко десет въоръжени мъже. Стояли, седели и лежали, прикривани от сандъци. Още отдалеч открили огън. Първият куршум улучил репортера Рон Джейвърс в лявото рамо. Хвърлил се на земята, пълзешком се довякъл до самолета и се скрил зад колелото на колесника. Съпругата на беглеца Джери Паркс Пати тъкмо се опитвала да се качи в самолета, когато куршумът я улучил в лицето, точно между очите. Боб Браун продължавал да снима с камерата. Грег Робинсън фотографирал. Останалите побягнали към самолета. Следващият куршум улучил Чарлз Краузе. Строполил се на земята. Сенаторът Райън и Дон Харис се прикривали зад колесника на самолета. Оттук забелязали как изведнъж репортерът Грег Робинсън залитнал, разперил ръце и улучен с няколко куршума, се свлякъл на земята. Тракторът приближавал в по-удобна позиция за стрелба. Боб Браун продължавал да снима с камерата. Неговият тоноператор Стив Сънг се хвърлил на земята и се престорил на умрял. Ето защо след това можеше да посочи автентични доказателства за масовото убийство.

– Чувах как приближава. Видях мъжете с пушките. Боб все още снимаше, макар че бе улучен в крака. Падна по лице. Камерата му още работеше. Един от мъжете приближи бързо до него, опря цевта на пушката в главата му и натисна спусъка. Два-три пъти. Беше страшно.

Навсякъде кръв. Стив Сънг лежал сред мъртвите и се преструвал на мъртъв. Без малко и това да се случи. Мъжете, които наскочали от ремаркетото на трактора, започнали да доубиват ранените. Сенаторът Райън лежал притиснат към колесника на самолета. Убиецът го намерил.

Доближил отзад, опрял пушката до слепоочието му и стрелял. После бързо приближил до мъртвия Робинсън и стрелял в главата му. По Харис също стрелял още веднъж.

Тим Райтерман от „Екзаминар“ и секретарката на Райън Спиър избягали в джунглата. Убийците не ги проследили. Като по команда наскачали в ремаркетото и с пълна газ тракторът потеглил към Джоунстаун. На площадката на летището останали мъртвите и десетина тежко ранени. Някои се довели и се скрили в джунглата.

Адвокатите Марк Лейн и Чарлз Гари не подозирали какво се е случило. Били в колибата, която Джим Джоунс им дал на разположение, когато в пет часа следобед прозвучала командата по лагерната радиоуредба.

– Внимание, внимание! Тревога. Всички незабавно да се явят на сборния пункт пред храма. Повтарям. Всички незабавно на сборния пункт.

Адвокатът Гари излязъл пред вратата и попитал единия от охраната:

– Какво става?

– Всички ще умрем – отговорил Панчо Джонсън и погледнал брат си Джим, който бил на пост с него. Очите му пламтели. – Настъпи великият миг – казал в екстаз. – Всички ще умрат. „Белите рицари“ дойдоха.

– Какво? Самоубийство?

– Достигнахме целта, господине.

– Нима нямате друга възможност? – попитал Марк Лейн.

– Не. Никаква. Нашето странствуване свърши. Ще умрем заедно.

Всички.

– Бихме могли да кажем на хората за вашия избор – тактично подхвърлил Марк Лейн, след като съзнал опасността, и погледнал Панчо.

– Направете това, нека целият свят узнае за този чудесен миг, за нашето спасение навеки.

– Добре, но как да се измъкнем оттук? – попитал Марк Лейн.

– Ето го пътя. Бягайте.

Затичали се и изчезнали в джунглата.

Мравуняк от хора. Бързали от плантациите, точели се от колибите, връщали се от нивите, крачели като осъдени подир двуколка. От всички страни се сливали в безименна маса. Мъже, жени, деца. Като работи без своя воля вървели към смъртта. Пред храма децата, жените и мъжете се превръщали в тълпа, поддаваща се на въздействие. Никой не бил сам. Всеки имал до себе си друг, също послушен, също готов да изпълни

заповедта. Никой от тях не бил вече в състояние да осъзнае, че някой, който стои зад Джоунс и над него, е програмирал лишаването им от воля. Преподобният седял на трона, старо, но разкошно кресло, поставено на подиум от дъски. Станал, придавайки си пророчески вид, както много пъти преди това, и вдигнал двете си ръце нагоре.

– Имаште възможност да се запознаете със сенатора Райън от американския Конгрес. Чуйте какво ще в кажа. Тук над нас и пред очите ви неговият самолет ще се сгромоляса в джунглата.

По навик погледнали към небето. С угаснал поглед гледали към ефира. После чули бръмченето на трактора и кой по-рано, кой по-късно извърнали глави, за да видят кой идва.

От ремаркетото наскачали убийците. Единият от тях изтичал към трона на шефа. Нещо му пошепнал. Джоунс отново вдигнал ръце към небето и с прегракнал глас извикал в микрофона:

– Сенаторът е мъртъв. Журналистите също! Скъпи вярващи, трябва да очакваме, че гвианските войници ще пристигнат най-късно след час. Ето защо по-добре всички заедно да предпочетем смъртта.

Отново вдигнал ръце към небето и извикал:

– Майко! Ах, майко!

Лагерният лекар се казвал Лари Шахт. В близката палатка заедно с помощник-лекаря Джойс Тъчет смесвали в тридесетлитров съд смъртоносната напитка.

Отровен сироп, огромно количество успокоителни таблетки, силни обезболяващи прахове и няколко бутилки силно отровен цианкалий. След като я приготвили, домъкнали съда и го поставили на масата пред насябралите се.

Джоунс станал.

– Кой от вас е против? – попитал и му било ясно, че не ще чуе нито един глас. – И тъй, ще напуснем този свят. Всички ние, които взаимно толкова много се обичаме, аз вас, вие мен. Погрижете се преди всичко за децата. Бих искал да бъдат с нас. Когато дойдат войниците, мъчение и кастриране очаква всеки, който не е умрял. Затова по-добре да умрем. Бързо, още сега. Побързайте, не ни остава много време.

Разиграла се сцена, която трудно може да се опише. Лекарят Шахт, неговият помощник Тъчет и няколко сестри раздавали смърт. Шахт наливал отровата в картонени чашки като от автоматите за кафе, сестрите ги разнасяли. За децата били подготвени спринцовки. Джим Джоунс заявил, че това е по-хуманно и че биха могли да изплюят отровата. Майките убивали собствените си деца пред погледа и с помощта на бащите,

успокоявали плачещите, че след малко всичко ще свърши, сякаш целта на живота била преждевременната смърт.

Все пак някои поне в последния миг се опомнили. Отказали да приемат чашата с отровата. „Белите рицари“ насилствено надели в гърлото на колебаещите се цианкалия. Някои се опитали да избягат, но куршумите на пазачите ги настигнали. След няколко крачки падали мъртви на земята. На площадката пред храма лежали вече първите умиращи. В гърчове, с пяна на устата, с изцъклени очи крещели от болка.

Одел Роудс, онзи тридесет и три годишен учител, по-скоро утопист социалист, отколкото сектант фанатик, решил да остане жив. Първо се скрил зад оградата съвсем близо до храма. После чул гласа на една от сестрите, която искала някой да отиде да донесе фонендоскопа от амбулаторията.

– Аз ще отскоча, сестричке – самопредложил се и се затичал. Веднага щом се оказал далеч от погледа и и щом стигнал до най-близката барака, залегнал и пълзешком се отдалечил. Въоръженият пазач, който след малко минал покрай него, бил убеден, че той е един от първите мъртви, и го оставил. Одел Роудс почакал още малко и когато разбрал, че опасността е преминала, се затичал към джунглата и тръгнал към свободата по същия път, по който минали и двамата адвокати. Марк Лейн и Чарлз Гари били отдавна на път.

Настъпил мрак и те се изплашили, че могат да се заблудят. Затова решили да поставят знаци по пътя. Забождали в черната кал пръчки от лиани и клончета, за да могат в най-лошия случай сутринта да се върнат по собствените си следи. Не било нужно. Наистина пристигнали в Порт Кайтума след двадесет и шест часа, но затова пък щастливи, че са се спасили. Учителят Одел Роудс знаел пътя през джунглата и затова изпреварил адвокатите с цели шест часа.

Стенли Клейтън, двадесет и пет годишният готвач, също избягнал смъртта. Въртял се около сборния пункт, избягвал сестрите, раздаващи чаши с отрова, а когато въоръженият пазач се опитал да го избута към масата с отровата, му казал, че Джоунс му бил наредил да брои мъртвите. Грубиянът с пушка кимнал. Стенли Клейтън се скрил до колибата на местната библиотека и избягнал трагедията. Става ценен свидетел.

Деветстотин и четиринадесет мъртви. Лежали един до друг, повечето с лице към мократа земя, изкривени от предсмъртни гърчове. Масово самоубийство или масово убийство? Във всеки случай невъобразим акт на насилие. Почти за час умрели над деветстотин души.

Под покрива на павилиона – огромна маса. На нея съд с останалата

отрова. Наоколо разхвърляни стотици празни чашки от фармацевтични препарати, силни успокоителни средства, голяма част от които наркотици.

Откъде са се взели и защо? Кой ги е донесъл тук? Кой ги е изсипал на масата? Все пак неестествено е да се дават на кандидатите за масова смърт първо наркотици, а чак след това да им се предлага отрова. Нещо повече: не е имало никакво време за това.

Полицаяте, които пристигат и виждат ужасната сцена, намират огромно количество оръжие и боеприпаси, сякаш отец Джоунс се е готвел да воюва с някого. Метални ракли със съкровища: бижута, които отнел от вярващите, пари, които присвоил, над осемстотин паспорта, които прибрал, за да не могат да избягат. Намерените банкови книжки показват, че Джим Джоунс е присвоил над десет милиона долара. Само от джобовете на неговите вярващи ли са дошли тези пари?

Масовата смърт на обитателите на Джоунстаун настъпва на 18 ноември 1978 г. Далеч преди това един от медицинските сътрудници на ЦРУ д-р Ивън Камерон, директор на Изследователския институт по психиатрия към университета в Макгил в Монреал, разработва метода за „дешаблонизиране на личността“. Методът е изпробван, удобен и използваем за замислите на ЦРУ. Принципите на метода на Камерон твърде много напомнят метода на Джоунс за рушене на човешката личност.

В първата фаза д-р Камерон постъпва по следния начин: непрекъснато повтаря на пациента обикновени мисли, като същевременно прилага електрошок. По този начин обектът загубвал част от паметта, но все още бил в състояние да се ориентира, съзнавал къде и ащо се намира. Във втория стадий „опитното зайче“ загубвало пространствено-временна представа, проявявало значително неспокойствие, тъй като все още осъзнавало своето състояние и своите напразни опити да се ориентира. В последния стадий пациентът се успокоял, вече не си спомнял нищо от миналото, не мислел за бъдещето, ставал напълно зависим от обработващия го.

На така програмирация индивид може да се заповяда всичко, дори и самоубийство. Изпълнявал всичко безпрекословно.

Юрисконсултът на убития сенатор Райън научава доста неща за методите и дейността на отец Джоунс. След убийството на сенатора и на журналистите и след завръщането и съвземането от шока на Джеклин Спийър Холсинджър се заема с разследването. Той търси причината и смисъла на трагичното събитие. До подозрението, че не всичко е така, както изглежда на пръв поглед, го довеждат две обстоятелства. Искал ли

е Джим Джоунс наистина да умре заедно със своите вярващи, или в последния момент се е намесило трето лице? В Съединените щати Джоунс е имал немалко поклонници. Би ли напуснал този свят такъв един „про-рок“ и „спасител“, без да остави завещание, последна воля, за да получи шанса да стане светия след смъртта си?

След като в Джоунстаун пристигат войници, а след тях и полицаи, установяват, че Джим Джоунс не е умрял от отравяне. Бил прострелян в главата. Сам ли се е застрелял?

Джо Холсинджър сепуска в разследване и представя толкова доказателства, че подлага на съмнение официалната версия на гвианската полиция. Резултатите от проучването си представя на комисията по разследването към Сената на Съединените щати и дава показания по случая. Остава твърде учуден, когато официалните власти премълчават неговите разкрития. По-късно се разбира защо. Тогава Холсинджър дава материалите на разположение на печата.

Джим Джоунс е сътрудничел на американското ЦРУ по програмата „НК-Ултра“. Извършвал опити с наркотици, главно с ЛСД-25, върху нищо неподозиращите членове на сектата, особено след 1976 г., когато програмата е преустановена официално, но е провеждана тайно. По указание на специалистите от ЦРУ Джоунс давал на членовете на сектата ЛСД с цел да постигне рушене на личността. Средствата били изпитани: тежък труд в тропически условия, среднощни разпити, заплашване, будене, специална диета или наказание с глад. Стига се дотам, че – както твърди теоретикът Камерон – обитателите на Джоунстаун станали напълно зависими от своя водач, тоест били в състояние да извършат и колективно самоубийство. Физическият терор, господството над живота и смъртта – Джоунс още преди това бил убил няколко непослушни, двама от които на територията на Съединените щати – подготвили почвата за заключителния акт. Нито един от свидетелите не трябвало да остане жив. Би могъл да обвини Джоунс и ЦРУ. Ето защо в Джоунстаун умират 914 невинни хора. Джо Холсинджър твърди, че Джоунс не се е самоубил, че го е разстрелял агент на ЦРУ, който е бил таен надзирател в опитния център в Джоунстаун. Своето твърдение Джо Холсинджър доказва пред комисията по разследването към Сената с магнетофонна лента, на която е записано как е протекла колективната смърт. Накрая се чуват изстрели. Рядко самоубиецът е в състояние да стреля два пъти в главата си, а съвсем невероятно е Джоунс да е дал няколко изстрела един след друг. През главата му минава едни куршум. За кого в такъв случай са били предназначени другите изстрели? Кой е стрелял?

По време на опитите с обитателите на Джоунстаун посланик на Съединените американски щати в Гвиана бе дългогодишният агент на ЦРУ Джон Бърк, когото по-късно правителството на Рейгън назначи на едно от ръководните места в ЦРУ. След масовото убийство убиецът Лари Лейтън напуска Гвиана. Не бе подследствен. Неговият баща е един от изтъкнатите експерти по водене на химическа война в американските сухопътни войски.

В Джоунстаун гвианската полиция открива добре уредена болница. В склада са намерени 11 000 опаковки силни халюциногенни препарати, а онези, които са избягнали масовата смърт, разказват, че са били принуждавани да ги гълтат против волята си.

Преподобният Джоунс е поддържал редовни контакти с агента на ЦРУ Ричард Маккой, който работел в американското посолство в Джорджтаун.

Именно той предварително информирал Джоунс за опитите на американците да освободят близките си от Джоунстаун. Посещението на сенатора Райън и на журналистите предизвиква опасност от разкриване на експеримента. Ето защо преподобният Джоунс получава указание да инсценира масово самоубийство. Че това не е било доброволна смърт на умопомрачените членове на сектата, се вижда и от доклада на главния патолог към Държавното медицинско управление в Гвиана д-р Лесли Мут. У много мъртъвци той открил следи от инжекционни игли на такива места, където инжекцията би могло да постави само трето лице.

Оказа се също така, а и Джо Холсинджър докладва за това обстоятелство пред комисията по разследването към американския Сенат, че в масовото убийство в Джоунстаун е участвувал още един агент на ЦРУ – Ричард Дуайър, който попада в Джоунстаун като член на групата, придружаваща сенатора Райън. Впрочем на магнетофонната лента се чува ясно една от последните заповеди на Джоунс, предназначена за охраната:

– На всяка цена спасете Дуайър!

Изключено е Джоунс да е замислял смъртта си. Впрочем в недалечната река го очаквала моторна лодка, с която искал да избяга на сигурно място. Изненадват го и той заплаща с живота си. Кой е убиецът?

Кой е дал последните три изстрела, които ясно се чуват на магнетофонния запис?

СТРАННА СМЪРТ

Разделя се групата „Бийтълс“ и тръгва по свой път. Джон Ленън бе своеобразна личност, голям музикант, един от създателите на жизнената атмосфера на цяло едно поколение. Стана и техен идол. Макар да пиеше и да беше свикнал с опиатите, макар да не се държеше според приетите обществени правила, макар неговите ексцентричности да нямаха край. И изведнъж се откри един друг Джон Ленън.

През март 1970 г. той изненада любителите с нова песен. Наричаше се „Пауър ту дъ пийпъл“ – „Властта на народа“ или, по-добре казано, властта принадлежи на народа. Върху обложката авторът и неговата съпруга Йоко Оно – и двамата облечени като японски каратисти. Текстът е бунтовен: авторът настоява правителствата в света да предадат властта в ръцете на народа. Джон Ленън застава на страната на работническата класа, зове за борба, защото само така може да се завземе властта.

Новата плоча привлече вниманието. Несъмнено тя не бе хит. Песента изненада преди всичко с възгледа на автора. Във вестниците го охарактеризираха като бунтар и комунист. Британските власти спряха вниманието си върху другата страна на плочата, на която бе записана песента „Опън дъ бокс“, и окачествиха текста като аморален и подстрекаващ. Джон Ленън пропагандира свободната любов, нека всеки обича, когото си иска, когато си иска и без предразсъдъци, без заобикалки. В Съединените щати забраниха продажбата на плочата.

Това става почти в същия ден, когато Джон Ленън и Йоко Оно решават да напуснат неприветлива Англия и да се заселят в страната на „неограничените възможности“, направо в Ню Йорк, където Йоко е живяла петнадесет години и от който Джон се възхщавал.

В квартала на хората на изкуството Гринич Вилидж наемат жилище и предполагат, че ще изживеят тук щастливи години.

Грешаха. Техен високомерен и силен противник бе президентът Ричард Никсън. Не бе добър президент, затова не понасяше конкуренцията, нито пък опозицията. Джон Ленън му даде повод. Малко след пристигането си в Съединените щати издаде плочата „Весела Коледа“ от едната страна, а от другата – „Войната свърши“. Джон Ленън бе много популярен. Каквото и да кажеше или да напишеше, много списания го публикуваха. А щом публично се изказва против войната във Виетнам,

щом на митинг в Сиракюс публично протестира срещу потискането на индианците, щом е за разоръжаването и защитава правата на американските жени, значи може с възгледите си да повлияе върху значителна част от младите американци.

– Изгонете Ленън! – нарежда президентът Никсън.

Администрацията се намесва. ФБР съставя досие. Върху корицата на папката е написано името Джон Ленън. В него се трупат клевети, подозрения, сведения на доносници. През януари 1971 г. комисията по разследването към американския Сенат представя на сенатора Търмънд доклад, от който произтича, че „Джон Ленън спада към комунистите в страната“, че се среща с хора, на които не им е по сърце благого на Америка. Президентът Никсън се изплашва от музиканта. Левичарят с такава голямо влияние, от когото се възхищават толкова запаленковци, става персона нон грата за Ричард Никсън, който си помагаше с мръсни трикове по пътя към завземане на властта. И когато на 6 март 1972 г. Ленън подава молба да удължат срока на пребиваването му, властите я отхвърлят. Преследват го, подслушват телефона му, в негово отсъствие обискират дома му, десетки тайни агенти го следят на всяка крачка. Но Ленън има и защитници. Те не могат безучастно да гледат как администрацията на Никсън нарушава принципите за човешките права. На 29 април 1972 г. кметът на Ню Йорк Джон Линдзи заявява: „Оставете най-после Джон Ленън на мира. Нека да си живее като другите, не го преследвайте!“

В най-лошия случай Ленън се е държал лоялно, но и това не му помага. Устройва два концерта и хонорара от 1,5 милиона долара внася във фонда за построяване на приют за деца с нарушена психика. Сервилните чиновници на Никсън променят тактиката, но целта остава същата. Някога във Великобритания Джон Ленън бил заловен с 219 зърна от забранения упойващ опият канабис (индийски коноп – хашиш), наричан банг, и бил наказан за провинението с глоба. Американските власти го обявяват за осъден и наказван чужденец, който няма право да живее в Съединените щати. През март 1971 г. му съобщават официално: „Незабавно напуснете страната!“ Краткото изречение е резултат от огромното усилие на административния апарат, на десетки тайни агенти и редица ведомства, чиито представители са искали да угодят на президента. Джон Ленън реагира неучтиво на заповедта за изселване и така още повече озлобява враговете си. „Тъкмо чествувахме четвъртата годишнина от брака ни – отговаря той – и нямаме намерение да спим в отделни спални. Мир и любов. Джон и Йоко.“

Дразни ги, а скоро ги поставя и на мястото им. Един ден установява, че вече подир него не се влачи сянката на забележимо незабележимия мъж, че неговите телефонни разговори никой не записва. Причината е ясна. Страхуват се, защото той не се е уплашил от тях. Впрочем поканват го със съпругата му в телевизионното студио на разговор за твърде популярното предаване „Дик Кавет шоу“ и Джон Ленън заявява пред милионите зрители, че настойчиво протестира срещу преследването в най-свободната страна на света, където властите подслушват частните му телефонни разговори.

Изглежда, че е победил, че шпионите и агентите са се отдръпнали. Но през юли 1974 г. получава съдебно решение на Министерството на правосъдието в срок от 60 дни да напусне страната. Обжалва решението, протестира, но напразно. Определят му последен срок 8 септември 1974 година. Навремето, когато получи от английската кралица Елизабет II ордена на Британската империя, той ѝ го върна и с това обиди Нейно величество. Сега Ленън се покорява и моли да бъде анулирано наказанието му за притежаването на онези 219 зърна хашиш. Само че английската кралица не забравя обидите и Джон Ленън по примера на гангстерите, издирвани от полицията, трябва да „потъне в нелегалност“. И нищо чудно, че при тези обстоятелства престава да композира, че настъпва сериозно разстройство в брака, че изгнаникът се връща към опиатите и алкохола. Всеки познал го полицаи можел да му сложи белезниците, но никой не го сторил. Борбата на Ленън за връщане към нормален живот продължи дълго. Неговите адвокати се бореа за правото и справедливостта по своему, той също реши да атакува. В статия, публикувана в твърде четеното американско списание „Ролинг стоунс“, той разказа на читателите за страданията си, за системното нарушаване на човешките права, за извращенията и ограничаването на личната свобода, посочи факти, имена, адреси и точни дати. Правителството на Никсън бе разобличено. То бе пренебрегнало принципите на американската конституция.

Всичко беше отменено, изплашиха се от реакцията на общественото мнение. Наистина случаят се проточи, но съдията за преселниците Айра Фийлдстийл предприе на 27 юли 1976 г. съдебно следствие и разпита видни свидетели, сред които филмовата актриса Глория Суонсън и писателя Норман Мейлър. Резултатът?

„Правителството на Съединените щати не възразява господин Джон Ленън да остане в Америка“ – заяви съдията в Бюрото за имигранти и издаде на Джон Ленън разрешение за жителство под номер

A-17-597-321. Това се дължи и на факта, че междувременно избухна позорната афера „Уотъргейт“ и президентът Никсън предпочете да отстъпи, вместо да отговаря пред съда.

Ако трябваше да живея в Ню Йорк, то бих сторил това само в неделя до обяд. Улиците, разделящи тук небето на тесни ивици, са пусти и хората, които не искат да забравят как мирише тревата и как шумят листата, се изтягат по поляните на Сентръл парк. Зелен оазис сред бетонната пустиня, с нанизани от двете страни една до друга стари, но разкошни патрициански къщи. Който е именит и иска да живее в центъра на Ню Йорк, се настанява в жилище на улицата, която има само една страна и всички прозорци гледат към съседния Сентръл парк. Къщите имат пищни фойета и портиери със сдържано поведение като кралски камериери.

Тук живеят видни, но само богати хора, филмови звезди, милионерски вдовици, а в дома, наречен „Дакота“ – Джон Ленън, Йоко Оно, техният син Шон Оно Ленън и неговата японска бавачка. Тук са живели диригентът Ленард Бърнстейн и Мерилин Монро, Алфред Хичкок, а Жаклин и Джон Кенеди са идвали тук на гости. В този дом се е разиграл любовният епизод между съпругата на канадския министър-председател Маргерит Трюдо и нейния любовник Мик Джагър.

Преди Коледа времето в Ню Йорк е неприветливо. На Манхатън фучи вятър от всички страни. Но на 8 декември 1980 г. било прекрасно, топло, истинска пролет. Върна се циганското лято, казвал портиерът.

Въпреки това, когато тръгвал към студиото за записи, Джон Ленън си облякъл пуловера и якето. Както всеки, така и този ден пред дома чакали ловци на автографи. Подавали на Ленън за подпис неговия последен албум „Двойна фантазия“.

- Как се казваш? – попитал Ленън.
- Марк Дейвид Чапмън – отговорил младежът.
- С двойно п, с двойно н ли?
- С едно п и едно н.

„На Марк Дейвид Чапмън, Джон Ленън“, написал на обложката. После съпрузите се качили в автомобила и заминали за студиото за записи. Целия ден до полунощ Ленън работил върху следващата си плоча, а Марк Дейвид Чапмън се навъртал пред дома „Дакота“, където между другото се запrikaзвал и с фотографа любител Пол Гореш.

- Не ти ли я подписа? – попитал го Чапмън.
- Не – отговорил Гореш.
- Почакай тогава. Като се върне, сигурно ще ти я подпише.

– Ще го помоля друг път – казал Гореш, тръгвайки си. – Непрекъснато се въртя тук. Заради снимките.

– На твоето място бих го сторил днес. Не се знае дали ще го видиш утре – казал Чапмън загадъчно.

– Не те разбирам.

– Може да не се върне тази нощ!

Ленън работил до десет и половина вечерта. После извикал шофьора, той пристигнал и Джон и Йоко потеглили към дома. Дом „Дакота“ има голям двор. Обикновено шофьорите на наемателите влизали в двора, където господарите им слизали и се качвали в асансьора. Но шофьорът на Ленън спрял на улицата. Джон и Йоко тръгнали към входа. От полумрака изплувала фигура на дребен човек.

– Господин Ленън? – попитал и настойчиво повторил: – Нали сте господин Ленън?

Не изчакал отговора. Излязъл на светло, присвил колена, в ръцете държал пистолет и натиснал спусъка. В нощта се разнесли пет изстрела. Джон Ленън се свлякъл на земята.

– Улучи ме! – стенел. – Улучи!

От дома изскочил портиерът с ливрея, забелязал мъжа с пистолета и съвсем нелогично попитал:

– Знаете ли какво направихте?

– Застрелях Джон Ленън – казал спокойно дребният тъмнокож младеж.

После пристигнала полицията, дежурните коли на 20-и участък рязко спрели пред дома. Полицаяте внимателно сложили ранения на задната седалка и с виеща сирена и мигаща синя лампа забързали към болницата.

– Джон Ленън ли сте? – попитал по пътя един полицаяте. За последен път отворил очи и съвсем леко кимнал.

В болница „Рузвелт“ нощен дежурен бил д-р Стивън Лин. Не било нужно дълго да преглежда ранения, за да разбере, че вече не може да му се помогне.

Убиецът бил на двадесет и пет години. Пристигнал в Ню Йорк от Хонолулу, за да убие певеца, чиято музика обожаваха милиони слушатели по света. Джон Ленън бе женен за пет години по-възрастната от него японка Йоко Оно и беше щастлив с нея. Марк Дейвид Чапмън също бил женен за японка, също по-възрастна от него. Работел в Хонолулу като санитар, плюс това бил доброволен сътрудник по социалните въпроси, между другото се занимавал и с изселващите се от Виетнам. След

убийството в печата се появи една снимка на Чапмън с малко вьетнамско дете. Тя била от периода, когато работел като санитар във Форт Чафи в щата Арканзас. В Хонолулу Чапмън бил известен с това, че притежавал най-голямата сбирка грамофонни плочи със записи на „Бийтълс“, притежавал снимки на групата с подписи и множество сувенири от годините на тяхната слава. По-късно се появили съждения, че Чапмън се е оженил за японка само защото е искал да подражава колкото се може повече на своя идол.

– Трябват ми две хиляди и петстотин, Глори – казал па жена си, след като се върнал една вечер от работа.

Не питала защо. Японките са учтиви съпруги, умеят да потискат вроденото женско любопитство. Глория изпратила мъжа си на летището, помахала, когато се качвал в самолета, и се върнала в къщи. Не подозирала, че е напуснал работа, че е подписал формуляра за прекъсване на трудовия договор с името Джон Ленън.

Не знаела също, че в джоба си носел магнетофонни касети с четиринадесетчасов запис на групата „Бийтълс“. След арестуването му полицията ги намерила у него.

Чапмън пристигнал в Ню Йорк, наел стая в малък евтин пансион в Манхатън и цяла седмица скитал из града. Не биел на очи, нямал грижа за никого и никой не мислел за него. После грабнал куфара и се настанил в скъпия хотел „Шератон“. Наел стая за 110 долара дневно и в регистрационната книга се записал пак под името Джон Ленън. Администраторът не се изненадал от сходството на имената. Бил възрастен и може би не му е било известно името.

Мнимият Ленън сега вече всекидневно гледал да види пред дома „Дакота“ истинския Ленън. Понякога вървял на няколко крачки от него, друг път вземал такси и следвал колата му. Но даже и тук никой не го забелязвал. Доста такива луди запалянковци се шляели пред входа.

Психиатрите се опитваха да открият мотива за убийството. Почитателят уби почитания „бог“. Защо? Невменяем ли е? Защо се е представял като Ленън, защо му е подражавал в облеклото и дори в брака? Искал е да се отъждестви с него и може би тъкмо това е станало в обръканите му мисли. Някои експерти изказаха предположението, че това е известен вид самоубийство. Чапмън се е смятал за Ленън и когато го е убил, той всъщност се е самоубил.

В 20-и полицейски участък заместник-прокурорът на нюйоркския съд Ким Хофгреф обвинил Чапмън в убийство по низки и нечестни подбуди и пратил престъпника в ареста. Убиецът не се учудил, не се

отбранявал, не протестираше.

– Дяволът ми прошепна – само смънкал и спокойно влязъл в килията. Когато го водели към съда, му слагали, непробиваема жилетка и го придружавали четиринадесет полицаи – да не би случайно някой от почитателите на Ленън да се опита да изиграе ролята на отмъстител. Всички осъдиха постъпката на Чапмън, но не и неговата жена Глория. Само шест часа след арестуването му се обадила от Хонолулу в затвора:

– Обичам те! Прощавам ти! Винаги всичко съм ти прощавала.

Тя бе единствената. Всички останали осъдиха убиеца, защото Джон Ленън бе изключителен композитор и певец и независимо от всичките му ексцентричности, в живота бе добър човек. Чапмън подписва признанието си пред съдия-следователя и спокойно влиза в килията. Там разбива телевизора, катери се по решетката и пици като маймуна, заплашва охраната и лекарите, че ще ги убие. Прехвърлят го в затворническата болница „Белвю“, където изследват психическото му състояние. Не откриват, че е невменяем. През август 1981 г. го осъждат на доживотен затвор при условие, че няма да бъде освободен по-рано от двадесет години.

НЕЩАСТНО ВЛЮБЕНИЯТ

„Скъпа Джоди,

Ще се опитам да пречукам Рейгън, но е напълно възможно и аз да бъда убит. Затова ви пиша сега. Както вече ви е добре известно, аз много ви обичам. През изтеклите седем месеца ви изпратих купища стихотворения, писма и бележки. Дълбоко в душата си се надявах, че ще предизвикам у вас интерес към своята особа. Нямах смелост да се приближа към вас и да ви се представя, макар че няколко пъти разговаряхме по телефона. Плах съм, но най-важното, не исках да ви безпокоя. Зная, че всички тези писма, които пъхах под вратата ви или във вашата пощенска кутия, са ви били противни. Но смятах това за най-уместен начин да ви се обясня в любов.

Изпитвам приятно чувство, когато зная, че ви е познато името ми и че знаете за чувствата ми. Когато обикалях около жилището ви, аз осъзнах, макар че може да ви се стори смешно, че вече съм нещо, което е повече от тема за кратък разговор. Поне знаете, че ви обичам завинаги.

Джоди, ако можех да завладя сърцето ви и да преживея с вас целия си живот, макар и в пълна тайна, мигновено бих се отказал от намерението си да убия Рейгън. Признавам, че ще направя това само защото не мога да чакам. Трябва да ви направя впечатление. Трябва да сторя нещо, та безусловно да разберете, че го правя само заради вас. Надявам се, че ще успея да променя мнението ви за мен, след като пожертвувам свободата си, а може би и живота си. Пиша писмото един час преди да тръгна от хотел «Хилтън».

Попитайте сърцето си, моля ви, Джоди, и ми дайте поне надежда, че с тази историческа постъпка ще спечеля вашето уважение и любов. Обичам ви завинаги.

Джон Хинкли“

Написал писмото и го сложил в плик. После седнал в стаята си в хотел Сентръл парк на Осемнадесета улица във Вашингтон и се загледал безцелно. Тъжен, замечтан, миловиден младеж. В киното или на трибуната на стадиона за ръгби с нищо не би се откροил от другите. И

все пак е бил друг. Бил е по-опасен. Впрочем влюбил се страстно в младичката артистка Джоди Фостър и за да я спечели, бил готов да извърши „героична“ постъпка.

Джоди Фостър бе една от онези холивудски звезди или звездички, които менажерите изстрелват на филмовия небосвод за една нощ. Тя е на деветнадесет години, следва в Йейлския университет в Ню Хейвън, но още на петнадесет години изиграва ролята на младичка проститутка във филма „Шофьор на такси“. Хинкли гледал филма, станало му жал за момичето, влюбил се в него и без да подозира, Джоди Фостър се превърнала в негова натрапчива идея.

Няколко пъти ѝ телефонира, пъхал под вратата ѝ писма с обяснения в любов, вървял подире ѝ, чакал я, за да може поне отдалеч да я зърне, но тя не отговаряла на любовта му. Естествено от самото начало разбрала, че нещастният младеж витае в облаците.

Вашингтонският хотел „Хилтън“, намиращ се на ъгъла на Кънектикът авеню и Т-стрийт, е един от най-добрите хотели в града. Може би тъкмо затова представителите на Профсъюзната централа на САЩ АФТ-КПП избраха залата на хотела за място на заседанието си. То бе важно и изключително дори и само за това, че в него трябваше да участва президентът Роналд Рейгън. Пристига, поздравява участниците със заучената усмивка на престарял артист, произнася написаното му в пресцентъра на Белия дом нещо, което е ни риба, ни рак, а повече или по-малко необвързващи приказки за чудесното бъдеще и малко критика на нарастващата американска престъпност.

Март е съвсем хубав месец във Вашингтон. Но в понеделник, 30 март 1981 г., небето е покрито с облаци, а следобед дори започва да ръми. Затова журналистите, но преди всичко фоторепортерите и операторите от телевизионните компании обличат дъждобраните.

Президентът е по костюм. Пристига с полицейски конвой откъм страничния вход, притичва няколко метра по тротоара, обграден от телохранителите, и изчезва във входа. Репортерите се тълпят зад червения кордон и чакат президентът да излезе след обедата от хотела. Сред тях тъпче от крак на крак дребният тъмнокож разсеян Джон Уорнък Хинкли с ръце дълбоко в джобовете. Никому и през ум не минава, че не му е мястото сред журналистите и изобщо тук пред входа на хотела за ВИП-а – високопоставени лица, откъдето след малко ще излезе президентът. В четиринадесет и двадесет минути вашингтонско време журналистите дочакват този миг. Шофьорът на президента Дру Ънуу изпреварва всички с бронираната президентска кола. Остава двигателя да работи. На

отрещния тротоар групата демонстранти се раздвижва. Готвят се да протестираат срещу политиката на Рейгън за ядрено въоръжаване. Президентът се появява под арката, съпроводен от командира на президентската охрана Джери Пар. Само на няколко крачки след него са Майкъл Дивър, за когото се говори, че е дясната ръка на Рейгън, и секретарят по печата в Белия дом Джеймс Брейди. Последни излизат на тротоара пред хотел „Хилтън“ личният лекар на президента Даниъл Ръдж и полковник Хосе Мурати с прословутото куфарче. В него има специална радиостанция, по която само президентът на Съединените щати може да предаде кодирания сигнал – гоу коудс – заповед за върховното командване на въоръжените сили за предприемане на действия с ядрени оръжия. Полковник Хосе Мурати трябва да бъде винаги до президента. До отворената врата на бронираната лимузина стоят агентът Тимоти Маккарти от Сикрет Сървис и униформеният полицаи Томас Деланти. Неговите колеги дебнат журналистите и демонстрантите. Всичко е както трябва. Само от никого неподозираният нещастно влюбен Джон Хинкли се промъква до втората или до първата редица.

Президентът Рейгън вдига десница, усмихва се и поздравява присъстващите. Джон Хинкли приближава червения кордон, зад който стоят група журналисти. Президентът поздравява хората на отрещния тротоар. Хинкли бръква в джоба, измъква револвер „Ръом РГ-14“, хваща приклада с две ръце и клекнал, може би само от триметрово разстояние, започва да стреля. Първо два изстрела, после още четири. И всичко за две секунди.

Камерите на филмовите екипи са уловили атентата, съществуват десетки репортажни кадри. Когато гръмва първият изстрел, президентът се вцепенява.

Заучената усмивка изчезва от устните, вдигнатата ръка, с която поздравява насъбралите се, се отпусна.

Командирът на личната охрана Джери Пар дръпва президента към земята и се опитва да го вкара колкото се може по-бързо в колата. В момента, когато се навежда, за да влезе в чакащата лимузина, един куршум рекушира от бронираната й облицовка и се забива в гърдите на Рейгън. Както се оказва по-късно, куршумът мът се плъзнал по седмото ребро към левия бял дроб. Междувременно президентът не чувствувал нищо, никой от обкръжението му не подозирал, че е ранен. Шофьорът натиснал педала за газта и колата рязко потеглила. Движела се с възможно най-голяма скорост към Белия дом по Кънектикът авеню.

Секретарят по печата в Белия дом Джеймс Брейди остава да лежи в

ловка кръв на мястото на атентата. На няколко крачки от него се гърчи от болки раненият полицай Деланти, а до него агентът на Сикрет Сървис Маккарти. Неговите колеги се нахвърлят върху атентатора, разоръжават го, бият се известно време с него, може би Хинкли се е отбранявал само защото е смятал, че така трябва. Няма шанс. Пристигат линейки, санитарите вдигат ранените. С полицейска кола откарват Хинкли. В бронираната кола на президента не успява да се качи дори личният му лекар, което не отговаря на обичаите, нито полковник Хосе Мурати с кодиращото куфарче, което е в разрез с разпорежданията. От колата командирът на личната охрана на президента Пар уведомява централата на Сикрет Сървис в Белия дом за атентата, по казва, че президентът не е ранен. Впрочем никой до този момент – дори и самият Роналд Рейгън – не подозира, че заблуденият куршум е попаднал в белия му дроб. След малко Рейгън започва да посинява, да хрипти и да храчи кръв.

– Бързо в най-близката болница – извикал Джери Пар. Университетската клиника „Джордж Вашингтон“ е само на неколкостотин метра. Колата рязко спира пред входа за бърза помощ. Президентът слиза от колата и пристъпва към вратата. После се олюлява и подбелва очи. Прихвщат го да не падне. Поставят го на носилка и го откарват в операционната зала. Операцията е успешна, президентът оздравява.

Съобщението за атентата предизвиква суматоха. Шефът на Сикрет Сървис докладва моментално в Съвета за национална сигурност на Съединените щати и неговите служители свикват в Белия дом членовете на правителството. Извикват министъра на отбраната Каспар Уайнбъргър от Пентагона, където се готвел да разговаря с главнокомандуващия стратегическата авиация. Държавният секретар генерал Александър Хейг бил в кабинета си и се готвел да потегли за летището, за да посрещне холандския премиер Андреас ван Агт. По време на атентата вицепрезидентът Джордж Буш бил в един „Боинг 707 – Еър Форс Ту“, който стартирал от военното летище край Форт Уърт в Тексас за Остин. Сикрет Сървис се свързва със самолета и с вицепрезидента Буш едва след петнадесет минути и на всичко отгоре предава на втория по важност човек в Съединените щати погрешна информация, че президентът не е ранен. Ето защо Джордж Буш продължава полета си за Остин. Но след около още четвърт час го извиква генерал Александър Хейг и го помолва незабавно да се върне във Вашингтон. Вицепрезидентът на Съединените щати каца на летище „Андрюс“ във Вашингтон четири часа след атентата. През цялото време в Белия дом господствуват хаос и суматоха. Има дори и спорове относно компетенциите и се чуват гласове,

че безвластието продължава толкова дълго, че при евентуално атомно нападение върху територията на Съединените щати това би означавало трагедия.

Оказа се, че убийството – и не само политическото – се е превърнало в обикновено явление в Съединените щати. През 1980 г. с огнестрелно оръжие са убити 11 000 граждани, което означава, че на всеки 48 минути в САЩ от куршум загива по един човек. Според статистиката – не само за огнестрелно оръжие – в Съединените щати на всеки 25 минути по един човек умира от насилствена смърт. Убиването се превърна в „американски спорт“. Американците обаче открай време стрелят по президентите си.

Началото беше още през 1835 г., когато на 30 януари в ротондата на вашингтонския Капитол един психически болен атентатор стреля срещу президента Ендрю Джексън. Ейбрахам Линкълн трябваше да бъде убит на 11 февруари 1861 г. в Балтимор в щата Мериленд; ранен е от артиста Джон Уилкс Бут във Вашингтонския театър на 14 април 1865 г. и на другия ден умира от раните си. Президентът Джеймс Гарфийлд е вторият човек в Белия дом, който загива от ръката на убиец. Умопобърканият Чарлз Джулиъс Гито го ранява на 2 юни 1881 г. на вашингтонската гара Балтимор Потомак. Президентът умира на 14 септември. Леон Ф. Чолгош убива президента Уилям Маккинли на Панамериканското изложение в Буфало. Ранен е на 6 септември, умира на 14 септември. На 14 октомври 1912 г. Йохан Непомук Шранк ранява президента Теодор Рузвелт. Близко месец преди Франклин Делано Рузвелт да заеме поста президент, Джузепе Зангара извършва атентат срещу него. Стреля срещу Рузвелт на 15 февруари 1933 в Маями – Флорида, но ранява смъртно чикагския кмет Чермак, който по-късно умира. Атентатът срещу президента Джон Фицджералд Кенеди на 22 ноември 1963 г. в Далас е добре известен. Той е едно от най-заплетените политически убийства в историята и бе резултат от голям заговор. Същата или подобна политическа мотивировка може да е в дъното и на убийството на кандидата за президентския пост Робърт Френсис Кенеди на 5 юни 1968 г. в хотел „Амбасадор“ в Лос Анжелос. Други стрелци се опитват да убият президента Хари Спенсър Труман на 1 ноември 1950 г. във Вашингтон, а Джералд. Форд – на 5 септември 1975 в Сакраменто в Калифорния и още веднъж на 22 септември 1975 г. в Сан Франциско.

На 21 юни 1982 г. разширеният състав на вашингтонския съд освободи атентатора Джон Уорнък Хинкли, защото не отговарял за действията си. Откарват го в болницата „Сейнт Елизабет“ във Вашингтон и го

настаняват в отделението на Джон Хауърд. Там трябвало да остане под лекарски надзор дотогава, докато психиатрите решат, че може да се върне сред хората.

Това бе изненада дори и за самия атентатор.

Джон Уорнък Хинкли е роден на 29 май 1955 г. в семейство, за което някои казват, че е с добро материално положение, а други – че е милионерско.

Баща му бе петролен магнат. Отначало е инженер с добра заплата, по-късно шеф и собственик на компанията „Вандърбилт енърджи корпорейшън“. От малък Джон се отличавал от съучениците си. Бил плах, странял от компании, нямал истински приятели, не бил дружил с момиче. Бил саможив. Страдал от разни болести и изпитвал удоволствие от това. Все по-често изпадал в депресия. След като завършил висше образование, станал член на американската националсоциалистическа партия, обожавал Хитлер. Известни са снимките му в кафява нацистка риза с пречупен кръст.

Гледал филма със звездата Джоди Фостър и се влюбил в нея. Научил, че следва в Йейлския университет и се записал там също в курса за писатели. Но никога не бил говорил лично с нея, само ѝ телефонирал. Престанал да посещава лекциите и се върнал у дома. Депресията му се усилвала, през октомври 1980 г. решил да се самоубие. Но нямал толкова смелост. Тогава си купил два револвера и се накарал да убие президента Картър. Полицаяте намерили оръжието у него, откарали го в участъка, задържали го, глобили го петдесет долара и след като ги платил, го освободили. После заживял в нереалния свят на фантастичните си представи, родителите му го изпратили на преглед и започнал да се лекува. Мислите му се отличавали с необичайно отношение към Джоди Фостър. Чудно е как родителите му са го оставили да скита из улиците и не са го принудили да продължи лечението си. През пролетта на 1981 г. бил в Ню Йорк и изпаднал в дълбока депресия, на 6 март телефонирал на родителите си и някак объркано поискал да му изпратят пари за път, защото искал да се върне у дома. Баща му се обадил на приятеля си в Ню Йорк, той купил самолетен билет за Денвър и изпратил разстроения Джон на летището. В Денвър го чакал баща му. Но Джон отказал да се върне у дома, затова баща му му платил стая в мотела „Евъргрийн“. И тук не останал задълго. Неговото вътрешно безпокойство го тласкало към пътуване. На 26 март поискал от майка си сто долара за самолетен билет за Лос Анжелос. Не казал защо иска да отиде там, а може и майка му да не го е попитала. Откарала го до летището, купила му билет и му

дала джобни. Скитал насам-натам.

Спрял в Солт Лейк Сити, бил за малко в Лос Анжелос и в Ню Хейвън. На 30 март пристига във Вашингтон, където научава за участието на президента в профсъюзното заседание в хотел „Хилтън“.

Решава да го убие. Но преди това написва писмото до Джоди Фостър.

– Защо стреляхте срещу президента на Съединените щати? – го пита през март 1983 г. журналистът Алън Зоненщайн.

– Ще ви кажа – отговаря. – Стрелях срещу Рейгън, за да проверя любовта си към Джоди Фостър, за да и направя впечатление с историческото си действие.

– Смятате ли, че ако бяхте убили президента, нещо щеше да се подобри или влоши за вас или за нашата страна?

– Не, ни най-малко.

– Какъв беше животът ви, преди да решите да стреляте срещу президента?

– Скучен, монотонен, усамотен. Не струваше пукната пара.

– Може ли да ни кажете нещо за вашите младежки години, за семейния живот?

– Бях щастливо дете от добро семейство, но непрекъснато чувствавах, че съм различен от другите че един ден ще стана прочут. Не държах да стана обикновен гражданин и може би още от осемгодишен исках да бъда или един от бийтълсите, или диктатор, просто някакъв страшно забележителен.

– Когато се говори за периода на насилие в Америка, често се споменава и вашето име. Какво мислите за нарастващото насилие в нашата страна?

– Живеем в общество, свикнало с насилието. Аз съм също член на това общество. Имам много огнестрелни оръжия и бомби. Насилието завладя живота ми. Виждате го във филмите и по телевизията. То е резултат от упадъчната култура. На Америка ѝ липсва истинска култура. В това е същината на въпроса. Никой не се интересува от опера или от поезия. Погледнете обикновените бестселъри, класацията на най-продаваните книги. Американците не четат хубави романи или стихове. Те гледат телевизионни комедии и четат „Нешънъл инкуайърър“. Това е днешната американска култура. Ако можех да давам съвети, бих казал на хората да не седят пред телевизионните екрани, да започнат да разговарят помежду си. Един с друг. Ходете в библиотеките и четете Хенри Джеймс или Уолт Уитмън.

– Искате ли да кажете още нещо на нашата общественост, за което не сме ви питали?

– Бих искал всички да научат, че съм преди всичко поет и после убиец.

Съдът реши, че Джон Хинкли е влюбен безумец. Но не всички негови мисли са налудничави. Доколкото някой не му е подсказал отговорите.

КРАЙ

© 1985 Вацлав Павел Боровичка
© 1989 Христина Милушева, превод от чешки

Václav Pavel Borovička
Stoleti sakalu, 1985

Сканиране, разпознаване и редакция: MesserSchmidt, 2007

Публикация:

Вацлав П. Боровичка.

СТОЛЕТИЕ НА ЧАКАЛИТЕ.

Първо издание.

Рецензент Димитър Тилев.

Превела от чешки Христина Милушева.

Редактор Виолета Мицева.

Художник Веселин Павлов.

Художествен редактор Тотю Данов.

Технически редактор Ронка Кръстанова.

Коректор Йорданка Лазарова Издателски № 8341. Дадена за набор на 30. XI. 1988 г.

Подписана за печат на 16. I. 1989 г. Излязла м. февруари. Печатни коли 26.

Издателски коли 21,84. Условно-издателски коли 21,36. Формат 84/103/32. Цена 2.20
лв.

Код 22/9536422511/5627-33-89

Партиздат – София, бул. „В. И. Ленин“ № 47

ДП „Димитър Благоев“ – София, ул. „Н. Ракиятин“ № 2

© V. P. Borovička
STOLETI SAKALU
Svoboda, Praha, 1985

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3063>]